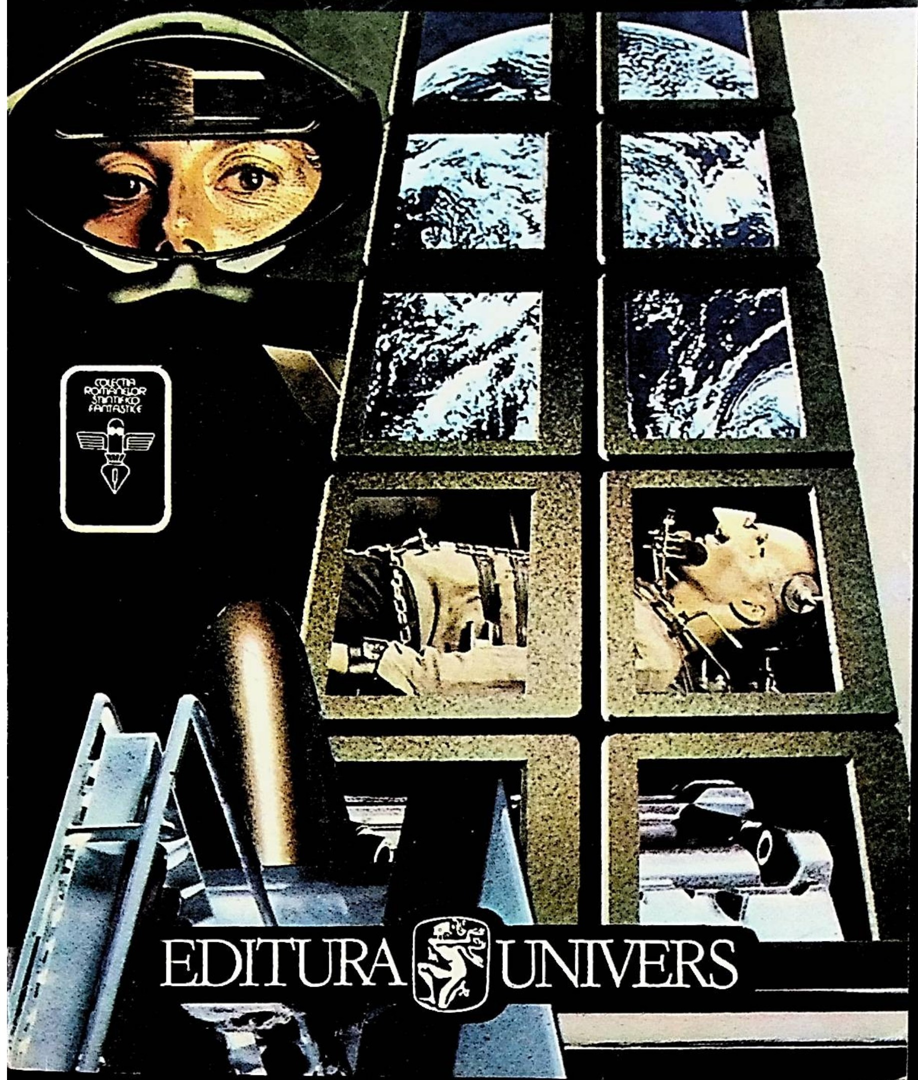
STANISŁAW LEM

EDIFICIUL NEBUNIEI ABSOLUTE

STANISŁAW LEM

Edificiul nebuniei absolute

Traducere și prefață de CRISTIAN TUDOR POPESCU

STANISŁAW LEM
regele-mașinist al Cosmosului neputinței

„Niciodată distanțarea de ceea ce este omenesc n-a fost dusă atât de departe și nici întrupată, cu o astfel de pasiune rece, într-o linie de gândire”. Aceste cuvinte, menite să definească literatura bitică, una din cortegiul de plăsmuiri fascinante ale minții lui Stanisław Lem, pot fi și un motto pentru întreaga operă lemiană. Capacitatea acestui evreu din Lvov de a se detașa de suportul material al gândirii, de a-și ieși din sine și a se situa undeva deasupra, într-un punct omega al istoriei umane, ține parcă de domeniul extraterranului – n-ar fi de prea mare mirare să aflăm că s-a născut nu în 1921, la Lemberg, ci câteva secole mai târziu, nu numai în zodia, ci și în constelația Fecioarei. Dar și așa, trecutul său e ieșit din comun. Înainte de a face strălucite studii de medicină, a fost hamal și sudor. A abandonat apoi cariera medicală pentru a se consacra matematicii și filosofiei. Este membru fondator al Societății Poloneze de Astronautică, doctor Honoris Causa al Institutului Politehnic din Cracovia – pentru invențiile sale literare perfect consistente tehnic în domeniul roboticii – și unul din marii futurologi ai lumii. După Papa Ioan Paul II și Lech Wałesa, Polonia în lume înseamnă Stanisław Lem.

Tot ce a scris are la temelie prima parte a silogismului cartezian, cea mai rar citată: *dubito ergo cogito.* Lem pune la îndoială totul: umanul, divinul, viața, moartea, Universul. Când cu rigoarea unei logici speculative implacabile, când cu acidul ironiei negre, el atacă fără milă și legea morală din noi, și stelele de deasupra noastră. Totul începe de la existența însăși. Personajele lui Lem suferă de o angoasă ontologică esențială – teama de artefactul total, de lumea falsă, simulată în cele mai mici amănunte. O obsesie berkeleyană de asemenea forță, generată de dilema: trăiesc în această realitate? sau zac drogat într-o raclă de sticlă, cu electrozi pe tâmple? care simulează totul, nu mai întâlnim decât în opera tulburătorului Philip J. Dick, pe care Lem, situându-l în peisajul literaturii SF americane, îl numea „un vizionar printre șarlatani”. Spre deosebire de Dick, la care accentul cade pe un metafizic sumbru, ridicat adesea pe coama oniricului, Lem contrapune crizelor de ontită totuși raționalismul. Bănuindu-și propriul creier de înșelăciune totală,

Kris Kelvin, eroul din *Solaris,* pune ordinatorul stației cosmice să execute un calcul de mare dificultate, ascunde răspunsul și reia calculul cu mijloace „băbești”. Comparând șirurile de cifre obținute pe cele două căi, trage concluzia că totul este real, și ordinatorul, și stația Solaris, și năucitoarea lui situație. Gândirea umană poate lupta cu sine.

Dar nu poate lupta cu Universul, avertizează calm Lem. Cea mai mare greșeală pe care o fac oamenii, cauza atâtor suferințe și decepții, este înzestrarea, explicită sau nu, a naturii, a Cosmosului, cu atribute antropomorfe. Desfășurările nonviului sunt percepute ca ostile, superbe, diabolice, prietenoase, raționale, demente, ceea ce reprezintă tot atâtea prilejuri pentru om să se închipuie ca erou pe o colosală scenă, pe care se desfășoară un spectacol cu noimă. Aceste iluzii sunt distruse de Lem cu o încăpățânare metodică. Iar ceea ce rămâne, face să-ți înghețe pentru o clipă sufletul tău de ființă gânditoare: omul nu există pentru Univers, împotriva lui nu este îndreptată nicio acțiune, ostilă sau nu, pentru nesfârșitele hăuri de nonviață care îl înconjoară, el reprezintă mai puțin decât o bacterie pe spinarea unui elefant. Evoluția inanimatului se desfășoară după legi oarbe, infinit mai puternice decât rațiunea. Țelurile ei, dacă va fi existând vreunul, vor rămâne incognoscibile pentru noi. Cosmosul antropic este veșnic strivit de cel entropie.

Lem sfâșie cu o mișcare netă pânza pictată cu monștri-ochi-de-insectă, mici omuleți verzi, fecioare cosmice sau lupi de stele, a SF-ului clasic și lasă să se vadă genunea nepăsătoare din spatele ei. Pe alte căi decât Ionesco sau Kafka, el ajunge la același greu suportabil rezultat: lumea nu este rațională, absurdul face parte din substanța ei intimă.

Iar concretizările literare ale acestei viziuni filosofice „dincolo de bine și de rău” sunt pe măsură: oceanul Solarisului, cu „făpturile”-i de coșmar, lugonii, ciupercăriile, mimoizii, simetriadele, asimetriadele, plăsmuiri animate de o „viață” și distruse de o „moarte” pe cât de impresionante, pe atât de puțin inteligibile pentru om, pădurea Birnam, carnavalul pseudobiliogic de colosale forme minerale din *Fiasco,* entitățile protoplasmice din *Eden* adunate la un loc de o „dictatură” din care dictatorul a dispărut de mult, sau teribila „ploaie neagră” care atacă fără niciun motiv rațional pe membrii echipajului de pe astronava „Invincibilul”, prăbușindu-le psihicul până la stadii

infantile. Dincolo de fascinația pur imaginativă, toate acestea induc operei lemiene un lirism straniu, inclasabil în spațiul sensibilității poetice cunoscute. Solida formație științifică, îi îngăduie lui Stanisław Lem o altă performanță cu totul unică: inventarea de științe. Solaristica, fantomologia, balaurologia, eruntica, dracoprobabilistica ș.a. Sunt tot atâtea discipline științifice înzestrate cu un trecut, cu o evoluție, cu paradigmele, erorile și savanții lor, cu o terminologie perfect coerentă și sugestivă. Aproape că-ți vine să ceri de la bibliotecă tratatele enumerate cu o rigoare și fantezie lexicală mai convingătoare chiar decât la Borges. Dincolo de jerbele ironice, simțim aici aceeași funciară neîncredere în atotputernicia gândirii umane: clasificările, axiomatizările, formalismele, sistematizările nu fac, de multe ori, decât să mascheze tare prozaice, însă persistente, ale gândirii, generate de suportul ei biologic: aroganță, teamă, vanitate, neputință.

În *Edificiul nebuniei absolute* (titlul original: *Manuscris găsit într-o cadă de baie)* se regăsesc toate aceste caracteristici ale scrisului lemian. Ele se nasc aici dintr-o temă emblematică pentru secolul XX: spionajul. Fără dubiu, putem afirma că omenirea întâmpină mileniul trei nu numai sub semnul informaticii, ci și al informatorilor, însoțindu-ne încă de pe vremea când „îngerul scria un denunț cu privire la păcatul comis de Adam și Eva”, obsesia pătrunderii neștiute în universul intim al celuilalt atinge în zilele noastre stadiul de psihoză planetară. Departe de a-i pune capăt, sfârșitul războiului rece nu face decât să devoaleze buimăcitoare mecanisme ascunse. Lem imaginează două puteri colosale, Edificiul și Antiedificiul, care se infiltrează una pe cealaltă cu „cârtițe” până la totala substituire reciprocă, ceea ce nu le împiedică să funcționeze ca mai înainte! „Grotesc” sau „fantezii!” vom spune, înainte de a ne aminti recentele cazuri ale lui Aldrich Ames și Dmitri Poliakov, două „cârtițe”, descoperite la cele mai înalte niveluri în structurile CIA, respectiv KGB. Eroul lui Lem este un „simplet”, un biet spion desuet care, în era agenților cel puțin cvadrupli, se încăpățânează să rămână credincios unui singur stăpân, așteptând cu ardoare să i se încredințeze o misterioasă Misiune. Primul nivel al *Edificiului nebuniei absolute* este ironia: „Uneori, spioni deghizați în liftieri intrau în vorbă cu mine. Unul dintre ei, prevăzut cu o proteză de invalid, m-a însoțit de atâtea ori din

etaj în etaj încât a sfârșit prin a-mi face un semn de recunoaștere cu mâna, de la distanță, renunțând chiar să mă fotografieze cu aparatul pe care-l purta mascat în garoafa de la butonieră. Pe la amiază mă tutuia deja.” Ca întotdeauna la Lem, firul epic urcă într-o spirală amețitoare, decopertând imagini crude și stranii, înțelesuri din ce în ce mai cuprinzătoare și terifiante, care ajung să atace însăși condiția umană: „Unde se află diavolul acum? În marea roșie care spumegă sub pielea noastră? În natură? Dar, o frații mei, nu suntem noi deloc natura nesfârșită, freamătul copacilor nu îl simțim deloc în pârâitul oaselor noastre? Valurile sângelui nostru sunt mai puțin sărate decât cele ale oceanului scăldând golurile calcaroase ale carcaselor sale submarine? Și ce suntem noi, la urma urmelor, dacă nu un uimitor preludiu al tăcerii, un așternut nupțial pentru marile nunți ale pulberii, un univers fără margini pentru microbii care, rătăciți în vene, încearcă disperați să facă ocolul lumii noastre interioare? Omul e de nepătruns, aidoma celui care l-a creat, nepătrunsul ne inundă, împărtășim cu el…”

Dincolo de extraordinara virtuozitate imaginativ-speculativă, forța acestei cărți mi se pare că stă, în primul rând, în aerul ei singular, copleșitor, aproape nociv, la propriu, pentru psihicul cititorului mai sensibil. Lumea Edificiului este o lume cu zări false, aflate la doi pași sau nicăieri, o mlaștină de minciună în continuă pulsație, o pustietate aglomerată, plină de larmă, o imensitate strâmtă, sufocantă, în care omul nu-și are locul. Căutarea febrilă și fără speranță a unui *loc pentru om* într-un univers macabru, halucinant, senzația precarității, a insecurității desăvârșite a ființei, n-am mai întâlnit-o la asemenea intensitate decât în *Castelul* lui Kafka.

Repet, de data aceasta fără umbră de zâmbet: în cărțile lui Lem se găsesc destule pasaje care par a nu fi scrise de un om. Cruzimea detașată, rigoarea, răceala, sarcasmul, ating uneori cote greu suportabile. Cu atât mai caldă apare însă strălucirea luminilor stinghere care se zăresc uneori, la capătul unui tunel pestilențial: „Nu există nicio înțelepciune, doar o perfecțiune oarbă și omniprezentă care s-a constituit singură, o perfecțiune care nu poate fi găsită la oameni, dar care provine de la ei, care pornește dintre oameni. Mă auzi? Răul unora este atât de meschin, atât de fragil! Dar iată că a apărut grandoarea… Munți de sudoare! Un ocean de urină! Un tunet de agonie, un răcnet

din milioane de piepturi! O stâncă seculară din excrementele acumulate! Aici, fratele meu, te poți îneca în marea de oameni. Te poți lăsa acoperit de ei, poți crăpa în acest deșert uman! Privește, oamenii ăștia te rup distrați în bucăți, amestecându-și ceaiul, spunând baliverne, tratându-și dinții, vor amesteca și cadavrul tău, vor extrage ceaiul din el și vor aștepta să infuzeze… Nu vei fi decât o marionetă cheală și ridată, o jucărie de copil, un sac de pulbere aruncat în lacrimi impure… așa se desfășoară perfecțiunea înnăscută, nu înțelepciunea! Înțelepciunea ești tu, tu singur, sau, dacă vrei, voi doi, tu și celălalt și podul acesta de străluciri cinstite dintre privirile voastre...”

Cristian Tudor POPESCU

N.B. În original, cartea lui Lem e prevăzută cu o pseudointroducere căznită, fără nicio legătură cu ceea ce urmează, fabricată în mod vădit la comandă, ca „justificare ideologică” în fața cenzurii. Pentru faptul că am eliminat-o, aștept blamul istoricilor literari.

I

… îmi era imposibil să găsesc camera corespunzătoare numărului care figura pe documentul meu de liberă trecere. Am ajuns mai întâi, la Serviciul de Veristică, apoi la Serviciul de Dezinformare. Un funcționar de la Secția Presiuni m-a sfătuit să urc la etajul opt, dar acolo nimeni nu catadicsea să mă bage în seamă. M-am pierdut într-o mulțime de militari; toate coridoarele răsunau de pașii lor cadențați, de țăcănitul ușilor și tocurilor de cizmă. Un clinchet de zurgălăi, cristalin și confuz, se distingea în rumoarea marțială. Din când în când treceau picoli purtând ceainice fumegânde. Din greșeală, am nimerit în lavabourile unde secretarele își ajustau în pripă machiajul. Uneori, spioni deghizați în liftieri intrau în vorbă cu mine. Unul dintre ei, prevăzut cu o proteză de invalid, m-a însoțit de atâtea ori din etaj în etaj încât a sfârșit prin a-mi face un semn de recunoaștere cu mâna, de la distanță, renunțând chiar să mă mai fotografieze cu aparatul pe care-l purta mascat în garoafa de la butonieră. Pe la amiază mă tutuia deja. Ce mi-a arătat era mândria lui: un magnetofon sub planșeul ascensorului. Dar starea mea de spirit se deteriora din ce în ce mai mult, eram cu gândurile aiurea.

Treceam cu încăpățânare din cameră în cameră, punând neobosit întrebări la care primeam răspunsuri false. Mă găseam încă în afara fluviului neîncetat de informații secrete care alimentau Edificiul. Trebuie, totuși, să mă racordez dracului și eu într-un punct oarecare. De două ori, intrând fără să vreau în arhivele subterane, am răsfoit dosarele secrete împrăștiate pe jos; n-am descoperit nici cea mai mică instrucțiune care să-mi fie adresată. După câteva ore eram enervat și înfometat; amiaza trecuse de mult și nu reușisem să găsesc drumul spre cantină. M-am decis să schimb tactica.

Mi-am amintit că la etajul patru se găsea cel mai mare număr de militari înalți și grizonați. M-am dus acolo și deschizând o ușă deasupra căreia scria NUMAI CU PRIVIRE LA ÎNTÂLNIRI, am intrat într-un subsecretariat momentan pustiu. De aici, printr-o ieșire laterală purtând inscripția BATETI LA UȘA, am pătruns într-o sală plină de planuri de mobilizare pe cale de a se usca. Am ezitat: aveam în față două uși. Pe una era scris STRICT REZERVAT PENTRU BALANSIERE, iar pe cealaltă INTRAREA INTERZISĂ.

După ce mi-am încheiat reflecțiile, am deschis-o pe a doua: era cea bună. Mă găseam într-adevăr în biroul șefului, Comanderalul Kashenblade. Îndată ce am intrat pe ușă, ofițerul de serviciu m-a condus direct la șef, fără să pună întrebări.

Aici, un ușor sunet cristalin vibra în atmosferă – Kashenblade își amesteca ceaiul. Era un bătrân robust și pleșuv. Fața, cu buzele atârnând ca niște buzunare, terminată cu o dublă bărbie, părea că stă să se prăbușească pe reverele uniformei împodobite cu galoane în formă de galaxii. Pe birou se găseau două rânduri de telefoane flancate de câteva aparate de emisie-recepție. În mijloc, se aliniau borcane etichetate cu nume de diferite specimene. În afară de alcool, nu puteam distinge ce conțin. Cu venele umflate pe craniul pleșuv, șeful era ocupat să apese butoanele care opreau soneria telefonului. Când sunau mai multe în același timp, își repezea palma pe toată claviatura. Îndată ce mă zări, reduse la tăcere toate aparatele. Câteva clipe, liniștea nu fu străpunsă decât de clinchetul linguriței.

— A! iată-vă, făcu șeful, cu voce răsunătoare.

— Da, eu sunt, am răspuns.

— Ia să vedem, nu spuneți nimic, dacă nu mă înșală memoria... mormăi el examinându-mă pe sub sprâncenele stufoase. X-27 retranspulsie contrastelară din Lebăda Eps, nu-i așa?

— Nu.

— Nu? Adevărat? Ei, atunci Morbilatrynx B-Kuk, virgulă, 81, operația Cuișoare? B de la Bipropod?

— Nu, am răspuns sforțându-mă să-i bag sub ochi hârtia mea de convocare. O împinse cât colo cu un gest nerăbdător.

„Nnuu...” murmură cu un aer vexat. Căzu pe gânduri continuând să învârtă lingurița în ceai. O sonerie începu să sune. Cu o lovitură năprasnică de pumn, șeful restabili tăcerea.

— Plastic? îmi azvârli brusc în față.

— Cine, eu? am strigat, adică nu... eu nu sunt decât un simplu...

Dintr-o singură lovitură, Kashenblade făcu să amuțească telefoanele care se dezlănțuiseră din nou. Apoi reîncepu să mă observe.

„Operația Hiperdumnezeu... Mama-ciclogastrozaurus, enta-ma, penta-cla”, se avântă din nou, refuzând să admită că infailibilitatea sa putea prezenta lacune. Cum eu nu răspundeam

defel, urlă punând mâinile pe claviatură.

— Ieși afară!

Ai fi zis că el însuși mă azvârle pe ușă. Dar eram prea hotărât și prea puțin disciplinat ca să mă supun fără crâcnire. Am rămas pe loc, continuând să întind brațul la capătul căruia se găsea convocarea. Kashenblade sfârși prin a o lua fără s-o privească; apoi, călcându-și parcă pe inimă, o introduse în fanta unui aparat aflat în fața lui. Acesta emise un bâzâit urmat de murmure. În timp ce asculta, fața lui Kashenblade se întuneca, iar în adâncul pupilelor îi licăreau niște luminițe. Îmi aruncă o ocheadă pe sub sprâncene și apăsă mai multe butoane. De îndată telefoanele începură să sune în număr atât de mare încât totul semăna a concert de muzică electronică. Șeful se opri și apăsă pe alte butoane. Aparatele care îl înconjurau ca un regiment emiseră care mai de care serii de cifre și criptonime. Cu pleoapele tremurând, sumbru, șeful asculta. Dar era limpede că furtuna trecuse. Grohăi încruntând din sprâncene:

— Dați-mi, carevasăzică, hârțoaga dumneavoastră!

— Păi… am dat-o!

— Cui?

— Domniei voastre.

— Nouă?

— Vouă, Comanderal.

— Când? Unde?

— Acum o secundă ați bă…

M-am oprit la timp, mușcându-mi limba. Comanderalul mă privi pieziș, apoi trase afară sertarul inferior al aparatului. Era gol. Dumnezeu mai știa acum pe unde se rătăcise hârtia mea! Nu mi-a venit de la sine ideea că fusese introdusă greșit. Totuși, bănuiam deja că statul major al Secțiunii Cosmice nu putea, având în vedere cuprinderea sa enormă, să controleze fiecare din milioanele de chestiuni cu care era însărcinat. Poate că, finalmente, se lăsase pe seama hazardului, plecând de la următorul principiu: forțat fiind să circule prin miriadele de birouri, fiecare document trebuie să sfârșească prin a-și atinge destinația reală. Un proces analog, lent, desigur, dar infailibil, reglează mersul Universului. Pentru o instituție atât de venerabilă, ritmul în care se efectuau toate aceste operații, toate aceste tatonări, avea prea puțină importanță. Lucru valabil fără îndoială și pentru Edificiu.

Oricum, convocarea dispăruse. Zgâlțâind impetuos sertarul, Kashenblade mă studie o vreme clipind din ochi. Am rămas nemișcat, cu brațele atârnând, cuprins de o dezagreabilă senzație de vid. Ocheadele Comanderalului deveneau din ce în ce mai intense. Nu clinteam. Îmi aruncă atunci o uitătură furioasă. I-am returnat-o. Păru să se liniștească.

„Bun...” murmură. Apăsă câteva butoane. Aparatele scoaseră un zgomot ca de grindină. Benzi multicolore ieșeau și se derulau pe birou. Șeful le desfășura bucată cu bucată și le citea. Uneori, cu o privire absentă, punea în funcțiune alte aparate, care fabricau duplicate, în vreme ce originalele cădeau automat în coș. Finalmente, una din mașini ejectă o bucată de hârtie pe care scria: PENTRU INSTRUCȚIUNI B-6-PAPRA – MUFBI. Literele erau atât de groase încât le puteam distinge din capătul celălalt al biroului.

— Veți fi... însărcinat... cu... o Misiune... Specială... articulă Comanderalul pronunțând separat fiecare cuvânt. Penetrare profundă, muncă de subversiune... ați fost deja acolo? – mă interogă clipind din ochi.

— Acolo unde?

— Jos!

Ridicând capul, îmi făcu din nou cu ochiul. Nu am reacționat în niciun fel. Privirea Comanderalului deveni disprețuitoare.

— Iacătă, un agent secret! Ce mai agent! Un agent... puah... un agent modern!

Fața i se posomora din ce în ce. Repetând cuvântul „agent”, îl modula pe cele mai diverse tonuri, când disprețuitor, când sarcastic, șuierând printre dinți, torturând fiecare silabă. Apoi, brusc, oprind nervos soneriile aparatelor, explodă:

— Trebuie deci să vă explic tot! Nu citiți niciodată ziarele? Fie! Și stelele? Stelele, mă rog, ce fac ele?

— Ele strălucesc, am răspuns cu voce nesigură.

— I-auzi! Și ăsta mai vrea să fie agent secret! Ele strălucesc! Cum te văd și mă vezi! Dar cum? Cum strălucesc, hai?

Pleoapele i se zbăteau ca și cum mi-ar fi făcut semne cu ochiul.

— C... clipesc, am zis, coborând involuntar tonul.

— Câtă perspicacitate! În fine! Clipesc, pâlpâie! Să fie într-un ceas bun! Și când, carevasăzică? Ce?! Nu știți!? Evident! Uite ce marfă îmi trimit! Noaptea! Noaptea, vă spun eu! Clipesc,

tremură în întuneric! Și asta ce-i? Cine clipește, cine tremură în noapte?

Răcnea ca un sălbatic. Palid și țeapăn ca un stâlp, așteptam să treacă furtuna. Inutil. Cu fața violetă, tumefiată de furie, cu venele craniului stând să crape, Kashenblade tuna de zguduia tot biroul, tot Edificiul chiar:

— Și fuga galaxiilor, atunci? Cum? N-ați auzit niciodată vorbindu-se despre asta? Fuga, vă zic! Ce este, ai? Cine fuge, cine se îndepărtează? Toată treaba asta e suspectă, aș spune chiar că e o dovadă clară de vinovăție!

Trăgându-și sufletul, mă fulgeră cu privirea. Apoi lăsă să-i cadă pleoapele și spuse ferm și glacial:

— Neghiobule!

— Vă pierdeți cu firea, Comanderal! am ripostat.

— Cum, cum? Ce spuneți? În fine, parola! Iată-ne aici! Ah! Asta schimbă totul! Parola e parolă…

Degetele îi izbiră cu forță claviatura. Aparatele începură să pârâie aidoma ploii căzând pe un acoperiș de tablă. Serpentine verzi și aurii ieșeau sacadat și se încovrigau pe birou. Bătrânul le citea lacom.

— Bine! zise mototolind benzile între degete. Iată misiunea dumneavoastră: anchetă pe teren, control, scotocire, eventual provocare, raport. Punct. În ziua n, la ora n, în sectorul n al raionului n, veți fi numerotat convenabil. Punct. Categorie de salarizare sub criptonimul Mucosul, indemnizații planetare cu supliment de oxigen, regulament sporadic, de evaluat după importanța informațiilor. Rapoarte regulate. Legături n-lumenice, deghizare de forma Lyra Pip. Dacă sucombați în cursul misiunii, decorare postumă cu Ordinul Gradului Secret, toate onorurile, saluturi, placă comemorativă, menționare onorifică în arhive… Merge?

— Și dacă nu sucomb?…

Un surâs indulgent se întinse pe toată fața Comanderalului.

— A! Vreți să discutați? Vă plac discuțiile, nu-i așa? He, he, dacă-i așa… Dar e destul! La mine nu ține niciun „dacă”! Aveți misiunea dvs., o aveți, nu? Ei bine, ajunge! Îți dai seama, hai?, tună el bombându-și pieptul enorm. Obrajii îi tremurau ușor, lumina juca pe baretele aurii ale decorațiilor.

— O misiune. Dar e ceva extraordinar! În plus, e o Misiune Specială. Specială, auzi? Să fie într-un ceas bun! Hai, hopa

băiete, la muncă și nu te lăsa pe tânjală!

— Voi face totul, dar sarcina mea…?

Apăsă pe câteva butoane, ascultă atent soneria telefonului, apoi o întrerupse. Craniul său pleșuv, care se întunecase la culoare, se înroșea acum puțin câte puțin. Mă observa cu o privire binevoitoare, părintească.

— Extrem de periculoasă! Dar ce importanță are! Nu e pentru mine! Nu eu te trimit! Umanitatea! Binele comun!… În fine… bref… nu-i ușor… o să vezi, este… este…

— O datorie, am adăugat pe loc.

Fața îi strălucea. Se ridică. Decorațiile i se bălăngăneau și zdrăngăneau pe piept; aparatele și telefoanele tăcură, semnalizatoarele se stinseră. Veni spre mine, trăgând după el încolăcirile de benzi multicolore, și îmi întinse o mână puternică și păroasă, mâna unui bătrân strateg.

Mă străpunse cu o privire scrutătoare, pe sub sprâncenele împreunate sub care se arcuiau o mulțime de riduri mici. Rămaserăm așa o bucată de vreme, uniți prin strângerea de mână, el, comandantul șef și eu, agentul secret.

— O datorie! O datorie penibilă, fără îndoială, dar o datorie, băiete… Du-te!

Am salutat, am făcut o jumătate de întoarcere și am ieșit. Ajuns la ușă, l-am auzit pe Kashenblade sorbindu-și ceaiul său rece.

Hotărât lucru, era un dur bătrânul!

II

Tulburat de întrevederea cu comandantul șef, am intrat în secretariat. Funcționarele tocmai se machiau sau își pregăteau ceaiul. Deodată, un teanc de hârtii alunecă afară dintr-un tub pneumatic; în el se afla însărcinarea mea, purtând în partea de jos parafa Comanderalului. După ce aplica pe diferite foi sigiliul „Strict Secret”, una din secretare le pasa colegei sale, care le așeza într-un fișier. Apoi, cu ajutorul unei mici mașini, fiecare fișă era codificată convenabil, iar cheia codului distrusă în prezența martorilor. Odată originalele arse, cenușa era trecută prin sită, înregistrată și, finalmente, pusă într-un plic care purta numărul meu de cod; acesta se expedia prin tub până la arhivele subterane. Deși scena se desfășura în fața ochilor mei, o priveam ca pierdut într-o ceață, descumpănit de turnura

neașteptată a evenimentelor. Remarcile enigmatice ale Comanderalului priveau cu siguranță chestiuni reclamând cel mai strict secret, era deci, interzis să faci cea mai mică aluzie la ele. Dar mai devreme sau mai târziu, trebuia să fiu pus la curent, altfel îmi era imposibil să-mi îndeplinesc sarcina. Nu știam nici măcar dacă această misiune avea vreo legătură cu convocarea rătăcită. Era, totuși, un detaliu neînsemnat, dacă mă gândeam la șansa extraordinară care-mi fusese acordată.

Reflecțiile îmi fură întrerupte de sosirea unui tânăr ofițer brunet, purtând sabie. Se prezentă ca adjutant secret al comanderalului, locotenent Blanderdash. După ce îmi strânse mâna cu un aer convențional, mă informă că fusese desemnat să se ocupe de mine. Mă invită să intru în biroul lui, aflat de cealaltă parte a culoarului și îmi oferi ceai. Se lansă apoi în elogii asupra însușirilor mele, pe care le aprecia ca excepționale, de vreme ce Kashenblade îmi încredințase o sarcină atât de dură.

Mă complimentă de asemenea cu privire la aspectul natural al feței mele, cu deosebire al nasului – am sfârșit prin a observa că al lui avea un aer mai degrabă artificial. Mi-am amestecat ceaiul în tăcere, socotind că o anume rezervă era potrivită. După circa un sfert de oră, locotenentul m-a condus la ascensorul de serviciu printr-un garaj rezervat ofițerilor. Am rupt amândoi sigiliile imprimate pe ușă și am coborât.

— Spuneți-mi, zise locotenentul îndată ce făcurăm primul pas pe coridor, vi se întâmplă des să căscați?

— Nu cred… dar… de ce?

— O, nimic… Dar când un om cască, știți, se pot vedea lucruri din interior… și…. Din întâmplare, sforăiți cumva?

— Nu.

— A, asta e bine. Sforăiturile au provocat pierderi mari printre oamenii noștri…

— Ce li s-a întâmplat? am strigat fără să vreau.

Locotenentul surâse și începu să-și mângâie husa care îi proteja galoanele uniformei.

— Dacă vă dă inima ghes, de ce n-ați arunca o privire pe colecțiile noastre? sunt chiar la acest etaj… acolo, vedeți coloanele acelea?… este Secțiunea Muzeală…

— Cu plăcere, dar nu știu dacă putem dispune astfel de timpul nostru…

— Cum să nu! replică locotenentul arătându-mi drumul cu o

înclinare ușoară din cap. De altfel, nu vă veți satisface doar curiozitatea… în meseria noastră, cu cât știi mai mult, cu atât mai bine…

O luă înainte, deschizând ușa de lemn ordinar, vopsită în alb. În față lucea un perete blindat. După ce acționă mecanismul secret, adjutantul așteptă ca peretele să culiseze; apoi, mă invită să intru primul. Ne găseam într-o sală mare, fără ferestre, puternic iluminată. Un plafon casetat se sprijinea pe coloane, pereții erau acoperiți cu tapiserii superbe, țesute în întregime în tonuri de negru, auriu și argintiu. Nu mai văzusem ceva asemănător, stofa din care erau făcute semăna cu blana. Între coloane, pe podeaua cernită, se aliniau vitrine montate pe picioare lungi, lăzi garnisite cu încuietori, dar cu capacele deschise. Cea mai apropiată de mine era plină cu mici obiecte scânteietoare, aidoma bijuteriilor: erau butoni de manșetă. Probabil milioane de bucăți. Un maldăr de perle lunguiețe erau îngrămădite în cea de-a doua ladă. Locotenentul îmi făcu semn să mă apropii, în spatele geamurilor iluminate în adâncime, așezate într-un sipet mare, căptușit cu velur, se puteau vedea tot soiul de organe artificiale: dinți falși, nasuri false, urechi, punți dentare, negi, gene și unghii artificiale, imitații de cucuie și abcese. Unele specimene erau secționate longitudinal, în scopul punerii în evidență a interiorului: unele erau pline pur și simplu cu aer, altele cu iarbă-de-mare. Dându-mă înapoi, m-am izbit de cufărul cu perle și am tresărit. Erau dinți: ascuțiți și fini ca perlele, în formă de spatulă, cariați sau intacți; molari, dinți de lapte, măsele de minte…

Am ridicat ochii spre ghidul meu. Cu un surâs discret, îmi indică tapiseria cea mai apropiată. Am privit-o cu atenție. Se compunea din bărbi, favoriți, scalpuri, puse cap la cap, toate pe o canava de nailon. Lucrătura era făcută atât de ingenios încât împletiturile blonde ieșeau în relief pe fondul tapiseriei în așa fel încât întruchipau stema națională. Trecurăm în sala următoare. Era și mai spațioasă. În lumina proiectoarelor nichelate se distingeau vitrine pline de articole artizanale, cărți de joc, specialități de brânză etc. Sub casetele din lemn de zadă erau suspendate imitații de proteze, corsete, uniforme. Nu lipsea nimic, nici măcar insectele artificiale care ocupau patru rafturi întregi pe etajerele vitrinelor; erau executate cu o grijă pentru detaliu dovedind atotputernicia serviciilor secrete care le

concepuseră. Convins fără îndoială că acest ansamblu de *corpora delicti* era suficient de grăitor, locotenentul nu se mai obosea să-mi dea explicații. În schimb, când ajungeam, zăpăcit de mulțimea tezaurelor expuse, în dreptul unui articol deosebit de interesant, ghidul meu mi-l prezenta cu o mișcare lejeră a mâinii. Astfel, îmi atrase atenția asupra unei grămezi imense de semințe de mac așezată pe un pătrat de mătase albă și protejată de o placă de sticlă șlefuită. Aceasta se comporta ca o lupă, permițându-mi să văd că fiecare sămânță era găurită și golită de conținut. Stupefiat, l-am privit întrebător pe adjutant. Se mulțumi să schițeze un zâmbet îndurerat și mă făcu să înțeleg, cu un gest, că nu putea să spună mai mult. I-am văzut buzele cărnoase, umbrite de o mustață fină, deschizându-se în tăcere pentru a forma cuvântul s-e-c-r-e-t. Abia după ce am ajuns la ușa următoare, trecând înaintea mea ca să deschidă, locotenentul spuse:

— Interesante trofee... nu-i așa?

Ecoul pașilor noștri răsuna acum într-o sală și mai somptuoasă. Am ridicat capul și am văzut că tot plafonul era acoperit cu o tapiserie. Era o compoziție de extremă delicatețe, în care dominau tonurile de negru și roșu; reprezenta geneza unui stat. Nu fără o anume ezitare, adjutantul îmi arătă favoriții bruni, bine ajustați, constituind pelerina unuia dintre demnitari. Mă făcu să înțeleg că proveneau de la un agent mascat de el.

Curentul de aer proaspăt care năvălea printre coloane anunța apropierea unui alt șir de camere, încă și mai vaste. Renunțasem deja să mai examinez toate trofeele; năucit, derutat, mă țineam aproape de locotenent în vreme ce treceam printre acele bogății oglindind lumina proiectoarelor. Mașinile de forțat seifuri, de dus în ispită, de găurit ziduri, de străpuns munții și secat mările defilau prin fața ochilor mei. Admiram giganticele dispozitive. Capabile să fotocopieze de la distanță planurile de mobilizare, să schimbe artificial noaptea în zi și *vice-versa.* Traversarăm apoi un planetarium surmontat de o cupolă imensă de cristal pe care erau simulate petele solare și orbitele planetelor. Simulacre de constelații, galaxii artizanale străluceau între plăcile de metal prețios prevăzute cu etichete purtând un număr de cod. În apropierea pereților funcționau fără zgomot puternice pompe de vid, menținând o presiune cât mai joasă posibil, ca și intensitatea radiațiilor necesare mișcării

atomilor și electronilor artificiali. Îmi vuia capul sub avalanșa impresiilor; înțelegându-mi starea, Blanderdash îmi propuse să mă însoțească până la ieșire. Înaintea porții acționate de un fel de mecanism de orologiu, l-am ajutat să-și descheie buzunarul de la piept al uniformei. Scoase de acolo un plic conținând o parolă, pe care o descifrarăm.

Pe când traversam Secțiunea Muzeală, cam la jumătatea drumului spre ieșire, am început să pregătesc în minte complimentele pe care îmi propuneam să le fac după vizitarea întregii colecții. Acum însă, eram incapabil să scot un cuvânt. Părând să sesizeze motivele tăcerii mele, Blanderdash nu făcu nimic ca s-o întrerupă. Așa ajunserăm la ascensor. Doi militari tineri, ofițeri secreți ca și el, se apropiară de noi; după ce salutară, se scuzară față de mine și îl luară deoparte pe adjutant. Schimbară câteva fraze scurte, în vreme ce eu îi observam sprijinindu-mă de pervaz. Blanderdash părea luat pe nepregătite; încruntând din sprâncene, vorbea celui mai vârstnic dintre cei doi ofițeri. Acesta schița un gest negativ, arătând imperceptibil cu cotul direcția mea. Discuția era încheiată. Fără măcar să-și ia rămas bun, adjutantul se îndepărtă împreună cu interlocutorul său, în vreme ce al doilea ofițer, cel mai tânăr, se îndreptă spre mine. Mai întâi surâse politicos, apoi îmi declară că mă va conduce până la Secțiunea N.

Nu vedeam niciun motiv să mă opun, îndată ce intrarăm în liftul pe care îl desigilasem mai întâi, m-am interesat de soarta omului care-mi servise până acum de Cicerone.

— Pardon? făcu ofițerul apropiindu-și urechea de buzele mele. Își puse mâna pe piept, ca și cum ar fi simțit dintr-odată o durere în dreptul inimii.

— Blanderdash. Vreau să spun… munca sa l-a chemat în altă parte? Știu că nu trebuie să pun întrebări… am adăugat.

— Ba da, ba da, vă rog, protestă ofițerul. Un surâs straniu i se desena treptat pe buze.

— Cum ați spus? întrebă cu un aer gânditor.

— Pardon?

— Numele acela.

— Blanderdash? Bine, dar… adjutantul nu se numește așa? M-am înșelat?

— O, nu, sigur că nu, se grăbi el să-mi răspundă, în vreme ce surâsul îi devenea din ce în ce mai visător.

— Blanderdash… murmură din nou. Liftul încetini, apoi se opri. Blanderdash, deci! Blanderdash… Vă rog!

Nu știam cui îi erau adresate aceste ultime cuvinte; poate, pur și simplu, mie, devreme ce ofițerul deschisese ușa ascensorului. Aș fi dat mult să aflu. Traversam deja cu pași mari culoarul, în direcția uneia din numeroasele uși de un alb orbitor. Ofițerul o deschise, mă invită înăuntru și o închise imediat. Mă găseam într-o cameră lungă și îngustă, fără ferestre. Conținea patru birouri pe care străluceau lămpi cu abajururi înclinate, în fața cărora lucrau câțiva ofițeri în puterea vârstei. Cum era o căldură sufocantă, își scoseseră vestele și le puseseră pe spătarele scaunelor. Cu mânecile suflecate, oamenii stăteau cu nasul în maldărele de hârtii care se adunau. Unul dintre ei ridică fruntea și aținti asupra mea niște ochi negri, strălucind în spatele ochelarilor.

— În ce problemă?

Mi-am stăpânit un gest de nerăbdare.

— Misiune Specială, din partea Comanderalului Kashenblade.

Dacă mi-aș fi închipuit că ceilalți ofițeri vor ciuli urechile auzind aceste cuvinte, acum aș fi aflat că greșeam.

— Numele dumneavoastră? mă interogă ofițerul cu ochelari pe același ton rece și oficial.

Avea mâini de atlet, musculoase, bronzate, cu un număr de cod tatuat discret pe piele.

I-am spus numele. Aproape instantaneu degetele lui începură să atingă clapele unei mici mașini care se găsea pe birou.

— Natura Misiunii?

— Specială.

— Obiectiv?

— Am venit să-l aflu.

— Adevărat?

Își luă vesta de pe spătar, o îmbrăcă, se încheie la nasturi, ajustă galoanele fixate pe epoleți și se îndreptă către ușa cea mai apropiată.

— Urmați-mă, vă rog.

L-am urmat îndeaproape; numai atunci am aruncat o privire înapoi și l-am zărit pe ofițerul care mă adusese aici rămas pe culoar.

Noul meu ghid aprinse o lampă de birou și se prezentă:

— Vicecodor Dasherblar. Luați loc, vă rog.

Apăsă pe butonul unei sonerii. O tânără, probabil o secretară, intră aducând două cești de ceai pe care le așeză în fața noastră. Dasherblar începu, fără un cuvânt, să învârtă lingurița în ceașcă.

— Așteptați niște lămuriri în legătură cu Misiunea dumneavoastră, nu-i așa?

— Da.

— Hm, e o Misiune dificilă și complexă… da… mai cu seamă puțin obișnuită, domnule… domnule… scuzați-mă, cum spuneați că vă cheamă?

— Tot așa, am replicat cu un surâs abia perceptibil.

La rândul său, ofițerul surâse. Avea o dantură magnifică, iar fața îi strălucea acum de sinceritate și naturalețe.

— Ha, ha! Excelent, excelent! Vă mulțumesc. O țigară?

— Mulțumesc, nu fumez.

— Asta-i bine, chiar foarte bine. Omul nu trebuie să aibă vicii, niciunul, nu-i așa?… O clipă.

Se ridică și aprinse plafoniera. Am văzut atunci un seif gigantic, de culoarea plumbului, care ocupa toată lățimea peretelui. Dasherblar puse mecanismul în mișcare compunând un număr pe șapte cadrane succesive și greaua placă de oțel se deschise fără zgomot. Vicecodorul începu să scotocească printre stivele de dosare care se îngrămădeau în rafturile metalice.

— Am să vă dau instrucțiunile, începu, dar se opri imediat, întrerupt de timbrul grav al unei sonerii. Se întoarse și mă privi.

— Scuzați-mă… e, fără îndoială, ceva foarte urgent. Pot să vă rog să așteptați un moment? Nu va dura mult…

Am încuviințat din cap. Ofițerul ieși, închizând încet ușa după el. Am rămas singur, sub lumina plafonierei, în fața seifului deschis. Era o punere la încercare? dar ce metodă naivă și simplistă! mi-am zis, nu fără o anume indignare. Am rămas câtva timp așezat, fără să mă mișc, apoi capul mi se întoarse, împotriva voinței mele, în direcția seifului. Mi-am îndreptat îndată privirea în altă parte, dar am dat peste o oglindă care reflecta etajerele unde erau rânduite dosarele secrete. M-am decis să număr liniile parchetului. Din nefericire, planșeul era acoperit cu linoleum. Mi-am încrucișat degetele și am fixat intens falangele întinse. Apoi m-am revoltat. Pentru ce să nu pot privi unde credeam eu de cuviință? Clasoarele în care stăteau așezate dosarele erau negre, verzi, trandafirii; numai câteva

erau galbene, alunecând din banderolele care le fixau de grelele casete circulare. Unul dintre clasoare era îmbrăcat în corn. Ce naiba să fac?! În fond, comandantul-șef însuși îmi încredințase misiunea. În caz de nevoie aș fi putut să invoc asta. Dar ce să înțelegi prin „nevoie”? Aruncând o privire peste ceas am constatat că se scurseseră zece minute de la plecarea ofițerului. De unde mă aflam, nu percepeam nici cel mai mic murmur; stăteam într-o poziție din ce în ce mai inconfortabilă. Am pus picior peste picior, apoi am renunțat. Zadarnic. M-am ridicat, mi-am aranjat dunga de la pantaloni și mi-am reluat imediat locul. Acum chiar și biroul de care îmi sprijineam cotul mă indispunea. Am numărat iarăși și iarăși dosarele de pe etajere. M-am întins de mi-au trosnit oasele; minutele treceau. Foamea mă tortura din ce în ce mai tare. Am înghițit ultimele picături de ceai și am lins zahărul rămas pe fundul ceștii. Eram atât de furios încât nu mai aveam nici forța să mai privesc interiorul seifului. Încă o privire la ceas: trecuse mai mult de o oră. După încă una am început să-mi pierd orice speranță: ofițerul nu va mai reveni. Ceva trebuie să i se fi întâmplat, dar ce? Poate că plecase din aceleași motive ca și Blanderdash. De fapt nu-l chema Kasherblad? Alderlkarsh? Dalderblard? Baldaklash? Imposibil să-mi amintesc, era efectul furiei și foamei. M-am ridicat și am început să merg de-a lungul și de-a latul încăperii. Aproape trei ore față în față cu un seif deschis, ticsit de arhive secrete, iată ceva care mirosea clar a delict. Mă îmbrobodise bine acest… cum naiba îl chema și pe ăsta? Dacă mă întreba cineva ce așteptam… m-am decis să ies. Bun, dar pe unde? Să revin în camera în care intrasem mai întâi? Nu, ar începe să-mi pună întrebări. Iar povestea mea presimțeam că va părea neverosimilă. Îmi închipuiam deja mutrele judecătorilor: „Un ofițer, al cărui nume nu vi-l amintiți, v-a lăsat singur într-o cameră, în care se afla un seif, larg deschis? Drăguț, drăguț, dar nu prea original… poate aveți și altă variantă?…” Mi-era cald, sudoarea îmi curgea de-a lungul spatelui, gâtlejul îmi uscat. Am sorbit dintr-o înghițitură ceaiul rămas în ceașca ofițerului. Apoi, aruncând o privire rapidă în jur, am încercat să închid seiful. Dar zăvoarele refuzau să alunece. M-am apucat să rotesc cadranele în toate sensurile; ușa rămânea cu încăpățânare deschisă, nu se mișca un milimetru. Părându-mi-se că aud ecoul unor pași pe culoar am făcut un salt înapoi. Mâneca mi s-a agățat de stivele

de clasoare, trântindu-le pe jos. Chiar atunci, cineva apăsă pe clanță. Cuprins de o panică irațională, m-am aruncat în patru labe sub birou. N-am zărit decât picioarele persoanei care intrase; erau îmbrăcate în pantaloni de uniformă. Insul era încălțat cu pantofi negri, ascuțiți. Un moment rămase imobil. După ce închise ușa fără zgomot, se îndreptă în vârful picioarelor spre seif și dispăru din câmpul meu vizual. Am auzit un zgomot de hârtie răsfoită, urmat imediat de o serie de declicuri scurte. Am început să înțeleg. Fotografia dosarele secrete. Deci… nu era același ofițer, dar atunci…

M-am tras de sub birou și m-am târât până la ușă. Apoi m-am ridicat brusc, am înșfăcat clanța și, dintr-un salt, am fost pe coridor. Înainte de a trânti ușa după mine, am întrevăzut, într-o fracțiune de secundă, figura individului, palidă și descompusă de groază. Aparatul de fotografiat îi scăpase din mâini, dar înainte ca acesta să atingă podeaua eu eram departe. Mergeam suficient de țeapăn, cu pas regulat, ușor cadențat, în lungul unui culoar plin de unghiuri și sinuozități; întâlneam întruna șiruri de uși albe, iar din spatele pereților percepeam un zgomot confuz de mașinării amestecat cu un ecou cristalin care nu mai avea nimic misterios pentru mine. Ce să fac? Unde să mă duc? Trebuie să raportez toată povestea asta? Dar omul meu cu siguranță plecase din cameră, o rupsese la fugă imediat după mine! Nu rămăseseră decât seiful, larg deschis, și hârtiile împrăștiate pe jos. M-am cutremurat: în biroul alăturat îmi spusesem numele, tânărul ofițer mă introdusese acolo. Toată lumea era mai mult ca sigur la curent, se dăduse alarma în tot Edificiul, mă căutau, toate scările, ieșirile, ascensoarele erau păzite…

Am aruncat o privire de jur împrejur. Pe culoar lucrurile se desfășurau ca până acum. Câțiva ofițeri umblau cu dosare semănând ca două picături de apă cu cele din seif. Un picolo trecea cu un ceainic aburind. Ascensorul se opri și din el apărură doi adjutanți. Le-am ieșit în cale. Nici măcar n-au întors capul. De ce nu se petrecea nimic? De ce nu mă căuta nimeni, de ce nu eram urmărit? Nu cumva… nu cumva… era și ăsta un test?

M-am hotărât rapid. M-am îndreptat spre ușa cea mai apropiată. Pe ea era scris numărul 76941. Asta nu-mi plăcea câtuși de puțin. Am trecut mai departe și m-am oprit în fața numărului 76950. Trebuia să bat? Ce idee aiurită!

Am rotit clanța și am intrat. Două secretare erau ocupate cu amestecatul ceaiului, în vreme ce a treia așeza sandviciuri pe o farfurie. Nu-mi acordau nici cea mai mică atenție. M-am strecurat printre birouri până am dat de altă ușă. Am trecut pragul în camera vecină.

— A, dumneavoastră erați? În sfârșit! Luați loc, vă rog…

Un bătrân debil, purtând ochelari cu ramă de aur, surâdea din spatele biroului său. Printre șuvițele rare, de un alb lăptos, se zăreau pete roșii, bine conturate pe pielea craniului. Ochii îi semănau cu două alune. Surâdea cu căldură, invitându-mă să mă fac comod. M-am lăsat să cad. În moliciunea unui fotoliu.

— Misiune specială din partea comanderalului Dashenblade… am început.

Nu mă lăsă să termin.

— Desigur, desigur… îmi permiteți? Își așternu degetele tremurătoare pe claviatura unei mașini.

— Spuneți-mi… am încercat sa reiau.

S-a ridicat cu un aer grav, solemn, dar neîncetând să surâdă. Pleoapa de jos a ochiului stâng îi era agitată de un tic ușor.

— Subascultător Bassenknack. Dați-mi voie să vă strâng mâna!

— Încântat, am răspuns. Ați auzit deci vorbindu-se de mine?

— Păi, s-ar putea altfel?!

— Adevărat? am bâiguit zăpăcit, deci aveți… instrucțiuni pentru mine?

— Oh, vă rog! Nu-i nicio grabă… Toți acești ani de singurătate… în deșertul ăsta… zodiacul… mi se strânge inima numai când mă gândesc! La asemenea distanțe… știți…. Totul este vai! foarte adevărat! Și totuși nu-ți vine să crezi, să te resemnezi, nu-i așa? Dar trăncănesc, bat câmpii… oh! eu, știți, nu ies deloc… așa cere meseria noastră… întotdeauna în spatele unui birou… cu mânecuțe pe mâini… ca să nu uzăm manșetele… am tocit deja optsprezece perechi de mânecuțe și… și… – schiță un gest evaziv – iată, dragă domnule, iată cauza tuturor… Dar vă rog să-mi scuzați flecăreala… Îmi permiteți?

Îmi arătă ușa aflată în spatele fotoliului, ca pentru a mă invita să-l urmez. M-am ridicat.

Mă conduse într-o sală imensă, scăldată într-o lumină verde; pardoseala lustruită părea oglinda unui lac. În fund se afla o

masă de culoarea smaraldului, înconjurată de scaune fin sculptate. Pașii noștri răsunau ca în nava unei biserici. Bătrânul mergea alături de mine în trap mărunt, surâzând mereu și potrivindu-și cu degetul ochelarii care îi alunecau întruna pe nasul prea scurt. Apoi se opri și împinse spre mine un jilț capitonat, cu spătarul împodobit cu un blazon. Își trase și el un scaun. Se apucă să-și amestece ceaiul, agitându-și mâna subțire și zbârcită, apoi își muie buzele: „E rece...” zise dintr-o suflare. În tot acest timp fu cu ochii pe mine. Am rămas liniștit.

Se înclină spre mine și spuse cu un ton confidențial:

— Sunteți, desigur, puțin surprins?

— O!… nu chiar atât de puțin…

— Haideți… mie, care nu sunt decât un biet bătrân, puteți să-mi spuneți totul… dar nu insist… din partea mea, asta ar fi… da, vedeți dumneavoastră: singurătatea, porțile misterului care se întredeschid, chemarea profunzimilor tenebroase, primele tentații, cât de comprehensibile, cât de umane sunt toate acestea! Ce este curiozitatea? Este prima reacție a noului născut! Cel mai natural. Dintre reflexe, dorința primordială de a descoperi cauza care generează efectul, germen, la rândul lui, al noilor acțiuni, creând continuitatea… așa se făuresc legăturile care ne înlănțuie… și totul începe atât de naiv! De inocent! De simplu!

— Scuzați, am zis, destul de zăpăcit de ce auzeam, despre ce anume vorbiți? Și... unde vreți să ajungeți?

— Iată-ne și aici! exclamă el cu voce pițigăiată. Iată-ne și aici!

Se aplecă și mai mult spre mine. Montura aurită a ochelarilor arunca scântei.

— De o parte cauza, de cealaltă efectul! Cum? Unde? Pentru ce? Ah! spiritul nostru nu poate concepe că există întrebări fără răspuns. Iată de ce se grăbește să fabrice, să astupe breșele, să altereze faptele, retrăgând de ici și colo câte un detaliu pentru a-l adăuga altundeva…

— Vă rog să mă iertați dacă nu pricep chiar tot ce spuneți…

— O clipă, domnule, o clipă! nu-i nimic obscur în toate astea! Mă voi strădui pe cât posibil… fiți îngăduitor cu un biet bătrân. De fapt, ce așteptați de la mine?

— Instrucțiuni.

— Instruc…

S-ar fi zis că-și reprimase o ușoară exclamație de surpriză.

— Sunteți sigur?

N-am răspuns. Își strânse pleoapele, în spatele cercurilor aurii ale ochelarilor. Buzele ofilite se agitau în tăcere ca și cum bătrânul ar fi efectuat mental o operație. Mi se părea că deslușesc în mișcările lor: „Șaisprezece… și țin unu… rest șase…”

Îmi adresă un surâs încrezător.

— Bine… perfect… perfect… Despre ce e vorba? Instrucțiuni… hârtii… planuri… dosare… ofensive… calcule strategice… totul e secret, totul e unic. O! Ce n-ar da dușmanul, ignobilul, perfidul adversar, ce n-ar da, zic, să triumfe! Să domine, fie și pentru o zi, pentru o clipă!, făcu el cu voce cântătoare, iată pentru ce își trimite spionii, antrenați, rutinați, mascați, deghizați, ca să poată să se infiltreze, să se insinueze, să fure, să copieze, și sunt câtă frunză și iarbă! încheie cu voce spartă. Emoția îi era atât de mare încât trebuia să-și țină cu ambele mâini ochelarii zguduiți de tresăriri.

— Și iată… cum să faci, vai! pentru a împiedica toate acestea?… ei au triumfat… de o sută de ori, de o mie de ori, descoperim și retezăm mâna criminală, demascăm mașinațiunile… neutralizăm veninul… dar trebuie să ne reînnoim mereu eforturile… abia retezat, capul hidrei crește la loc… rezultatul este același, inevitabil: unii descoperă ceea ce alții ascund. Acesta este cursul natural al lucrurilor, dragă domnule, ce putem face?

Se lupta să-și recapete suflul, implorându-mi îngăduința cu un surâs. Am așteptat.

— Dar gândiți-vă puțin, dacă din întâmplare există alte planuri? Nu doar unul în plus, nu două, nu nouă, ci mii și mii? Milioane? Pot fi furate? Fără îndoială, dar la ce bun... primul l-ar contrazice pe ai șaptelea, al șaptelea pe al nouă sute nouăzecilea, iar ultimul, pe toate celelalte. Fiecare dintre ele ar conține propriile-i informații, iar acestea ar fi complet diferite unele de altele. Care este deci planul cel bun? Cel mai secret? Singurul, unicul, veritabilul plan?

— Păi, originalul! am lăsat să-mi scape.

— Exact! urlă el cu un accent de triumf care fu pe punctul să-l gâtuie. Sufocat de tuse, își reașeză ochelarii chiar în clipa în care îi cădeau de pe nas. Mi s-a părut că i se detașaseră de față împreună cu o bucată de nas. Nu era, fără îndoială, decât o

iluzie optică, o halucinație oribilă – bătrânul căpătase o culoare violacee din pricina tusei, își umezi cu limba buzele uscate și își puse mâinile tremurătoare pe genunchi.

— Da… da, mii de seifuri, mii de originaluri… peste tot, la toate etajele, protejate de broaște, de combinații, de zăvoare. Peste tot originaluri, numai originaluri, milioane, dar niciunul nu e în întregime identic cu altul!

— Pardon, i-am tăiat-o, vreți să spuneți că există, de pildă, mai multe planuri strategice?

— Da, asta e! Suntem pe problemă! M-ați înțeles perfect, domnule dragă…

— Fără doar și poate, dar… ar trebui totuși să existe și unul autentic, vreau să zic un plan după care s-ar putea, la nevoie, dacă este indispensabil…

M-am oprit, izbit de schimbarea de pe fața lui. Mă privea ca și cum aș fi fost supus unei metamorfoze monstruoase.

— Ah, așa credeți? zise răgușit. Pleoapele i se zbăteau ca doi fluturi prizonieri în spatele lentilelor pătrate.

— Să nu mai vorbim despre asta, am răspuns calm. Să admitem că dumneavoastră aveți dreptate. Bun… și după aceea, în ce măsură mă privește asta pe mine? În fine, iertați-mă, ce-are asta a face cu Misiunea mea?

— Ce Misiune?

Schiță un surâs timid, dulceag, neliniștitor.

— Misiunea Specială pe care mi-am încredințat-o… dar nu v-am spus totul de la bun început?… pe care mi-a încredințat-o șeful însuși, comanderalul Kashenblade.

— E Kashen…

— Ei bine da, Kashenblade, n-o să-mi spuneți acum că nu știți numele superiorului dumneavoastră?

Închise ochii, apoi îi deschise din nou. O umbră îi traversă chipul.

— Scuzați… zise abia șoptit, pot să vă părăsesc un minut… numai un moment și…

— Nu! am strigat pe un ton care nu admitea replică; omul se ridicase deja, așa că l-am apucat hotărât de braț, dar fără brutalitate. Sunt dezolat… Nu veți merge nicăieri atâta vreme cât n-am lămurit totul. Am venit după instrucțiuni, am nevoie de ele.

Buzele bătrânului fremătară.

— Dar... dar, domnule dragă... ce vreți să spuneți cu acest... cu aceste...

— Cauza și efectul, am zis sec. Vă rog să-mi indicați sarcina, obiectivul și detaliile acțiunii!

Păli.

— Vă ascult! Tăcere.

— De ce mi-ați vorbit de existența tuturor acestor planuri? Cine v-a ordonat să acționați așa? Nu vreți să răspundeți? Perfect. Avem tot timpul. Eu nu mă grăbesc.

Bătrânul își frângea mâinile tremurânde.

— N-aveți nimic să-mi spuneți? Vă pun această întrebare pentru ultima oară!

Deodată, capul îi căzu în piept.

— Ce... ce faceți!? am țipat apucându-l de umeri. Trăsăturile i se alteraseră brusc, fața îi devenise lividă, tumefiată, hidoasă. Cu ochii ieșiți din orbite, omul sugea piatra inelului de pe deget. Am perceput un clinchet ușor, ca atunci când se ciocnesc două obiecte metalice, apoi i-am simțit mușchii relaxându-se puțin câte puțin în mâinile mele. O secundă mai târziu țineam în brațe un cadavru. I-am dat drumul. Se prăbuși la pământ, țeapăn, cu buzele vinete..

Rama de aur a ochelarilor sărise, ridicând o calotă de carne rozalie, presărată cu meșe cărunte, care masca o chică neagră și deasă…

Am rămas încremenit, cu cadavrul la picioare, ascultându-mi bătăile inimii. Ochii explorau febril decorul orbitor din jur. Pe unde să fug? În fiecare clipă putea să dea buzna cineva și să mă găsească cu hoitul acestui ins care ocupa un post important… dar care anume? Subcodor? Ascultător-șef? N-are importanță! M-am năpustit spre ușă, dar un gând m-a oprit la jumătatea sălii. Mă vor lăsa să trec? Nu, voi fi recunoscut imediat. Imposibil să mai scap și a doua oară! Cum să le explic? Cum să ies de aici? M-am întors și am ridicat corpul fără viață. Peruca se desprinsese de tot. Cât de mult îl întinerise moartea! I-am pus peruca la loc, reprimându-mi mișcarea de repulsie provocată de atingerea corpului rece. Apoi am luat cadavrul de subțiori și, lăsându-i picioarele să târșească pe podea, m-am îndreptat de-a-ndaratelea spre ușă. Dacă mă întreabă cineva, o să spun că dintr-odată i s-a făcut rău; nu era o idee prea subtilă, dar altceva mai bun nu eram în stare să imaginez. Ce să-i faci?…

Totul nu era decât intrigă, mașinații…

Biroul în care îl întâlnisem pe bătrân era acum pustiu. Am mai zărit două uși: una comunicând cu secretariatul, cealaltă dând probabil pe culoar. Am instalat mortul în fotoliu cât am putut mai bine. Bustul i se prăbuși pe masă. L-am așezat la loc, încercând să-i aranjez poziția. Zadarnic: mâna stângă îi atârna în disperare pe lângă brațul fotoliului… L-am lăsat baltă și am șters-o pe cealaltă ușă. Fie ce-o fi!

III

Era cu siguranță ora prânzului. O mulțime de ofițeri, funcționari și secretare se înghesuiau la lifturi. M-am lipit de grupul cel mai numeros și am coborât, mânat de un singur gând: să fug cu orice preț din aceste locuri blestemate!

Masa fu mai degrabă frugală: un bulion de legume cu crutoane, o bucată de carne ațoasă și un compot. Ceaiul era negru ca gudronul și fără gust. N-a venit nimeni să ceară bani sau să prezinte nota de plată. Din fericire, nicio conversație nu tulbura liniștea care domnea de-a lungul meselor, nu se auzeau nici măcar urări de poftă bună. În schimb, toți se ocupau cu rezolvarea a tot soiul de rebusuri, logogrife, cuvinte încrucișate, mnemoteste și algoritmi. Pentru a nu atrage atenția, m-am apucat să mâzgălesc ceva pe o bucată de hârtie găsită prin buzunare. Trei sferturi de oră mai târziu, croindu-mi drum prin mulțime, am ieșit pe culoar. Enormele cabine de lift înghițeau grupuri întregi de oameni care se întorceau la treburi. Pasajul se golea din ce în ce; nu puteam să rămân aici la nesfârșit. Am urcat printre ultimii și n-am băgat de seamă nici măcar la ce etaj m-am oprit. Peste tot, întuneric beznă. Două șiruri de uși albe se desfășurau în fața mea, apoi culoarul cotea în unghi, ascunzând, acum știam, alte șiruri identice.

Lumina lăptoasă a tuburilor scălda plăcile emailate: 76947, 76948, 76949, 76950…

M-am oprit. Numărul ăsta… iar numărul ăsta… Am rămas nemișcat. Zona era pentru moment pustie. Cum de reușisem, mergând la întâmplare, să revin în exact același punct? În spatele ușii, dacă nimeni nu-l descoperise până acum, trebuia să fie acolo, prăvălit, cu fruntea pe birou, cu ochelarii de aur striviți de față…

Se apropia cineva. Imposibil să mai rămân aici. Am făcut un efort supraomenesc să-mi stăpânesc orice gest de panică. Dând

colțul, apăru un ofițer înalt și subțire, cu capul descoperit.

Am încercat să mă dau la o parte ca să-l las să treacă, însă venea decis spre mine. Un surâs palid, enigmatic, îi lumina fața brună.

— Vă rog…, spuse cu o voce joasă când ajunse la câțiva pași de mine, dați-vă osteneala să intrați! Arătă cu mâna spre ușa din fața noastră.

— Nu înțeleg, am protestat fără să îndrăznesc să ridic tonul, faceți desigur o greșeală.

— Oh! nu… m-ar mira să fie așa… după dumneavoastră, vă rog…

Deschise ușa și așteptă. Am făcut un pas, apoi al doilea… și m-am aflat într-un mic cabinet de un galben luminos. În afara biroului, a câtorva telefoane și a două sau trei scaune, altceva nu mai era. Am rămas în picioare, lângă ușă. Omul închise ușa cu grijă și trecu pe lângă mine.

— Luați loc, vă rog…

— Știți cine sunt? am articulat rar. Înclină din cap ca pentru salut.

— Bineînțeles… dar faceți-vă comod, vă rog!

Împinse un scaun către mine.

— Nu-mi dau seamă despre ce-am putea vorbi.

— Oh! Firește; vă înțeleg foarte bine. Oricum, mă voi strădui să păstrez maximum de discreție.

— Discreție? Ce vreți să spuneți cu asta?

Eram tot în picioare. Veni atât de aproape de mine încât i-am simțit căldura răsuflării pe față. Îmi prinse privirea, se uită în altă parte, apoi mă fixă din nou.

— Dumneavoastră… cum să vă spun… acționați… în afara planului…, murmură ofițerul. În principiu, bineînțeles, nu trebuie să intervin în problemele dumneavoastră, dar poate că e mai bine să vă dau anumite… în fine, dacă aș putea, să zicem, să vă vorbesc între patru ochi, asta ar permite evitarea multor complicații…

— N-avem nimic să ne spunem, i-am replicat sec, încurajat nu atât de cuvintele sau informația lui, cât de privirea slugarnică, atât de puțin demnă de un ofițer. Dar poate că încerca astfel să adoarmă atenția victimei?…

— Pricep, spuse după o lungă pauză. Un accent de disperare îi vibra în voce. Își trecu mâna peste față.

— În astfel de circumstanțe… cu o asemenea Misiune… oricare alt ofițer ar fi acționat ca dumneavoastră. Și totuși, datoria impune să se facă o excepție uneori…

L-am privit în ochi. Începu să clipească. M-am așezat.

— Vă ascult, am spus punând mâinile pe masă. Puteți să-mi spuneți… ce aveți să-mi spuneți…

— Mulțumesc!… Mulțumesc! Ei bine, voi fi direct. Știu că ordinele dumneavoastră vin de foarte sus; teoretic ar trebui să ignor acest control extraordinar… Dar, Dumnezeule, știți ce-i asta! Nu uitați că există scurgeri!

Aștepta de la mine un cuvânt, semn, dar n-am reacționat deloc. Atunci, cu ochii scânteind de o lucire bolnavă, o roșeață ciudată colorându-i obrajii palizi care contrastau vădit cu restul feței sale bronzate, strigă:

— Ascultați! Bătrânul acela lucra de mult pentru ei… După ce l-am demascat și a mărturisit tot, în loc să-l livrez secției D.S., cum ar fi fost normal, am hotărât să-l las la postul său… Și continuau să-l considere ca agentul lor secret, în vreme ce el lucra pentru noi… Cum știam că sunt pe cale să-i trimită un om de-al lor, un mesager, i-am întins o capcană… Din nefericire, în locul lui ați apărut dumneavoastră și…

Făcu un gest vag. M-am decis să sparg tăcerea.

— Stați puțin… Vreți să spuneți că lucra pentru noi?

— Bineînțeles! Cedase presiunilor mele! Secția D.S. ar fi acționat la fel, dar în acest caz afacerea ar fi ieșit de sub controlul propriei mele Secții. Deși eu fusesem cel care îl demascase, altcineva și-ar fi atribuit meritul… Dar nu din acest motiv am procedat așa, vă asigur, am vrut doar să simplific, să grăbesc evenimentele…

— Bine, bine… dar atunci pentru ce s-a?…

— Otrăvit? Trebuie să se fi gândit că sunteți mesagerul pe care îl aștepta, că sunteți deja la curent cu trădarea lui… nu mai era decât o fantoșă…

— Da, într-adevăr…

— Totul e foarte simplu. Recunosc că mi-am depășit limitele competenței nedenunțându-l. Ca să mă discrediteze, v-au trimis direct la bătrân… a fost o lovitură aranjată…

— Dar… am intrat în camera aceea absolut la întâmplare! am exclamat fără să mă pot stăpâni.

Nici n-am avut vreme să regret aceste cuvinte: ofițerul mă

privea deja cu un rictus amar.

— Nu puteați să știți ce vă aștepta în celelalte camere, bâigui coborând ochii.

— Cum?…

Am avut deodată viziunea defilării unei infinități de bătrâni pricăjiți purtând ochelari cu ramă de aur, toți identici, surâzând răbdător și așteptând în spatele birourilor; un șir interminabil de săli, toate curate și luminoase. M-am înfiorat.

— Dar atunci… acela… nu exista doar în camera aceea?

— Bineînțeles că nu! Nu ne putem permite să ne asumăm riscuri.

— Și în celelalte camere erau tot…?

Încuviință din cap.

— Dar toți oamenii aceștia?…

— Simpli înlocuitori, e de la sine înțeles…

— E pentru cine lucrează?

— Pentru noi… și pentru ei. Știți bine cum vine asta… dar fiindcă îi avem sub ochi, lucrează pentru noi… întâi de toate.

— O clipă… tot ce-mi îndruga el despre planurile de mobilizare… milioanele de originaluri…

— Vax! nu era decât un cod… o parolă… n-ați recunoscut-o pentru că era *a lor,* iar el cu siguranță a crezut că erați la curent cu trădarea lui. Și dincolo de toate astea, fiecare din noi are întotdeauna un decodor asupra lui…

Își deschisese vesta și îmi arătă un mic dispozitiv plat, ascuns sub cămașă. Mi-am amintit că unul dintre ofițeri, în timp ce mă însoțea spre lift, își dusese brusc mâna în dreptul inimii.

— Ați pomenit de o lovitură aranjată. De cine?

Ofițerul se schimbă la față. Pleoapele i se zbătură; rămase câteva secunde cu ochii închiși.

— A vrut să mă termine…, spuse dintr-o răsuflare, cineva de foarte sus… dar sunt nevinovat… dacă ați vrea doar să mă ajutați puțin, dumneavoastră, care va bucurați de un asemenea credit, ați putea…

— Aș putea ce?

— Să mușamalizați toată afacerea, aș ajunge atunci la…

Nu putu să termine. Începu să privească fix, insistent; îi zăream albul vitros al ochilor holbați. Mâinile așezate pe genunchi, netezeau, mângâiau, frământau stofa uniformei.

— Șapte sute șaizeci și șapte împărțit la patru sute treizeci și

nouă, murmură pe un ton rugător.

N-am zis nimic.

— Patru sute… patru sute unsprezece… șase mii opt sute nouăzeci împărțit la trei… Nu! Vreau să zic la cinci! La șaptezeci!, imploră cu voce tremurătoare. Am continuat să tac. S-a ridicat, alb ca un lințoliu.

— Nouăsprezece…, riscă încă o dată. Nu mai era decât un geamăt.

Cum eu nu reacționam deloc, începu să-și îmbrace încet vesta.

— Atunci, iată, totul e clar. Șaisprezece… bun… fără… Vă rog să mă scuzați!

Înainte să-mi pot reveni din surprindere, dispăru în camera alăturată.

— Domnule! am strigat, așteptați, așteptați, eu…

În spatele ușii întredeschise răsună un foc de armă, urmat de zgomotul prăbușirii unui corp. Rămăsesem în mijlocul sălii, încremenit, cu părul măciucă de groază. Urechile îmi vuiau: fugi, fugi, cu orice preț! dar continuam fără voia mea să pândesc zgomotele care veneau din camera vecină. Am auzit un pocnet slab, ca de toc lovind podeaua. Un fâșâit, apoi tăcere. O tăcere sepulcrală.

Prin ușa întredeschisă se zărea un picior în pantalon de uniformă. Fără să-l scap din ochi, m-am dat înapoi pas cu pas până la ieșire, am căutat clanța și am rotit-o…

Aruncând o privire scurtă în stânga și în dreapta, m-am asigurat că nu era nimeni pe culoar. Am închis ușa. M-am răsucit și m-am lipit cu spatele de ea. În față, cu brațul sprijinit neglijent de brâul peretelui, un ofițer scund și îndesat, stătea în cadrul unei uși și mă privea liniștit. Am simțit cum îmi îngheață măruntaiele. Mi-am ținut respirația, fascinat de privirea indolentă, încărcată parcă de plictiseală. Fața cu trăsături masive, cu obrajii revărsați, exprima un dezgust crescând. Insul scoase din buzunar un obiect mic și lunguieț îl aruncă în aer, o dată, de două ori, de trei ori, fără să mă scape din ochi; apoi îl prinse decis și întinse arătătorul. Cu un declic ușor, lama țâșni. O încercă cu degetul. Surâzând din vârful buzelor, coborî ușor pleoapele, ca și cum ar fi să spună „da”, intră în cameră și închise ușa. Am așteptat un moment. Tăcerea era tulburată de torsul surd și îndepărtat al unui ascensor în urcare. Zgomotul se

estompă, apoi pieri. Îmi mai simțeam încă sângele pulsând. Mi-am dezlipit mâna de suprafața lăcuită a ușii.

Mă privea cineva prin gaura cheii? A... deschizătura era întunecată. Un pas, doi, trei... înaintam din nou singur, de-a lungul nenumăratelor coridoare care se bifurcau, se intersectau, aceste coridoare fără nicio fereastră, dar inundate de lumină, cu pereți imaculați, cu șiruri de uși scânteind ca zăpada. Eram prea vlăguit, prea amețit ca să încerc din nou să mă strecor undeva, să mă infiltrez într-unul din miile de mecanisme lucrând fără zgomot în spatele pereților izolați. Din când în când, încercam să mă sprijin de ei, dar erau prea netezi, prea verticali, n-aveam de ce să mă agăț. Ceasul mi se oprise; nu mai știam dacă venise noaptea sau era încă zi. Uneori, avansam simțind cum mă năpădește torpoarea, cum îmi pierd cunoștința, și, deodată, țăcănitul unei uși sau zgomotul unui ascensor mă trezea. Mă dădeam la o parte din calea oamenilor cu dosare. Pasajul, când se golea, când era străbătut de întregi procesiuni de ofițeri defilând totdeauna în aceeași direcție. Poate că exista un sistem de ture, întrucât vedeam persoane pe care altele veneau mai târziu să le schimbe. Nu știam ce se petrecea după aceea. De fapt, nu-mi amintesc aproape nimic din orele care au urmat. Am mers, drept înainte, am intrat într-un lift, am urcat sau am coborât, am ieșit; am răspuns chiar la întrebările banale care mi s-au pus uneori. Mi-a urat cineva noapte bună? Creierul meu nu mai capta nimic, se mulțumea să reflecte obiectele exterioare, aidoma unui glob de argilă pe care sclipesc șiroaie de apă. Într-un târziu, am ajuns, fără să știu cum, la intrarea lavabourilor. Am deschis ușa: dincolo se afla o sală de baie de o curățenie chirurgicală, cu țevărie scânteietoare, în care se găsea o cadă de marmură, sculptată ca un sarcofag. Imediat după ce m-am așezat pe marginea băii m-a cuprins somnul. Am făcut un ultim efort, încercând să sting lumina care mă urmărea peste tot, dar n-am văzut nicăieri vreun întrerupător. M-am întins pe marginea lată a băii; lumina reflectată de țevile nichelate arunca scântei, rănindu-mi ochii, infiltrându-se pe sub pleoape, forțându-mă să le deschid, țâșnindu-mi printre gene. Mi-am acoperit fața cu mâinile și am adormit, în ciuda supliciului la care eram supus. Mi s-a părut la un moment dat că alunec pe o suprafață dură și că mă lovesc cu capul de un obiect ascuțit, dar durerea n-a reușit să mă trezească. Nu știu cât a durat acest somn. M-am trezit cu

greutate, lent, străpungând cercuri succesive ale stării de inconștiență, înlăturând obstacole informe, nemișcate, dar inconsistente. L-am îndepărtat în sfârșit pe ultimul, ca pe un capac de sicriu; lumina, țâșnind dintr-un bec fără abajur, atârnat de tavanul boltit, m-a înțepat violent în pupile…

Eram culcat pe spate, lângă baia de marmură, cu oasele parcă zdrobite de cădere. M-am dezbrăcat în grabă și am intrat sub duș.

Deasupra băii se găsea un vas mic de sticlă, plin cu un săpun lichid și parfumat. Am descoperit de asemenea mai multe prosoape aspre, pe care erau brodate peste tot nenumărate perechi de ochi larg deschiși. Reconfortat și întremat, m-am îmbrăcat cu mișcări rapide. Contactul lenjeriei cu pielea mi-a activat circulația. Nu mă gândeam încă la ce am de făcut. În fața ușii, apropiind mâna de zăvor, am conștientizat, pentru prima dată de când mă trezisem, locul în care mă găseam. A fost ca o descărcare electrică. Am simțit prin toți porii labirintul alb și nepăsător care se întindea dincolo de peretele subțire, gata să primească netulburat rătăcirea mea, infinită ca și el. Am avut în fața ochilor pânza de păianjen a coridoarelor, birourile separate de pereți insonorizați, fiecare din ele pregătit să mă înghită în ghemul său de intrigi pentru a mă scuipa apoi afară. Viziunea m-a copleșit cu totul. O clipă am fost tentat să năvălesc sinucigaș afară, urlând ca un dement, cerând ajutor, implorând lovitura de grație… Accesul de slăbiciune n-a durat, din fericire, prea mult. Am tras adânc aer în piept, mi-am îndreptat umerii, mi-am scuturat praful de pe haine; am verificat în fața oglinzii aflate deasupra chiuvetei dacă nu era nimic izbitor în ținuta mea. Apoi, cu pas egal, nici prea rapid, nici prea lent, un pas oficial, sincronizat cu ritmul Edificiului, am ieșit pe coridor.

Înainte de-a părăsi sala de baie mi-am potrivit ceasul la ora opt. Am ales această oră la noroc, cu scopul de a avea măcar o apreciere relativă a timpului. Pasajul în care mă găseam era puțin frecventat, fiind o ramură laterală a culoarului central. Chiar înainte de a ajunge acolo, am perceput obișnuita animație. Forfota continua. Am luat liftul și am coborât, sperând, nu prea convins, să găsesc cantina deschisă pentru micul dejun. Ușa transparentă era închisă, în interior se făcea curățenie. Am făcut cale-ntoarsă și am urcat la nivelul trei. Am ales acest etaj doar pentru că butonul respectiv strălucea mai tare, părând să fi fost

mai mult utilizat.

Coridorul era pustiu și nu se deosebea cu nimic de toate celelalte. În capăt, puțin înainte de turnantă, am văzut un soldat în pragul unei uși. Spre deosebire de toți ceilalți militari pe care îi întâlnisem, acesta nu purta niciun galon. Un centiron alb îi strângea uniforma în talie. Ținând în mâinile înmănușate o mitralietă neagră, stătea încremenit ca o statuie, într-o poziție ofensivă, amenințătoare. Când am trecut prin dreptul lui nici n-a clipit. Am făcut o duzină de pași, am cotit brusc și m-am năpustit spre ușa pe care o păzea. Dacă intrarea ducea la cartierul general aveam puține șanse să trec, dar eram dispus să risc totul pe o carte. Am pus mâna pe clanță și i-am aruncat omului o privire piezișă. Nu-mi dădea câtuși de puțin atenție. Cu o nepăsare totală, fixa un punct de pe peretele opus. Am intrat. În prima clipă, surpriza a fost atât de mare încât nu mi-am putut stăpâni o tresărire: de sub un buiandrug pleznit, împănat cu grinzi, cobora o scară în spirală, cu trepte desfundate. Când am pus piciorul pe prima treaptă, am simțit o pală de aer rece învăluindu-mi picioarele. Am întins mâna: un curent glacial venea de sus. Am început să mă cațăr. Ajuns sus, am dat cu ochii de suprafața conturată clar a unui portal transparent lucind în penumbră. Mă aflam în pragul unei capele cufundate pe jumătate în întuneric. În fund, sub un crucifix, înconjurat de lumânări, se găsea un sicriu. Flăcăruile licăreau slab, aruncând pe fața mortului o lumină palidă, șovăitoare. De fiecare parte a naosului se întindea câte un tronson de bănci cenușii, slab conturate în penumbră de o lumină gălbuie. Dincolo de ele se deschidea un șir de nișe adânci, disimulându-și în umbră conținutul misterios. Se auzi un zgomot de pași răsunând pe pardoseala de piatră, dar n-am zărit pe nimeni. Mergând în lungul naosului mă întrebam deja unde o să mă duc după ce ies din capelă, când privirea, rătăcind printre umbrele mișcătoare, îmi căzu pe fața cadavrului. Am recunoscut imediat trăsăturile pe care le-ai fi crezut modelate din ceară proaspătă. Bătrânul cel pricăjit zăcea în coșciugul lui, pe jumătate acoperit cu un drapel ale cărui falduri abundente cădeau elegant de-a lungul soclului. Dantelele apretate, aplicate pe cadrul coșciugului, alcătuiau un soi de coroană rigidă în jurul corpului său. Nu mai avea ochelarii de aur; poate că acest detaliu – sau poate însăși moartea – făcuse să dispară de pe chipul bătrânului acel aer de

maliție amestecată cu perplexitate. Drept, solemn, se odihnea în pace, ca și cum ar fi știut că nu mai era nimic de sperat. Mă apropiam din ce în ce mai mult de el, dar din ce în ce mai încet, prins într-un șuvoi de aer înghețat care părea să izvorască din cadavru. Mâinile îi fuseseră așezate cu delicatețe de-a lungul trunchiului, pe deasupra drapelului, de fiecare parte a pânzei întinse cu grijă. Degetul mic de la o mână refuzase să se plieze și stătea ridicat, jumătate batjocoritor, jumătate amenințător, atrăgând privirea prin poziția rebelă. Undeva sus, o notă izolată răsună o clipă. Aducea cu suspinul gâfâit al unei țevi de orgă, ca și cum o mână stângace ar fi încercat să dibuie o melodie pe claviatură. Apoi tăcerea se înstăpâni din nou.

Eram puțin surprins de onorurile acordate mortului; nu fu însă decât un gând fugitiv, propria mea situație mă preocupa în realitate mult mai mult. Stăteam aproape de sicriu, cu picioarele înghețate, aspirând mirosul călduț de stearină. Deodată, am auzit un sfârâit de feștilă și am simțit o mână așezându-mi-se delicat pe braț. În același timp, am perceput un șuierat în pavilionul urechii:

— Percheziția a avut deja loc...

— Cum? am strigat.

Cuvântul, pe care îl pronunțasem cu o voce nu prea puternică, pe un ton ușor tremurat, fu amplificat și reverberat de bolta invizibilă într-un lung ecou cavernos. În spatele meu se afla un ofițer înalt, cu fața, palidă și strălucitoare, ușor umflată. Nasul îi era vânăt. Între reverele uniformei avea un guler alb, apretat, încheiat până la ultimul nasture.

— Scuzați-mă, domnule, vreau să zic... părinte, ați spus ceva? am întrebat cu blândețe. Închise ochii cu un aer grav, ca și cum ar fi vrut să mă salute în modul cel mai discret posibil.

— Oh, scuzați-mă... e o neînțelegere... vă luasem drept altcineva. Oricum, nu sunt preot, sunt... călugăr.

— Da?...

Tăcură o clipă. Călugărul își înclină capul într-o parte. Era complet ras în cap și purta o tichie mică.

— Iertați-mi indiscreția... îl cunoșteați cumva pe defunct?

— Într-un anume sens, da... adică... foarte puțin, de fapt..., am răspuns stingherit.

Ochii lui, din care nu vedeam decât pupilele reflectând flăcările minuscule și tremurătoare ale lumânărilor, mă măsurau

din cap până în picioare cu o încetineală exagerată. Apoi, odată terminată, inspecția fu reluată cu aceeași minuție.

— Ați venit să-i prezentați ultimul omagiu? îmi șopti la ureche, cu o notă de familiaritate mai degrabă neplăcută. Mă studia din nou, de aproape.

Am ripostat cu o privire dură, ostilă. Călugărul se crispă.

— V-au… trimis aici? susură umil.

N-am răspuns.

— Imediat… imediat, o să înceapă slujba, șușoti el plin de solicitudine. Întâi funeraliile, apoi slujba. Dacă vreți…

— Nu vă deranjați pentru mine.

— Dar, sigur… sigur…

Mi-era din ce în ce mai frig. Un suflu glacial trecea printre lumânări, făcând să tremure flăcările. Cu coada ochiului, am prins, foarte aproape, un reflex suspect. Lângă sicriu se ridica un bloc rectangular apăsător: era un enorm refrigerator care trimitea prin grătarul său de nichel pale de aer rece.

— Nu-i rău, am mormăit pe un ton indiferent. Călugărul-ofițer îmi aruncă o privire piezișă și mâna lui albă, moale ca o cârpă, se așternu pe umărul meu.

— Dacă-mi permiteți să vă semnalez, totul nu este… s-au comis multe gafe… în bună parte e vorba de neglijență… de nepăsare… ofițerul-stareț nu e la înălțime…

Vorbea printre dinți, supraveghindu-mi fizionomia, gata să se retragă la cel mai mic semnal de alarmă. Eu continuam să nu spun nimic; fără un gest, fixam fața mortului, învăluită în umbre.

Atitudinea mea îi mai aduse călugărului inima la loc.

— Asta nu mă privește… abia dacă îndrăznesc…, suflă insul prin dreptul tâmplei mele. Și totuși, dacă aș fi autorizat să pun câteva întrebări, în speranța că aș putea fi de vreun folos, în limitele funcțiilor mele… dumneavoastră ați primit ordine… de sus?

— Da, am răspuns. Buzele călugărului se deschiseră cu un soi de încântare, descoperindu-i dinții de cal. Rămase o vreme așa, încremenit în acest surâs dureros, ca și cum s-ar fi delectat mazochic cu răspunsul meu.

— Dați-mi voie totuși să vă spun… dacă nu vă plictisesc?…

— Nicidecum.

— Vă mulțumesc… Leșinurile sunt din ce în ce mai dese în timpul serviciului…

— Divin?

Surâse inspirat.

— O, nu… Dumnezeu nu ne uită niciodată… făceam aluzie la Serviciul nostru.

— Adică?

— Dar Serviciul de Teologie… Părintele Amnion de la Secția de Indicatori a comis recent o fraudă…

Continua să vorbească, dar pierdusem firul: în coșciug, nesupusul deget mic al mortului fremătase. Împietrit, simțind cu groază în ceafă răsuflarea caldă a călugărului-ofițer, nu-mi puteam lua ochii de la deget.

Toate celelalte degete ale mortului erau strânse, ca și cum ar fi fost topite într-o unică formă din ceară. Numai degetul mic, care părea mai cărnos, mai roz, era agitat de tremurători. Mi se părea că regăsesc în acest capriciu neverosimil, în acest gest plin de o febrilitate zglobie, întreaga natură repezit dezinvoltă a moșneagului. Mai exista în această vibrație ceva imaterial, aerian, care, departe de a duce cu gândul la înviere, evoca gesturile minuțioase și vii ale unei insecte, acea zbatere de aripi care-i estompează delicat conturile când își ia zborul. Cu ochii holbați, priveam fascinat tremurul continuu și din ce în ce mai distinct.

— E imposibil! am strigat.

Încovoindu-se, călugărul agață de mine.

— Vă jur! Minciuna păteze buzele!

— Adevărat? Atunci… Vorbiți-mi de… problemele dumneavoastră, am răspuns absent, înțelegând dintr-odată că era mai bine să mă supun acestei insistențe dezgustătoare decât să rămân singur cu mortul. Nutream o speranță confuză că defunctul nu va îndrăzni să încerce mai mult în prezența a doi oameni.

— Fișierele de confesiuni sunt prost organizate… supravegherea e insuficientă… jumătate din contactele noastre au fost barate... Fratele Tourier nu pregătește întotdeauna la timp extrasele de conturi… în secția de trafic suflete s-au neglijat complet operațiile de provocare…

— Ce… ce tot spuneți acolo? am bolborosit. Degetul se liniștise.

Acum era momentul să mă eschivez, dar eram prea prins în toată comedia.

— Și cum merge viața religioasă? am aruncat mașinal, sforțându-mă să joc rolul unui inspector.

Călugărul era din ce în ce mai excitat. Șuiera, cu privirea vioaie, lăcrimoasă, savurând deja deliciile denunțului.

— Viața religioasă! exclamă, grăbit, strivit sub greutatea acuzațiilor pe care se pregătea să le livreze. Predicile nu mai îndeamnă la acțiune, nu mai dau niciun rezultat important, toată lumea încalcă în mod rușinos regulile ascultării, iar în secțiunea Obiectivului Suprem malversațiunile au provocat un veritabil scandal; a putut fi înăbușit numai pentru că fratele secret Malchus a intrat în cârdășie cu paracliserul și i-a trimis în schimb penitenți de la a opta, preparați convenabil; cât despre părintele-ofițer Orfini, în loc să arate drumul drept, se ocupă cu mistica și perorează despre pedepsele celeste…

— Vreți să spuneți cosmice?

— Vai! nu. Și dacă n-ar fi decât asta… dar vă rog să mă scuzați, nu știu nici măcar cu cine am onoarea…

— Vă rog, nu vă faceți probleme…

— Fie, fie… Vorbeam deci de pedepsele eterne, atunci când avea la îndemână mijloace mult mai eficace, grație amicilor săi de la Turc… și ca să pună vârf la toate, Malchus, fratele secret, se apucă să povestească în stânga și în dreapta că a descifrat Biblia… Înțelegeți ce vreau să spun…

— Blasfemie, am sugerat.

— Nu… Dumnezeu se descurcă întotdeauna cu blasfemiile, asta nu-l înfricoșează… atâta vreme cât e vorba de întreaga comunitate. Fundamente teologice ale dogmei sfinte apostazii.

— Bine, bine, am zis nerăbdător, să revenim la fapte.

— Acest Malchus e agent triplu. Felul în care recita psalmii… înțelegeți… Fratele Almigens trebuia să regleze conturile cu el, i-am trimis deci câțiva civili… Când se prosterna făcea anumite semne… în fine, vedeți, violarea articolului paisprezece… și apoi, în cursul inspecției trimestriale, sub patrafirul ofițerului său confesor s-au descoperit mici fire de argint cu două bucle…

— Fire? Ce fel de fire?

— Ei bine… pentru video-transmisie… eu însumi am condus ancheta printre comunicanți.

— Mulțumesc, ajunge. Încep să-mi fac o idee. Puteți să vă vedeți de treburi, frate…

— Dar abia am înce…

— La revedere, frate.

Călugărul se îndreptă, își lăsă mâinile să-i cadă de-a lungul cusăturilor hainei și se îndepărtă. Am rămas singur. Prin urmare, viața religioasă nu constituia un domeniu separat, o activitate secundară, un fel de violon d'Ingres, ci doar camufla operațiile de rutină? M-am uitat la mort. Degetul începuse din nou să-i tremure. M-am apropiat de sicriu. Ar trebui să plec, m-am gândit. Dar mâna pe care o țineam strânsă în buzunar ieși deodată și o prinse pe cea a bătrânului. Am perceput ca pe o amintire fugară răceala și uscăciunea pielii lui; degetul căruia abia îi atinsesem vârful, îmi rămase în mână. I-am dat drumul instinctiv; s-a rostogolit ca un mic caltaboș roz printre faldurile drapelului. Nu puteam să-l las acolo. L-am luat și l-am apropiat de ochi. Ai fi zis că e din cauciuc, era prevăzut cu șanțuri de amprentă și chiar cu o unghie. O proteză? Am auzit un zgomot de pași. Am băgat în buzunar micul obiect elastic. Câteva persoane intrară în capelă purtând o coroană mortuară. M-am strecurat în spatele unei coloane. Începură să desfacă panglicile ornate cu litere aurite. Un preot apăru în fața altarului, un copil de cor își ajusta stiharul alb. M-am întors. Chiar în spatele meu, lângă un basorelief reprezentând renegarea sfântului Petru, am zărit o ușiță prevăzută cu un cârlig. Dincolo de ea se găsea un coridor îngust care cotea la dreapta. În fund, în fața unui soi de nișă vastă, la care duceau trei trepte, un călugăr în rasă, încălțat cu pantofi lungi de clovn, stătea pe un trepied. Degetele învinețite de frig, acoperite de bătături, întorceau paginile unui breviar. Ridică ochii spre mine. Părea foarte bătrân; purta pe creștet o tichie de culoarea pământului.

— Unde duce? am întrebat arătând o poartă din fundul nișei.

— Ăă? gemu el răgușit, punând mâna pâlnie la ureche.

— Unde dă ușa aceea?, am strigat aplecându-mă spre el. Fața i se lumină a înțelegere.

— Nu, domnule… nicăieri, domnule… e chilia părintelui Marpheon, celula… pustnicului nostru…

— Cum?

— O chilie, domnule…

— Și poate fi văzut, acest pustnic? am întrebat uluit.

Bătrânul scutură din cap.

— Nu, domnule… nu se poate… E un ermitaj, domnule…

Am ezitat un moment, apoi am urcat mica scară și am deschis

ușa. Se distingea ceva aducând cu un vestibul obscur, ticsit cu tot soiul de rămășițe. Prin colțuri se îngrămădeau saci vechi, foi de ceapă uscate, cutii goale, coji de salam, bucăți de indigo; tot acest detritus răspândit pe jos era amestecat cu o grămadă de hârțoage. Prin mijloc, cineva făcuse o pârtie, sau mai degrabă, o serie de mici spații goale unde se putea pune piciorul și care sfârșea în fața unei uși din bârne necioplite. Împotmolindu-mă printre gunoaie, mi-am croit drum până acolo și am apăsat pe o clanță enormă, din fier forjat, cu dublă curbură. Am auzit o serie de tropăieli precipitate, de șușoteli sonore, și, în penumbra întreruptă doar de flacăra unei candele ce părea pusă direct pe sol, am asistat la o stranie debandadă: umbre fugind în colțuri, târându-se în patru labe sub o masă ciudată, strecurându-se sub un pat mizer, ca de bolnav. Una din aceste umbre suflă în lumânare. Am rămas într-un întuneric total, plin de gâfâieli ursuze. Aerul cu care îmi umpleam plămânii mirosea ca într-o vizuină de fiară. M-am retras în grabă. În timp ce treceam din nou prin dreptul bătrânului călugăr, acesta ridică ochii din cartea de rugăciuni și întrebă hârâit:

— Pustnicul nu v-a recunoscut, domnule?

— Doarme, i-am aruncat înainte de a mă îndepărta. Am mai auzit totuși răspunsul:

— Când vii prima oară, totdeauna se face că doarme, dar a doua oară, o să vedeți, domnule, va dura, în general, mai mult...

Trebuia să trec din nou prin capelă. Cu siguranță funeraliile se încheiaseră – sicriul, drapelul și coroanele dispăruseră. Slujba era de asemenea încheiată. Din amvonul slab luminat, un preot gesticula și declama către întreaga biserică; pe piept, sub brocartul veșmântului, se zărea o mică protuberanță rectangulară.

— ... Căci este scris: „Și după ce l-a ispitit în toate felurile acestea, diavolul se îndepărtă de el în așteptarea unui moment favorabil...”

Vocea ascuțită a predicatorului vibra, răsuna până în înaltul bolții sumbre. „În așteptarea unui moment favorabil” este scris, dar unde se află diavolul acum? În marea roșie care spumegă sub pielea noastră? În natură? Dar, frații mei, nu suntem noi deloc natura nesfârșită, freamătul copacilor nu îl simțim deloc în pârâitul oaselor noastre? Valurile sângelui nostru sunt mai puțin sărate decât cele ale oceanului scăldând golurile calcaroase ale

carcaselor sale submarine? Și ce suntem noi, la urma urmelor, dacă nu un uimitor preludiu al tăcerii, un așternut nupțial pentru marile nunți ale pulberii, un univers fără margini pentru microbii care, rătăciți în vene, încearcă disperați să facă ocolul lumii noastre interioare? Omul e de nepătruns, aidoma celui care l-a creat, nepătrunsul ne inundă, împărtășim cu el...

— Ascultați? se făcu auzit un murmur în spatele meu. Am zărit cu coada ochiului fața lividă, șiroind de transpirație a unui frate-ofițer.

— Vorbește de inundare!... și pare să fie o predică de provocare! Nu-și dă silința – cum trebuie... O provocare în toată regula!

— Nu căutați cheia enigmei, ceea ce veți găsi nu e decât un șperaclu! Nu cercetați nepătrunsul! Fiți umili! tună predicatorul sub bolțile de piatră.

— E părintele Orfini, susură vocea fratelui-ofițer. O să termine imediat, merg să-l chem... Trebuie să profitați. Întrebați-l, o să vedeți! șuieră călugărul, palid, arzându-mi ceafa cu răsuflarea lui viciată.

Câțiva credincioși, dintre cei aflați mai aproape, se întoarseră spre noi.

— Nu, nu! am șoptit; folosind un pasaj lateral, călugărul o ștersese deja spre altar.

Preotul dispăruse. Pașii grăbiți ai călugărului atrăseseră asupra mea privirile asistenței. Am vrut să mă strecor discret, dar mulțimea se înghesuia deja la ieșire. Între timp, călugărul se întoarse, însoțit de preot, care nu mai purta decât uniforma. Călugărul îl luă de braț, îl împinse spre mine, schiță în spatele lui o grimasă plină de subînțelesuri și se topi în umbra unui stâlp.

— Vreți să... vă confesați? începu omul, cu o voce dulce și melodioasă. Îi priveam tâmplele grizonate și obrajii proaspăt rași; avea trăsăturile rigide și tensionate ale unui ascet. Dintele de aur care-i strălucea în gură îmi amintea de bătrânul cel mititel.

— Nu, nu! m-am gândit să răspund, apoi, cuprins de o bruscă inspirație, am adăugat:

— Aș avea nevoie doar de o lămurire...

Confesorul încuviință.

— Urmați-mă, vă rog.

O luă spre altar, în spatele căruia se afla o ușă joasă, pătată

de reflexele roșiatice ale unei lămpi de icoană. Dincolo, coridorul era cufundat în obscuritate. De fiecare parte, cu fața întoarsă spre perete, se găseau efigii de sfinți unele disimulate sub voaluri, altele în întregime descoperite. M-a izbit claritatea luminoasă a camerei în care am pătruns. Un seif enorm ocupa întreg peretele din fața intrării. Pe panoul de oțel oxidat sclipea un crucifix mare, negru, emailat. Preotul îmi arată un fotoliu și se așeză înapoia unui birou plin de hârtii și cărți vechi. În ciuda uniformei, te făcea, cu mâinile lui albe și expresive, cu încheieturi fine ca ale unui pianist, să te gândești la un preot. O rețea de vene albăstrii îi marmora tâmplele, pielea părând aplicată direct pe oasele colțuroase ale feței. Totul în el respira repaus, serenitate.

— Vă ascult…

— Părinte, îl cunoașteți pe șeful Serviciului de Instrucțiuni? am întrebat. Ridică abia perceptibil din sprâncene.

— Maiorul Erms? Da, bineînțeles.

— Unde are biroul?

Preotul păru tulburat. Începu să-și mângâie nasturii uniformei ca și cum ar fi purtat încă sutană. Vru să mă întrebe ceva, dar i-am tăiat vorba:

— Bun, atunci spuneți-mi numărul!

— Nouă mii o sută douăzeci și nouă… dar nu înțeleg de ce eu…

— Nouă mii o sută douăzeci și nouă, am repetat rar. Eram sigur că n-o să uit aceste cifre.

Preotul mă privea cu o mirare crescândă.

— Iertați-mă, dar... fratele Persuasie m-a făcut să înțeleg că...

— Fratele Persuasie? Călugărul care m-a chemat? Ce părere aveți despre el, părinte?

— Chiar nu văd pentru ce… Părintele Persuasie este directorul chiliei cu artizanat monastic.

— Interesant… și se poate ști ce produce această chilie?

— În principiu, articole de îmbrăcăminte pentru slujbă, obiecte de cult…

— Asta-i tot?

— Firește, când e vorba de o comandă, e altceva… Stați, mi se pare că e pe cale să confecționeze, la cererea Serviciului S.D., un set complet de jarnițe pentru ascultare. Există, de asemenea, și Secție de Gerontofilie, care fabrică tot felul de

obiecte mărunte pentru bătrânii suferinzi: de exemplu: mănuși fără degete, prevăzute cu pulsografe.

— Pulsografe?

— Sigur că da, pentru a înregistra excitațiile ascunse… mai sunt și perne-magnetofon, pentru cei care vorbesc în somn, și așa mai departe. Dar… fratele Persuasie v-a vorbit de mine?

— Mi-a vorbit de…

M-am oprit.

— De angajați! Serviciului nostru?

— Am discutat…

— Scuzați-mă…

Preotul se ridică din fotoliu, se repezi la seif și compuse cifrul din trei mișcări scurte. Placa de oțel se întredeschise cu un zgomot metalic, lăsând să se vadă stivele multicolore de clasoare sigilate. Preotul răscoli febril în grămadă, alese unul, și întoarse spre mine o față albă ca varul. Picăturile mici de sudoare adunate pe frunte și pe nas străluceau ca niște măciulii de ac.

— Nu vă deranjați, revin într-o clipă!

— Nu! am urlat țâșnind din fotoliu. Dați-mi clasorul acela!

Mă lăsasem în voia inspirației.

Preotul strânse clasorul la piept. M-am apropiat de el, l-am privit în ochi și am apucat marginea cartonată. Nu voia să-și abandoneze comoara.

— Nouăsprezece, am articulat fără grabă. O picătură de sudoare asemănătoare unei lacrimi îi curgea pe obraz. Clasorul alunecă de la sine în mâinile mele. Era gol.

— Nu… nu pot… am primit ordine, bolborosi preotul.

— Șaisprezece… am continuat.

— Îndurare! Nu! Nu!

— Stați jos. Nu veți ieși din această cameră până când nu veți fi avertizat telefonic. Înțeles?

— Da! Da!

— Și nu veți telefona nimănui!

— Nu! Jur!

— Perfect!

Am ieșit închizând ușa în urma mea, am traversat coridorul, apoi capela întunecoasă și pustie și am coborât pe scara în spirală. Afară, santinela dispăruse. În timp ce chemam ascensorul mi-am dat seama că aveam încă în mână clasorul

galben al preotului.

Biroul 9129 se găsea la etajul opt. Am intrat fără să bat.

O secretară era pe cale de a se apuca de tricotat, cealaltă ronțăia un sandvici cu jambon, amestecându-și neîncetat ceaiul. Am căutat din ochi ușa care trebuia să ducă la cabinetul șefului; nici urmă. Eram consternat.

— Vreau să-l văd pe maiorul Erms, Misiune Specială, am zis. Secretarele nu păreau să mă fi auzit. Cea care tricota începu să numere ochiurile cu voce scăzută.

Poate că e un cod, mi-a trecut deodată prin gând. Am mai explorat o dată camera cu privirea. De-a lungul pereților se aliniau etajere încărcate cu registre. Deasupra uneia dintre ele, curios de sus, se balansa un microfon împodobit cu mici flori pictate. A mai pune încă o întrebare însemna să mă declar învins. Am aruncat clasorul galben pe biroul secretarei care mânca. Femeia îl privi și se puse din nou pe mestecat, dezvelindu-și gingiile roz, apoi îndepărtă cu vârful arătătorului hârtia care învelea sandviciul, reglându-și progresia lentă a degetului între marginile hârtiei. Apropiindu-mă de bibliotecă am zărit ceva alb în spațiul liber dintre registre: era suprafața unei uși. Un corp de etajere bara accesul. Fără ezitare, m-am apucat să-l împing. Deasupra capului meu dosarele oscilau periculos.

— Șaișpe… șaptișpe… nouășpe…

Secretara socotea cu voce din ce în ce mai puternică. Etajera lovi ceva. Poarta era deja degajată pe jumătate; se deschidea spre exterior. Am rotit clanța și mi-am strecurat bustul, pe-o parte, în deschizătură.

IV

— În sfârșit binevoiți să mă onorați cu vizita dumneavoastră! exclamă o voce juvenilă în chip de bun venit.

Un ofițer cu părul cânepiu, numai în cămașă, se ridică de la biroul său din lemn, de acaju. Atmosfera era apăsătoare. Ofițerul scoase o periuță din sertar.

— Permiteți, v-ați murdărit…

Periindu-mi întruna mâneca costumului, spuse:

— Vă așteptam de ieri. Sper că n-ați avut o noapte foarte proastă? Munca nu mi-a permis să ies astăzi, dar, într-un fel, nu sunt supărat; rămânând aici am fost sigur că n-o să vă ratez. Stați, mai aveți un pic de praf aici… e bine, vedeți, cazul

dumneavoastră m-a absorbit așa de mult încât vă tratez deja ca pe o veche cunoștință, deși ne întâlnim pentru prima oară. Numele meu este Erms, știți de altfel…

— Da, știu, vă mulțumesc, nu vă osteniți, domnule maior. Să nu mai vorbim despre asta. Aveți instrucțiuni pentru mine?

— Bineînțeles, de ce credeți că sunt aici? Serviți un ceai?

— Cu plăcere.

Împinse o ceașcă în fața mea, puse peria în sertar și se așeză la birou. Surâdea tot timpul. Șuvițele blonde îi dădeau aerul șarmant și malițios al unui ștrengar; privind de aproape se zăreau bine conturate niște riduri în jurul ochilor lui albaștri, dar numai râsul era cel care le săpase. Avea dinți sănătoși și ascuțiți ca de dulău.

— Ei bine, să revenim la fapte, prietene, la fapte, instrucțiunile înainte de orice. Dar unde le-oi fi pus?…

— Să nu-mi spuneți că vă duceți să le căutați afară, am spus cu un surâs palid. Începu să râdă cu lacrimi. Își aranja nodul cravatei și strigă:

— Mare șugubăț mai sunteți! Nu e nevoie să mă duc nicăieri, le am aici. Arată cu mâna un colț al camerei. Blindajul unui mic seif se contura pe fondul albastru, limpede al peretelui. Se apropie și făcu combinația cu câteva mișcări energice. Scoase din seif un teanc gros de hârtii legat cu o sfoară, îl aruncă pe birou și spuse, punând deasupra palma mare și musculoasă:

— Nimic de zis, bătrânul v-a încălțat cu o trebușoară a naibii! Va trebui pusă la cale o lovitură. E prima oară, nu-i așa?

— Într-adevăr, am răspuns. Privirea lui emana o asemenea franchețe încât am adăugat:

— Dacă eram aici de mai multă vreme, deveneam cu siguranță un specialist faimos, chiar și fără misiune. La dumneavoastră te impregnezi fără să vrei de această atmosferă specială, cum să vă spun…

— Culoarea locală! exclamă el într-un nou acces de râs. Am râs și eu, ușurat, destins, nu mai era nevoie să fac eforturi ca să-mi amestec ceaiul. M-am întrebat, chiar, cum putusem, nu cu mult timp în urmă, să asociez acest gest cu ceva atât de dezagreabil.

— Pot să arunc o privire? am întrebat arătând fascicolul.

— Tot ce doriți…

Îmi întinse pachetul peste birou. Era greu.

— Scuzați-mă…

Vocea lui dulce, vibrând de o delicată persuasiune, mă împiedică să încep lectura.

— Poate că am putea să cădem mai întâi de acord asupra anumitor… „factualități”, cum se spune pe la noi, în jargonul nostru murdar. N-ați vrea să-mi dați o mână de ajutor?!

— A, da?… am articulat, cu o voce care mi s-a părut dintr-o dată artificială, străină.

— Poate că ar trebui telefonat undeva?… sugeră el coborând pleoapele.

— Da, sigur că da! uitasem complet! trebuie să-i telefonez preotului de la Serviciul de Teologie, mi-a ieșit complet din minte lucrul ăsta? Pot să telefonez?

— Inutil, am făcut-o eu deja, pentru dumneavoastră..

— Dumneavoastră? Dar… Cum?…

— Să nu mai vorbim de asta. Mai sunt câteva mici bagatele, nu-i așa?

— Nu știu ce să fac… Trebuie să vă povestesc totul?

— Cum vreți…

— Domnule maior, totul n-a fost decât un test, nu-i așa? O serie de încercări prin care am fost obligat să trec?

— Despre ce încercări vorbiți?

— Mă rog, ce știu eu… un fel de examen preliminar. Înțeleg, capacitățile unui agent secret pot fi puse la îndoială, cu atât mai mult cu cât e vorba de un novice, iată de ce trebuie supus la tot felul de…

— Dar, domnule dragă…

Căpătase un aer decepționat, întristat.

— Interogatorii? Examene? Încercări! Cum puteți să bănuiți așa ceva! Vorbesc de… în fine, de ce-ați luat de-acolo, cu intenția de a-mi restitui… Dar văd că sunteți distrat bine. Surâdea de perplexitatea mea. Acolo, în capelă, știți bine, îl aveți încă asupra dumneavoastră, uitați, sunt sigur că e în buzunar…

— Așa e!

Am scos micul apendice bulbos și l-am întins maiorului.

— Mersi, spuse impasibil. O să-l pun la dosar. O excelentă probă de vinovăție.

— Are ceva în interior? am întrebat privind degetul ca de cauciuc așezat în fața maiorului.

— Nu, de ce-ar avea?

Luă micul caltaboș roz și îl așeză în dreptul luminii. Era transparent, gol pe dinăuntru.

— Va merge pur și simplu la dosar. E o dovadă ostentativă, o frumoasă acuzație în cele din urmă…

— Pentru bătrân?

— Bineînțeles.

— Dar e mort.

— Și ce-i cu asta? A fost un act de rebeliune! De altfel, l-ați văzut! Deasupra drapelului, acest…

— Dar era un cadavru!… începu să râdă încetișor.

— Dragă prietene, îmi permiteți să vă spun astfel, nu-i așa? Ar fi prea ușor dacă moartea ar fi de-ajuns ca să scapi. Dar să nu mai vorbim de el. Vă mulțumesc pentru colaborare. Să revenim la oile noastre. Înainte de a începe, mai trebuie să lămurim câteva mici amănunte…

— Ce anume?

— O! liniștiți-vă, nimic dezagreabil! Obișnuita punere în temă, o simplă propedeutică. Aveți idee de sistemul de coduri pe care va trebui să-l utilizați?

— Nu, într-adevăr, n-am nici cea mai mică idee.

— Ei, vedeți… Există coduri de apel, așa-numitele coduri zilnice. Locale, speciale și asta nu e tot… Se schimbă în fiecare zi… e o precauție indispensabilă, dar câte complicații! Fiecare Serviciu are propriul său cod intern; astfel, atunci când intrați într-o cameră și spuneți ceva, același cuvânt sau același nume are o semnificație diferită în funcție de etaj.

— Chiar și numele?

— Și încă cum! Dar ce figură faceți! Ha, ha, ar fi drăguț dacă toată lumea ar ști, de pildă, cum se numește în realitate comandantul nostru șef! N-ați remarcat că în statul său major numele aveau o consonanță deosebită?

— Ba da…

— Ei, vedeți!

Fața îi redeveni serioasă.

— Totul e cifrat: gradele, rangurile, formulele de politețe…

— De politețe?

— Bineînțeles; să presupunem că vorbiți la telefon cu cineva din exterior și spuneți, de exemplu, „bună seara”; ei bine, s-ar putea deduce că la noi se muncește și noaptea, că există

schimburi și asta este deja o informație importantă… nu importă pentru cine, spuse el apăsând pe ultimul cuvânt. De altfel, toate conversațiile…

— Cum? Deci și noi, acum… Tuși cu un aer ușor agasat.

— E inevitabil, dragul meu…

— Scuzați-mă, dar chiar nu înțeleg… Maiorul mă privea în ochi.

— O!… dar de ce spuneți asta? zise blând, cu un soi de dojană în glas. Înțelegeți foarte bine, sunt sigur că înțelegeți. „Am uitat”,… „Nu pricep despre ce e vorba”,… „Probe”,… „un examen preliminar”… Ați înțeles, da? O! Văd bine că da. Atunci, pentru ce această mină disperată? La ce bun? Toată lumea folosește, cum poate, câte un cod. Și dumneavoastră veți învăța să vă serviți de aceste metode. Nu e nicio problemă, nu-i așa?

— De vreme ce o spuneți dumneavoastră…

— Mai multă încredere în sine, dragul meu! Afacerile sunt afaceri, rutină, mai sunt și complicațiile, neprevăzutul… Dar dumneavoastră, care sunteți însărcinat cu o misiune atât de delicată, n-aveți de ce să vă faceți gânduri pentru asemenea fleacuri! Cu atât mai mult cu cât sunt inevitabile. O să vă trimit acum la Serviciul Cifrului, acolo specialiștii vor ști, mai bine decât mine, să vă furnizeze toate explicațiile necesare; nu e vorba de o lecție care trebuie învățată, ci de o simplă conversație amicală… Instrucțiunile rămân aici până vă întoarceți.

— Dar nici măcar n-am aruncat o privire…

— Cine vă împiedică?

Am desfăcut fascicolul, trecând cu privirea peste rândurile imprimate și am dat, întâmplător, peste acestea: „Creierul tău nu mai captează nimic, se mulțumește să reflecte obiectele exterioare, aidoma unui mic glob de argilă sclipitor, șiroind de apă”…

Am sărit vreo douăzeci de rânduri.

„Nu știai încă ce vei face. Apropiind mâna de zăvor, ai conștientizat brusc locul în care te afli, ai simțit labirintul alb și impasibil care se întindea în spatele peretelui subțire…”

— Dar… ce-i asta? am bâiguit ridicând ochii către maior. Teroarea îmi străbătea spinarea ca un șarpe arzător. Ce-i asta?

— Un cod, zise el neglijent, continuând să răsfoiască hârtiile de pe birou. Știți bine că instrucțiunile trebuie codificate.

— Dar… asta seamănă a… M-am oprit, incapabil să continui…

— Un cod trebuie să semene a orice, numai a cod nu, replică maiorul.

Se aplecă spre mine și îmi luă instrucțiunile din mâini. Am simțit coperta alunecându-mi printre degete.

— Spuneți-mi… n-aș putea să le iau cu mine?

— La ce bun? Veți reveni să le luați de aici.

O mirare sinceră îi străbătea vocea.

— Mi s-ar putea explica toate detaliile, acolo, la Serviciul Cifrului…

Izbucni în râs.

— A! se vede bine că sunteți un novice! Nu face nimic. Veți avea curând, în sânge, toate reflexele indispensabile. Cum îndrăzniți să vă abandonați în felul acesta instrucțiunile? Cu excepția comandantului-șef, numai șeful de stat major și cu mine suntem la curent cu această Misiune! Cu totul, trei persoane.

Fără un cuvânt, l-am privit pe maior cum aranja hârtiile în interiorul seifului și manipula din nou cadranele, ca și cum s-ar fi jucat.

— Dar nu puteți să-mi spuneți măcar în ce constă Misiunea mea? Fie și în linii mari, doar în câteva cuvinte, am implorat.

— În câteva cuvinte? repetă mușcându-și buza inferioară. O meșă blondă, rebelă, îi căzu pe ochiul stâng; nu făcu niciun gest ca s-o înlăture. Cu buricele degetelor sprijinite pe masă, își umflă obrazul cu vârful limbii, ca un licean, suspină și, în fine, surâse. Făcu o gropiță în obrazul drept.

— Ce e de făcut cu dumneavoastră? Ce-o să facem cu dumneavoastră?

Întorcându-se la seif, refăcu combinațiile, luă din nou hârtiile în mână și spuse:

— Aveați un clasor, pare-mi-se? Ei bine, o să vârâm în el tot pachetul…

Luă cartonul gol, pe care, intrând, îl pusesem pe birou, și împinse documentele înăuntru.

— Iată, zise cu o clipire jucăușă din ochi, dându-mi pachetul. Acum le aveți, instrucțiunile dumneavoastră, și nu în orice clasor, ci într-unul galben!

— Culoarea are o semnificație particulară?

Își reprimă un surâs; naivitatea întrebării îl amuza.

— O semnificație particulară? Hai că e bună! Păi cum să nu aibă! Și acum, să mergem; e mai bine să vă însoțesc, o să meargă mai repede. Pe aici, vă rog…

L-am urmat grăbit, strângând sub braț clasorul meu burdușit cu hârtii. Am trecut în camera următoare. Era cam de dimensiunile unei săli de clasă. Pe pereți, deasupra celor care lucrau, erau agățate planșe cu scheme de apeducte și ecluze; în camera următoare ele lăsau locul unor enorme hărți urcând până la plafon, pe care strălucea, cu sclipiri roșiatice, sfera unei planete. De aproape, am recunoscut canalele de pe Marte. Maiorul deschise o ușă și ne strecurarăm, unul după altul, prin spațiul strâmt dintre birouri. Nimeni nu ridica privirea la trecerea noastră. Eram acum într-o altă sală, vastă și ea. Un imens tablou în culori înfățișa secțiunea mărită a unui corp de șobolan. În vase de sticlă se puteau vedea mici schelete de rozătoare, legate cu sârmă, albe și netede ca miezul de nucă. Încăperea avea o particularitate stranie: era curbă. În dreptul turnantei, instalați la pupitrele lor, vreo zece lucrători erau aplecați asupra microscoapelor; fiecare dintre ei era înconjurat de câteva lamele, de o pereche de pensete și un borcan plin cu lichid vâscos și transparent, fără doar și poate lipici. Erau ocupați, să garnisească plachetele cu mici bucățele de hârtie pe care le călcau cu fierul și le asamblau cu precizie de ceasornicar. Un miros persistent de clor plutea în aer.

În spatele șirului de microscoape era o ușă care dădea pe culoar.

— A, să nu uit, spuse maiorul cu voce scăzută, luându-mă familiar de braț îndată ce furăm singuri de-a lungul pereților albi. Dacă intenționați să distrugeți ceva, un document fără valoare, un bilețel anodin, o ciornă, ei bine, v-aș ruga să nu folosiți pentru asta toaletele. Îi veți scuti pe oamenii noștri de o corvoadă inutilă.

— Pardon? am clipit nedumerit. Maiorul ridică impacientat din sprâncene.

— Așa e, trebuie să vă explic mereu totul de la a la z, scuzați-mă! E vorba de Serviciul Canalizări, comunică cu al meu, l-am traversat ca să scurtăm din drum… acolo se trece prin filtru conținutul closetelor; cum conductele duc în exterior, ne putem teme oricând de o scurgere de informații… Dar iată și ascensorul nostru.

Un ofițer îmbrăcat cu o manta lungă coborî din lift purtând sub braț o cutie de vioară. Ne rugă să așteptăm până își scoate toate pachetele. Reintrase deja în cabină, când răsună o detunătură în apropiere. Ofițerul năvăli afară din lift, închise ușa cu piciorul, ne izbi cu pachetele pe care le strângea în brațe și o luă la fugă de-a lungul culoarului, în timp ce cutia de vioară se deschidea. Un corp greu mă lovi în piept ca un proiectil; năucit, m-am prăbușit în fața ușii ascensorului. Un tir de mitralieră se declanșă dincolo de turnantă, ceva șuieră pe deasupra capului meu și o pulbere albă acoperi totul.

— Trântește-te la pământ! urlă Erms; mă apucă de brațe și se aruncă pe planșeu. Am căzut lângă el, în mijlocul pachetelor. De la un capăt la celălalt al culoarului împușcăturile răpăiau cu zgomot de tunet. Gloanțele treceau pe deasupra noastră; ricoșeurile iscau norișori de fum alb pe pereți.

Omul care alerga ținându-și cu mâna poalele mantalei se prăbuși chiar la cotitura culoarului. Cutia de vioară se desfăcu complet și un val de hârtiuțe zbură în aer, recăzând apoi, aidoma unor fulgi de zăpadă. Mirosul de praf de pușcă înțepa nările. Maiorul îmi strecură în palmă o fiolă.

— Îndată ce vă fac semn, puneți asta între dinți și mușcați!, îmi strigă în ureche. Auzirăm zgomotul unei alergări, urmat de o explozie violentă, care aproape mă asurzi. Erms scoase din buzunar câteva plicuri sigilate, le îndesă în gură și începu să mestece, spărgând sigiliile ca pe sâmburi. Răsună încă o explozie.

În fundul culoarului, rănitul horcăia. Piciorul lui stâng lovea ritmic podeaua. Erms numără loviturile, se ridică în coate și strigă:

— Doi și cinci! Asta-i bine pentru noi! Fu în picioare dintr-un salt. Liniștea se așternuse din nou.

Ștergându-și uniforma de praf, îmi întinse clasorul pe care-l adunase de pe jos.

— Să mergem. O să încerc să vă fac rost de câteva tichete de masă.

— Ce… ce s-a întâmplat? am îngăimat.

Muribundul continua să izbească podeaua cu piciorul – când două bătăi, când trei.

— Eh, nu-i nimic. O simplă demascare.

— Și... plecăm... așa, pur și simplu?

— Păi da. Ăsta, spuse arătându-l pe ofițerul care agoniza, știți, nu e de resortul; meu.

— Bine, dar omul acesta…

— Se va ocupa de el Șaptele. O! priviți, iată oamenii Serviciului Teologic!

Într-adevăr, un preot-ofițer venea către noi de-a lungul culoarului, precedat de un băiețaș care agita un clopoțel. Intrând în lift, percepeam încă ecourile straniei agonii cifrate. Cabina se opri la etajul nouă; maiorul nu se grăbi să deschidă ușa.

— Pot să vă rog să-mi înapoiați permisul?

— Poftim? Nu înțeleg.

— Fiola, voiam să zic.

— A! da…

O țineam încă strâns în mână. Maiorul o așeză într-un mic toc din piele care semăna a portofel.

— Asta ce mai era? am întrebat.

— O! nimic. Ceva fără importanță

Mă lăsă să ies primul și ne îndreptarăm spre ușa cea mai apropiată. În camera pătrată, un ofițer obez stătea așezat la o masă; amestecându-și ceaiul, spărgea în dinți bomboane pe care le scotea dintr-un sac de hârtie. Era singur. Pe peretele din fund se distingea un mic ghișeu întunecat. Un copil s-ar fi putut strecura cu greu prin el.

— Unde-i Prandtl? întrebă Erms. Fără să-și oprească fălcile din măcinat, grasul îi arătă trei degete. Uniforma îi era descheiată, ai fi zis că insul stă să se prăvălească de pe scaun. Sudoarea îi șiroia pe față, ceafa, umflată de grăsime, făcea pliuri. Respira zgomotos, șuierător, ca în pragul asfixiei.

— Bine! zise maiorul. Prandtl n-o să întârzie. Până atunci, faceți-vă comod. O să vă ia numaidecât în primire. Când veți fi liber, veniți la mine ca să vă luați tichetele, de acord?

I-am promis că voi trece negreșit. Îndată ce plecă, m-am întors către ofițerul obez. Continua să spargă bomboane în dinți. M-am așezat pe un scaun, cu fața la perete, sforțându-mă să nu-l privesc.

Zgomotul pe care îl făcea mestecând mă exaspera, cu atât mai mult cu cât părea în fiecare clipă pe punctul de a cădea pradă unui atac de apoplexie. Sub părul tuns perie se vedeau cutele violacee plecând de la ceafă. Își suporta grăsimea

precum un martir supliciul. Ca să respire, trebuia să facă unul dintre acele eforturi neomenești posibile de regulă doar în pragul agoniei; părea însă că nu-și dădea seama de asta și reîncepea ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Când lupta pentru a-și recâștiga respirația, când mai înghițea încă o bomboană. Rezistam cu greutate dorinței de a-i smulge pachetul cu dulciuri. După ce-și umplea gura, înghițea. Cu efort, devenea stacojiu, violet, iar degetele-i lipicioase plonjau din nou în sacul cu bomboane. Mi-am tras scaunul lângă el. Nu puteam să-i întorc spatele pur și simplu, nu din politețe, ci din teama că va crăpa din clipă în clipă; îmi repugna ideea de a avea un cadavru în spatele meu. Câteva secunde, am ținut ochii închiși.

Aș fi dat mult să știu dacă situația mea se ameliorase. Mi se părea că da, și totuși numeroase detalii mă împiedicau să fiu sigur. Mai întâi, Erms ratase, nici mai mult nici mai puțin, decât otrăvirea mea – n-aveam niciun dubiu cu privire la conținutul fiolei. Totuși, nu-i purtam pică. Afacerea bătrânelului cu ochelari auriți mă preocupa mai mult: nu eram sigur că ieșisem complet din ea.

Oricum, nu părea să constituie o amenințare pentru viitor. Aveam un motiv mai serios să fiu îngrijorat: instrucțiunile. Faptul că textul amintea într-o manieră frapantă o parte a peregrinărilor mele prin Edificiu, chiar și derularea gândurilor mele, nu mă mira câtuși de puțin. În fond, se prea putea să fi fost supus pur și simplu unei probe. Desigur, Erms negase categoric, dar sfârșise prin a mărturisi că discuția noastră nu trebuia luată ca atare, întrucât era cifrată. Nu avea deci decât o valoare metaforică, făcând aluzie la alte fapte, care nu era posibil să fie numite direct și care se disimulau într-un fel sub primele. Dar exista ceva și mai teribil: în sinea mea începusem să mă îndoiesc chiar și de existența instrucțiunilor. Ca să mă liniștesc, îmi spuneam că mă înșel, că bănuielile mele nu aveau niciun temei. Cine s-ar fi interesat de mine și m-ar fi supus acestor teste, dacă n-ar fi fost vorba de a mi se încredința o Misiune de cea mai mare importanță? N-aveam, hotărât lucru, nimic să-mi reproșez, n-aș fi însemnat nimic fără această nominalizare nesperată, această promovare amânată neîncetat, timid confirmată, apoi din nou suspendată.

Dacă aș fi putut să pun o întrebare, doar una singură, aș fi întrebat numai — ce vreți de la mine? Ce vreți cu adevărat de la

mine? Aș fi primit cu ușurare oricare răspuns, da, oricare, cu excepția unuia…

Brusc, ofițerul cel gras a scoase un smiorcăit sălbatic. Am tresărit. Își suflă nasul, examină o clipă batista, apoi o împături, în vreme ce gâfâielile continuau să îi iasă printre buzele umflate.

Se deschise ușa. Un ofițer înalt, slab și adus de spate, intră în birou. Ceva anume, n-aș fi putut defini exact ce, îi dădea aerul unui civil deghizat. Ținea în mână o pereche de ochelari cu care, oprindu-se în fața mea, execută câteva mișcări rapide.

— Vreți să-mi vorbiți?

— Îl caut pe domnul Prandtl, de la Serviciul Cifrului, am răspuns schițând gestul de a mă ridica.

— Eu sunt, căpitanul Prandtl. Nu vă deranjați. E în legătură cu codurile?

Ultima silabă mă atinse ca un foc de armă.

— Da, domnule căpitan.

— Nu-mi spune „domnule căpitan”. O ceașcă de ceai?

— Cu plăcere…

Se apropie de ghișeu. O mână apăru în deschizătură și îi întinse o tavă pe care se aflau două cești deja umplute. Le așeză pe birou și își puse ochelarii. Fața lui slabă păru atunci că se contractă și ia un aer provocator, trăsăturile îi înghețară, ca ale unui mort-viu.

— Ce e un cod? zise dintr-odată. Spuneți-mi tot ce știți!

Vocea lui metalică părea că lovește un obstacol imaginar.

— Este un ansamblu de simboluri care poate fi retranspus în limbaj obișnuit cu ajutorul unei chei.

— Chiar așa? Și parfumul unui trandafir, de pildă, este sau nu un cod?

— Nu, pentru că nu are semnificație decât în sine, nu e decât un parfum. Firește, dacă semnifică altceva, acel parfum ar putea, ca simbol, să facă parte dintr-un cod…

Răspunsesem cu vioiciune, mulțumit să pot demonstra că sunt în stare de un raționament inteligent. Deodată, ofițerul cel gras se aplecă spre mine: talia uniformei se întinse atât de tare sub presiunea colacilor de grăsime încât nasturii amenințau să sară în aer. Fără să-i dau atenție, îl observam pe Prandtl cum își scoate ochelarii și îi rotește pe deget. Figura îi era destinsă.

— Dar, ce credeți, trandafirul degajă parfum la întâmplare sau într-un scop determinat?

— Păi… asta îi permite să atragă albinele, pentru polenizare…
Aprobă din cap.
— Bine. Să trecem la generalități. Ochiul transformă razele de lumină într-un veritabil cod neurologic pe care creierul îl descifrează și îl traduce ca lumină. Dar razele înseși? N-au apărut din neant! Le-a emis o lampă sau un astru. Această informație se află gravată în structura lor. Este deci posibil să fie descifrată…
— Dar nu e vorba de un cod! l-am întrerupt nerăbdător, de vreme ce nici astrul, nici lampa nu încearcă să-și ascundă natura, pe când un cod autentic nu e comprehensibil decât pentru inițiați.
— Chiar așa?
— E evidența însăși! Totul depinde de intenția celor care trimit mesajul.
M-am oprit ca să iau o gură de ceai; o muscă înota în ceașca mea; cu o clipă mai devreme nu era, în mod sigur, acolo. Ofițerul cel gras o aruncase! M-am întors spre el. Era pe cale să-și sufle din nou nasul. Am pescuit insecta cu lingurița și am depus-o pe farfuriuță. Căzu cu un mic zgomot sec. Am atins-o cu degetul. Era din metal suflat.
— Intenție? zise Prandtl reașezându-și ochelarii pe nas.
Ofițerul obez, pe care mă străduiam să nu-l scap din ochi, în vreme ce îmi priveam mentorul, se scotocea acum prin buzunare, continuând să gâfâie. Fața îi era din ce în ce mai buhăită, mărul lui Adam i se contura ca un bulgăre mare. Întreaga lui prezență inspira repulsie.
— Să revenim la raza noastră de lumină, urmă Prandtl, și să presupunem că a fost emisă de o stea. Dar ce fel de stea? De ce mărime? Ce temperatură? Care sunt trecutul și viitorul acestei stele? Se pot afla toate acestea din radiația ei?
— Bineînțeles, dacă se dispune de cunoștințele necesare.
— Și ce sunt aceste cunoștințe pentru noi?
— Nu-mi dau seama.
— O cheie, poate. Greșesc?
— Dar…, am ezitat, radiația nu e un cod!
— Nu?
— Nu, pentru că nimeni n-a ascuns informațiile pe care le conține. De altfel, dacă am urma un astfel de raționament, am ajunge la concluzia că totul e cod.

— Ceea ce ar fi exact, dragă domnule. Totul, absolut totul este cod – sau, dacă vreți, camuflaj. Și dumneavoastră.

— Glumiți?

— Nicidecum, e purul adevăr.

— Cum adică, eu sunt un cod?

— Da, sau, la fel de bine, un camuflaj. Mai exact, raportul este următorul: orice este o mască, dar nu orice mască este un cod.

— În privința codului, aș putea fi, la rigoare, de acord, am spus alegându-mi cu grijă cuvintele. Cred că faceți aluzie la ereditate, la acele amprente microscopice gravate pe fiecare bucățică din corpul nostru și cu care ne marcăm descendenții… dar, un camuflaj? Ce am eu a face cu… un camuflaj?

— Dumneavoastră? Scuzați, replică Prandtl, asta nu mă privește. Nu sunt eu cel care să rezolve cazul dumneavoastră.

Se apropie de mica deschizătură din perete. Mâna, care nu întârzie să apară – o mână de femeie, judecând după unghiile colorate în roșu – îi dădu o bandă de hârtie. El mi-o înmână la rândul lui.

„Pericol manevră depășire – stop –” am descifrat, „aduceți întăriri în sectorul VII – 19431 – stop – pentru intendentul celei de-a șaptea secțiuni operaționale Granzmirst col. dipl. – stop”.

Am ridicat capul și am pus banda imprimată deoparte. Cum mă aplecasem ușor în față, am văzut o a doua muscă plutind în ceaiul meu. Grasul trebuie s-o fi aruncat în timp ce citeam. L-am privit cu atenție. Sforăia, sau, mai degrabă, agoniza, cu gura larg deschisă.

— Ce este? întrebă Prandtl. Vocea lui ajunse la mine ca de la mare distanță, M-am scuturat.

— O depeșă descifrată, cred.

— Nu, dimpotrivă, e un mesaj codificat care trebuie descifrat.

— Dar nu e deja o informație secretă?

— Nu, zise Prandtl clătinând din cap. Camuflarea informațiilor sub formă de mesaje anodine, de pildă o scrisoare sau un poem, e o metodă care ține, dragă domnule, de trecut. În zilele noastre, fiecare încearcă să dea celorlalți impresia că informațiile pe care le transmite nu sunt codificate. Mă urmăriți?

— Până la un punct…

— Am să vă arăt acum același text, analizat de DEC. E numele mașinii noastre.

Pentru a treia oară, se duse la ghișeu, luă banda pe care i-o

întindeau degetele feminine și o așeză în fața mea.

„Baremisoziturie impeclancybilistică spre tritorizare pentru a șanspudroliza ambrendafigianturelia indertușifulabilă”, am descifrat de astă dată. Nu eram capabil să-mi disimulez uluiala.

— Și numiți asta un mesaj codificat?

Surâse cu indulgență.

— Nu e decât etapa a doua, explică răbdător. Codul a fost structurat în așa fel încât prin descifrarea lui să rezulte un ghiveci de absurdități. Asta pentru a-i convinge pe cititori că textul inițial al depeșei nu e codificat, și deci adevăratul mesaj să află la suprafață, așa cum l-ați citit prima oară.

— Iar în realitate?...

Dădu din cap.

— Veți afla fără întârziere. Acum, vă voi aduce textul examinat pentru a doua oară de mașină.

O nouă bandă de hârtie alunecă prin fereastra pătrată. Ceva roșu se agita în fundal, dar Prandtl obtură deschizătura.

Luându-i banda din mână, am constatat că era în întregime caldă. Din cauza contactului cu mâinile sau din cauza mașinii?

„A se clătinări abruptivos dervișî purtători de mortibule barbimușate via turmansk perspicacitate celerativă recomandată”. Așa arăta textul. Am ridicat din umeri.

— Ce vreți să faceți cu asta?

— Aici încetează rolul mașinii și începe al nostru. Kruuh! strigă căpitanul.

— Ai? gemu ofițerul cel gras, smulgându-se din torpoare. Ochii încețoșați – ai fi zis că erau acoperiți cu o membrană – îl fixară pe Prandtl. Căpitanul îi strigă în față:

— A se clătinări!

— Niiici, behăi grasul în falset.

— Dervișî!

— Uun! Răă!

— Purtători!

— Spu... spuns, scânci, în vreme ce saliva îi curgea de pe buze.

— Barbimușate!

— Ca... ca... mu... artif... artificiale, mmm! Ha ha ha! Grasul era scuturat de un râs nebun care degenera deîndată în horcăit; fața acoperită de grăsime se înroși violent și lacrimi mari începură să se strecoare prin șanțurile obrajilor. Se sforța să

înghită aer între două suspine.

— Destul! Kruuh! Destul! tună căpitanul. E o greșeală.

Se întoarse spre mine.

— Falsă asociere. Oricum, ați auzit aproape tot textul.

— Textul? Care text?

— „Niciun răspuns”. Asta-i tot. Kruuh! mârâi căpitanul.

Convulsiile continuau să zguduie corpul obezului, strâns în uniforma stând să crape; degetele umflate se agățau cu disperare de masă. La auzul interjecției lui Prandtl, grasul se calmă, scoase un ultim smiorcăit și se apucă să-și mângâie fața cu amândouă mâinile, ca pentru a se consola.

— „Niciun răspuns”? am repetat cu voce joasă. Mi se părea că mai auzisem undeva aceste cuvinte, dar nu-mi puteam aminti unde anume.

— Puțin cam laconic, am zis ridicând ochii spre căpitan; buzele lui, încremenite într-un rictus perpetuu, ca și cum ar fi avut un ușor gust amar în gură, schițară un surâs.

— Dacă v-aș arăta un fragment mai important, s-ar putea să regretăm, dumneavoastră și cu mine. De altfel, chiar și așa…

— De ce „chiar și așa”? am strigat brusc, ca și cum aceste trei cuvinte aruncate neglijent ar fi avut pentru mine o importanță capitală. Prandtl ridică din umeri.

— Nimic deosebit. V-am dat un exemplu de cod de tipul celor care se utilizează actualmente. Deloc foarte complicat. E un cod uzual, camuflarea sa făcându-se deci pe mai multe niveluri…

Vorbea repede, ca și cum s-ar fi străduit să mă facă să uit mica aluzie de adineauri. Aveam intenția să reiau subiectul și mă pregăteam să deschid gura; în ultima clipă m-am răzgândit:

— Ați spus că totul e cod. E un fel de a vorbi?

— Nu.

— Atunci, toate textele?…

— Da.

— Dar literatura?…

— La fel. Dacă vreți să mă însoțiți…

Ne-am apropiat de ghișeu. Căpitanul îl deschise. Mă așteptam să văd dincolo o cameră; n-am zărit decât o placă întunecată, garnisită cu o mică claviatură, care umplea întreaga deschidere. În interior se afla o fantă înconjurată de vidul din care ieșea extremitatea unei benzi de hârtie, fină ca o limbă de viperă.

— Citați-mi deci un pasaj oarecare dintr-o operă literară…

— Shakespeare… se poate?
— Ce doriți.
— Pretindeți că piesele lui Shakespeare nu sunt decât un ansamblu de mesaje cifrate?
— Totul depinde de ce anume numiți dumneavoastră mesaj. Dar de ce n-am face pur și simplu o mică încercare? Vă ascult.
Am coborât ochii. Câteva clipe nu mi-a răsunat în minte decât strigătul lui Othello: „Făptură minunată!”, dar acest citat mi se părea prea scurt.
— Am găsit! am strigat ridicând ochii… „Urechile mele n-au sorbit încă nicio sută de cuvinte din această gură, dar recunosc glasul. Nu ești tu Romeo? Nu ești un Montagu?”
— Perfect.
Căpitanul introduse citatul, apăsând cu repeziciune pe tastele mașinii. O mică serpentină țâșni din deschizătura în formă de cutie de scrisori și începu să se zbată în aer. Prandtl apucă extremitatea benzii, așteptând răbdător urmarea. Banda se derula centimetru cu centimetru ieșind din fantă. Percepeam mișcările mecanismului intern care o făcea să progreseze. Micile vibrații care străbăteau hârtia încetară brusc. Banda continua să iasă, dar acum era albă, virgină. Am apropiat de ochi fragmentul imprimat: „Ti-că-losul de Mat-hews fiu de cățea Mathews Math”.
— Ce vrea să însemne asta?! am întrebat, incapabil să-mi disimulez stupoarea. Căpitanul clătină din cap.
— Presupun că, în vreme ce scria această scenă, Shakespeare nutrea sentimente nu prea caritabile față de un individ numit Mathews. Este ceea ce el a exprimat codificat în textul dramei.
— Ei, asta-i bună! Doar nu vreți să mă faceți să cred că Shakespeare a camuflat, în mod deliberat, sub acest admirabil dialog de îndrăgostiți, o grămadă de grosolănii la adresa unui anume Mathews?!
— Dar cine vă spune că a făcut-o deliberat? Un cod e un cod, oricare ar fi fost intențiile autorului.
— Îmi permiteți? am spus apropiindu-mă de claviatură.
Am introdus eu însumi în mașină textul deja descifrat. Pe buzele lui Prandtl se contură un surâs, în vreme ce mica bandă ieșea și se derula în spirală. „Ah! dacă ea mi-ar da gaura la mica ei gaură la li dacă ea ah mi-ar da gaura la…” literele erau conturate clar pe hârtie, grupate în silabe.
— La naiba! am exclamat. Acum, asta ce mai înseamnă?

— Nu e decât al doilea nivel. Ce-ați vrea să obțineți? N-am făcut decât să pătrundem mai adânc în profunzimile psihismului unui cetățean britanic din secolul XVII. Nimic altceva.

— Nu se poate! Aceasta operă deosebită nu este decât un înveliș pentru disimularea unei serii de insulte și de „gaura ei la la”? Prin urmare, dacă încredințați mașinii cele mai înalte culmi ale literaturii mondiale, roadele cele mai frumoase ale geniului uman, marile poeme, epopeile nemuritoare, n-o să rezulte decât o flecăreală informă?!

— Da, în măsura în care aceste opere nu sunt ele însele decât flecăreală, dragă domnule, spuse cu răceală căpitanul. O flecăreală menită să creeze diversiune. Arta, literatura, știți dumneavoastră la ce servesc toate astea? La abaterea atenției!

— De la ce?

— Nu știți, deci?

— Nu.

— Asta-i foarte rău. Ar trebui să știți. Altfel, nu văd ce căutați aici!

N-am răspuns. Pielea feței colțuroase a ofițerului părea întinsă ca o pânză de cort pe creasta unei faleze. Spuse blând:

— Un mesaj decriptat nu este decât un nou cod. Ochiul specialistului e capabil să-l despoaie de învelișurile sale succesive. E o sursă inepuizabilă, fără fund sau margini. Se pot foarte bine atinge straturi din ce în ce mai profunde, din ce în ce mai puțin accesibile, căutarea e fără sfârșit.

— Chiar așa? Dar expresia aceea, „niciun răspuns”, spuneați că e un rezultat definitiv.

— Nu. Nu e decât o etapă, cu siguranța esențială în desfășurarea unui proces dat, dar numai o etapă. Gândiți-vă puțin și veți ajunge la aceeași concluzie.

— Nu pricep.

— Veți înțelege în timp util. Dar și atunci nu veți face decât să răzbateți spre stadiul următor.

— N-ați putea să mă ajutați?

— Nu. Trebuie să descoperiți totul singur. Ca toată lumea. E o exigență mai degrabă severă, dar dumneavoastră, care ați fost special desemnat, nu veți uita ce se așteaptă de la dumneavoastră… Din păcate, nu pot să vă consacru mai mult timp. Pe viitor, voi face tot ce îmi stă în putință ca să vă ajut. În cadrul funcțiilor mele asta va veni de la sine.

— Dar… cum… tot nu știu…, m-am grăbit să răspund consternat, n-ar trebui să mă inițiați în ce privește sistemele de coduri indispensabile ducerii Misiunii mele la îndeplinire?

— O Misiune cu care ați fost însărcinat?

— Da.

— N-ați vrea să fiți mai explicit?

— Da, adică… nu cunosc detaliile, presupun că ele figurează în instrucțiunile pe care le am la mine, în acest clasor. Numai că nu pot să vi le arăt… o clipă… unde e clasorul?

Am sărit de pe scaun și m-am uitat sub masă. Clasorul nu era acolo. M-am întors spre ofițerul obez. Mă privea ca un vițel, șuierând printre buzele întredeschise.

— Unde e clasorul meu? am repetat ridicând tonul.

— Calm, spuse Prandtl în spatele meu, la noi nu dispare nimic ca prin farmec. Kruuh! urlă pe un ton agresiv: Dă-l înapoi! Auzi? Dă-l înapoi!

Ofițerul cel gras se agită pe scaun și ceva căzu pe podea. Am pus mana pe dosar, l-am pipăit ca să verific dacă era plin și m-am ridicat. Să se fi așezat grasul pe el? Dar cum să reușească să-l subtilizeze sub ochii mei? Ar fi trebuit să aibă, în ciuda aparențelor, o îndemânare ieșită din comun. Mă pregăteam să deschid clasorul, când mi-am amintit un amănunt: textul instrucțiunilor era cifrat. Nu-i puteam deci citi căpitanului informațiile pe care le voia; neștiind despre ce era vorba, acesta nu putea, la rândul său, să-mi furnizeze cheia. Era un cerc vicios.

I-am împărtășit aceste reflecții lui Prandtl.

— Maiorul Erms a omis fără îndoială ceva, am spus în chip de concluzie…

— Nu știu nimic despre asta, fu răspunsul.

— O să vedem ce părere are maiorul despre asta! am spus apăsat, pe un ton sfidător care însemna: o să-i spun că matale te speli pe mâini de toată afacerea și că pui piedici Misiunii încredințate mie de comandantul-șef!

— Mă duc chiar acum la el! am adăugat mânios.

— Faceți cum credeți, replică Prandtl… Apoi cu o ușoară ezitare, continuă: Dar cunoașteți măcar procedura uzuală într-un astfel de caz?

— Procedura care permite întoarcerea cu coada între picioare, corect? am replicat cu răceală.

Prandtl își scoase ochelarii, ca pe o mască; fața descoperită brusc, părea obosită și dezorientată. Aveam impresia că voia să-mi spună ceva și că nu putea; sau că nu avea dreptul să facă asta. Ostilitatea pe care o ridicasem unul contra celuilalt în cursul discuției se risipi dintr-odată. În adâncul tulburării care mă năpădise, descopeream ceva ce aducea cu o simpatie crescândă, deși fără îndoială absurdă, față de acest om.

— Vă... supuneți ordinelor? întrebă cu o voce atât de slabă încât l-am înțeles cu greu.

— Ordinelor? Da.

— Și eu...

Deschise ușa și așteptă nemișcat să ies. În momentul în care am trecut pe lângă el, buzele i se întredeschiseră, fără să emită însă vreun sunet. Căpitanul se mulțumi să scoată un suspin adânc și să închidă ușa după mine. Înainte de a avea timp să mă dezmeticesc, mă găseam din nou pe culoar, strângând clasorul în mâini. Vizita mea la Serviciul Cifrului nu dăduse, în mod sigur, rezultatele scontate. În ceea ce privea Misiunea mea, nu avansasem deloc; dar știam cel puțin încotro s-o iau, ceea ce nu era puțin lucru.

9129, am repetat în minte. N-aveam de gând să-i cer mare lucru lui Erms; doar să-mi dea bonurile de masă promise. Un excelent prilej pentru a angaja o conversație.

Străbătusem deja o bună bucată de drum printre șirurile de uși albe, când mi-am amintit deodată conținutul instrucțiunilor. Dacă întreg mesajul codificat (îl numeam astfel pentru că trebuia să rămân la această ipoteză) era calchiat după același model ca pasajele de care luasem cunoștință în biroul lui Erms, era posibil ca urmarea să fie o descriere a proximelor mele preumblări prin Edificiu; dintre cele pe care nu le înfăptuisem încă. Ideea nu mi se părea atât de absurdă. Într-adevăr, peste tot pe unde trecusem, nu mă făcuseră să înțeleg, prin aluzii, că erau la curent cu faptele și gesturile mele, și asta în cele mai mici detalii? Dacă chiar gândurile mele încetaseră, cum o dovedeau fragmentele citite la Erms, să mai fie un mister pentru ceilalți, de ce instrucțiunile n-ar conține urmarea peregrinărilor mele, ca și finalizarea lor?

M-am decis să deschid clasorul: mă miram doar că nu mă gândisem mai devreme la asta. Devreme ce țineam în mâini propriul meu destin, de ce să nu-l consult?

V

Șirul de uși din dreapta mea se întrerupea brusc. În spatele peretelui probabil că se afla o cameră mai mare decât celelalte. Puțin mai departe, am dat peste o ramificație laterală a culoarului care m-a condus până în fața lavabourilor de pe etaj. Ușa era întredeschisă. Aruncând o privire în sala de baie, am constatat că era goală și m-am închis înăuntru. Abia mă instalasem pe marginea căzii, când am observat un mic obiect sumbru așezat pe polița de sub oglindă. Era un brici pe jumătate deschis, pus în evidență de prosopul imaculat pe care era așezat. N-aș fi știut să spun de ce, dar nu-mi inspira încredere câtuși de puțin. L-am luat și m-am uitat la el cu atenție: părea nou. O dată în plus, am parcurs cu privirea decorul scânteietor, de o curățenie chirurgicală. Am pus briciul la loc. Nu mă puteam hotărî să deschid clasorul în prezența acestei scule. Am ieșit și am luat ascensorul, coborând la un etaj inferior, acolo unde găsisem, în ajun, un adăpost pentru noapte.

Și aici sala de baie era liberă; se găsea exact în starea în care o lăsasem, doar prosoapele fuseseră schimbate. Așezat pe marginea căzii, am desfăcut banderola dosarului; un teanc gros de hârtii albe apărură de sub învelișul cartonat.

Mâinile îmi tremurau ușor; îmi aminteam foarte bine că prima pagină era imprimată. Or, foile alunecau una după alta, toate imaculate. Am început să răsfoiesc din ce în ce mai repede. Un scârțâit sinistru, absurd, se făcu auzit în țevile de canalizare, ca și cum cineva ar fi deschis un robinet la etajul de deasupra. Era un soi de geamăt, cvasiuman, care se transforma puțin câte puțin într-un gâlgâit din ce în ce mai slab și îndepărtat pe măsură ce se propaga în măruntaiele Edificiului. Continuam să răsfoiesc clasorul, numărând mașinal paginile, fără să știu de ce. Mă revedeam în birou cu Prandtl și mă închipuiam pe cale de a mă arunca asupra ofițerului obez, stâlcindu-i în bătaie monstruoasa carcasă. Ah! dacă l-aș fi avut la îndemână!

Accesul de furie dispăru la fel de brusc cum mă cuprinsese. Stând în continuare pe marginea căzii, puneam hârtiile în ordine, când mi-a trecut prin gând cu claritate faptul că suspinul lui Prandtl putea să aibă o cu totul altă semnificație.

Totul fusese urzit dinainte cu scopul de a mi se sustrage instrucțiunile. Dar la ce bun, devreme ce Erms putea foarte bine să fi refuzat să mi le dea?

Deodată, mâinile, ocupate să adune foile împrăștiate, îmi înțepeniră. Printre paginile albe fuseseră inserate două foi scrise. Pe una, cineva schițase în grabă o schemă a Edificiului și o hartă a muntelui Sau Juan, care îl adăpostea în adâncul său; pe cealaltă, atașată de prima printr-un mic fir alb, fusese imprimat planul unei operații de diversiune în douăsprezece puncte, denumită „Vârf”. Uitându-mă la hârtii, întrezăream deja peregrinările mele viitoare: trebuia să restitui foile autorităților, să explic în ce mod ajunseseră în posesia mea. Se va da, poate, crezare poveștii mele. Dar cum să dovedesc că n-am luat cunoștință de aceste documente secrete? Că nu mi-aș aminti de situarea Edificiului – o sută optsprezece mile sud de muntele Harvurd –, nici de planul lui, de dispunerea camerelor, a cartierelor generale, că nu citisem descrierea operației de diversiune? Partida era dinainte pierdută. Vedeam din ce în ce mai limpede unde ducea drumul parcurs până aici; sub aparențele unui hazard orb se ascundea o capcană în care nu încetasem să mă afund până în acest moment de adevăr.

Mă mâncau palmele să rup hârtiile compromițătoare și să le arunc în chiuvetă. Mi-am amintit însă, instantaneu, avertismentele lui Erms. Nimic nu era lăsat la întâmplare. Fiecare cuvânt pronunțat, fiecare surâs erau luate în calcul și toată această mașină gigantică funcționa având un singur scop: acela de a mă pierde pe mine? Am avut deodată impresia că mă aflu în interiorul unei cuști tapisate cu nenumărate perechi de ochi care mă supravegheau și, timp de câteva clipe, am fost tentat să mă las să cad acolo, pe pardoseală. Ah! dacă aș fi putut să găsesc un loc în care să mă ascund, să mă ghemuiesc, să dispar într-o gaură, să încetez să exist... Briciul! De asta se afla acolo? Știau că voi tânji să rămân singur, îl puseseră înadins...

Cu mișcări ritmice, degetele mele făcură să alunece una câte una foile în clasor. Pe măsură ce clasorul se umplea, toate ideile care mi se învârtejeau în minte și care ar fi trebuit să contribuie, fiecare în parte, la salvarea mea, se topeau puțin câte puțin. Căutând o ultimă scăpare, una din acele farse abile care mi-ar fi permis să întorc în ultimul moment, aidoma unui jucător versat, cartea câștigătoare, îmi ghiceam din ce în ce mai clar expresia feței, șiroind de sudoare, tremurând de umilință: fața unui condamnat. Nu-mi rămâneau decât câteva formalități de

îndeplinit. Să aranjez totul cât mai repede și mai simplu cu putință; dacă tot sunt terminat, măcar să nu-mi mai asum niciun risc de-acum înainte. Mă pregătisem, fără îndoială, pentru această idee, întrucât ea răzbătea acum prin toate evenimentele ireale ca o veritabilă eliberare.

Tocmai când mă obișnuiam cu ideea acceptării demne a unui atare rol de martir, o mică fișă cartonată alunecă dintre ultimele pagini ale fasciculului și căzu la picioarele mele. Avea inscripționat un număr abia lizibil: 3883. Am luat-o de pe jos fără grabă. Ca și cum ar fi vrut să evite orice neînțelegere, o mână adăugase în fața cifrelor, cu litere mici și îngrijite, prescurtarea „Bir”. Birou.

Era un ordin? Fie! Am înnodat la loc panglica clasorului și m-am ridicat. Ajuns în fața ușii, am aruncat încă o privire carourilor de porțelan; oglinda, aidoma unei ferestre obscure, îmi returnă imaginea unei fețe descompuse într-o serie de planuri cețoase. Ceea ce nu era decât efectul curburii oglinzii, mi se părea consecința terorii care mă făcea să freamăt în flăcările ei înghețate. Un moment am stat și ne-am uitat unul la altul, el și cu mine. Adineauri mă strecurasem lăuntric în pielea strâmtă a unui trădător, observam acum schimbările survenite la suprafață. Gândul că această față desfigurată de angoasă, lucind de transpirație, era pe cale să dispară nu era deloc dezagreabilă. De fapt, bănuiam de multă vreme că acesta va fi sfârșitul.

Aproximând dimensiunile eșecului, îl savuram cu satisfacția perversă de a constata că previziunile mele erau exacte. Și totuși, dacă aruncam hârtiile astea undeva? Scăpam atunci de toate: misiune, impostură și trădare; nu mai rămânea nimic. Da… dar poate că mă găseam până la urmă între ciocan și nicovală, rătăcind, fără să-mi dau seama, în labirintul unei conspirații gigantice, prins în angrenajul a două forțe adverse care încercau fiecare să mă sfărâme? În acest caz, nu exista decât o singură șansă de salvare: să mă prezint unei instanțe superioare…

M-am decis să nu mă duc la 3883 decât în ultimă instanță; până atunci, era mai bine să-l văd pe Prandtl. Orice ar fi însemnat asta, îl văzusem suspinând. Da, suspinase, era deci binevoitor față de mine. Poate găsisem în el un aliat. E-adevărat că încercase să-mi abată atenția, pentru ca obezul să poată să-

mi subtilizeze mai ușor clasorul; dar, cu siguranță, a fost obligat să facă asta. Nu mă întrebase el dacă executam un ordin, mărturisind deci că era în aceeași situație?

Hotărârea era luată. Totuși, de teamă să nu mă răzgândesc, aproape am luat-o la fugă de-a lungul culoarului pustiu, până la lift. A trebuit să-l aștept destul timp. La etajul superior era ceva lume; imediat ce am ieșit din cabină, au ocupat-o câțiva ofițeri. M-am îndreptat, din ce în ce mai lent, spre Serviciul Cifrului, convingându-mă curând că demersul meu era inutil. Am intrat totuși în birou. La masa în fața căreia îl găsisem pe ofițerul cel gras, doua cești de ceai tronau pe un teanc de hârtii scrise. Am recunoscut-o pe a mea zărind muștele artificiale depuse ca niște sâmburi pe marginea farfurioarei. Am așteptat un moment; n-a apărut nimeni. În partea de lângă perete, biroul. Era ticsit cu dosare. M-am apucat să le răsfoiesc, cu slaba speranță de a da peste ceva legat de instrucțiunile mele. Exista, de altfel, printre hârtii, un clasor galben, dar nu conținea decât un stat de plată. L-am parcurs rapid. În alte circumstanțe i-aș fi acordat cu siguranță mai multă atenție; erau enumerate următoarele categorii: Informator secret, Demascator clasa I, Macerator, Fecalist, Invigilator, Filtror, Dementist Clandestin, Cremator, Osteofag... Am pus lista la loc cu indiferență. În clipa aceea, telefonul aflat lângă mine începu să sune. Am tresărit și m-am întors. Soneria țârâia din ce în ce mai insistent. Am ridicat receptorul.

— Alo? făcu o voce masculină. Alo?

N-am răspuns. Prin una din acele coincidențe care se produc uneori, altcineva se găsea pe linie; puteam auzi conversația dintre cele două persoane.

— Eu sunt, se răsti vocea care spusese adineauri „alo?”, nu știm ce să facem cu el căpitane!

— Adevărat? Merge așa de rău?

— Din rău în mai rău. Ne temem să nu se sinucidă.

— Nu face deci ce are de făcut? Exact cum mă gândisem. Nu-i nimic de făcut, nu-i așa?

— Nu-i vorba de asta. S-a descurcat foarte bine, dar, știți ce este... Afacerea trebuia supravegheată atent.

— Trebuie să vă adresați la a Șasea, nu la mine. Ce-ați vrea să fac eu?

— Nu puteți face nimic?

— Pentru el? Nu. Nu văd ce-aș putea face. Chiar nu văd…

Ascultam cu răsuflarea tăiată. Aveam impresia din ce în ce mai clară că se vorbea de mine; curând, bănuiala deveni certitudine. În aparat fu un scurt interval de tăcere.

— Deci, nu puteți?…

— Nu. V-am spus, afacerea ține de a Șasea.

— Da, dar asta înseamnă că e destituit…

— Bineînțeles.

— Trebuie să renunțăm deci la el?

— Văd că asta nu vă convine deloc.

— Nu despre asta e vorba, dar, vedeți, începea să se obișnuiască…

— Atunci, ce vreți, de fapt de la mine?… Aveți propriii dumneavoastră specialiști. Ce spune Prandtl?

— Prandtl? După faimosul său suspin, nimic nou. E în conferință.

— Păi, apelați la serviciile lui! Refuz să mă ocup de afacerea asta. Nu ține de resortul meu.

— O să-i trimit indicatori de la Serviciul Medical.

— Cum doriți. Scuzați-mă, sunt presat de timp. Vă salut!

— Vă salut!

Am auzit un țăcănit în aparat, cei doi închiseseră. Tăcerea îmi bâzâia în urechi ca în golul unei cochilii. Am ezitat. Se vorbea oare despre mine? În fond, nu mai eram chiar așa de sigur.

În orice caz, știam acum că Prandtl nu se afla acolo. Când eram pe punctul de a pune receptorul în furcă, din camera alăturată se auziră pași. M-am precipitat pe culoar, regretând pe loc că o luasem la fugă. Nu mă puteam hotărî, totuși, să mă întorc. Aveam acum de ales între Erms și biroul 3883. Am luat-o drept înainte, fără să ezit. 3883 trebuia să fie pe undeva pe la etajul patru. Serviciul Judiciar? Cu siguranță. Odată intrat, n-aș mai fi ieșit deloc. După încheierea conturilor, o mică promenadă pe culoare nu era chiar dezagreabilă. Te puteai odihni în ascensor, puteai să te oprești un moment, să intri în sala de baie…

Din nou mi-a zburat gândul la brici. Era surprinzător că nu mă gândisem la el până acum. Îmi era destinat? Poate că da, eram însă prea surescitat ca să încerc să dezleg acest mister. Am luat-o pe scări în jos. Capul mi se învârtea. Cinci, patru, culoarul alb, scânteind de curățenie, ca toate celelalte, se întindea în

linie dreaptă: 3887, 3888, 3885, 3884, 3883.

Inima îmi bătea să-mi spargă pieptul. Într-o astfel de stare ar fi trebuit să fac eforturi ca să deschid gura; m-am oprit să-mi trag sufletul. „Nimic nu mă împiedică să arunc o privire”, mi-am spus. Dacă or să mă întrebe ce voiam, o să le spun că m-am înșelat și că îl căutam pe maiorul Erms. Nu vor merge totuși până la a-mi lua clasorul cu forța. La urma urmei, era vorba de instrucțiunile mele. În caz de necesitate, aș cere să se telefoneze la Serviciul Instrucțiuni, la Erms. Dar la ce bun toate aceste complicații, devreme ce și cei de aici erau, cu siguranță, la curent? N-avea rost să mă torturez făcându-mi gânduri. M-am sforțat să recapitulez în minte toate evenimentele pe care mi s-ar fi cerut să le raportez în scopul redactării procesului-verbal. Dacă se va găsi cea mai mică contradicție în povestire, va fi folosită ca dovadă împotriva mea.

Or, totul devenise deja atât de confuz încât nu mai știam ce-i cu mine. Povestea cu moșneagul avusese loc înainte sau după arestarea primului meu ghid de pe culoar? Nu mai știam prea bine. Ba da, dacă totuși... nu, arestarea avusese loc mai întâi. Am închis ochii și am apăsat pe clanță.

Biroul, vast, întunecat, plin de clasoare și registre, era gol, din fericire pentru mine – aș fi fost oricum incapabil să scot cel mai mic sunet. Dosare enorme, teancuri de hârtii legate cu sfoară, borcane, cu lipici, foarfeci, sugative, creioane, stilouri umpleau masa de lângă perete. Venea cineva, cu un mers târșâit. Prin ușa laterală întredeschisă, dintr-un întuneric compact, am văzut apărând un bătrânel murdar, îmbrăcat într-o uniformă pătată.

— Pe noi ne căutați? orăcăi. Iată unul din rarii noștri musafiri. Și cu ce vă pot fi de folos? Probabil că e vorba de un mic control...

— Eu, ăăă... am început, dar individul mă întrerupse brutal cu un sforăit care părea că are drept scop absorbția picăturii care acum îi atârna în vârful nasului.

— Vă văd în civil, domnule... asta înseamnă că va trebuie ceva din catalog... urmați-mă... e pe-aici...

Se apropie șchiopătând de mobila pe care eu o luasem drept dulap, și începu să tragă cu îndemânare sertarele adânci ale fișierului. Am mai înconjurat o dată cu privirea camera ticsită: teancuri enorme de hârtii erau înghesuite pe jos, în colțuri, pe sub scaune; mirosul asfixiant de praf și pergament umed plutea

în aer. Bătrânul îmi prinse privirea și spuse cu voce răgușită:

— Domnul Goubl, arhivarul, nu e aici. E la o conferință, ce vreți! Și se-ntâmplă că și arhivarul sub-funcționar principal lipsește… tocmai a ieșit, cu voia dumneavoastră, așa că iată-mă singur aici, dacă-mi permiteți, Kappril Antheus, la dispoziție, străjer clasa IX, aproape de pensie după 48 de ani de serviciu la datorie. Aș face bine să mă pregătesc să ies odată, îmi spun și domnii ofițeri, totuși, domnule, vedeți și dumneavoastră, sunt de neînlocuit, ca să zic așa… Dar uite că eu vorbesc vrute și nevrute, iar timpul dumneavoastră e, probabil, prețios. Puneți vă rog comanda în cutia pe care o vedeți acolo și apoi sunați. Eu fug imediat, găsesc dintr-o privire, (hă! hă!) – cu voia dumneavoastră, iată că și ochii unui bătrân mai sunt buni la ceva! – găsesc ce mi-ați cerut și vin imediat înapoi. Dacă doriți să verificați pe loc, sunt la dispoziția dumneavoastră; dacă nu, aveți vă rog bunăvoința să vă înscrieți micul dumneavoastră număr pe una din fișele acestea, la rubrica *patru în cifre romane liniuță B,* asta e tot..

Își încheie înșiruirea dezlânată cu o mișcare bizară; n-aș fi putut spune dacă era o reverență sau un atac subit de paralizie. Pe urmă, cu un semn din mână, mă invită să mă apropii de sertarele deschise ale uriașului fișier.

Își împinse apoi, scurt, ochelarii cu rame de oțel pe frunte și se retrase spre ușa pe care intrase, cu același surâs mieros.

— Domnule Kappril, am strigat brusc, evitând să-l privesc, oare Magistratura este la etajul acesta?

— Vă rog? Își făcu mâna cornet la ureche. Ma…? N-am auzit, iertați-mă, n-am auzit.

— Și… Serviciul Judiciar, am continuat eu imprudent, fără să mă gândesc la consecințele pe care o atare franchețe le-ar fi putut avea.

— Serviciul…? Surâsul îi dispăruse făcând loc uluirii. Ah, nu, nici Serviciul, domnule. Ar fi imposibil din moment ce noi suntem aici, noi cum vă spuneam, și nimeni altcineva…

— Arhivele?

— Desigur, Arhivele, catalogul Principal, Biblioteca. Acesta este sediul nostru, așa cum am avut bunăvoința să vă informez, chiar acesta. Cu ce vă mai pot fi de folos?

— Cu nimic… pentru moment, vă mulțumesc.

— N-aveți de ce, domnule, pentru asta sunt aici. Vă pun

clopoțelul pe tava asta, ca să vă fie la îndemână.

Ieși târșâindu-și picioarele. În camera alăturată îl apucă un acces violent de tuse; ziceai că-l sugrumă cineva și țipă feroce și disperat. Dar curând tusea se stinse în depărtare și iată-mă singur, într-o liniște apăsătoare în fața rândurilor de sertare, fiecare cu plăcuța lui de aramă.

„Asta ce-o mai fi?” m-am întrebat așezându-mă pe scaunul spre care Kappril mă împinsese. „Încearcă oare cineva să afle ce mă interesează? Dar la ce bun? Cu ce s-ar alege?” Privirea mea parcurgea, mașinal titlurile gravate pe plăcuțe. Fișierul era clasat pe specialități și nu în ordine alfabetică. Am putut să citesc următoarele titluri: SERVILISTICĂ, ESCATOSCOPIE, TEOLOGIE, PONTIFISM, MISTIFISM, CADAVERISTICĂ APLICATĂ. Am consultat Secțiunea *„Teologie”.* Cineva răvășise fișele – zăceau toate amestecate în sertar.

ÎNGERI – vezi: Comuni. Aeriană. Vezi de asemenea: Ordinea de zi.

DRAGOSTE – vezi: Diversiune. Vezi de asemenea: Grație.

ÎNVIERE – vezi; Cadaveristică. COMUNIUNEA CU SFINȚII – vezi: Legătură.

„La urma urmei ce-am de pierdut?” mi-am spus în timp ce scriam pe formular numărul de ordine care corespundea titlului „înger”. Erau în acest fișier numeroase rubrici incomprehensibile, ca de exemplu: INFERNALISTICA, TARGANAUTICĂ, ÎNCEREBRARE, ÎNGERPĂZIRE, DESCĂRNARE. Dar nu aveam niciun chef să caut prin toate titlurile astea. Fișierul era într-adevăr uriaș. Sprijinit de coloane de lemn, se înălța până în tavan și nenumăratele fișe dinăuntru foșneau ca valurile oceanului. O examinare superficială, cerea mai multe săptămâni. Colile verzi, roz și albe pe care le scrisesem mă înecau încet-încet. Pluteau prin aer, apoi alunecau pe pardoseală. Am început să le aranjez, două câte două, trei câte trei, apoi văzând că eram tot singur, le-am îndesat repede, în dezordine, în sertare.

O vagă îndoială îmi încolți în minte: oare harababura din sertare să fie rezultatul altor intervenții asemănătoare cu a mea? M-am ridicat. Pe birou, nu departe de fișier erau etalate volume enorme, negre, dintr-o enciclopedie. L-am luat pe cel mai apropiat. TARGANAUTICĂ? Am căutat la T. Tir – nu, nu e ăsta. A, iată! TARGANAUTICĂ – Tehnică de substituție care

permite deplasarea pe o targa. Of. Pseudognoza. Vezi de asemenea: „Științele fictive și Tehnica de camuflaj”. Voiam să închid volumul, dar acesta se deschise singur la litera A, chiar la început. Mi-au căzut ochii pe o coloană cu titlurile tipărite în caractere îngroșate, care începea cu AG: agenție, agent, agenturier… Mai jos era o rubrică foarte lungă, intitulată, AGENȚII ȘI AGENȚIILE LOR DE-A LUNGUL ISTORIEI.

Alături mai era un volum deschis; pe una dintre cele două pagini cineva subliniase cu roșu: PĂCATUL ORIGINAR – Diviziunea lumii în informare și dezinformare. Ce mai enciclopedie! O frunzăream curios, paginile încă foșneau între degete. Parcurgeam rapid cartea și mai dădeam din când în când peste câte o definiție: DESCĂRNARE – Acțiunea de a descărna, vezi și: a decarcasa (cf. a descărca), vezi APARATE DE INVESTIGAȚIE. M-am oprit la această ultimă rubrică și am găsit o listă lungă care începea cu enumerarea unor mașinării curioase: zdrobitoare, spărgător de coaste, aparat de rupt picioare, psihograf, numit de asemenea și ÎNCEREBRATOR DE ADEVĂR FINAL. La un moment dat am plecat de lângă birou. Aveam degetele pline de praf și nu mai aveam curajul să cotrobăi printre toate ciudățeniile astea. De altfel îmi dispăruse orice urmă de curiozitate. Nu mai voiam decât un singur lucru: să ies cât mai repede, să-l văd pe Erms; da, Erms o să mă ajute, o să-i povestesc totul! Îmi căutam dosarul când pasul târșâit s-a auzit din nou. Se întorcea bătrânul. În picioare, pe prag, își împingea ochelarii pe vârful craniului dezgolit și mă urmărea cu o privire absentă; o schimbă rapid într-un surâs slugarnic. Lucru curios, am remarcat abia atunci că privea cruciș. Ochiul drept mă fixa, ochiul stâng fugea în sus; ca și cum o pioasă închipuire i-ar fi iluminat brusc jumătate de chip.

— Ați găsit?

Făcu ochii mici, scoase un fluierat ușor, jumătate respectuos, jumătate visător, apoi observând o altă fișă pe care o introdusesem în cutie, fără s-o citească, se înclină spre mine:

— Ah, și asta?, spuse el, pocnind ușor din buzele-i moi.

Mi se părea acum că-i chiar mai neglijent, cu mâinile și fața pline de praf, cu urechile clăpăuge, cu craniul strălucind ca o placă de aramă bine șlefuită.

— În acest caz, poate că… veți dori să mă urmați? Vedeți dumneavoastră, sunt mai ales… mă rog, pentru un bătrân ca

mine, e greu să umble cu astfel de *in folio*-uri. Oh! bineînțeles… dar, dumneavoastră care sunteți un specialist… Brigadierul Mlassgrack v-a trimis, nu-i așa? Nu, nu, nu răspundeți! Știu: secret profesional, regulamentul e regulament. Hi, hi! Să mergem, pe aici, după dumneavoastră. Dar fiți vă rog atent, să nu vă murdăriți, la naiba!… tot praful acesta…

Continuând să pălăvrăgească, mă conduse de-a lungul unui culoar lung și întortocheat. Am traversat un șir de săli pline cu rafturi gemând de cărți. Fără să vreau, atingeam în trecere cotoarele zdrențuite ale atlasurilor și almanahurilor. Ne afundam din ce în ce mai mult în interiorul acestui labirint cenușiu.

— Ah! Iată-ne! exclamă în sfârșit ghidul meu cu voce triumfătoare.

Am intrat într-o sală iluminată doar de un bec atârnând din tavan. Era împărțită pe raioane. Între schelele metalice fixate de plafon cu un fel de fire, pe etajerele curbate, se îngrămădeau nenumărate volume. Legăturile lor de piele păreau calcinate.

— Tur! exclamă el cu voce spartă, într-un soi de extaz, agitând nenorocita aceea de fișă prin fața ochilor mei. Cineva într-adevăr caligrafiase cuvântul acesta cu cerneală neagră.

— Tur! mai repetă el. De emoție, picătura care-i atârna de nas începu să-i tremure, lucind ca un mic diamant în lumina becului.

— Tur! Tur! Hă, hă! Veniți aici, să facem un mic tur! Priviți deci, e aici: extracție de mărturisiri, splanchnologie, altfel spus: și efuziuni sau infuzii, hă, hă!… Iată partea consacrată visceratoarelor și devisceratoarelor, dați-mi voie să vă semnalez și o minunată lucrare originală: *De crucificatione modo primario divino,* secolul II, ultimul manuscris ornat cu miniaturi, în perfectă stare de conservare. Priviți puțin acest fermoar… Și iată tot ceea ce trebuie pentru a jupui, pentru a străpunge… probe de rezistență fizică; nu, nu, nu ăsta! asta-i altceva, raionul de chinuri psihice se termină aici! Vedeți panourile acelea? La stânga sunt extensoarele, la dreapta înțepătoarele…

— Ce? am strigat.

— Ei, da, un înțepător ar fi de exemplu un par sau o țeapă, în aceste două raioane; una peste alta Tehnici de Vârf; găsiți din orice material: acaju, castan, arțar, ulm, mai ascuțite… Și acum iată: extensoarele, și acestea sunt de toate felurile… mă rog, nu e cazul să vă explic eu, știți mult mai bine decât mine, hi! hi!… Dar a trecut atâta timp de când nimeni n-a mai trecut pe aici…

ani în șir! Îndrăznesc să vă mărturisesc că mi-ați făcut o surpriză deosebit de plăcută. Da, da, chiar așa. Domnii ăștia spun că toate acestea sunt demodate, anacronice…

— Demodate?! am întrebat eu cu o voce surdă. Aprobă din cap. Nu reușeam să-mi iau ochii de la micuța perlă care continua să-i tremure sub nas și părea că n-o să cadă niciodată;

— Ei da, sunt propriile lor cuvinte „Toate acestea sunt bune pentru măcelari”, spun ei, „muncă de salahor… nu merită s-o faci!”. Vedeți dumneavoastră, așa-i place locotenentului Pirpitschek să glumească… Ah! pe aici trebuie să fie, se pare mai puțin demodat; Secțiunea începe chiar acolo unde sunteți dumneavoastră. Toate subtitlurile sunt numerotate, așa se găsesc mai repede. Numai de n-ar fi praful ăsta blestemat!

Șterse volumele cu dosul mânecii și citi cu voce tare:

— Tur. Tur. Aluzie. Tur. Predestinare. Tur. Așteptare… O secțiune considerabilă, nu-i așa? Iată, doar pentru așteptare sunt nouăzeci de rubrici diferite. Vedeți dumneavoastră, hă! hă! micuța mea memorie mai funcționează… Tur… Sunt răutăcioși, nu-i așa? Câte ture or fi făcut ei la vremea lor, cum ar spune brigadierul nostru… un bărbat atât de drept, atât de blând, da, da, și totuși nu este șeful serviciului! „Străjerul Kappril la dispoziția dumneavoastră…” așa-i spun când vine să mă vadă. Și el, doar nu credeți că-mi dă imediat numărul, nu! el nu e un birocrat de doi bani! Începe sa fluiere cam așa: fiufiu, fiufiuu, scoate câteva triluri: triuliuliu, și eu, vă jur, într-o clipită știu ce-i trebuie… Doctorul Mrayznorl se ocupă de raionul acesta. Ah! dar ce văd? *De stangulatione sistematica occulta?* Cineva a pus volumul acesta aici din greșeală, ține de partea fizică, fiți atât de bun și iertați-ne. Aoleu! Uite și *Mumificarea,* ce naiba caută aici? Nu, nu, în partea cealaltă vă rog; raionul de care tocmai am trecut este Criptologia. Bineînțeles, dacă doriți, puteți arunca o privire, nu vă jenați, lucrările astea sunt și ele foarte interesante. Mergeți, mergeți, eu o să șterg praful de pe volumul pe care dumneavoastră doriți să-l luați, dacă-mi permiteți. „Duceți-vă dulce”, cum ar spune arhivarul nostru general! Asta, omofonica, e marota lui, ha, ha! Ceea ce țineți dumneavoastră în mână, *Universul este un coșciug,* poate fi considerat atât un tratat de ocultism, cât și un tratat de ocultație; este o lucrare relativ demodată, dar mai merge. Arhivarul sub-funcționar principal are la adresa ei o opinie favorabilă, și asta contează,

pentru că este un specialist recunoscut… este? *Micile cronici ale băii?* Ooo! nu, nu, lăsați, e o lucrare recentă, lipsită de interes…

Am pus cartea la loc și am ales o alta: *Ce se poate ascunde în obiectele de cult.* Am simțit cum mă ia o ușoară amețeală. Mai mult, efluviile misterioase emanând din teancurile de cărți ca niște vapori toxici mă urmăreau pretutindeni și-mi dădeau o senzație de vomă. Nu era un miros bine delimitat, ca acela de mucegai, sau cel înecăcios, de praf. Aș fi zis mai degrabă că era izul acela greoi și apăsător pe care îl exală corpurile în stare de putrefacție avansată; părea să emane în mod misterios din toate obiectele din jur. Venise totuși momentul să mă decid, să iau primul volum care-mi cădea în mână și să plec. Cu toate acestea, am continuat să caut prin rafturi ca și cum aș fi avut literalmente nevoie de ceva. Am scos pe rând: *Deontologia trădării,* un mic volum bombat, legat în os de corn, intitulat *Imitația neantului,* apoi un manual cu coperțile negre, cu următorul titlu: *Temporalizarea transcendenței;* se găsea, nu știu de ce, la secțiunea *„spionaj”.* În spatele acestei cărți am descoperit un rând de tomuri cu coperțile tocite de vreme. Hârtia era putrezită, îngălbenită, pe primele pagini titlurile mari erau gravate: *Condiția spionului sau spionajul fără probleme,* în trei volume, parerga și paralipomena, de nugatorul Jonaberri O. Paupe. În mijlocul acestor volume, cineva strecurase un vechi incunabul fără coperți, cu titlul abia lizibil: *Modalitatea inoculării bănuielilor tangibile.* Era o înșiruire interminabilă. Abia am avut timp să descifrez titlurile: *Moravurile macrourilor, Venalitatea, accesoriu indispensabil oricărui spion. Pentru o teorie a efracției,* eseu urmat de o bibliografie exhaustivă cu privire la folosirea mătrăgunei: mătrăglogică, mătrăgnostică, mătrăgomănia în serviciul spionajului, *Machina speculatrix sau tactici de pândă.*

Exista de asemenea și un *in folio* negru intitulat *Voluptatea sicofanților,* câteva lecții din arta de a trăi, în folosul agenților secreți, și *Arta denunțătorului sau micului denunțător perfect. Tratat de delațiune, Ardere și denunțare,* albume ilustrate, *Dobitoci și capcane* etc. Nimic nu lipsea, exista chiar și o secțiune consacrată artei. Am reperat astfel o partitură voluminoasă cu paginile rupte, cu titlul scris cu cerneală violetă: *Provocatină și fuga la patru mâini,* de asemenea și o culegere de sonete intitulată *Țepe.*

În spatele panoului se auziră deodată niște gemete oribile

care se amplificau din ce în ce. Am pus cartea la loc pe etajeră și am stat să ascult un moment. Urletele demonice m-au înspăimântat, l-am apucat de mânecă pe bătrânul care continua să-și facă de lucru ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

— Ce se aude?

— Ce, asta? A! sunt domnii stagiari, ascultă discuri, sunt acum la seminarul de agonistică și simultanasie; sunt tinerii noștri ucenici muribunzi, așa le spunem noi, murmură el.

Într-adevăr, imediat, înfiorătoarele urlete începură din nou și continuară exact în ordinea de mai înainte. Nu mai puteam. Eram la capătul puterilor. Dar blestematul de bătrân nu voia nicicum să tacă. Pradă unei excitații febrile tropăia din raion în raion, se ridica pe vârful picioarelor după cărți sau trăgea o scară după el cu un zgomot infernal, se oprea, se cățăra pe ea. Mai scutura câte o husă pe sus, împrăștiind în jurul lui nori fini de praf; toate astea pentru simpla plăcere de a-mi arăta vreun alt exemplar jerpelit, cine știe ce raritate pe tema arderii cu fierul. Cu o exaltare din ce i ce mai mare se străduia să acopere cu vocea lui urletele care răsunau la intervale regulate în spatele panoului. Micuța perlă îi strălucea în continuare pe vârful nasului, din timp în timp îmi arunca câte o privire oblică, tăioasă ca o lamă. Strabismul său din ce în ce mai evident părea încet-încet să estompeze fața prăfuită, parcă pe cale să se dezintegreze, să se topească. Privirile acestea mă țintuiau efectiv de pereți, îmi împiedicau și mai mult mișcările deja stângace din cauza locului: mă temeam să nu mă trădez, să nu-mi dau pe față impostura, să apar în ochii lui ca un ignorant, ca un intrus. Dar bătrânul, tot surescitat, gâfâind, tușind, scuturând praful de pe pagini, ridica una câte una enormele cărți, mi le băga sub nas și începea iar să cotrobăie prin rafturi. Volumul negru, intitulat *Criptologie,* pe care mi-l pusese cu forța în mână, era deschis la capitolul care începea cu următoarele cuvinte: *„Corpul uman cuprinde următoarele ascunzișuri...”*

— Aaa! Da, asta e! *Homo sapiens, corpus delicti,* o lucrare cu adevărat excelentă, un tratat... și iată și *Focul ieri și astăzi,* aveți acolo o listă de teoreticieni: Meern, Birdhoove, Fishmi, Cantovo, Karke; nici ai noștri nu lipsesc: Profesorul Barbeliese, Klauderlaut, Grumpf – o bibliografie completă! O adevărată comoară, domnule! Cartea asta? Este *Morbitron* de Glaubl. Aproape nimeni nu știe că el este și autorul, hi! hi!, acestei

broșuri…

Scoase un pachet de foi înnegrite, cu marginile rupte, care abia se mai țineau împreună.

— Ombilicreșologie… Da, da! Cultura rozătoarelor… (ce nu facem noi?)… în ombilic! dar este desuet, cum spun și domnii ofițeri… He, he! Ce-ați luat dumneavoastră acum măcar e la modă, moda clasică vreau să spun. Tot felul de modele de blănuri de securitate, în fine, vedeți și dumneavoastră genul… Nu vi s-a părut interesant *Universul e un coșciug?* O casetuță drăguță. Și aveți și anexa: *Memento. În folosul candidatului la autoculpabilizare.* Ați remarcat-o? Ce chestie! Face parte din seria *Introducere în autopedepsire.*

I-am întors spatele bătrânului; era singurul mod de a mă proteja în fața acestei furtuni de vorbe care se abătea asupra mea – oribilă viziune! – ca o ploaie de noroi și de praf. Plin de furie, frunzăream distrat micul volum umflat și dădeam peste termeni din ce în ce mai bizari, ca de exemplu: „Gonaci, cifrolacăte, filete și diafragme pentru încuietori, superzăvoare multiple, colete fișate, înșelăciuni și curse carnale…” autorul acestei criptologii fiind decanul Hanoror Pintsher!

Brusc, Kappril făcu o mișcare greșită și un teanc enorm de cărți îi căzu în brațe, amenințând un moment să-l doboare cu totul. Profitând de acest incident, am luat cuvântul și am declarat că spre marele meu regret trebuia să mă despart de el. Și cum el își privea ceasul, l-am rugat să binevoiască a-mi spune și mie ora, dat fiind că ceasul meu se oprise. Nu puteam să disting nimic pe ceapa aceea de argint pe care o scosese din buzunar.

— E… un ceas secret?, nu m-am putut eu stăpâni.

— Ăăă… adică cum?, mormăi el imediat. Bineînțeles că e un ceas secret. Da, secret, și acum?

Închise cutia care proteja cadranul codificat și o puse la loc în buzunar. I-am întins cartea pe care o aveam în mână și, bolborosind câteva scuze, i-am promis că mă voi întoarce când voi avea mai mult timp. Am continuat spunându-i că în felul acesta voi avea răgaz să reflectez asupra lucrării de care aveam nevoie. Nu prea mă ascultase și încerca deja să mă atragă spre alte rafturi. Peste tot, ca niște mici steluțe suspendate de plafon, becurile luminau interioarele bibliotecii și dulapurile pline de hârtii, totul acoperit cu praf. Când mă pregăteam să ies, mă

trase înapoi arătându-mi încă un manual: *Arta demobilizării.* Începu să întoarcă paginile în fața mea și să laude lucrarea ca un colecționar pasionat sau ca un anticar încercând să vândă un obiect la preț bun.

— Dar n-ați luat nimic, n-ați luat nimic! striga el, obligându-mă să mă opresc din nou în camera cu fișierul. Ca să scap, l-am rugat să-mi aducă faimoasa carte despre îngeri și nu știu de ce i-am cerut și un tratat de astronomie. Am mâzgălit o semnătură ilizibilă și am ieșit strângând sub braț pachetul de foi volante: cum Kappril subliniase cu mândrie, acest tratat de angeologie era un foarte vechi manuscris și nu o carte tipărită. Trăgeam în plămâni, cu o ușurate nemaipomenită, aerul proaspăt al culoarului. Mult timp încă, hainele mele continuară să exale un iz atroce, ca de piele putrezită, pap și pânză arsă. Și nu puteam nicicum să-mi șterg din minte oribila impresie ca ieșisem dintr-un abator.

VI

Eram deja la vreo sută de pași de arhive când brusc, m-a lovit o presimțire. M-am întors să verific dacă numărul ușii era cel care figura pe fișa mea. Poate că fusesem victima unei greșeli. Într-adevăr, cum am mai spus, cifrele mâzgălite pe hârtie nu se puteau citi decât cu greu. Puteam foarte bine să iau treiul drept opt. Și în acest caz ar fi trebuit să mă duc la biroul 3383. Atunci, în mintea mea se produse o ciudată revelație. Constatând că într-adevăr m-am înșelat și că am citit greșit numărul, m-am simțit imediat ușurat. La început n-am înțeles de ce. Dar curând motivul mi s-a clarificat. Toate aventurile mele precedente nu erau decât aparent rezultatul unei serii de hazarduri; în timp ce eu credeam că acționez din propria mea voință, în realitate mă comportam exact cum se așteptau ei să mă comport. În același timp, această vizită la Arhive nu făcea parte din planul care trebuia să-mi controleze cele mai mici gesturi. Deși, eu însumi eram la originea acestei erori, adevărata responsabilitate o avea Edificiul.

Să scrii numărul unui birou cu atâta neglijență însemna de fapt să înlesnești greșelile, o! atât de umane. Eram de-acum din ce în ce mai convins: exista, în ciuda a orice, un factor de incertitudine, iar asta făcea posibilă existența misterului și libertății.

Deci, trebuia să merg să mă explic la biroul 3883. Și dacă eu,

cel care treceam prin toate aceste probe, nu eram infailibil, atunci probabil că nu era nici judecătorul de instrucție. Convins că vom sfârși amândoi prin a râde de această neînțelegere, am grăbit pasul către etajul superior.

Judecând după numerele de telefoane din birouri, 3883 părea a fi secretariatul unei personalități de rang înalt. M-am îndreptat fără ezitare spre o ușă îmbrăcată în piele; nu avea clanță. M-am oprit stupefiat. Secretara mă întrebă atunci ce doresc, i-am dat câteva explicații, mai degrabă confuze, pentru că nu voiam să-i spun adevărul. Nu părea să-mi dea atenție.

— N-aveți audiență, repeta ea cu încăpățânare.

Am insistat – fără rezultat; am cerut să mă înscrie măcar pe lista de așteptare, să mă anunțe când trebuie să mă prezint. Secretara mă refuza întruna. Adăugă la un moment dat că asta n-ar fi conform regulamentului. Trebuia mai întâi să-mi prezint cazul în scris, pe cale ierarhică, adică adresându-i comandantului secției mele. Am ridicat tonul, am invocat importanța deosebită a Misiunii, necesitatea întrevederii cu șeful ei. În van. Fără să-și mai dea osteneala să-mi răspundă, continua să vorbească la telefon, să comunice două-trei fraze laconice prin interfon, să apese butoane, să dea legătura pe diferite linii. Între două telefoane mă ștergea cu câte o privire. În ochii ei încetam să exist puțin câte puțin. Curând nu mai eram decât o mobilă între celelalte mobile din birou.

După un sfert de oră de explicații am ajuns la rugăminți și implorări. Văzând că n-aveau niciun efect, am sfârșit prin a-i arăta conținutul dosarului meu, prin a-i dezvălui schema secretă a Edificiului și planul operațiunii de diversiune. Aș fi putut tot atât de bine să-i arăt ziare vechi. Era tipul perfect de secretară surdă și oarbă la tot ce nu intra în competența ei. Tremurând de furie, ca un nebun în criză, am început să-i fac dezvăluiri după dezvăluiri una mai teribilă decât alta. I-am spus despre spionul pe care îl descoperisem în fața seifului, despre confuzia cu privire la persoana mea, care dusese la sinuciderea bătrânului și a căpitanului. Și cum faptele cele mai îngrozitoare nu păreau s-o impresioneze deloc, am început s-o mint, să mă acuz de înaltă trădare, orice numai să mă lase să intru. Eram gata să provoc un scandal, să mă las arestat, să suport cea mai groaznică rușine. Am încercat chiar s-o sperii cu amenințări; rămânea de marmură și continua, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, să

ridice telefonul. Din când în când, fără să lase receptorul din mână, își aranja cu o mișcare ușoară o șuviță de păr, având aerul că-mi alungă cuvintele ca pe un roi de muște obraznice. Eram stors; îmi epuizasem toate forțele. Ud de sudoare, mi-am dat drumul pe un scaun, într-un colț. Nici nu știu dacă a observat. Dar eram hotărât să nu mă mișc de-acolo. La un moment dat, mai devreme sau mai târziu, tot va ieși cineva: judecătorul de instrucție, procurorul, oricine, puțin îmi pasa cine se afla în spatele ușii capitonate; o să-l abordez pe loc. Am încercat să mă temperez și am început să examinez cartea și hârtiile împrumutate de la arhivă. N-aș putea să le descriu, conținutul decât vag, mintea mea era confuză și obosită. Manuscrisul se compunea dintr-o serie de dări de seamă cu privire la viziunea îngerilor. Tratatul de astronomie era împărțit în nenumărate paragrafe a căror semnificație îmi scăpa. Era vorba de camuflajul galaxiilor, de modul de disimulare a lor în interiorul nebuloaselor obscure, de tehnici de extragere a stelelor din constelațiile lor, de operația de substituire a planetelor și de enucleare a lor, de provocarea unei diversiuni cosmice și așa mai departe. Imposibil să rețin exact un singur cuvânt din toate pasajele citite. Frunzăream lucrările cu un soi de frenezie, fără să înțeleg ce citeam, o luam de zece ori de la capăt și tot degeaba. În ochii secretarei încetasem să exist. Pe măsură ce orele treceau, această constatare căpăta dimensiuni de intolerabil coșmar, mai rău decât orice tortură pe care imaginația mea o putea produce. Cu gâtul uscat, cu spatele încovoiat, mă ridicam din când în când și cu voce răgușită o imploram pe secretară să-mi fixeze o audiență. Să-mi indice măcar orele de primire ale șefului ei. Să-mi spună măcar când se putea lua masa. Sau măcar – în disperare de cauză – să-mi spună unde pot să găsesc un alt birou de anchetă, un alt serviciu judiciar. Ocupată în continuare să preia mesajele, să le noteze pe fișe, să scrie cifre, să pună ștampile, ea repeta invariabil: „Întrebați la informații”. În sfârșit, acoperind cu mâna receptorul, îmi spuse numărul camerei, 1595. Mi-am strâns hârtiile, dosarul, volumele; am ieșit chinuit, încercând pe drum să-mi regăsesc măcar o umbră din siguranța și echilibrul de azi dimineață. Vai de capul meu! Nici n-ar fi trebuit să visez la așa ceva. Am aruncat o privire pe ceas: ceea ce vedeam era o oră relativă, din moment ce până acum nu găsisem niciun alt ceas

după care să-l reglez. De altfel nu știam nici data în care eram, nu văzusem până acum vreun calendar în interiorul Edificiului. Am putut totuși să constat că petrecusem patru ore în secretariat. La etajul doi, ultimul număr de birou era 1581. Am coborât un etaj și am pornit în căutarea serviciului de informații. Din nefericire, aici numerotația începea cu doi. Am încercat să intru în mai multe birouri pe ușile cărora scria *Secret, Strict secret, Top secret – Înaltul comandament.* Am căutat chiar biroul comandantului-șef unde intrasem prima dată, dar mi-a fost imposibil să-i dau de urmă. Probabil că între timp cineva schimbase numerotația.

Umblam de-a lungul culoarelor ținând cu greu hârtiile în mâinile umede; eram slăbit de foame. Nu pusesem nimic în gură de douăzeci și patru de ore. Barba începuse să-mi crească, simțeam cum mă mănâncă. Am sfârșit prin a-i întreba pe liftieri cum se ajunge la Serviciul fatal. Unul dintre ei, având un aparat de ascultare ascuns sub proteză, îmi spuse că nu era pe listă și că în consecință trebuia să telefonez. La capătul a patru ore, am observat că animația de pe culoare creștea din ce în ce. Între timp, reușisem să telefonez de două ori din birouri goale. Dar numărul de la informații era întotdeauna ocupat. Grupuri mari de angajați coborau spre cantină. M-am alăturat lor. Și nu atât din cauza foamei, cât pentru că mulțimea m-a înghițit literalmente, în vreme ce treceam prin fața unui ascensor. Am înghițit în grabă pastele făinoase înecate în unt topit (am oroare de mâncarea asta), fără ca măcar să știu dacă era dejunul sau cina. Oricât mi-ar fi repugnat masa, pauza era o ușurare care-mi permitea să-mi trag respirația, înainte de a-mi relua peregrinările. De mult muream de nerăbdare să-l văd pe Erms, dar amânam fără încetare această hotărâre. Știam că dacă această ultimă tentativă ar fi eșuat, nu-mi mai rămânea nimic de făcut. Am ieșit din cantină cu buzele unsuroase, cu fruntea udă de transpirație rece, cu stomacul greu și am început să mă gândesc: am refuzat să iau în considerare toate mărturisirile mele și chiar și autoacuzația pe care mi-o aduceam. În fond, asta nici nu mă uimea prea mult. De fapt nimic nu mă mai uimea. Mi-era somn și totul îmi devenise egal. Am urcat din nou și m-am dus direct în baia mea. Era liberă, așa că m-am instalat lângă cadă, am împăturit un prosop în chip de pernă și am încercat să adorm. Imediat m-a năpădit frica. Cu toate că

această angoasă subită nu era legată de nimic precis, era atât de violentă încât am simțit cum mă inundă sudoarea din nou. Gresia era rece, înghețasem până la os și mă răsuceam întruna. În sfârșit, m-am ridicat și, plin de dureri, m-am așezat pe marginea căzii și m-am străduit să pun ordine în ceea ce se întâmplase și să mă gândesc la ceea ce mă aștepta. Dosarul, astronomia și manuscrisul în fascicole erau pe jos, lângă mine; mi-a venit dintr-odată să le dau un picior. N-am făcut-o, totuși; mi-am continuat reflecțiile. Dar cu cât mă străduiam mai mult, cu atât vedeam cu disperare că n-am nimic în cap. Așa că mă ridicam, traversam sala de baie, deschideam robinetul apoi îl închideam, trăgând cu urechea la zgomotul surd al apei prin țevi, făceam tot felul de grimase în oglindă sau îmi ștergeam o lacrimă, două. În fine mă întorceam, mă așezam, îmi luam capul în mâini, rămâneam câtva timp nemișcat. Nu-mi mai era somn. Și dacă asta nu fusese decât încă o probă? Sordidul funcționar nu cumva mă condusese cu intenție la Raionul Chinurilor? Acea surescitare, acele accese de entuziasm, toate țopăielile, oribila picătură care-i atârna de nas, hotărât lucru, toate astea îmi apăreau din ce în ce mai artificiale, din ce în ce mai forțate; una peste alta, o veritabilă punere în scenă. De ce să insiste el atâta asupra caracterului anacronic al torturilor fizice? Era oare o simplă coincidență? Nu pomenise cumva și de... chinul așteptării? Și asta ar fi dovedit că ei făceau totul pentru a mă doborî, pentru a mă desființa; ca să-mi pună rezistența la încercare. Or, se repeta peste tot, fără încetare, că o rezistență excepțională era indispensabilă pentru a duce la bun sfârșit o misiune atât de dificilă. Atunci, poate că încă mă protejau, poate că încă mai contau pe mine. În acest caz era inutil să mă mai frământ. Cea mai bună tactică ar fi fost să mimez o indiferență zeloasă, un anumit grad de pasivitate. Intenționat refuzase secretara să mă asculte, intenționat numărul de la informații era tot timpul ocupat. Și iată că, ceea ce mie mi se părea o condamnare, era în realitate un examen. Și, de fapt, totul mergea spre bine.

M-am mai reconfortat în felul ăsta. Mi-am dat cu puțină apă pe față și am ieșit cu intenția de a mă duce la Erms. La câțiva pași de Serviciul de Instrucție am dat peste o echipă de oameni de serviciu. Se așezaseră în patru labe și se pregăteau să lustruiască pardoseala. Erau ciudat de mulți și aveau halate

nou-nouțe, cu buzunarele excesiv de umflate. În realitate se prefăceau doar că muncesc; aruncau priviri în stânga și în dreapta; în patru labe, această operațiune era cel puțin incomodă. Brusc, unul dintre ei tuși; se ridicară toți dintr-odată. Semănau ca frații, solizi, cu umeri largi, cu cozorocul șepcii tras pe ochi. M-am oprit și i-am privit cu uimire. Își dădeau coate și mormăiau în barbă: „Hava, Lava, camarade Merdas, hava… Lava, camarade Brandzl, hava, camarade Schlips.. ”

Apoi am văzut apărând câțiva ofițeri în ținută de gală, cu sabia la centură. Verificau actele civililor, iar civilii verificau actele lor. Eu, pierdut în mulțime, am scăpat de control. Aha!, mi-am spus, pare a fi o escortă… Am rămas lângă ascensor, și nu neapărat din curiozitate, cât pentru că nu mă prea grăbeam să ajung la Erms. Deodată se auzi sunetul unei trompete. Ascensorul se opri. Urmă un moment de confuzie – lumea alerga în toate sensurile, ofițerii se așezau în poziție de gardă; se auzi clinchetul săbiilor vârâte în teci. Gorilele își băgară mâinile în buzunare și-și pregătiră armele. Unii își ridicau cozoroacele, alții ridicau privirile. În sfârșit, ușa cabinei ascensorului se deschise și doi adjutanți cu galoane de argint se precipitară spre ea. Vestea se răspândi ca un fulger: „Amiradierul! Amiradierul, *uite-l!”* Ofițerii formară un zid. Inima îmi bătea de surescitare, ghicisem că un înalt demnitar trebuia să sosească. Privind spre ascensor – o cabină specială, un fel de ascensor-salon tapetat cu damasc roșu, decorat cu blazoane – am văzut ieșind un bătrânel mic de statură, îmbrăcat într-o uniformă strălucitoare, care-și trăgea puțin piciorul stâng. Aruncă o privire fulgerătoare ofițerilor înghețați în poziție de drepți. L-am studiat atent, avea fața dură, ciupită de vărsat. Fără cel mai mic efort, cu siguranța aceea pe care o au bătrânii gradați, dădu ordinul ca un birjar care-și pocnește neglijent biciul:

— Alinierea, băieți!

— La or-din!, urlă marea de ofițeri adunați pe culoar. Bătrânul făcu o grimasă ca și cum ar fi captat o notă falsă. Fără un cuvânt, cu decorațiile răsunând ca o veritabilă cuirasă de aur pe piept, porni de-a lungul rândului. Nu știu cum s-a întâmplat (eram, ce-i drept, singurul civil printre oamenii în uniformă și probabil observase pata gri a costumului meu), dar se opri în fața mea.

„Acum ori niciodată! mi-a șoptit vocea interioară. Aruncă-te la

picioarele lui, mărturisește-i totul, imploră-l!”

Am rămas totuși imobil, umil, mai devotat ca niciodată. Mă examina cu un aer amenințător, păru că se gândește la ceva, decorațiile îi sunară din nou, apoi exclamă brusc:

— Civil?

— Da, amir…

— În serviciu?

— Da, a…

— Căsătorit? Tată de familie?

— Eu, ăă…

— Hm!, făcu el cu bunăvoință. Își încruntă sprâncenele încărunțite și dese și începu să-și pipăie negul mare dintre mustăți. De aproape puteam să observ că fața îi era într-adevăr mâncată de vărsat.

— Aha! Un turnător, spuse el cu o voce dulce, răgușită, daa!, un turnător, se vede imediat, un turnător adevărat, un veteran, un bătrân de pe vremuri… Haide, urmează-mă!

Îmi făcu semn cu mâna înmănușată în alb, pe care până atunci o ținuse pe piept, printre decorații și panglici. Cu inima bătând iute, am ieșit din rând.

Gorilele făcură o mișcare; un măturător, cel mai solid, tuși răsunător. L-am urmat pe bătrân, printre murmurele electrizate ale escortei, care ajungeau la noi din toate părțile. Nu voiam decât să mă arunc la picioarele lui. Mergeam de-a lungul culoarului. Unul după altul, uluiți, ofițerii postați în fața ușilor albe își încordau brusc mușchii și-și îndreptau spatele ca să salute. Șeful Serviciului de Acordare și Confiscare a Decorațiilor, un colonel bătrân, cu sabie, ne aștepta în fața intrării. Am traversat pe rând sala Diplomației, a Exhumării, a Lactanței, a Toleranței și Reabilitării. Ajunși în fața ultimelor două uși, care dădeau spre sălile Degradanței și a Decoranței, amiradierul mai făcu o dată să-i sune medaliile și se opri. Mă țineam mai la o parte. Șeful Serviciului ajunse în fața lui din doi pași.

— Ei bine?, murmură amiradierul pe un ton confidențial.

— O contraceremonie, amir…

Se aplecă spre urechea demnitarului și începu să-i șoptească detalii. N-am reușit să surprind decât câteva silabe: cinci… ulge… riza… zonoare…

„Hm!” făcu amiradierul pentru sine.

Porni lent spre sala Degradanței și rămase împietrit în prag.

— Haide, turnătorule!, haide!

Am tresărit. Fără să se miște din loc, cu corpul drept ca o statuie, cu chipul întunecat, își aranja o decorație, își împinse borul chipiului și intră cu un aer hotărât. L-am urmat.

Era o sală imensă, o sală a tronului și în același timp o capelă. Pereții erau acoperiți cu draperii funebre care cădeau în pliuri elegante. Șnururi negre susțineau oglinzi venețiene enorme, ovale, oglinzi lugubre, pe jumătate stinse, făcute din mercur și plumb, care absorbeau toată lumina din sală. În colțuri se ridicau panouri care păreau să formeze câte un catafalc; aveau suprafața lustruită și strălucitoare, cu rame de abanos. În mijlocul sălii, ca niște ochi uriași, holbați de teroare, luceau mai multe discuri de bronz argintat. Obiectele reflectate în suprafețele concave apăreau dilatate, pe punctul de a exploda, în timp ce în suprafețele convexe sala părea că se micșorează, întreaga perspectivă părea că se contractă.

Printre martorii aceștia muți ai contraceremoniei, în picioare, pe un somptuos covor decorat cu șerpi și chipuri de Iude, cinci ofițeri așteptau în poziție de drepți. Erau în ținută de gală, acoperiți cu galoane, medalii, panglici, cu săbiile în teacă. Palizi ca niște cadavre, încremeniră morți de spaimă la vederea amiradierului; doar stelele din decorații le străluceau pe piept și șnururile argintate le tremurau pe umeri.

Magnificența posturii lor părea să dezmintă tot ce auzisem mai devreme; dar nu, a trebuit curând să-mi recunosc greșeala. Amiradierul trecu de două ori prin fața lor. Se opri la unul din capetele șirului și exclamă cu voce aspră:

— Infamie!

Se opri, vizibil nemulțumit, și îmi făcu semn să sting luminile din plafon. Centrul sălii rămase în penumbră, oglinzile înclinate aruncau acum reflexe fantomatice. Ieși din cercul de lumină, apoi, considerând efectul cam mediocru, se întoarse din nou și înaintă până în punctul în care părul îi căpătă o tentă argintie. În sfârșit, inspiră avid, apoi lansă din nou:

— Infamie! Infamie!, îi aruncă în față unuia dintre ofițeri. Se mai opri o dată, neștiind prea bine dacă putea conta pe prima apostrofare, dacă nu cumva fusese doar o încercare; oare pronunțase bine în fiecare dintre cele trei dăți? O aureolă de argint îi juca acum în părul încărunțit, iar decorațiile răsunau de nerăbdare.

— Canalii! spuse și se înroși. Ne-ați pătat reputația! Trădătorilor! V-ați bălăcit în noroi!

Se încălzea încet, încet, străduindu-se încă să-și stăpânească furia.

— Rușine! mai strigă venerabilul bătrân. Blestem! În numele legii!… Vă degradez.

Auzindu-l cum urla aceste ultime amenințări, m-am gândit că poate ceremonia s-a încheiat. În realitate, de-abia începea. Amiradierul se năpusti fără niciun cuvânt la primul ofițer și, ridicându-se în vârful picioarelor, îi apucă scurt medalia bătută cu diamante de pe piept. Trase ușor, așa cum ai culege un fruct bine copt – cine știe dacă nu cumva avea vreun scrupul la gândul că-l priva pe bietul om de o atât de înaltă distincție. Steaua cedă și rămase în mâna bătrânului. Lamentabil de ușor, orice întoarcere era de-acum exclusă. Fără milă, începu să smulgă tot ce putea: panglici, cordoane, șnururi, așa cum se smulg decorațiile de pe cadavre pe câmpul de luptă. Apoi trecu la cel de-al doilea ofițer. De data asta, cusăturile făcute de vreun croitor avizat, cedară imediat, cu un zgomot sinistru. Bătrânul arunca pe jos decorațiile inutile, care cădeau într-o ploaie strălucitoare, și le zdrobea, le călca în picioare. Palizi, încovoiați sub șocul teribilului gest, ofițerii continuau să-și expună piepturile. Oglinzile cu luciri spectrale multiplicau imaginea nobilului bătrân cu păr de argint fremătând de o furie îndreptățită. Din când în când, din afara acestei mângâietoare penumbre, mai răsărea câte o pereche de ochi plini de dispreț, rotunzi și căscați ca ai peștilor din adâncuri. Oglinzile reflectau fragmente de epoleți, galoane smulse, fâșii de stofă. Alte oglinzi imense preluau și reflectau la infinit această nesfârșită cale a rușinii.

În sfârșit, bătrânul, aproape sufocat, se opri și, sprijinit de umărul meu, începu să-și dozeze respirația. A trebuit apoi să rup cu mâinile mele, pe genunchi, una câte una, săbiile scoase din teci. Pentru că era al unui civil, actul acesta va fi contribuit la umilința celor cinci. Lamele erau atât de dure încât am transpirat abundent. Odată încheiată și această operațiune, am părăsit sala Degradanței, înecată în penumbră și am traversat sala Decorațiilor, la fel de bogată în oglinzi ca și prima. Am ajuns în fața unei uși sculptate și acoperită cu piele de căprioară. Un adjutant se grăbi să o deschidă.

L-am urmat pe amiradier și am ajuns, doar noi doi, într-un imens cabinet de lucru.

În mijlocul sălii se ridica un birou cu coloane – o veritabilă fortăreață – în spatele căruia, la oarecare distanță, se afla un fotoliu larg și adânc. Pe pereți, în rame aurite, erau portretele amiradierului, îmbrăcat în felurite uniforme somptuoase; toate aceste chipuri aruncau în jur priviri autoritare și înțelepte. Într-un colț, se ridica și statuia ecvestră a amiradierului, toată din marmură. Bătrânul își scoase sabia și chipiul și mi le întinse fără să mă privească… Căutam în jurul meu un loc pe care să depun această prețioasă povară de aur: el își desfăcu nasturele de la gât, își slăbi centura și se jucă un moment cu ultimul nasture de la cămașă. Fiecare gest pe care îl făcea era însoțit de un suspin de ușurare. La sfârșit, după o privire completă de jur împrejur, schiță un surâs jenat și își desfăcu nasturele de la pantaloni. În fața unor astfel de dovezi de încredere, m-am întrebat dacă n-ar trebui să răspund și eu la rândul meu cu un surâs. Nu, totuși, prea multă îndrăzneală! Bătrânul se așeză cu cea mai mare grijă în fotoliu și pentru câteva minute nu făcu altceva decât să respire. Ar fi trebuit poate să-i scot, ca să-l mai ușurez, această recoltă de aur, care, cu toate strălucirile ei, părea totuși să-l apese?… Dar era, fără îndoială, imposibil. De când își scosese chipiul și sabia, bătrânul părea să fi îmbătrânit mult.

— Turnătorule… hă, hă, turnător…, murmură el ca și cum gândul la prețioasa mea meserie l-ar fi înveselit brusc. Dar dacă, în ciuda puterii lui, era doar un bătrân șchiop și prăpădit? Am preferat totuși să-mi spun că, pe veci condamnat să trăiască în uniformă printre alte uniforme, amiradierul nutrea o simpatie secretă pentru civili. Categoria asta de oameni avea probabil pentru el gustul fructului oprit. Mă pregăteam să mă arunc în sfârșit la picioarele lui, când spuse din nou:

— Turnător, ehe…, turnător?

Dar de data aceasta intenția nu mai era aceeași. Se putea spune că se străduia să atenueze puterea cuvântului. „Hm, turnător, hm!”, mai spuse el. Se prefăcu a fi dezinvolt, plescăia, își trosnea degetele, tușea ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. Și totuși, aceste gesturi nu făceau decât să-i disimuleze prost anxietatea. Ca să-și recâștige siguranța de sine, mai tuși o dată, și, nemairezistând, îmi aruncă o privire oblică. Oare n-avea încredere în mine? Am observat că-mi examina picioarele cu un

aer bănuitor.

Și, mă rog, de ce tocmai picioarele? Să fi ghicit oare că eu voiam să mă arunc la picioarele lui?

— Turnătorule!, strigă cu voce spartă. Am pornit dintr-un salt spre el. Mă opri cu un gest.

— Nu, nu atât de aproape, nu atât de aproape… Mai bine cântă-mi ceva, hai, dă-i drumul! Cântă-mi ceva ce-ți trece prin cap! spuse dintr-odată. Am crezut c-am înțeles; știa probabil că trădarea se poate insinua peste tot și, avizat, îmi ordona acum să-mi fredonez gândurile așa încât lui să nu-i scape nimic.

„Iată o metodă foarte ciudată!” am început eu. Au fost chiar primele cuvinte care mi-au venit în minte. Și am continuat. Amiradierul îmi arătă atunci din priviri un sertar al biroului său: l-am deschis fredonând în continuare. Era plin de tuburi și flacoane și exala mirosul sufocant al unei farmacii. Bătrânul respira acum mai calm. Continuând să fredonez vesel, am început să fac ceea ce îmi cerea. El urmărea prudent din ochi, ba chiar cu un soi de teamă, flacoanele pe care le depuneam unul câte unul în fața lui, ghicindu-i ordinul mut. Apoi îmi ceru să le aliniez cu atenție pe birou. Se ridică din fotoliu, oasele îi trosniră, își suflecă mânecile de la uniformă cât mai delicat, apoi își scoase o mănușă. O mână descărnată, pătată, cu vene în relief, sumbre, vineții, apăru din mănușa de velur. Și-o agită imediat ca să-mi facă semn să nu mai cânt și mă rugă dintr-o suflare să-i dau pentru început o pilulă din flaconul aurit. O înghiți după ce-o ținuse un moment prelungit pe limbă, apoi îmi ceru să-i aduc o carafă de apă ca să ia alt medicament.

— E foarte puternic, șopti el pe un ton confidențial. Fii atent, nu pune prea mult! N-auzi? Nu pune prea mult!

— Fiți liniștit, amiradier! am exclamat, mișcat de atâta încredere. Mâna ridată, acoperită de pete și negi tremura din ce în ce mai tare pe măsură ce eu îi turnam, picătură cu picătură, conținutul mirositor din flaconul violet cu capac tocit.

— Unu… doi… trei… patru…, numără el după mine. La șaisprezece strigă cu voce răgușită:

— Stop!

Am tresărit și mâna începu să-mi tremure și mie. Am reușit totuși să nu scap picătura care tremura în vârful pipetei de sticlă.

— Hă! Hă! Hă!, micul meu turnător… Fii atât de bun… spuse

nervos, șiii, dacă vrei, gustă tu mai întâi…

Am înghițit de câteva ori. Lăsă să treacă zece minute bune pe care le verifică pe cronometru și luă la rândul său paharul. Operațiunea se desfășura cu dificultate: dinții îi clănțăneau pe marginea paharului.

A trebuit să-i aduc un bol în care să-și pună proteza – părea o mica brățară albă tăiată în două. Apoi se concentră, făcu un efort și începu să soarbă lichidul salvator. Îl ajutam sprijinindu-i mâna. Îi simțeam oasele pocnind dezarticulate; mi-era teamă să nu se împrăștie brusc, cu totul.

— Amiradiere, am murmurat, îmi permiteți să vă expun cazul meu?

Pleoapele grele îi căzură pe ochii încețoșați: imobil în spatele imensului birou, bătrânul se făcu tot mai mic și păru a intra încet, încet, într-o cochilie. În timp ce asculta în liniște discursul meu febril, își ducea distrat mâna la gât și încerca să-și desfacă ultimul nasture. În sfârșit, îmi întinse a doua mână; am înțeles că-mi cerea să-i scot cea de-a doua mănușă. Își acoperi atunci cu palma descărnată cealaltă mână, pe care avea o pată mare, și tuși încet, cu mare grijă. În timp ce eu desfășuram ghemul ciudat înnodat al peripețiilor mele chinuitoare, cu o lucire de neliniște în ochi, el își asculta hârjâitul din piept. Acest om slăbit și încovoiat sub povara anilor avea probabil o anumită indulgență față de slăbiciunile celorlalți, sau, cel puțin, o profundă înțelegere. Sărmanul bătrân respira cu precauție, ca și cum s-ar fi temut în orice moment să nu se sufoce din cauza vreunui efort prea violent. Chipul său ruinat, pătat, plin de furuncule, părea acum foarte mic: nu i se mai vedeau decât urechile pline de ceară, al căror freamăt te ducea cu gândul la o grotescă bătaie de aripi: fața aceasta descărnată, decrepită, aerul suferind, îmi inspirau, un soi de respect filial și chiar de milă: pe piele îi apăreau niște excrescențe – una dintre ele, în vârful capului, abia acoperită de un puf gri, semăna cu un ou mare. Aceste cicatrici adânci, cu care bătrânul se alesese de-a lungul nemiloasei bătălii cu anii, îi dădeau totuși un aer plin de noblețe și de demnitate.

Pentru că doream ca mărturisirea mea să nu pară a fi dictată de vreo josnicie, mă așezasem lângă birou, ușor într-o parte, și-i povesteam desfășurarea suitei de erori, de eșecuri și neînțelegeri, într-un elan de sinceritate totală. La fiecare

expirație, amiradierul dădea din cap ca și cum ar fi vrut să mă liniștească, sau să mă aprobe printr-o clipire elocventă a pleoapelor, cu un surâs stins care-i flutura pe buzele întredeschise. Îmi încheiasem acum povestea și rămăsesem aplecat înainte, sprijinit de marginea mesei. Nu păru prea șocat de această mică încălcare a regulamentului. Cu inima plină de speranță, profund emoționat de propriile mele mărturisiri, am încheiat după o lungă frază, cu o voce în care vibra rugămintea arzătoare: mă veți ajuta, amiradier? Ce trebuie să fac?

Am considerat că este bine să-i acord un lung moment de gândire, dar pentru că el totuși tăcea, am repetat cu o voce blândă și persuasivă:

— Ce trebuie să fac?

M-am întrerupt din nou. Amiradierul continua încă să dea din cap, ca și cum m-ar fi incitat să continuu. Nu-i vedeam chipul, ușor aplecat într-o parte. Zăream doar brațul ochelarilor, care strălucea, un fir auriu de o incredibilă finețe, făcut ca pentru a evita o povară în plus pe corpul acesta oricum împovărat de bătrânețe. Oare întorsese capul ca să-și ascundă jena? Se simțea responsabil de toate extravaganțele Edificiului, pe care trebuia împotriva voinței lui, să-și pună semnătura?

Mi-am ținut respirația și m-am aplecat mai mult spre el. Am rămas încremenit. Amiradierul dormea. Ațipise probabil la începutul discursului meu: dormea acum cu fața destinsă. Medicamentele pe care i le dădusem îi făcuseră bine, cu siguranță. Se auzea un zgomot regulat, slab, ca un fel de clapetă care-i bătea în gât. Probabil că după ce tăcusem, adormise și mai profund, pentru că acum scotea un șuierat neașteptat. Se întrerupse apoi, ca și cum s-ar fi speriat, pentru ca să reînceapă și mai abitir concertul de sforăituri și fluierături. Și așa, fluierând, prudent la-nceput, apoi cu mai multă siguranță, își modula visul pe un ritm din ce în ce mai sacadat, din ce în ce mai dur; printre șoaptele confuze ale pădurilor sălbatice răsunau ecourile vânătorilor de odinioară, corurile altor vremuri, un răget, un nechezat și din când în când câte un foc de armă, adus de vânt din depărtare. Apoi, toate zgomotele mureau o clipă până când, în somn, amiradierul spărgea liniștea sunând din corn.

M-am ridicat de pe fotoliu și am vrut să alung ceea ce crezusem a fi o gânganie pe mâna lui, mâna care mă

deconcertase într-atât. Dar nu, nu era o insectă, era o pată!

Am început să-l observ pe amiradier de aproape. Peste tot nu vedeam decât membrane violacee și excrescențe purulente; negii proliferau, cărnoși sau uscați, uneori acoperiți de o membrană ca o creastă de cocoș, avea urechile și nările pline de păr. Oh! toată această junglă exuberantă era atât de nepotrivită cu nobila delicatețe a bătrânului, era o adevărată jignire!

Remarcasem deja în ce măsură uniforma era pentru el un refugiu. Deschizându-și nasturii atât de imprudent, amiradierul rupsese legăturile care formau unitatea secretă a persoanei sale. Nu degeaba cerea bătrânul de la interlocutorii săi să se țină la distanță. De departe, n-ar fi fost decât niște sforăituri și șuierături inocente, de aproape, o veritabilă junglă periferică, sălbatică, desfrânată, își desfășura creșterea malignă, opera subterană. Să fi fost oare un fel de delir al epidermei, visând la vreo renaștere tardivă? O creație autonomă clocind sub bietele artere sclerozate? Sau nu, mai degrabă o veritabilă revoltă, o rebeliune, un soi de panică izbucnind în provinciile organismului, o tentativă de a scăpa, de a fugi. O debandadă camuflată: ca și cum toți acești negi înfloreau pe ascuns, ca și cum aceste excrescențe, aceste unghii creșteau cu speranța nebună de-a se smulge cu orice preț din matricea devastată. Dar cu ce scop? Fără îndoială, acela de a scăpa de propriul lor șef în drumul spre inexorabil.

Ca să vezi! De o parte amiradierul, de cealaltă toate aceste capricii ale naturii, hotărâte să-și urmeze existența clandestină, să se multiplice sub forma unor vulgare papiloame!

Surprins de propriile mele gânduri m-am ridicat, de data aceasta hotărât, și l-am examinat pe bătrân cu atenție.

Fără îndoială: aceste coșuri, aceste chisturi, aceste bube, depășeau limitele decenței. Da, și toate prosperau pe ascuns, se tumefiau, se multiplicau, se colorau în mici pete bizare, se înmulțeau, prindeau crustă... Și pata asta de sub ochi, care se înroșea trădător, prefăcându-se că anunță noi zori, o a doua naștere; o adevărată rușine, ce spun eu, o abjecție.

Totuși, pretențiile acestea nebune, revendicările acestea uzurpatoare ale unei noi cărni într-o pretinsă căutare a formei de expresie noi, aveau limitele lor. Odată imaginația epuizată, ceea ce rămânea era o grosieră imitație, o banală germinare,

urmată de o vulgară împlinire a unei conopide. Nu se plagiase oare nicio formă vegetală? O, da, asta seamănă a ciupercă! Și acolo, uite ceva ce aduce cu o insectă zburătoare…

Și dacă ar fi fost numai atât! Dar era mai mult, o dezertare, o trădare! (Pur și simplu ți se tăia răsuflarea la vederea acestei agresiuni nemăsurate, acestei obstinații maniace, acestei viermuieli de avortoni care se hrăneau cu sudoarea bietului om. Eram martorul unui sacrilegiu, o batjocură pe față la adresa venerabilelor viitoare rămășițe pământești, care meritau, totuși, tot respectul!

Mai puteam să mă îndoiesc? Nu era doar un simplu subînțeles, o mică aluzie, ci un răspuns dur, negativ, la toate explicațiile mele, la eforturile pe care le făceam ca să ies la liman. Un refuz net, însoțit de un concert ironic de sforăituri și șuierături.

Zdrobit, mi-am dat drumul pe scaun. Puțin îmi păsa cine formulase acest răspuns, el sau alții prin intermediul lui, era același lucru. Edificiul și el, unul din șefii Edificiului, erau una. Dar ce forță era asta, atât de subtilă, atât de calculată, care mergea până într-acolo încât să profite de această apropiere a mormântului, de aceste semne care prevestesc moartea, pentru a-și exercita funcțiile, pentru a pune legea în aplicare?

N-ar fi trebuit totuși să mă mir. În ciuda a tot ceea ce crezusem mai devreme, înțelegeam acum puțin câte puțin, redresându-mă, cât de departe eram de soluția finală. Bineînțeles fusesem determinat să pricep că ei erau la curent cu micile mele greșeli, viclenii, imposturi și chiar cu tendințele mele de a trăda. Totuși, amiradierul, adormind, închisese într-un fel ochii la toate astea. Se putea deci interpreta acest mesaj cifrat nu ca un refuz categoric, ci, mai degrabă, ca o simplă amânare. Într-un cuvânt, nu sosise încă ora.

Ce prost eram! Cum puteam să-mi imaginez că era de-ajuns să tai nodul gordian sau să-mi închipui c-o fac, cum puteam să-mi imaginez că voi scăpa curat ca lacrima sau că voi fi, dimpotrivă, iremediabil condamnat? Ca și cum destinul meu se rezuma la această alternativă: mi se va ridica statuie în fața acestui Edificiu, sau în fața celuilalt? În orice moment gărzile puteau intra în birou, mă puteau lua, mă puteau zdrobi, mă puteau închide, mă puteau identifica. Dar nu, știam prea bine că nu va veni nimeni. Nu mă vor închide, era un anacronism! Dar

se vor fi gândit că nu voi întârzia mult lângă bătrânul adormit și că odată mesajul descifrat îmi voi continua drumul, trecând peste orice, șchiopătând ca un câine cu laba rănită.

Furia urca încet în mine. M-am ridicat. La început mai ușor, apoi din ce în ce mai repede, m-am pornit să străbat de-a lungul și de-a latul, somptuosul covor. Amiradierul era tot prăbușit în fotoliu; și cât de puțin semăna cu prestigioasele portrete care străluceau mândre pe toți pereții! Prezența lui nu mă deranja cu nimic. Privirea mea cerceta decorul luxos și înregistra de-a valma mobile, brocarturi, țesături și marine; apoi se opri pe birou. Eram încă pe teren neutru. Nici cea mai mică acțiune, nimic altceva decât mici greșeli fără importanță. Ah!, dacă aș fi putut să atrag atenția asupra mea, să mă ridic pe culmile gloriei sau să mă precipit într-o cădere vertiginoasă, să câștig vreo înfrângere strălucitoare, să comit orice crimă abominabilă, nemaiauzită...

M-am apropiat încet de birou. Avea un număr impresionant de încuietori. Sertarele de abanos închideau pesemne documentele cele mai secrete, cele mai prețioase. Am îngenuncheat și am tras ușor un sertar de mânerul de aramă. Era plin de cutii de carton legate cu elastic, de petice de hârtie... „o linguriță de trei ori pe zi”... Am ales o casetă mică, blindată, am scos-o și am zgâlțâit-o. Era probabil plină cu pilule. Al doilea sertar conținea exact același lucru. Acolo își ascundea bătrânul toate medicamentele. Dar nu pusese el oare, pe masă, mai devreme, un obiect metalic? Chiar așa! O trusă de chei. Am îngenuncheat și am încercat una după alta cheile în broască. Fără îndoială, nimeni nu putuse să prevadă asta. Nimeni nu și-ar fi imaginat că viclenia mea va merge până acolo încât voi fi capabil, să caut ca un hoț prin toate sertarele, chiar în prezența amiradierului, profitând laș de somnul său! Mă înfund, m-am gândit într-o străfulgerare de luciditate. Mă înfund din ce în ce mai mult, iremediabil, până în gât, n-o să mai pot ieși niciodată, niciodată! Cu mâinile febrile scoteam din întuneric tot felul de cutii și de pachete legate cu sfoară. Rupeam zgomotos ambalajele. Dar ce decepție! Nu erau decât flacoane, cutiuțe umplute cu balsamuri cicatrizante, picături calmante, fețe, pansamente, tălpi ortopedice, bandaje pentru hernie, tone de casete, pudre care-ți gâdilau nările, periuțe, agrafe, vată... Am găsit și o casetă metalică plină cu pipete. Iar obiectul acela care lucea misterios

în fundul biroului era o ploscă. Oare asta era totul? Nimic altceva? Nu, e imposibil! Camuflaj! Camuflaj! Ca un tigru adulmecându-și prada, m-am aruncat asupra altor sertare, pipăind lemnul. În fine, a cedat! Cu inima bătând puternic am perceput distinct declicul unui resort ascuns. Interiorul unui sertar secret ascundea o castană, un bas- tonaș, o piatră pestriță, o frunză uscată, și, în fine,... un minuscul pachet legat. Modesta mea descoperire mă îngrijoră puțin. Am rupt imediat ambalajul. O serie de imagini multicolore, ca acelea de pe tabletele de ciocolată, se împrăștiară pe jos. Mai era una? Nu, asta era tot...

Rămânând în genunchi le-am strâns una câte una, între două sforăituri ale bătrânului. Reprezentau tot felul de animale: măgari, bivoli, babuini, un micuț ou ciudat. Cum adică, un măgar? Nu era decât un... Nu, ar fi fost prea mult! Atunci poate un elefant! Prins în capcană, dar rezistent! O hienă? Hiena se hrănește cu resturi, cu cadavre, cu resturi de cadavre ca desert... rămășițe de bătrâni, nemaiauzit, nu-i așa? Dar babuinul? Babuinul e o maimuță, maimuța imită tot ceea ce vede, contraface, maimuțărește! Prevăzuseră și asta. Au pregătit totul. Știau că voi cotrobăi peste tot, fără să stau pe gânduri. Probabil. Și totuși oul... Ce semnifica oul?

Am întors imaginea. Cuci! Un ou de cuc... viclenie, trădare, impostură! Deci ce să fac? Să mă năpustesc. Asupra lui? Să-l asasinez? Nu, cum aș putea, printre toate fiolele, flacoanele astea, să strangulez un biet bătrân fără apărare? Dar atunci, negii? Oricum...

— Fiii, fiii..., șuieră bătrânul, și acest șuierat degenera într-un horcăit, apoi într-un geamăt, vibrând în fine, ca trilul melodios al privighetoarei, ca și cum bătrânul ar fi ascuns în piept o mică pasăre fragilă și senilă... Totul se sfârșise. Fără să fac zgomot, am adunat toate cutiile și hârtiile și le-am pus în sertare, în dezordine, mi-am scuturat praful de pe pantaloni și am șters pata de praf care se formase când pusesem medicamentele pe jos. M-am afundat într-un scaun, dar nu ca să reflectez la ceea ce voi face. Eram disperat. Forțele mă părăsiseră dintr-odată.

VII

Am rămas mult timp într-o stare de prostrație. Din când în când, bătrânul în uniforma descheiată se agita în somn. Și totuși, nimic nu mă putea scoate din torpoare. M-am ridicat de

mai multe ori și am pornit spre biroul lui Erms. În gând. În realitate nu m-am mișcat din loc. Mi-a trecut chiar prin cap să rămân acolo până când se vor hotărî în sfârșit să facă ceva. Dar mi-am adus aminte de orele nesfârșite de coșmar petrecute în secretariat și am înțeles că nimeni nu-mi va atinge niciun fir de păr.

Apoi, cuprins brusc de panică, m-am ridicat, mi-am adunat hârtiile în grabă și am pornit spre Erms.

Stătea la birou și era ocupat să noteze ceva pe un dosar. Nu întoarse capul și continua să amestece distrat, cu mâna stângă, ceaiul. Ridică apoi spre mine o privire luminoasă, plină de o extraordinară vitalitate, ochii îi străluceau bucuroși în timp ce termina de citit o frază cu jumătate de glas. S-ar fi zis că se bucura din nimic... parcă era un cățel... un câine... un câine? Așa să fie oare?... Îmi întrerupse brusc reflecțiile cu un strigăt:

— Ah, dumneata erai? În sfârșit, începusem să cred că te-ai volatilizat! Domnule, ce mi-ai făcut! Unde-ai fost atâta vreme?

— La amiradier am mormăit aplecându-mă în fața lui. Îmi formulasem acest răspuns fără vreun gând ascuns; totuși, nu părea foarte convins, pentru că se uita la mine cu un soi de respect ironic.

— Bun, spuse pe un ton satisfăcut, văd că nu ți-ai pierdut timpul. Nici nu-mi închipuiam altceva..

— Nu, nu, domnule maior! am strigat aproape sărind de pe scaun, vă rog, să nu mai vorbim despre asta!

— Despre ce? se miră el.

Dar nu i-am lăsat timp să încheie. Am simțit cum se rupe ceva în mine și am lăsat să se reverse un șuvoi de cuvinte, în grabă, confuz. I-am vorbit de primele mele demersuri în interiorul Edificiului, de comandantul șef, de rețetele lui, de bănuielile pe care le nutream deja, în secret, care mă bântuiau ca niște paraziți și care nu încetaseră să-mi otrăvească și cel mai mic gest. I-am povestit apoi cum, resemnat, eram gata, biată victimă a circumstanțelor, să mă identific cu o mască oribilă, desfigurată de frică, a acuzatului nevinovat, condamnat fără pată. Dar și rolul acesta îmi fusese refuzat. Mă lăsaseră singur, întotdeauna singur, abandonat mie însumi, cel puțin în aparență. Așa am bătut din poartă în poartă, târând după mine povara absurdă a cărei utilitate nu o înțelegeam... Credeam că am spus destul ca să declanșez un efect oarecare asupra

interlocutorului meu. Nici vorbă. Atunci am început să mă repet eu… pentru mine… cât despre mine… mă suceam, mă învârteam pe loc, simțeam platitudinea celor spuse. Lipsea cu siguranță ceva pentru ca demonstrația mea să stea în picioare. Până când, dintr-odată, în priza acelei inspirații pe care limba, mai degrabă decât spiritul, prea lent, poate s-o prindă, am reușit să-mi conturez problema: dacă era nevoie de serviciile mele pentru un scop anume – lăsând la o parte orice speranță sau orice pretenție din partea mea, atunci de ce trebuie să mă epuizeze într-atât? Ce interes avea Edificiul să mă zdrobească astfel? Să mă facă bucăți? La ce bun? Cu ce profit? Nu era oare timpul să-mi dea, sau mai degrabă să-mi restituie, instrucțiunile, să mi se explice în ce consta misiunea mea? Și oricare ar fi fost sarcina pe care trebuia s-o îndeplinesc, în ceea ce mă privea, aș fi putut garanta că voi face în mod loial și conștiincios tot ceea ce-mi stă în puteri…

Din nefericire, discursul acesta care începuse atât de haotic se încheia acum într-o manieră prea puțin strălucitoare. Gâtuit și tremurând tot, m-am întrerupt chiar în mijlocul frazei sub privirea consternată a lui Erms. Închise încet ochii, se jucă cu lingurița în ceai – cam prea mult după părerea mea – ca și cum obiectul acesta l-ar fi deranjat. Or, în realitate, lui îi era rușine, da, rușine pentru mine!

— Sigur, mă întreb… începu el pe un ton călduros… Dar eu simțeam deja nota de severitate din vocea lui. Mă întreb ce pot să fac pentru dumneata. Nu, totuși… toate aceste mărturisiri… și toate copilăriile astea… auzi, să cotrobăi prin medicamente… mă simt într-adevăr jenat… este literalmente ridicol! Absurd, ce spun eu! Dumnezeu știe ce ți-ai imaginat dumneata!

Se încălzea din ce în ce mai mult, dar se simțea că nu e decât indignare trecătoare și că natura lui calmă învinge. În ceea ce mă privea, eram hotărât să nu mă mai las dus, așa că am replicat fără să mai aștept:

— Și instrucțiunile? De ce nu mi-ați spus nimic? Prandtl n-a vrut să facă nici cea mai mică aluzie… De-altfel… mi le-a furat și…

— Ce tot spuneți?

— Nu spun că el personal… Poate că ofițerul acela gras care era acolo… în orice, caz sunt convins că era la curent!

— Ești convins?! Nu zău! Și dovezile? Mă rog, dovezile unde

sunt? Le ai?

— Niciuna, am mărturisit. Dar n-am renunțat și am început din nou: ascultați-mă! Dacă sunteți sincer și-mi vreți într-adevăr binele, spuneți-mi vă rog ce conțineau acele instrucțiuni, pentru că eu nu am nici cea mai vagă idee, n-am văzut nimic, nici măcar un cuvânt, înțelegeți? Nici măcar un cuvânt!

Îl priveam drept în ochi, ca să-l împiedic să plece capul, să-și întoarcă privirea. Mă urmărea imperturbabil. Apoi, buzele i se întredeschiseră și tremurară amenințător. Izbucni în sfârșit într-un râs sonor:

— Aha, asta era! exclamă el. Dar dragul meu, instrucțiunile acelea… cum vrei dumneata să-mi amintesc? De fapt de ce vrei să dai cu praf în ochii altora? Le-am uitat complet! Ce vrei, nu e nimic extraordinar, am atâtea pe cap! Priviți!

Ridică parcă în joacă de pe birou teancuri enorme de coli prinse în cleme, le agită un timp în fața mea, le frunzări continuând să mi se adreseze:.

— Zău, spuneți și dumneavoastră, ați putea să vă amintiți tot, tot ce scrie aici? Răspundeți! Ați putea?

— Nu, am spus blând, dar ferm. Nu vă cred! Spuneți că ați uitat tot? Absolut tot. Că nu vă amintiți nimic? Nici măcar esențialul? Nu vă cred! Nu pot să vă cred.

I-am aruncat cuvintele acestea în față ca pe o injurie, apoi am tăcut înspăimântat, cu respirația tăiată. Nu era oare acesta (de fapt nu știam nici eu de ce) ultimul om pe care puteam conta? Iar dacă sfârșea și el, excedat, prin a mărturisi că se supunea ordinelor, că de fapt nici nu era, el, Erms, un simpatic. Bărbat blond, un tânăr cu privirea deschisă, ci o simplă piesă în interiorul Edificiului… atunci, mie nu-mi mai rămânea decât să mă întorc acolo sus, în baie…

Erms tăcu o vreme. Își trecu mâna pe frunte, se scarpină în ureche, oftă:

— Ai pierdut instrucțiunile, spuse el într-un târziu. Ei da, nu s-ar putea spune că nu e cam supărător! chestiunea trebuie să treacă prin fața Consiliului de Disciplină. Vreau, nu vreau, trebuie să demarez procedura. Și nici nu e chiar atât de grav, cu condiția… (îmi aruncă o privire rapidă)… cu condiția să nu fi părăsit Edificiul. Ai părăsit Edificiul?

— Nu.

— Slavă Domnului, spuse el ușurat. În cazul ăsta e vorba doar

de o simplă formalitate. Ne ocupăm de asta mai încolo. În ceea ce privește ultimele dumitale cuvinte, să spunem că n-am auzit nimic. Ar fi totuși destul de greu suportabil dacă de fiecare dată câte unul dintre colaboratorii noștri cei mai prețioși s-ar enerva, mă rog... asta ar putea să fie și vina mea. Și poate îți dai seama ce-ar implica asta. Ar însemna pur și simplu că locul acesta nu este al meu. (Lovi biroul cu pumnul.) Văd că te îndoiești de bunăvoința mea la adresa dumitale. Dar la urma urmei, cine mă obligă pe mine să nutresc sentimente de prietenie față de dumneata? De ce ar trebui să le am? În fond nici nu ne cunoaștem, de fapt. (Schiță un gest evaziv). Dar puțin îmi pasă! Nu-ți cer decât să asculți ceea ce-ți voi spune. Nu sunt deloc un simplu funcționar înecat în maldărele lui de hârtii, nu sunt un birocrat ticălos! (Spunând aceste cuvinte mai dădu o dată cu pumnul în dosarele din care începură să zboare pagini). Sunt un fel de punct terminus, un fel de port pentru oamenii noștri de elită care se pregătesc să plece acolo! Ei!, doar n-o să ai dumneata nevoie, dumneata căruia i s-a încredințat o Misiune Specială, să-ți spun ce te așteaptă! Da, chiar dacă nu te cunosc, chiar dacă nu ne-am întâlnit în afara orelor de muncă, știu, din moment ce ai fost în mod special desemnat (și nu uita că o Misiune nu i se încredințează oricui), sunt convins cum spuneam, că dumneata meriți respect, stimă și încredere. Și asta cu atât mai mult cu cât, din motive independente de dumneata, vei fi privat de toate astea pe o perioadă nedeterminată și, mai ales, vei fi expus celor mai mari pericole... Aș fi fără îndoială ultimul ticălos dacă într-o atare situație nu m-aș strădui din toată inima să te ajut. Nu numai în limitele funcției, ale sarcinilor pe care trebuie să le îndeplinești, ci în orice altă circumstanță! Dumneata te-ai supărat pentru că am uitat conținutul instrucțiunilor dumitale. Poate că ai dreptate. Da, mărturisesc (fără să țin cont că am în permanență pe cap sute de alte probleme) că am o memorie care nu mă prea ajută.. Superiorii mei nu se supără pentru atâta lucru, din moment ce în meseria noastră e preferabil să nu-ți amintești prea multe lucruri. Uite! să admitem că ai pleca acum cu Misiunea. Mi s-ar putea întâmpla din neatenție, sau fără să vreau, sau în somn, să dezvălui vreun detaliu oarecare, aparent lipsit de importanță. Ei bine, acest detaliu, dacă ar ajunge *acolo,* prin cine știe ce canale, ar putea să provoace nici mai mult nici

mai puțin decât pierderea dumitale. Da, chiar așa, pierderea dumitale! Așa că, în loc să trebuiască să mă supraveghez tot timpul, nu e mai bine să încerc să uit totul cât mai repede? În fond, iartă-mi franchețea, dar nu li se întâmplă în fiecare zi oamenilor noștri să piardă ceva atât de prețios, atât de important ca instrucțiunile. Greșiți cerând ca eu să fiu pregătit în fața unei asemenea eventualități... Uită-ți deci durerile. Iar în ceea ce privește procedura, o să începem demersurile așa cum am hotărât; în ceea ce te privește pe dumneata, începe prin a-ți scoate din minte toate bănuielile astea nefondate.

— Perfect, am răspuns, vă înțeleg. Sau mai degrabă încerc să vă înțeleg. Dar instrucțiunile astea? Trebuie să existe pe undeva vreun original!

— Bineînțeles! reluă Erms, scuturând din cap, ca să-și reașeze la loc, după obiceiul său, cele câteva șuvițe blonde care îi cădeau pe frunte. Există, în seiful comandantului șef. Doar că pentru a avea acces la ele e nevoie de o autorizație specială, sper că nu te îndoiești. Nu se poate rezolva cu una cu două. Totuși nu cred că va dura foarte mult, mai adaugă ca și cum ar fi vrut să-mi alunge neliniștea.

— Pot să las asta aici... vreau să spun, pot să-l depun aici la dumneavoastră? am întrebat în timp ce puneam pe birou dosarul pe care-l scosesem dintre celelalte hârtii ale mele.

— Ce-i asta?

— Cred că v-am spus deja. Dosarul care a fost schimbat cu al meu.

— Iar începi!

Scutură din cap. „Cine știe”, mormăi pentru sine, „dacă n-ar trebui să-l dau pe mâna Serviciului medical...”

Bodogănind în continuare, începu să desfacă șnurul cu care era legat clasorul. Privirile îi căzură pe primele două pagini legate cu fir alb. Le examină un moment, apoi pe chip i se așternu o expresie ciudată.

— Tț, țț... făcu el.

Ridică spre mine o privire luminoasă.

— Dă-mi voie să mă retrag un moment. E o chestiune de secunde, te asigur...

N-am protestat, cu atât mai mult cu cât lua cu el și documentele compromițătoare. Intră în camera de alături fără ca măcar să-și dea osteneala să închidă ușa. L-am auzit trăgând

un scaun, apoi liniște, întreruptă din când în când de un scârțâit stins. M-am ridicat și m-am apropiat încet de ușă. Erms era cu spatele așezat la un mic birou, luminat de o lampă. Absorbit, plimba un creion pe o coală albă de hârtie: copia planul Edificiului după documentele pe care i le dădusem. Stupefiat, nevenindu-mi să-mi cred ochilor, am înaintat până în prag. Podeaua trosni, Erms se răsuci și mă văzu în picioare în cadrul ușii; tulburarea care i se vedea pe față se transformă imediat într-un zâmbet sincer.

— Iată, spuse ridicându-se. Mi-am spus că n-ar fi prea politicos să fac asta în fața dumitale, așa că mi-am permis…

Neglijent, dar și cu un soi de ostentație, aruncă planul copiat pe birou. Hârtia alunecă de-a lungul suprafeței, șterse marginea tăbliei, dar nu căzu. Erms venea spre mine, cu originalul în mână.

— Dar, hârtiile astea… trebuiau să rămână la dumneavoastră… am bâiguit în timp ce le luam de la Erms. Nu știam deloc ce să cred despre scena asta.

— Și eu ce să fac cu ele? Du-te la Serviciul Depuneri de Registre. Oricum trebuie să mergi acolo să anunți pierderea instrucțiunilor. Din nefericire, genul ăsta de demersuri nu se fac decât personal, altfel aș fi fost bucuros să te ajut.

Ne-am întors în birou și ne-am așezat din nou față în față.

— Bun, deci când voi avea originalul instrucțiunilor mele? Trebuie să aștept hotărârea Consiliului de Disciplină?

Întrebarea o pusesem eu și, fără ca măcar să aștept vreun răspuns, am continuat pe același ton, surprins de propriile mele cuvinte:

— De ce ați copiat planul?

— Copiat? Erms scutură din cap zâmbind. Dumneata visezi! Am vrut doar să-l compar cu originalul ca să-i verific autenticitatea. Circulă nenumărate falsuri, știi și dumneata.

„Nu-i adevărat! V-am văzut! L-ați copiat!” am vrut să strig, dar m-am mulțumit să spun:

— Da, și e bun?

— Adevărul este că n-ar trebui să-ți răspund, dar în fond… (se apleacă spre mine cu un mic surâs amuzat). Anumite pasaje sunt bine reproduse, dar aripile doi și trei nu corespund… Bineînțeles, asta rămâne între noi…

— Desigur! am răspuns. Apoi, în timp ce mă pregăteam să

ies, mi-am adus aminte că-mi promisese bonuri de masă. Începu să le caute, scotocind nervos prin buzunare și spunându-și tot felul de lucruri urâte:

— La dracu, unde le-am putut pune? Ce bou sunt! bombănea furios, cu voce joasă, scoțând din buzunare tot felul de mici obiecte personale pe care le răsfira pe birou.

Am remarcat că avea și el o piatra pestriță, ca acelea care se găsesc pe plajă. Îl urmăream stând cu mâinile sprijinite de spătarul scaunului în spatele căruia mă aflam. Știa el oare adevărul? Îl văzusem cu propriii mei ochi: nu avusese intenția să compare planul, ci pur și simplu să-l reproducă? Puteam să jur! Și-atunci ce să cred despre el? De ce să copieze planul secret?

Să fi lucrat șeful Serviciului Instrucțiuni și pentru... Nu, ar fi fost stupid! Prea absurd. Depășisem deja cu mult limitele normale ale suspiciunii: oare comedia de la amiradier nu dovedea că începeam să-mi pierd capul? Un bătrân obosit ațipise pur și simplu, iar eu îi observasem bietul lui chip mâncat de ani, găsisem câteva desene și iată că, în ciuda bunului simț, mă credeam deja căzut în ghearele vreunei atotputernice Mafii! Și totuși, Erms, recopiase planul. Or asta însemna că îl recunoscuse, deși nu avea nimic a face cu Serviciul său, deși el nu ar fi avut dreptul să păstreze o asemenea hârtie chiar dacă i-o înmânasem eu... Bine, atunci de ce nu închisese ușa? Să fi fost el atât de sigur că, și dacă l-aș fi surprins, eu nu-mi voi da seama de nimic? Sau poate se gândea că nu e în pericol cu mine? Să mă fi crezut care chiar atât de naiv? De stupid? Era riscant, doar dacă nu cumva...

Doar dacă nu cumva mă consideră complicele lui, îmi suflă o voce atât de distinctă încât m-am temut să nu se audă. Erms însă, striga acum de bucurie, găsise bonurile împăturite în patru într-unul din compartimentele portmoneului...

— Poftim, uite-le!, spuse întinzându-mi-le. Bun, acum du-te la 1116 (acolo e Depozitul), lasă hârtiile și spune că ți-ai pierdut instrucțiunile. Eu am să telefonez înainte, ca să le spun că vii. Numai că, atenție, de data asta du-te direct, nu te opri în drum...

Zâmbind în continuare, mă conduse până la ușă. M-am lăsat în voia sorții. Eram atât de zăpăcit de gândurile care-mi fierbeau în cap, încât n-am putut să-i spun niciun cuvânt la despărțire. Eram deja pe culoar când scoase capul pe ușă și-mi strigă:

— După aceea să treci imediat pe la mine!

Am plecat la drum. Dacă mă lua drept un confrate… probabil că nu-i era teamă că-l voi denunța. Fără să cunosc toate mecanismele spionajului, știam totuși că agenții care lucrau pe teritorii limitate nu se cunoșteau aproape niciodată. Acest sistem permitea reducerea la minimum a riscurilor, împiedica demascarea întregii rețele, în cazul vreunui denunț. Din moment ce Erms urmărea cazul meu îndeaproape, se putea foarte bine să mă fi crezut unul de-ai lui, bazându-se simplu pe acuzațiile care apăsau asupra mea. Pe de altă parte, era normal să nu se grăbească să se demaște, din rațiuni pe care le-am menționat. Exista totuși un element care nu cadra cu acest raționament: dacă Erms era într-adevăr trimis de inamic, dacă nu era decât o „cârtiță” care reușise să se infiltreze și să ocupe acest post deosebit de important, atunci ar face totul ca să mă avertizeze, în cazul în care mă considera unul dintre ai lui, un agent devotat aceleiași cauze, nu să mă inducă în eroare, să mă încurce și mai mult…

Atenție!, m-am oprit brusc, atât de absorbit de gândurile mele încât de-abia vedeam înșiruirea de uși albe de-o parte și de cealaltă a culoarului. Să fi fost chiar atât de evident? Putea să existe între agenții secreți vreo solidaritate oarecare? În fond, erau oameni ca toți ceilalți, oameni care, în principiu, nu fac nimic dezinteresat. Fără îndoială, Erms nu va ezita să mă sacrifice chiar știind că lupt pentru aceeași cauză, dacă gestul acesta ar fi putut să-i asigure un succes personal sau chiar să-l facă să progreseze doar cu un pas în întreprinderea căreia i se devotase.

Era foarte posibil. Dar ce trebuie să fac în acest caz? Unde să merg, cui să mă încredințez? Brusc, am realizat că nu mai am nimic în mână. Mi-am dat seama că uitasem la Erms cartea și hârtiile. Nu era un pretext rău. Am făcut cale-ntoarsă și nu mi-am încetinit mersul decât la câțiva pași de Serviciu. Am încercat să-mi compun trăsăturile, să-mi iau un aer pe cât posibil și distrat, și natural. Am traversat secretariatul și am intrat fără să bat. În ciuda imaginației mele bogate, n-aș fi bănuit niciodată postura în care l-am surprins.

Stătea la birou și se legăna pe scaun, cânta și bătea ritmul cu linguriță în ceașca de ceai! Probabil că era foarte încântat de sine! Planul copiat îi dădea cu siguranță un avantaj nesperat!

mi-a trecut prin cap. Erms se întrerupse brusc la mijlocul unui cuvânt și, fără să aibă deloc un aer jenat, îmi spuse surâzător:

— Aha!, m-ai prins asupra faptului, cu atât mai rău pentru mine! Un moment de abandon, mărturisesc! Ei, ce să spun, fac tot ce pot ca să nu mă-nec în hârtii! Vii pentru carte, nu-i așa? E aici, uite-o! Știi, de fapt, eu te admir pe dumneata. Cel puțin nu-ți pierzi vremea… Te instruiești și în sălile de așteptare… Aha, și uite și actele dumitale.

Se ridică și-mi înapoie lucrurile. I-am mulțumit cu un semn din cap și m-am îndreptat spre ieșire. Apoi, dintr-odată, m-am întors ușor, l-am privit pieziș și am zis:

— Domnule, spuneți-mi…

Era pentru prima dată când mă adresam în felul acesta, până acum îi spusesem „domnule maior”. Surâsul i se stinse.

— Te ascult.

— Întâlnirea pe care am avut-o mai devreme era un cod, nu-i așa?

— Dar…

— Nu era decât un cod…, am repetat cu obstinație. Mi se pare chiar că am reușit să schițez un surâs: Nu-i așa? Totul este cod. Totul. Fără excepție!

Cu gura căscată, maiorul rămăsese încremenit la biroul său. L-am lăsat în această atitudine și am ieșit închizând ușa.

VIII

M-am îndepărtat aproape alergând, ca și cum m-aș fi temut că sunt urmărit. Unde mă duseseră toate astea? Oare încercasem să-i intimidez? Mai bine mă cruțam de oboseala asta inutilă. Cum putea să-i fie frică lui de mine, de mine, cel prins între ochiurile unei plase, ale cărei fire erau țesute de el și acoliții lui? Și totuși, îmi recâștigasem curajul. De ce? Gândindu-mă mai bine, am ajuns la concluzia că asta i se datora lui Erms. Sigur că toată această vorbărie inutilă nu servise la nimic, cum nu serviseră nici bunăvoința lui și nici graba simulată cu care mă prostise un timp, fiindcă mă complăcusem. Nu, nu din cauza asta, ci pentru că mă gândisem la scena pe care o surprinsesem mai devreme, din pragul încăperii. De fapt – ăsta era raționamentul meu – dacă Erms lucra pentru *ei* și ocupa totuși un post atât de important, asta însemna că era posibil să induci în eroare Edificiul, să-l înșeli, să-i dejoci vigilența, să-l atingi în punctele vitale, în centrii cei mai sensibili. Deci nu era infailibil,

deci omniscienţa lui nu era decât produsul imaginaţiei mele. Această descoperire, nu prea îmbucurătoare, mă făcea totuşi să întrevăd o ieşire.

La jumătatea drumului spre Secţia Registre, mi-am schimbat brusc părerea: Erms era cel care mă trimisese acolo. Şi, din moment ce se dorea ca eu să ajung acolo, trebuie neapărat să mă opun, să mă smulg din cercul vicios al tuturor acestor gesturi fixate dinainte. Dar, atunci, unde să mă duc? Nicăieri, ştia el bine. Nu-mi mai rămânea decât baia. În final, nu era mai rea decât altele. Puteam cel puţin să mă gândesc liniştit, în calm şi singurătate, puteam să rumeg evenimentele acestea care deja erau atât de numeroase, să fac legătura între ele, să le examinez din perspective noi şi, bineînţeles… să mă rad. Cu barba asta de hirsut începeam să mă detaşez prea mult de masa de angajaţi ai Edificiului. Cine ştie, poate chiar primiseră ordine şi doar se prefăceau că nu observă.

Am luat ascensorul şi am urcat până la baia în care cu câtva timp înainte descoperisem briciul. L-am luat şi am coborât „la mine”, cum obişnuiam să spun. Ajuns în faţa băii mele, mi-am adus parcă aminte că, despărţindu-mă prima dată de Erms, l-am auzit (deşi eram pierdut în gânduri) cum îmi spunea ceva de genul: „Şi mai ales nu uita să te razi”. Să fi prevăzut, oare, chiar şi această alternativă? Am rămas o vreme nemişcat pe culoar, cu ochii fixaţi pe uşa albă. Să intru, să nu intru? La urma urmei, asta nu mă angaja cu nimic! Puteam foarte bine, după ce mă voi fi ras, să stau aici liniştit, singur, cât de mult aş fi vrut. Această decizie, cel puţin, nu putea să-mi fie dictată de nimeni!

Cu toate că eram obişnuit să găsesc locul pustiu, am intrat fără să fac zgomot. Mi s-a părut că micul vestibul în care dădea uşa de la toaletă era luminat de un bec mai puternic, dar poate mă înşelam. Am deschis uşa de la baie, dar am închis-o aproape imediat: era cineva acolo. Un bărbat era instalat exact pe locul pe care stăteam de obicei, lângă cadă, cu un prosop împăturit în chip de pernă sub cap. Primul meu impuls a fost să dau înapoi, dar m-am stăpânit. „Se aşteaptă ca eu să plec”, m-am gândit, „ar fi, de altfel, reacţia cea mai naturală. Dacă-i aşa, intrăm şi rămânem!”

M-am executat şi m-am apropiat pe vârfuri de cel care dormea. Făcusem ceva zgomot cu ezitările mele din prag, dar omul nu se mişcase. Dormea cu pumnii strânşi. Eram acum la

căpătâiul lui; la un metru de mine, omul dormea pe jos. Chiar dacă-l văzusem vreodată, nu l-aș fi putut recunoaște. De altfel, pentru mine avea un aer de străin. Era îmbrăcat în civil, își scosese haina și se acoperise pe jumătate cu ea, își aranjase pantofii la capătul celălalt al căzii. Peste cămașa în dungi, cu manșetele înnegrite, purta un pulovăr subțire. O mână era ascunsă în prosop, sub cap. Cu picioarele lipite, dormea liniștit, iar pieptul i se ridica și cobora în ritmul respirației calme și regulate.

Ce mi se poate întâmpla, la urma urmei?, m-am gândit. Poate că băile sunt prea puține! Nu mă împiedica nimic să mă mut altundeva. Îmi spuneam asta ca să mă liniștesc, dar ideea era mai degrabă ridicolă: cum adică să mă mut? Ce aveam eu de transportat în afară de propria mea carcasă?

Am hotărât să mă rad, profitând de faptul că omul dormea. Nu era nimic suspect, nimic interzis. Mi-am pus briciul pe raft. A trebuit să trec peste ins ca să iau săpunul de pe marginea căzii. Am dat drumul la un firicel de apă caldă în chiuvetă, trăgând cu ochiul în direcția omului, să văd dacă nu se trezește. Nici măcar nu tresărise, așa că m-am întors spre oglindă. Ce față aspră! Un adevărat ocnaș! Barba îmi umbrea fața, care acum părea mai slabă decât în realitate. Încă trei sau patru zile și bărbia și gura nu mi s-ar mai fi văzut deloc. Mi-a fost greu să mă săpunesc fără pămătuf. În schimb, lama era excesiv de tăioasă. Bărbatul întins pe gresie nu mă deranja absolut deloc. Mi-era ușor să gândesc în timp ce mă rădeam. Așa că am început să meditez la incoerentul meu destin.

Ce se întâmplase? Comanderalul Kashenblade îmi încredințase o Misiune, la prima noastră întâlnire. După vizita la colecții, primul ofițer instructor fusese arestat, al doilea dispăruse, lăsându-mă singur în fața unui mare seif deschis. Un spion se furișase în cameră și fugisem. Atunci l-am întâlnit pe bătrânelul cu ochelari cu ramă de aur. După moartea acestuia, un altul, un al treilea ofițer, se sinucisese. Urmase apoi capela unde se odihnea mortul, și numărul biroului lui Erms, extorcat de la abatele Orfini. Prandtl, muștele din ceai, dispariția instrucțiunilor, disperarea, vizita întâmplătoare, nu (aici mi-am întrerupt firul gândurilor), de ce această idee preconcepută? Să-i spunem simplu, vizita la Arhive; Secretariatul Secției judiciare, pe al cărei șef nu l-am putut întâlni, scena de la amiradier,

precedată de ceremonia degradării și de trompete și, în sfârșit, a doua mea întâlnire cu Erms. Cred că asta era totul. După ce-am trecut în revistă toate evenimentele, m-am întors la persoanele care erau implicate. Și dacă nu voiam să mă înfund într-o veritabilă mlaștină de presupuneri trebuia să plec de la un fapt concret, indiscutabil, solid. Acest colț de stâncă nu putea să fie decât moartea. Să începem, mi-am spus, cu bătrânelul cu ochelari auriți.

Cineva – căpitanul în cazul de față, îmi spusese că bătrânul se otrăvise pentru că mă luase drept altul. Îi spusesem că lucrez pentru Edificiu, dar el mă luase drept un agent de *dincolo.* Faptul că eu n-am putut să-i răspund cum trebuia la parolă, îi dovedea că venisem ca să-l pedepsesc pentru trădare. Trebuie să adaug că în realitate omul ăsta n-avea nimic de bătrân: mi-amintesc prea bine cum îi ieșiseră de sub perucă șuvițele negre, când agoniza. Și totuși, vorbind despre el, căpitanul continua să-i spună „bătrânul”, și nu avea decât acest cuvânt pe buze. Mințea? Foarte posibil, din moment ce se grăbise să-și zboare creierii. Această sinucidere neașteptată, nu-i aneantiza, nu-i anula toate explicațiile? Poate că se întâmplase ceva comparabil, într-o anumită măsură, cu ceea ce avusese loc între mine și Erms. Căpitanul se omorâse fiindcă îi era frică de mine. Greșeala relativ mică pe care el o mărturisise nu-l putuse împinge, logic, la gestul acesta atât de disperat, fără să punem la socoteală că era el însuși unul din agenții lor. Bătrânul (aș putea să-l numesc așa, din moment ce dusese cu el această bătrânețe falsă până-n mormânt), bătrânul deci, lucra probabil tot pentru ei. De fapt, dacă ar fi fost el cel care, din contră, mă bănuia de a fi în slujba lor, m-ar fi dat imediat pe mâna autorităților, așa cum ar fi făcut-o orice agent devotat cauzei sale. Ori el, nici mai mult, nici mai puțin, se sinucisese. Fusesem în două reprize, martorul câte unui suicid. Oare trebuia să mă îndoiesc de realitatea acestor evenimente? Am hotărât că nu. În consecință, rezulta că bătrânul și ofițerul erau agenții *celorlalți.* Primul nu era decât un simplu pion; cât despre al doilea, dacă ar fi să judecăm după postul pe care-l ocupa, ca șef sau adjunct de șef de Serviciu, probabil că era un personaj important. Și, fără îndoială, luându-mă drept un inspector trimis de statul său major, el n-a ezitat să sacrifice onoarea bătrânelului (care oricum era deja mort), demascându-l în fața mea. Încercase

apoi să-mi explice de ce a omis să raporteze autorităților rolul de agent dublu jucat de bătrânel, atenuându-și astfel ambiția nemăsurată, devotamentul excesiv față de cauza sa. Apoi, constatând că eu refuzasem să-l cred, se sinucisese. De fapt, eu nu-l înțelesesem, din moment ce se exprima într-un limbaj cifrat.

În felul acesta, episodul dublei sinucideri nu mai era incomprehensibil. Dar care fusese rolul meu? Nu vorbesc aici de rolul pe care ar fi trebuit să-l joc ca să ies din situația asta spinoasă, ci de rolul pe care *ei* ar fi vrut să-l joc. Punctul acesta era neclarificat.

Să continuăm, mi-am spus, poate că desfășurarea evenimentelor va mai limpezi ceva.

Între timp, terminasem cu bărbieritul, îmi spălam acum spuma de pe bărbie și de pe obraji. Ce plăcută era atingerea apei reci.

Uitând de orice prudență, m-am șters cu zgomot. Rezultatul la care ajunsesem, oricât de neînsemnat ar fi fost, mă umplea de speranță. Tot ceea ce se petrecea în interiorul Edificiului nu era deci, inexplicabil, mi-am spus, din moment ce, în ciuda a orice, am reușit să reconstitui un mic fragment din marele *puzzle.* În timp ce mă ștergeam pe obraz, privirea îmi căzu din nou pe cel care dormea. Absorbit de meditație, aproape că-l uitasem. L-am privit mai cu atenție. Dormea în continuare. Hotărât, n-aveam niciun chef să merg la Serviciul Registre și nici să umblu aiurea pe coridoare. M-am sprijinit deci, de marginea căzii și, ghemuit, cu genunchii la gură, mi-am continuat gândurile.

Erms, dragul de Erms! Cazul lui era mai problematic. Chiar dacă nu l-aș fi bănuit că joacă un rol dublu vizavi de Edificiu, tot nu puteam să am încredere totală în el. Cu toată exuberanța pe care o dovedise, de fapt, nu suflase un cuvânt despre Misiunea mea, nu făcuse nici cea mai mică aluzie! Tot ceea ce spusese se reducea la câteva complimente, pe care de altfel nu le meritam, și la câteva generalități vagi, lipsite de interes. Excedat, sfârșise prin a-mi da instrucțiunile care-mi dispăruseră când eram la Prandtl. Dar să-l lăsăm pentru moment pe maior, m-am gândit eu, era mult mai important ce se întâmplase cu instrucțiunile mele. Erms mi le dăduse, știind că și dacă nu le-aș fi păstrat mult timp aș fi putut totuși să mă uit pe ele…

Un moment! Erau oare într-adevăr instrucțiunile mele? Căci

dacă ar fi fost așa, ele ar fi trebuit să-mi fie adresate personal și să conțină planul tuturor acțiunilor importante pe care trebuia să le duc la îndeplinire, să le definească scopul, esența Misiunii mele. De ce atunci ele semănau mai mult cu niște memorii pe care eu le-aș fi scris, cu un soi de poveste, descriind aventurile unui om pierdut în interiorul Edificiului? Să fi fost așa – cum au vrut să mă facă să cred – doar pentru că textul era cifrat?

Bineînțeles, nimic nu era imposibil. Nu-mi demonstrase Prandtl că totul se putea decodifica, chiar și dramele lui Shakespeare? Numai că, spunea el oare adevărul? Oricum în situația dată nu puteam conta decât pe spusele lui. Cât privește mașina aceea, decodificatorul, probabil că ea nu exista, eu nu văzusem decât o mână de femeie ieșind dintr-un orificiu și înmânându-i lui Prandtl câteva suluri pregătite dinainte.

Mersesem prea departe. Scepticismul, mă-ntorc din nou, să renunț la această atitudine prea radicală. Rămăsese totuși ceva, un lucru foarte mic: suspinul lui Prandtl din fața ușii. Da, fusese pe punctul de a-mi spune, de a-mi mărturisi ceva, dar se oprise în ultimul moment, înainte ca fraza misterioasă să-i scape de pe buze. Nu uitasem acest suspin și nici expresia privirii sale din acel moment.

Valoarea acestui impuls nu trebuia subestimată. În primul rând din cauza rezonanței sale umane, dar, mai ales, ea putea foarte bine trăda altceva decât milă: probabil Prandtl cunoștea soarta care-mi era rezervată. Dintre toți cei pe care i-am întâlnit, el a fost singurul care aproape că a trecut peste ordinele emise de o autoritate anonimă a cărei atotputernicie fusese de altfel invocată de el. Să fie asta totul? Faptul că Prandtl avea cunoștință de rolul pe care trebuia să-l joc era de-o asemenea importanță? N-aveam nevoie de un suspin ca să știu că am fost convocat aici, introdus în Edificiu și că am primit o Misiune Specială, cu un scop determinat. Frumoasă găselniță!, mi-am zis cu oarecare nerăbdare, puțin rușinat să constat că această laborioasă analiză conducea la asemenea absurde revelații.

Mi-am întrerupt reflecțiile, pentru că cel care dormea gemuse ușor și se întorsese pe partea cealaltă. Își acoperi aproape toată fața cu haina și rămase din nou nemișcat, respirând regulat.

M-am uitat la fruntea lui; se încruntase în somn, pielea i se ghicea pe tâmple printre firele negre amestecate cu fire albe. Apoi, puțin câte puțin, încetând să-l mai observ, m-am întors la

ideea care mă preocupa deja de multă vreme. Dar n-aș putea să spun exact de când. Era oare posibil ca tot ceea ce mi se întâmplase și mi se mai întâmpla încă, să fie o serie de încercări, din ce în ce mai complexe și din ce în ce mai avansate?

În lumina acestei ipoteze, toate punctele neclarificate deveneau complet comprehensibile: ei făceau totul ca să amâne momentul când îmi vor încredința instrucțiunile și mă vor iniția în Misiune, deci, de ce să mă grăbesc din moment ce ei doreau să verifice înainte, în toate felurile posibile, comportamentul meu în cele mai contradictorii și neverosimile situații? Poate că era vorba, în același timp, de un mijloc de a-mi controla capacitatea de rezistență (mai auzisem deja asta?) un soi de antrenament în alb, de ucenicie, de exercițiu, înaintea Misiunii propriu-zise. Bineînțeles trebuia făcut totul pentru a mi se ascunde adevărata natură a experienței, era o condiție indispensabilă, fără de care m-aș fi simțit în situații pur artificiale, fără riscuri, ceea ar fi anihilat valoarea testului.

Și totuși, descoperisem trucul! Doar eram mai perspicace decât majoritatea oamenilor. Brusc, am tresărit; m-am crispat și mai tare. Credeam că descoperisem veriga secretă care lega toate evenimentele.

În mai puțin de câteva ore, la primii mei pași în Edificiu, dădusem deja, în mai multe reprize, de agenții inamicului. Erau locotenentul speriat de pe culoar, când ieșisem de la secția Muzeului, primul meu ofițer instructor, spionul palid cu aparat de fotografiat și bătrânelul cu ochelari cu ramă de aur. Și căpitanul care se sinucisese, ca să nu mai vorbim de Erms, care nu era nici el în afara oricăror bănuieli. Asta făcea cinci agenți demascați, sau aproape demascați, într-o perioadă de timp destul de scurtă. Nu numai că ar fi fost neverosimil; era chiar imposibil! Să fi fost Edificiul într-o asemenea stare de descompunere, erodat, infiltrat din toate părțile? Descoperirea unui singur spion îți dădea oricum de gândit, patru sau cinci, nu, asta depășea literalmente limitele verosimilului. Aici probabil că era cheia. Nu era deci, decât o serie de încercări, un simplu artificiu. Din păcate această ipoteză nu mă putea satisface pentru mult timp. Această revărsare de agenți inamici, de seifuri deschise, plicuri cu documente secrete, acești turnători de care mă loveam la fiecare pas puteau, la rigoare, să facă parte dintr-o punere în scenă. Dar sinuciderile? Puteai să te sinucizi în urma

unui ordin? Or, revedeam clar acele ultime tresăriri, convulsiile, rigiditatea corpurilor și, deci, nu mă puteam îndoi de autenticitatea agoniei lor. Pe de altă parte, era imposibil ca cineva să regizeze o asemenea comedie numai cu scopul de a mă ademeni. Departe de mine gândul că Edificiul, în actele sale, putea fi motivat de vreun fel de milă; dimpotrivă, un calcul simplu era ceea ce l-ar fi împiedicat să recurgă la o atare soluție extremă. Ce-ar fi avut de câștigat sacrificând astfel doi ofițeri ale căror poziții și merite erau incontestabile, sub ochii unui terț căruia nu i se cunoștea valoarea? La ce bun să recrutezi un novice dacă antrenamentul lui se ridica la un asemenea preț?

În felul acesta ipoteza cu punerea în scenă se prăbușea inevitabil, dacă cele două sinucideri se luau în calcul. Inevitabil? … Totuși, de câte ori, manevrat de hazard, ca un fir de praf bătut de vânt, ca un pai purtat pe ape, nu mi s-a întâmplat să nu știu ce voi face clipa următoare, să mă las în voia evenimentelor, sau să mă opun lor… A trebuit până la urmă să mă dau bătut în fața evidenței: orice făceam, *ajungeam acolo unde voiau ei să ajung.* Eram o bilă de biliard, punctul de aplicație al unei serii de forțe matematice; fiecare mișcare a mea, fiecare gând al meu, erau cunoscute dinainte, chiar și acesta pe care-l aveam acum, chiar și această senzație de vid și amețeală. Un ochi invizibil și gigantic mă urmărea peste tot unde mergeam. Ușile, nu se deschideau decât pentru a se închide mai bine, soneriile telefoanelor se întrerupeau, întrebările mele rămâneau fără răspuns. Într-o fracțiune de secundă, tot Edificiul se putea mobiliza împotriva mea. Și când eram gata să explodez, pe punctul să înnebunesc, atunci ei se grăbeau să mă încurajeze, să mă înconjoare cu o bunăvoință mincinoasă. Apoi, printr-o scenă oarecare, prin vreo aluzie, mi se dădea brusc de înțeles că mi se cunoșteau până și gândurile. Trimițându-mă la Depozitul de Registre, Erms probabil știuse că mă voi strădui să nu-l ascult, și că, deci, voi eșua până la urmă aici, în această baie. Toate astea explicau prezența necunoscutului. De altfel, ce făceam eu acum decât să-mi omor timpul, așteptând ca el să se trezească?

Da, dar în ciuda omniscienței sale, Edificiul tolera ca alții să-l infesteze, să-l mineze, să-l erodeze, fără să poată în niciun fel să oprească infiltrarea aceasta ucigătoare. Doar dacă nu cumva acest veritabil cancer al trădării nu era decât un produs al

imaginației mele. O halucinație!

Am hotărât să mai fac o tentativă: să-mi analizez propria conduită. La început, fără să fiu totuși perfect sigur, am crezut în Misiunea mea. Am considerat că obstacolele întâlnite în cale erau simple incidente. Și am reacționat mai degrabă nerăbdător decât neliniștit. M-am gândit că era vorba de viciile inerente oricărei birocrații. Apoi, văzând că nu ajung să-mi obțin instrucțiunile, am recurs la expediente din ce în ce mai îndrăznețe. Și cum nimeni nu-mi verifica rigoarea, mi-am abandonat puțin câte puțin scrupulele, convins că cinstea era nelalocul ei aici. Primisem ca pe o armă cifrele teribile auzite din gura căpitanului care se sinucisese. Pe măsură ce manevrele mele denotau o urmărire, pe măsură ce urmărirea devenea un slalom și apoi o adevărată fugă, eu strângeam în mine toate aceste minciuni și ele deveneau încet-încet un fel de a doua natură.

În timp ce totul se dovedea înșelător, se estompa în ceață, sau își schimba sensul, eu, prefăcându-mă că nu observ, continuam să caut un semn, o dovadă că Misiunea mea există. Oricum, începusem deja să înțeleg cât această pretinsă onoare nu era decât cea mai groaznică dintre umilințe. Nu mă împinseseră ei să uzez de subterfugii, să mă bag pe sub birouri, să fiu martorul îngrozit a două sinucideri? Și toate acestea în scopul de-a mă atrage într-o cursă și de a mă constrânge să inventez tot felul de explicații neverosimile.

Văzând cum se jucaseră cu mine, cum îmi furaseră instrucțiunile și chiar speranța că ele există, am încercat să-mi explic, să mă justific. Dar cum nimeni nu voise să m-asculte, măcar ca să mă contrazică, povara tuturor acestor crime necomise apăsa din ce în ce mai greu pe umerii mei. O veritabilă frenezie mă cuprinsese: să accept soarta condamnatului nevinovat, să mi-o asum în întregime, până la capăt, ca să ajung cât mai repede la propriul meu sfârșit. Am început atunci să caut judecătorii care ar fi putut, nu să mă reabiliteze, ci dimpotrivă, să mă facă să mărturisesc tot ceea ce ar fi vrut ei. Eșuaseră și de data asta. Așa că am ajuns să joc rolul unui trădător ca amiradierul, m-am pus în pielea unui personaj negativ așa cum mi-l imaginam eu și am acumulat circumstanțe agravante, cotrobăind prin sertare. Dar și de data aceasta lovisem în gol.

Fie că mă afundam în abisul speranțelor mele trădate, confruntându-mă îngrozit cu reflexul coșmaresc al propriei mele condamnări, fie că aveam din nou, pe moment, încredere în Misiunea și instrucțiunile mele, aveam, de fapt, o singură preocupare: să descopăr sensul, fie el și ilogic, al prezenței mele în Edificiu. Dar onoarea pe care mi-o făcuseră… nu avea drept scop umilirea mea. Nici favorurile, nici dizgrația, nu serveau la nimic. Într-un cuvânt totul se petrecea ca și cum nimeni n-ar fi așteptat nimic de la mine. Asta era singura concluzie cu care nu mă puteam împăca.

Să mai facem o încercare, mi-am spus, să presupunem că tot ceea ce numisem mai devreme artificii, experiențe, puneri în scenă, nu constituie o serie de încercări, ci chiar Misiunea însăși.

Am crezut că găsisem în sfârșit soluția. Dar numai pentru moment. Am rămas o clipă cu ochii închiși, cu inima bătându-mi puternic. Nu îndrăzneam încă să supun această idee analizei.

Misiunea? Atunci la ce bun să-mi ascundă adevărul? Oare nu era mai simplu să-mi fi spus de la început că sarcina mea constă în a desfășura un fel de control în interiorul Edificiului, și să-mi fi dat toate lămuririle necesare, în loc să-mi dea drumul spre o destinație necunoscută, să mă lase să progresez pe pipăite? Cum se putea ca, tacit, să mi se ceară să duc la capăt o muncă despre care nu știam nimic? Iar dacă printr-o întâmplare realizasem totuși ceva, fusese cu totul și cu totul involuntar, ba chiar împotriva voinței mele.

Iată, mi-am spus, cum se prezintă lucrurile la prima vedere. Dar, lăsând orice la o parte, Edificiul mă inițiase într-o oarecare măsură în metodele sale. Deși par obscure, totuși se pot distinge câteva caracteristici; existența Serviciilor, a Secțiilor, a Arhivelor și a Statului Major, fiecare cu regulamentele și gradele lor, cu liniile lor telefonice, cu disciplina lor de fier; totul cimentat într-o construcție ierarhică perfect coerentă. Era o organizare rigidă, perpetuu vigilentă, ordonată, până într-atât încât și culoarele albe aveau succesiuni regulate de uși; secretariatele erau pline de fișiere ținute scrupulos la zi. Canalele de comunicație, seifurile blindate, conductele pneumatice care asigurau circulația neîncetată a informațiilor secrete. Totul, până și rețeaua de canalizare, era sub o continuă supraveghere. Totuși, mecanismul acesta, care în exterior funcționa cu o precizie de ceasornic, în interior hârâia de tot

felul de intrigi, de șmecherii, de imposturi și mistificări. La ce servea toată această confuzie? Nu era un fel de „trompe l'oeil"? Un camuflaj destinat să împiedice un profan să ghicească existența adevăratului plan, căruia totul îi era subordonat?

Poate că tocmai comportamentul acesta, incoerent în aparență, era așteptat de la mine. Poate că tocmai asta era arma pe care o alesese Edificiul ca să-și lovească adversarii. În cazul acesta, chiar dacă mi se părea că de fiecare dată intervenise doar hazardul, s-ar putea spune că le făcusem, împotriva voinței mele, acest faimos serviciu. Nu dusesem eu oare la „bun" sfârșit activitatea clandestină a bătrânelului și a căpitanului? Iar în alte circumstanțe acționasem probabil ca un fel de catalizator, grăbisem deznodământul cine știe căror afaceri, înclinasem balanța de cealaltă parte. Mi-am lăsat aici gândul să o ia razna: cum să nu fii frapat de duplicitatea tuturor persoanelor cu care intrasem în contact? Concluzia putea să fie aceea că dualul joc era o regulă generală și obligatorie. Totuși, după părerea mea, existau doi oameni în afara oricăror bănuieli: spionul de la seif și Prandtl.

Mai ales spionul. Și dacă ajunsesem să mă las aiurit de moartea însăși (nu sugera oare cadavrul de sub drapel ceva foarte ambiguu?), atunci spionul rămăsese ultima mea speranță. El, cel puțin, nu era nici trădător, și nici nu încercase să înșele pe nu se știe cine. Fofilându-se cu grijă până la seif, palid de teamă, se mulțumise să fotografieze planurile. Ce se putea pretinde mai mult de la un spion cinstit?

În această ipoteză, Prandtl mă neliniștea mai mult. În fond, toată încrederea pe cave i-o acordasem se fonda pe un suspin. Erms mă avertizase că voi face cu el un fel de ucenicie, care o să-mi servească în Misiunea mea. Or, întâlnirea noastră luase o turnură complet diferită – deși, în acest moment, ca să fiu cinstit, nu mai eram chiar atât de sigur de asta. Se exprimase într-un limbaj cifrat, asigurându-mă că voi înțelege totul mai târziu. Oare venise momentul?

Dar poate că Prandtl nu știa nimic despre soarta pe care mi-o hotărâseră, sau poate că nici nu-l interesa. Și trebuia atunci să admit că mila pe care mi-o arătase nu era nicidecum dictată de faptul că-mi cunoștea viitorul, ci dimpotrivă, de vreun alt eveniment care avusese deja loc. Deci, ce se întâmplase? Nemulțumit de faptul că-mi demonstrase că orice mesaj cifrat

se putea oricând decripta, îmi dăduse un capăt de hârtie pe care era scris sensul ultim al unuia dintre acele texte. Avea trei cuvinte.

Aceste cuvinte puteau fi răspunsul la întrebarea pe care mi-o pusesem; eram, atunci singur în birou, de fapt, nu, aveam un companion, acel abject ofițer al cărui rol era să abuzeze de mine și să mă fure.

Dacă tot ceea ce se petrecea în interiorul Edificiului avea un sens ascuns, dincolo de aparențe, un sens profund și grav, atunci Prandtl nu putuse să acționeze întâmplător.

Întrebarea mea fusese: ce voiau de la mine? Ce soartă îmi pregătiseră?

Iar Prandtl îmi dăduse un capăt de hârtie cu trei cuvinte: *nu există răspuns.*

Și din moment ce refuzau să-mi răspundă la întrebarea care, în ultima instanță, privea însuși Edificiul, atunci promisiunile comandantului șef, povestea cu seiful, șantajul exercitat asupra abatelui Orfini, împușcăturile de pe culoar, sinuciderile, misiunile și instrucțiunile se transformau într-o mare grămadă de orori și inepții. Totul se dezintegra și își pierdea ultima umbră de coerență. În lumina acestei fraze, Edificiul nu mai semăna decât cu o prăpastie populată de nebuni izolați în celulele lor. Atotputernicia lui, omnisciența lui, nu erau decât fantasme născute din imaginația mea.

Și, de vreme ce toate evenimentele se înșiruiau la întâmplare, se îngrămădeau unul peste altul, fără ca niciodată să se constituie într-un tot, fără ca vreunul să-l influențeze pe celălalt, atunci nimic nu mai avea vreo semnificație. Nici vizita mea la Prandtl, nici explicațiile lui și nici nu trebuia să caut vreun sens pentru cele trei Cuvinte care mă îngroziseră atât.

Aceste cuvinte căpătau deci un sens general, nu se mai raportau la mesajul cifrat de care se servise Prandtl pentru a-și face demonstrația. Și dacă nu aveau o semnificație anume, iar omnisciența nu era decât un mit și deci nu constituia în niciun fel răspunsul la întrebarea mea mută, atunci însemna că nimic din misterul Edificiului nu fusese încă dezvăluit. Iar ambiguitatea evenimentelor se arăta copleșitoare; recădeam din nou în cercul vicios al unui raționament închis care nu putea decât să se autodistrugă.

L-am privit pe cel care dormea. Respira regulat, calm; dacă

nu i-aș fi văzut pieptul ridicându-se și coborând în ritmul respirației, aș fi putut crede că era mort. Cred că și eu am să adorm, mi-am spus, ca și cum aș fi încercat să-mi justific fatalismul raționamentelor. Dar eram, din nefericire, mai mult decât treaz.

Să mai facem o mică experiență, am hotărât, să luăm aceste trei cuvinte în înțelesul lor prim, în ciuda impasului logic în care am ajuns mai devreme. Să vedem ce iese din asta. La urma urmei, nu mă implică în nimic și este un mijloc la fel de bun ca toate celelalte de a-mi omorî timpul. Să ne gândim deci la o eventuală utilitate a haosului rezultat din aceste trei cuvinte; un haos care ar putea fi disciplinat cu ajutorul câtorva manevre ingenioase sau, dacă nu, măcar îmblânzit. La ce-ar putea deci servi?

Când mi se propusese o Misiune Specială, mă considerasem fericitul ales. Apoi foarte repede, am ajuns un veritabil campion al penitenței, o vedetă pe banca acuzaților – cu toată recuzita potrivită acestui rol: mărturisiri, hohote de plâns, implorări. Intrasem în pielea martirului și făcusem tot ce-mi stătuse în putință ca să găsesc un judecător, un procuror, un călău. Văzându-mă apoi când reabilitat, când pierdut din nou, am ajuns ba să caut prin sertare în căutarea probelor care să mă compromită, ba să stau ore întregi într-un secretariat, cu obstinația maniacă a celui care pledează, strigând, pentru dreptate, toate acestea duse până la capăt, cu seriozitate, conștiincios, și cu un soi de… pitoresc, pentru că mi se părea că asta se așteaptă de la mine. Oricum, Edificiul, al cărui rol era să descopere adevărul, să ajungă la inima lucrurilor, să le dezvăluie, să le scoată măștile și să înlăture straturile protectoare suprapuse, nu putea să opereze decât prin disonanțe. Edificiul nu încetase nicio clipă să introducă note false în armonia unei victorii sau înfrângeri, așa încât eu fusesem pe rând aiurit, stupefiat, incapabil să înțeleg ceva din grindina asta de onoruri și lovituri care se abătuse asupra mea. Dar acum că intrasem în adâncurile fără limite, infinit corozive, ale acestui haos, nu-mi rămânea decât să aștept liniștit să văd ce va rezulta din creuzetul ăsta purificator.

Și astfel, refuzând să-mi dea atât instrucțiunile cât și actul de acuzare, evitând să mă favorizeze sau să mă condamne, cu arma de temut a imensității sale, prin calvarul culoarelor și

regimentelor de birouri, Edificiul încerca să-și atingă scopul: să nu-mi arate *nimic*…

Da! da, haosul putea fi util, chiar foarte util…

Oare nu-mi vorbise bătrânelul despre multitudinea de planuri secrete, de operații strategice?

Nu rămânea decât un pas până la concluzia că dezordinea de evenimente din interiorul Edificiului nu era un fenomen întâmplător, ci o proprietate naturală a sa; sau chiar mai mult, produsul perseverenței și previziunilor sale. Acest Haos sintetic era, împreună cu infinitul, o adevărată cuirasă destinată să protejeze secretul.

Și nu era imposibil, m-am gândit nu fără oarecare relaxare, încercând să mă sprijin cât mai bine de marginea dură a căzii. Cu toate că și ipotezele precedente explicau bine faptele. Iată o constatare foarte curioasă: aproape că orice idee, cu condiția să fie suficient de elaborată, putea funcționa în legătură cu Edificiul, putea să-i devină principiu fundamental. Era totuși neliniștitor…

Cel care dormea se întoarse pe spate și am putut atunci să-i văd fața. Pleoapele îi tremurau. Globii oculari i se mișcau de la stânga la dreapta ca și cum ar fi citit ceva. Broboane de sudoare îi curgeau pe frunte, obrajii îi erau acoperiți cu un început de barbă. Eram la capul lui și nu-i distingeam bine trăsăturile chipului, care-mi părea de o paloare maladivă. Mi se părea că un surâs crispat i se desena pe buze; dar ceea ce luăm drept surâs, privit altfel, nu e uneori decât o grimasă de durere.

O să aștept să se trezească și să vorbească, mi-am spus. Și când te gândești că în acest timp, într-unul din nenumăratele birouri, o secretară își pregătește ceaiul și cu un gest obosit pune pe vreo etajeră dosarul care conține instrucțiunile mele, un dosar în care se găsesc cuvintele pe care le va pronunța omul ăsta când va deschide ochii, răspunsurile mele, și tot așa, până la capăt…

M-am înfiorat dintr-odată. Și nu știu, dacă era din cauza acestei lugubre viziuni sau din cauza unui curent de aer. M-am ghemuit și mai mult și mi-am strâns haina pe mine. Dar de, ce să mă tem? Era un raționament steril. În orice caz, nimeni nu-mi va mai arăta aceste instrucțiuni, de teamă că voi face totul ca să le contracarez. Până la urmă, din moment ce oricum nu le știam conținutul, tot nu știam ce mă așteaptă. Viitorul rămâne

necunoscut, ca și cum n-ar fi fost scris niciunde…

IX

Omul începu să sforăie monoton. Cât de departe eram de virtuozitatea onomatopeică a amiradierului! La un moment dat însă, începu să geamă cu un zel demn de o cauză mai bună, ca și cum ar fi vrut să imite cu orice preț sunetele agoniei. Ecourile lugubre mă călcau pe nervi, nu mai puteam să mă concentrez deloc. Era oare un mod de a mi se atrage atenția? Eram obosit. Am făcut o mișcare. Mă dureau toate oasele. Am hotărât încă o dată că ar fi fost mult mai bine să plec. În ultimă instanță, de ce n-aș fi mers la pustnic? Am renunțat, la gândul confuziei care domnea acolo. M-am întins, m-am ridicat și m-am îndreptat spre chiuvetă. Tocmai puneam briciul în buzunar, când l-am zărit pe străin în oglindă; nu-i vedeam decât partea de sus a corpului. M-am văzut pe mine, dormind un somn greu, de plumb, la întoarcerea din vreuna dintre lungile mele peregrinări.

Nu putea fi o simplă coincidență. Nu găsisem oare în omul acesta un tovarăș de suferință pierdut ca și mine în interiorul Edificiului, alergând ca și mine după vreun miraj pe care ni-l oglindiseră prin fața ochilor?

Am simțit că omul se va trezi curând, nu mai sforăia. Fără să deschidă ochii începu să se miște încet, leneș. Se putea spune că făcea eforturi ca să disimuleze, să camufleze cât mai bine, această falsă agonie care mă înspăimântase ceva mai devreme. Apoi pleoapele i se ridicară brusc, mă încadră dintr-o privire scurtă, închise ochii și se concentră un moment în această atitudine. Ușor, încet, se ridică într-un cot.

Înainte să deschidă gura, am putut să-mi dau seama că acest chip de pe care somnul dispăruse mi-era cunoscut de undeva. Probabil că-l mai întâlnisem. Murmură, cu pleoapele închise:

— Serviciul secret…

„Ce?” mi-a scăpat instinctiv. Îmi auzi vocea, și se ridică în capul oaselor. Barba îi crescuse și îi dădea un aer înfricoșător. Mă privi clipind din ochi. Expresia de chip i se schimba puțin câte puțin. Privirea i se fixă apoi pe pardoseală. Tuși ca să-și curețe gâtul și spuse masându-și încheieturile mâinilor:

— Fir-ar să fie de napi… ăștia nu știu deloc să gătească… ce coșmar…

Apoi privi spre chiuvetă. Nu vedea din cauza mea. Se-aplecă într-o parte și deschise ochii mari:

— Unde e briciul? întrebă.
— Aici, i-am răspuns arătându-i buzunarul.
— Scoate-l.
— De ce? am protestat. Omul mi-era din ce în ce mai antipatic. Întâi că mă tutuia, apoi fața lui îmi spunea ceva și amintirea aceasta vagă nu avea nimic agreabil.
— L-am luat de-acolo, de sus, am spus încercând să-mi afișez ostentativ drepturile. Îi așteptam răspunsul, pregătit să atac din nou. Dar el se ridică, se întoarse cu spatele, se întinse, își trosni oasele și începu să-și scarpine spatele cu plăcere și cu o nonșalanță rafinată. Apoi luă peria de pe marginea căzii și-și perie pantalonul.
— Hai! zise fără să mă privească.
— Ce? am întrebat.
— Lasă poveștile, zi-o de-a dreptul sau șterge-o!
— Ce să zic?
Se opri un moment din periatul pantalonilor și-mi aruncă o privire piezișă. Probabil că tonul vocii mele îl pusese pe gânduri.
— Dă-mi-l, spuse apropiindu-se de mine cu mâna întinsă. Hei! ce te uiți așa la mine? Dă-mi-l, nu-ți fie frică!
— Nu mi-e deloc frică de dumneata, i-am răspuns punându-i briciul în palma deschisă. Îl mai cântări un timp în mână privindu-mă cu un aer visător.
— De mine? zise. Cred și eu…
Își suflecă mânecile hainei, își puse un prosop în jurul gâtului și începu să-și săpunească fața. Am rămas un moment în spatele lui, apoi am făcut câțiva pași și m-am așezat pe marginea căzii. Omul nu spunea nimic, mă ignora total. Din spate, silueta mi se părea și mai cunoscută. Poate că nu mi-l aminteam din cauza bărbii. M-am aplecat puțin și am observat o curea înnodată care ieșea de sub cadă. Am tresărit! Bineînțeles! Era spionul cu aparatul de fotografiat! Am făcut un efort ca să-mi destind mușchii, m-am instalat și am așteptat răbdător ca omul să vorbească. L-au trimis aici anume, mi-am spus, anume ca să… ca să ce? De fapt, eh! vom vedea, nu peste mult timp va începe să se ocupe de mine. Totuși liniștea dura, o liniște chinuitoare. Aș fi vrut să deschid robinetul căzii ca să aud măcar zgomotul apei, dar gestul acesta mi-ar fi dovedit slăbiciunea. Atingeam pardoseala cu vârful picioarelor și, cum se întâmplă uneori în poziția asta incomodă, piciorul stâng începu să-mi

tremure. Vibrațiile erau din ce în ce mai repezi, apoi încetiniră și ajunseră la un ritm regulat.

— Sunteți aici… demult? am întrebat pe un ton care se voia indiferent, fixându-i spatele.

Oglinda îi reflecta obrajii acoperiți cu spumă. Dar nu îi vedeam ochii. Îmi va răspunde când va ajunge la ureche… Dar trecu liniștit de la ureche la bărbie, ca și cum n-ar fi auzit nimic.

— Sunteți aici de mult? l-am întrebat încă o dată.

— Continuă, spuse fără să înceteze a-și plimba lama pe gât.

— Ce să continui? am reluat eu deconcertat.

Dar el nu se obosi să-mi răspundă.. Aplecat deasupra chiuvetei, își clătea fața, cu multă apă. Clăbucii țâșneau până la mine.

— Fiți atent, mă stropiți! am spus.

— Poți să pleci dacă nu-ți convine.

— Am fost aici înaintea dumneavoastră. Îmi aruncă o privire printre gutele prosopului.

— Da? zise. Chiar așa?

— Da.

Azvârli prosopul pe pardoseală, își luă haina și-mi aruncă peste umăr:

— Se mai servește cina?

— Nu știu.

— Postim azi, mormăi ca pentru sine, aranjându-și haina. Își șterse praful de pe mânecă și, înainte de a-și reface pliul de la pantaloni, adăugă:

— Măcar de-ar avea cartofi prăjiți din când în când… Dar nu, paste, paste, totdeauna blestematele lor de paste. Ar fi bine ca din când în când să avem ceva mai bun de băgat în burtă…

Mă privi pe furiș.

— Ei, te hotărăști sau nu? N-am intenția să mai stau mult pe-aici.

— Să mă hotărăsc la ce?

— Nu te mai preface, nu ține.

— Dar nu mă prefac. Mai degrabă dumneavoastră.

— Eu? strigă el uimit. Asta ce vrea să însemne?

— Știți prea bine despre ce vorbesc.

— O s-o ținem mult așa, spuse neglijent.

Mă inspecta din nou. N-aveam nici cea mai mică îndoială. Pe el îl văzusem pregătindu-se să fotografieze documentele secrete

din seif.

— Un civil? spuse încet. Ia te uită! Așa se procedează? M-așteptam mai degrabă la un tip în uniformă!

— Ce vreți să spuneți?

Se apropie și-mi examină piciorul cu interes.

— Un turnător atunci, hotărî el.

— Ce? Cine?

— Tu.

— Eu? Nu vreți, în sfârșit să vă explicați? Nu sunt nici civil, nici turnător.

— Nu? Atunci de unde-ai apărut? Din Tombuctu?

— Nu, bineînțeles.

— Ce chestie! Adică, nu vii de nicăieri? Și, mă rog, ce dorești?

— Eu nimic. Poate dumneavoastră.

— Eu… ce?

Începu să umble prin baie, cu mâinile în buzunare, ajunse în pragul ușii și-mi aruncă o privire piezișă. Se opri spunând:

— Bine, de-ajuns. Să admitem că m-am înșelat. Poate se-ntâmplă să fii cod-trotter?

— Nu.

— Atunci un patruzecist?

— Nu știu despre ce vorbiți.

Fluieră surprins.

— Bine, în regulă, nu te cred, dar cu atât mai rău. Ce poate la urma-urmei, să mi se întâmple? Mi se fâlfâie și răsfâlfâie. Poate vrei să spui că ești vreunul din acei misionărași…

Am ezitat să răspund.

— Nu sunt prea sigur că v-am înțeles, am început, dar dacă vorbiți despre Misiunea mea, eu…

— Aaa… făcu el. Și ai primit instrucțiunile?

— Da, dar…

— Au dispărut?

— Da… știți probabil ce…

— Un moment.

Se aplecă peste mine și luă tocul aparatului de fotografiat de sub cadă. Se instală apoi cu grijă pe bideu și scoase din toc un pachet de biscuiți.

— Am sărit cina, explică el cu gura plină.!

Câteva firimituri îi căzură pe cămașă.

— Sunt, totuși, bine intenționat. Deci, vrei să știi ce se

întâmplă?

— Neapărat.

— Pe preot l-ai văzut deja?

— Da.

— Floarea de crin?

— Pardon?

— Ah, deci nu încă? Fie. Îmi pari a avea aerul unui optzecist.

Mestecând în continuare, prins în gânduri, îmi privea fix piciorul care tremura și-și ciugulea cu limba firimiturile mai mari care-i scăpau din gură.

— Bătrânul – lichidat, conchise după câteva momente. Ei? și pun pariu că ți l-au pus în spinare și pe obez!? Grăsanul ăla infect! Hai, nici nu trebuie să mai spui, se vede pe tine. Aerul ăsta dezgustat vine de la bătrân.

Lovi ușor tocul cu palma.

— Ți-e foame? Vrei?

— Nu, mulțumesc.

Fără să-mi aștepte răspunsul, schiță câteva mișcări precise ca să-și găsească o poziție mai bună, ferindu-se de robinetul din spate. Gesturile le făcea natural, puteai crede că-și petrecuse jumătate din viață cu picioarele încrucișate pe un bideu.

— Puah! făcu morocănos. Te-ai uitat atent la ei, ai? Cu pielea aia plină de coșuri, de pustule purulente, câmpii de mătreață, pete, bube și bubulițe, tutti-frutti, și tu, acolo, ca un ghicitor în măruntaie! Și tufărișul din urechi! La naiba, asta îți spune ceva, totuși, te zbați, îți dai osteneala și nu înțelegi nimic. E un alt test sau ești în rahat?

— Mă scuzați, am spus, dar...

— Test, hotărî el. Îți frământi creierii băiete, asta te ține-n viață! Ceaiul tău de zi cu zi! Dar n-o să ajungi departe! Nu-ți fă griji pentru picior, mai face așa din când în când, și, la naiba!, nu se mai oprește. Te-au înțepat în somn?

— Nu, de ce...

— Mă lași să vorbesc? Muște în ceai, la ele ai avut dreptul? Ai? Muștele artificiale?

— Da!

Nu știam unde vrea să ajungă, aveam totuși impresia că ceva din toate astea mă privea personal.

— Spuneați ceva despre niște tufăriș... am spus eu brusc. Vă refereați la... amiradier?

— Nu, mă refeream la mătușă-mea… Pariezi că moșu' ne-ngroapă pe toți? Of, mi-l amintesc bine, era tot așa încă de pe vremea când nu era nici urmă de prosop, când pentru un brici, doamne, câte nu trebuia să faci… Zațul de cafea… Se lipseau de orice higienă ca să-și rezolve problemele… Ți se citea sentința în zaț, și erai umflat, pe șest, fără mofturi, fără figuri și în cinci secunde erai la Serviciul Beciuri, acolo te tocau mărunt-mărunt, te prăjeau ca pe-un ou în unt negru, rămâneai cu mațele la vedere și, adio camarazi. În vreme ce astăzi, în afară de câteva focuri de armă… Au fost focuri de armă?

— Pe culoar? Da, au fost! Asta ce-nseamnă?!

— Un triplet. Un al treilea care a gafat. Au plantat câțiva turnători și unul a greșit, din prea mult zel, a făcut prea mult, ce mai…

Spion tăbăcit! m-am gândit eu repede. Se vede și numai din felul cum vorbește… se vede imediat… Dar de la mine ce-o fi vrând? A renunțat la cină pentru un pahar de vorbă cu mine, ce onoare! Oho, ohoho, ia să fim mai atenți!

— Ia să fim mai atenți, ai? exclamă omul pufnind în râs la vederea feței mele. Ei, ce e? Nimic uimitor. Eu nu sunt de ieri, de alaltăieri! Vulpe bătrână în meserie… Mi-am ascuțit simțurile… Și, instrucțiunile… Poate crezi că erau ale tale? Eroare, dragul meu! Tu nu ești decât un număr printre atâtea altele… muște-n ceai și alte asemenea… numai ceaiul nu se schimbă în toată chestia asta…

Fața i se strânse. Plictiseala întipărită pe chip îl făcea dintr-odată să pară bătrân. Cu un aer obosit și absent, fixa suprafața imaculată a ușii.

— Ascultați, domnule, am strigat eu brusc, v-ar deranja dacă ați vorbi puțin ca lumea?

— Dar cum vorbesc? replică el uimit.

— La urma urmei, ce vor să însemne toate astea? Ce vreți…

— Calm, calm! Îți spargi creierii pentru nimic: poate că nu sunt decât o pată care trebuie ștearsă… Un contact care trebuie scos din funcție? O musculiță? Un păduche? O lămâie? O flecăreală? Bah! la ce bun… Oricum s-a terminat totul.

— Ce s-a terminat?

— Totul. O bagatelă, nimic altceva. O! aparent nu s-a schimbat nimic! Ajunge să mângâi un trandafir ca să-ți bată inima mai tare: n-ai face niște denunțuri, câteodată? Și, iată că

șobolanii îți umblă prin măruntaie, te furnică, te înțeapă? te sucești, te răsucești, tremuri, te bâțâi, clănțăni din dinți. Din obișnuință, se-nțelege, pentru că în fond, ce rămâne? Marionete.

— Ce vreți să spuneți? Ce marionete? Ce șobolani? Din cauza piciorului? De-asta? Și, la urma urmei, ce faceți dumneavoastră... tocmai aici?

— O, dac-ai ști! Ia uită-te mai bine... Se aplecă spre mine și-și arătă fața cu degetul. Frumoasă ruină, nu-i așa? Frumos m-au aranjat! Măcar dacă aș ști cine! Turmele astea de gorile, șirul nesfârșit de turnători, tot gunoiul ăsta, infect. Așa că îți sparg capul pentru nimic...

— Și la ce bun aparatul acela? am întrebat dintr-odată. În fond, acum mi-era totuna.

— Aparatul? Cum, nu știi?

— Ați făcut fotografii...

— La naiba!

— În seif... Vorbeam cu voce joasă, cu vaga speranță că va începe să se apere. Dar el dădea flegmatic din cap.

— Bineînțeles. N-are importanță. Toată chestia e ca să nu înnebunești, să nu-ți paradești creierașul, să nu ți se ruginească instalația! Așa că din când în când mai dregi ceva pe ici, pe colo...

— Ce tot spuneți?! aproape am strigat, fără să vreau. Ați fotografiat acolo dosare secrete! V-am văzut. Oh, nu trebuie să vă temeți. N-am nici cea mai mică intenție să profit. Nu mă privește. Doar că nu înțeleg ce mai căutați aici!

— Și, mă rog frumos, de ce ar trebui să plec?

— Dar ați putea fi demascat! Ar fi trebuit să vă fi luat tălpășița demult!

— Ca să mă duc unde? întrebă. Era un asemenea abandon în vocea lui încât m-am înfiorat.

— Eu știu?... *acolo..*

Mă dădusem pe mâna lui. Cu inima bătând să-mi spargă pieptul, așteptam ca plictiseala să-i alunece de pe față ca o mască. Oare nu-l incitasem eu să fugă? Hotărât lucru, îmi pierdusem capul. Era totuși un provocator...

— Acolo... mormăi. Și ce înseamnă „acolo”? Aici sau acolo, același rahat. Un bluff, am făcut-o ca să nu-mi pierd mâna. Așa, de-amorul artei.

— Cum adică, degeaba? Explicați mai clar!

— Clar sau neclar, totuna. N-ai ajuns încă în punctul, sau mai degrabă în stadiul în care ai putea să-nțelegi, și-apoi, chiar dacă ai înțelege cât de cât, tot n-o să-ți vină să crezi. O! știu ce gândești, e un tip de-acolo, un provocator, un călău de suflete, un torționar, o vulpe șireată care se preface a avea aerul ăsta ambetat, plângăreț, smiorcăit: își deschide sufletul și face pe cerșetorul, spion fără casă și masă. Dar nu e deloc așa, de fapt știe bine ce face. Ei, ce zici? Poate n-am dreptate?! Vezi prea bine... Și-acum îți spui: el recunoaște că e un provocator pentru ca eu să mă gândesc că spunând „provocator" el spune adevărul, pentru ca eu să cred că vorbește sincer, din inimă. Din inimă, asta bineînțeles că înseamnă altceva, și-apoi când m-auzi spunând „provocator", știi că eu o fac pentru ca tu să mă crezi sincer.... În fine... am ajuns unde trebuie; ăsta nu-i un campion, e un as, nu-i așa? Bun, acum nu mai crezi nimic?

Tăceam.

— Așteaptă, o să vezi tu însuți. N-o să scapi nici tu. Deci, vrei neapărat să știi cum, unde și când?

Făcu o pauză.

— Da! am strigat. Dar nu credeam un cuvânt din ce spunea.

Schiță un surâs amar în colțul gurii.

— Nu mă crezi? Bine, fie! Prefă-te în continuare... Ascultă. La început au ciugulit așa, din coajă. Apoi au ocupat totul, până la ultimul scaun, până la ultimul bideu. Și, mai apoi, de ce să se oprească din moment ce banul intra? Ar fi crăpat mai bine decât să se oprească. Ce nebunie! Și, hai! să aruncăm un ochi aici, o vorbă acolo! Și uite așa au apărut dubleții, bun, apoi tripleții, mă rog. În fine, cvadrupleții, hopla! Și uite și cvintupleții, încep să-mpută locul. O să mai continue? Dracu știe. Ce flagel! Ce flagel! Ți-o spun eu, spion cinstit, bătrân din vremurile vechi!

Plin de furie și disperare, se bătea cu pumnii în piept.

— O clipă, vă rog, nu înțeleg. Vreți să spuneți că...

— Nu vreau să spun nimic și mai dă-mi pace! La ce bun să mă obosesc? Te exciți ca un ac de fonograf, da' nu știi că placa e zgâriată! Trebuie să cercetezi totul cu lupa, să despici firul în patru, să întorci fiecare cuvânt pe toate părțile, să cauți toate legăturile, verigile și să întorci totul pe dos... să cauți în sforăiturile mele, în săpun, în brici, aluzii, subînțelesuri, și câte și mai câte... Fă cum vrei, doar fii atent la bărbierit! Ar fi prea ușor dacă s-ar ajunge imediat la asta. Și eu care crezusem că te-au

trimis aici special, ca să mi-l iei…

— Dar, l-am luat de-acolo de sus. E al dumneavoastră?

— Mai ai încă timp, ți-am spus. Lucrul cel mai important e sănătatea. Mese regulate, o mică gustare, doi-trei biscuiți. Din când în când un compot de prune. Ce te uiți așa la mine? Crezi că spun „compot”, dar în realitate asta înseamnă „Punerea la punct și definitivarea instrucțiunilor de către Statul Major”? Nu, compotul e compot și gata. Cel puțin în ceea ce mă privește. Nu sunt nici turnător, nici cine știe ce altceva. Am făcut un mic bilanț, m-am ras și am sărit cina din cauza ta, acum plec. Vezi bine: ți-am spus tot ce voiai și nu mă crezi. Nu crezi o vorbă din tot ce ți-am spus. Atunci, poate că m-am înșelat? La ce bun să mă frământ așa, să mă omor explicându-ți afacerea cu cvadrupleții? În fond, pentru tine e doar ceva în plus cu care să-ți spargi capul. Hai gata cu vorbăria, să nu mai risipim saliva!

Se ridică.

— Deci nu sunteți spion?

— Cine zice că nu? Cine zice că da? Hai, dă-mi ceva bun de spionat și mai vedem! Am început să mă cam satur de tot acest du-te-vino. Pentru cine, pentru ce, la ce bun? Sunt un om sfârșit. Un simplet, un individualist cu aer demodat. De ce să mă joc eu cu focul? Iată-ne fără îndoială în era sextupleților. Bun, dacă o să-ți treacă mania asta a bănuielilor, mai vino pe-aici. Mâine, după cină, o să fiu aici. Bine?

— Am să vin, am spus.

— Și eu. Salut. Mă duc la gustare.

Adăugă din ușă, uitându-se pieziș la mine:

— O să urmeze Doctorul, Serviciul și Floarea. După Serviciu vei avea dreptul la o scurtă odihnă spirituală. O să urmeze apoi toate maimuțărelile alea. Dacă nu sunt aici, așteaptă-mă. N-o să-ntârzii. Pe cuvânt! Ai să vii?

— Da.

Trase ușa după el. Îi auzeam pașii; se îndepărta; a doua ușă scârțâi, apoi toate zgomotele încetară. Am rămas singur în tăcerea aceea, ca o oală fierbând pe foc.

X

Așadar… mă crezusem buricul pământului, ținta, punctul central în care se concentrau toate eforturile Edificiului, dar nu eram decât un număr printre atâtea altele, o versiune stereotipă, traversam sacadat aceleași etape ca și predecesorii

mei, ca un ac pe un disc uzat care repetă aceleași sunete, aceleași emoții. Toate gesturile acestea melodramatice, toate reculurile, toate întoarcerile bruște, toate impulsurile, toate ezitările, tot ceea ce pentru mine fuseseră surpriză, inspirație sau bruscă revelație, la fel ca și momentul prezent, toate astea nu constituiau, de fapt, decât diferite paragrafe ale instrucțiunilor. Iar instrucțiunile nici măcar nu erau ale mele, ele nu fuseseră nicidecum redactate special, pentru mine, ci stabilite odată pentru totdeauna, în urma unei îndelungate experiențe... Drept pentru care, dacă nu erau nici încercări, nici Misiune, nici haos, atunci mie ce-mi rămânea? Baia? Culoarele? Bătutul din poartă în poartă...

Dar de ce oare îmi spusese toate acestea? Făcea, bineînțeles, și el parte din instrucțiuni. Îi venise rândul și apăruse ca măsură într-o partitură. Fără note false! își jucase, absolut onorabil, rolul de vulpe bătrână în spionaj. Dar, la ce bun?

De câteva momente, mă așezasem lângă cadă. Acum eram întins pe jos, pe-o parte, sprijinit cumva de scaunul de porțelan al closetului; mâinile mi-erau cam răsucite. E abominabil, îmi repetam, e abominabil!... Unde voia el să ajungă cu tripleții ăștia... cu cvadrupleții... Poate că toate astea nu însemnau nimic... O manevră destinată să-mi deturneze atenția? De la ce să mi-o deturneze? Turnători... cârtițe... dosare secrete... tufișuri în ureche... Toate cuvintele îmi răsunau în cap, plus toate poveștile pe care mi le spusese, lamentându-se de când se trezise. Oare nu mă sfătuise să duc o viață regulată? Biscuiți, compot din când în când! Doamne Dumnezeule! Poate că-și pierduseră mințile cu toții, și ei, și nu încercau decât să mă înnebunească și pe mine: echilibrul ar fi fost atunci restabilit. Acolo unde toată lumea e nebună, nu e nimeni nebun... Dar, de ce?

M-am uitat la ceas. Se oprise. Mă trădase și ceasul. L-am smuls de la încheietură și l-am aruncat în closet. La ce mi-ar mai fi fost de folos? Tipii de la canalizare n-aveau decât să-l pescuiască și să-l examineze la microscop... Am căutat din priviri prin baie. Briciul dispăruse. Îl furase provocatorul ăsta mizerabil. Dar ce încercase el să provoace? Asta era! Aha! am înțeles, am înțeles! Perfect! Deci, curaj, dă-i drumul.

Am ieșit fredonând. Din ce în ce mai tare. De fiecare dată când întâlneam ofițeri pe culoar schițam câte-un surâs forțat.

Am urcat în ascensor. Sus nu era nimeni. Cu atât mai bine. Cu atât mai rău. Am intrat în cabinet.

Era gol. Nici cea mai vagă urmă de Erms. Am țâșnit spre birou, am deschis brutal sertarele și am împrăștiat furios conținutul pe podea, pe fotoliu. Un nor de hârtii zbura foșnind împrejurul meu. Am auzit ușa scârțâind și deschizându-se. Am fixat fața lui Erms, l-am văzut holbându-și ochii albaștri.

— Dar... ce faci?

— Canalie! am urlat aruncându-ma asupra lui. Ne-am înecat în valul de dosare secrete. L-am apucat de gât, m-a apucat de gât, am început să-l lovesc cu picioarele, să-l mușc. Dar bătaia n-a durat mult. Se auzi curând un zgomot de pași, un bărbat mă apucă de guler, un altul îmi aruncă un pahar cu ceai în cap, ceaiul rece mă udă de tot. Palid, tremurând, cu uniforma ruptă, Erms se apucă să-și adune hârtiile împrăștiate pe jos. Alți câțiva îl ajutau. Cât despre mine, eram ținut cu forța într-un scaun de doi bărbați care stăteau în spatele meu. Scuipând bucăți din materialul smuls din epoleții maiorului, urlam cu voce răgușită:

— Dați-i drumul! Terminați-mă! Terminați-mă bandiților, asasinilor! Da, am provocat un spion! Provocat! Conspirat! Trădat! Mărturisesc! Terminați-mă! Torturați-mă! Ucideți-mă!

Prin ușa deschisă distingeam profilul trecătorilor; niciunul dintre ei nu băga în seamă strigătele mele; urlam absolut degeaba. În fine, rămas fără voce, epuizat, m-am prăbușit pe scaun, respirând sufocat, ca un pește scos din apă.

O siluetă înainta spre mine, venea de undeva dintr-o parte, am văzut strălucind pata albă a unei bluze. Cineva îmi ridică mâneca hainei și am zărit o față lunară care mă privea din spatele ochelarilor. Apoi am simțit înțepătura unui ac în braț și un lichid fierbinte îmi pătrunse în vene.

— Hei, hop, am murmurat cu voce stinsă. Vă mulțumesc, asasinilor, vă mulțumesc!

Mi-am recâștigat cunoștința lent, progresiv, etapă cu etapă. Eram imens. Nu vreau să spun cu asta că aveam dimensiunile unui gigant. Nu, nu corpul meu crescuse. Dar eu, cel care vorbește și gândește, devenisem un spațiu de măsura spațiului care mă înconjura, poate chiar mai vast. Nu mă mișcasem un centimetru; totuși, întinderea care mă locuia plana peste miile de etaje ale labirintului alb.

Și așa, ghemuit în strânsoarea caldă a sinelui, între zidurile lui

puternice, am rememorat cu o infinită detașare toate îngrijorările mele trecute…

Apoi, puțin câte puțin, m-am micșorat, m-am tasat și am reintrat în mine însumi. Am simțit că eram întins pe o suprafață dură și inconfortabilă. Mi-am mișcat degetele, erau lipicioase. Mi-am amintit de ceaiul care se vărsase pe mine. Avusese zahăr în el, probabil. Am ridicat capul. Era uimitor de ușor și-mi juca pe gât ca un bec prost înșurubat. Mi-am pipăit fruntea, apoi toată fața. În sfârșit, simțind cum sângele îmi irigă brusc creierul, m-am așezat și m-am sprijinit de peretele rece placat cu faianță. Nu eram într-o baie. Eram instalat pe o canapea de pânză cerată, destul de înaltă, într-o cameră lungă și îngustă, cu câteva scaune vopsite în alb și un paravan în colț. Din spatele lui se vedea colțul unui scrin. La căpătâiul meu era un bol plin cu medicamente și o seringă. Câteva lucruri de pânză albă, bluze, fără îndoială, erau agățate într-un cuier. Alături, într-un dulăpior cu geam erau ordonate instrumente chirurgicale. Arată ca un cabinet de doctor, am gândit. Brusc, am retrăit scena care avusese loc la Erms. Aha, deci nu m-au închis, încearcă doar să mă îngrijească. Să vedem ce-o să mai iasă din asta!

Am făcut un efort de gândire, dar eram încă abrutizat. De ce erau zece flacoane pe tăblia de la cap? De ce nu erau nouăsprezece? Cam ăsta era genul de probleme care mă preocupau. Îmi dădeam totuși seama că era perfect absurd.

Cineva riscă o privire pe furiș de după paravan. Am văzut apărând câteva șuvițe și strălucirea luminii reverberate în ochelari. L-am recunoscut pe doctorul care-mi făcuse injecția.

— Cum vă simțiți? întrebă strecurându-se printre scrin și perete.

— Bine.

Era îmbrăcat într-o bluză albă. Un bărbat mic de statură, corpolent, vioi, cu un aspect delicat, cu pomeții roșii. Ochii negri și inteligenți străluceau în dosul ochelarilor mari, în montură de baga. Avea gropiță în barbă, iar nasul părea a fi un buton turtit.

Pe sub reverul bluzei i-am zărit cravata elegantă, cu buline verzi. Înainta spre mine când am observat gulerul uniformei ascuns sub haina albă. M-am înfiorat. Fără să-mi remarce reacția, își trase un taburet lângă pat, se așeză și îmi luă pulsul. Așteptă un moment, apoi mă privi în ochi.

— Mă simt cum nu se poate mai bine, am spus, în timp ce el

își scotea delicat stetoscopul care-i ieșea din buzunarul bluzei.

— Da, din fericire, răspunse el. Avea o voce blândă și agreabilă. Vă amintiți, cu siguranță, totul?

— Da.

— Perfect. E semn bun. Treceți în momentul acesta printr-o perioadă dificilă și fără îndoială neplăcută… Adaptarea la un mediu nou, la condiții de muncă ieșite din comun, nu-i așa? Și mai sunt încă multe lucruri care vă șochează, fără să punem la socoteală că totul se întâmplă sub legământul secretului. Mecanismul nostru psihic așa e făcut: îndată ce se lovește de o interdicție dorește s-o răstoarne, să dea peste cap tot sistemul, chiar să-l distrugă. O, e o reacție absolut naturală, chiar dacă, hm… neregulamentară. În fine… ce putem noi să facem? Putem să facem totul ca să vă ajutăm.

— Cum așa? am întrebat. Eram în pantaloni și în cămașă, cineva mă descălțase, îmi scosese haina și mi-o atârnase în cuier. Mă simțeam cam ridicol în șosete și cu picioarele atârnând, mai lungi decât canapeaua.

— Oh, dar dumneavoastră sunteți un om inteligent și rezonabil… spuse zâmbind. Avea o gropiță și pe obrazul stâng. Or, ce aduce cu sine rațiunea aproape întotdeauna? Scepticismul! Dar și asta este o reacție normală. Ce vreți… nu suntem infailibili. Dacă doriți, firește, putem discuta liniștiți imediat, numai între noi, nici nu se pune problema… Dar poate că vreți înainte să vă aranjați puțin, să faceți o baie?

— Cât mai repede, am răspuns, mă lipesc tot din cauza ceaiului…

— Mă rog să lăsăm asta acum… Înainte de toate, maiorul m-a rugat să vă spun că înțelege perfect și că, bineînțeles, nimic din ceea ce s-a petrecut nu va avea nicio consecință în plan administrativ…

— Adică? am mormăit eu întunecat. Pleoapele îi tremurară.

— Adică… ăă… scena aceea… desigur v-ați enervat, v-ați ambalat, din cauza unor mici neînțelegeri… eu nu știu despre ce este vorba și de-altfel nici nu vreau să aflu… Maiorul m-a rugat pur și simplu să vă transmit câteva cuvinte de încurajare. Vă stimează mult, și pe plan personal…

— Spuneați ceva de o baie… am intervenit eu tăindu-i vorba. Începusem într-un fel să-l imit pe provocatorul din baie. M-am dat jos de pe canapea și am constatat că mă simțeam foarte

bine. Efectul lichidului, narcotic sau altceva, dispăruse complet.

Doctorul mă conduse pe o ușă laterală până la baie. Mi-am pus hainele și lenjeria într-un dulăpior lung și îngust, cu suprafața bombată, care se închidea automat. M-am săpunit din cap până-n picioare, am făcut un duș cald, apoi rece. În sfârșit, încălzit, reconfortat, mi-am pus halatul larg pe care-l găsisem pe un scaun și am deschis ușa dulăpiorului. Era gol. Înainte chiar să apuc să tresar, cineva bătu ușor în ușă.

— Sunt eu, se-auzi vocea doctorului, din spatele ușii. Vreți să-mi deschideți?…

I-am dat drumul înăuntru.

— Mi-au luat hainele, am spus, înfipt pe picioare în fața lui.

— Aa, daa, am uitat să vă previn… infirmiera se ocupă de lucrurile dumneavoastră… poate trebuie cusut vreun nasture, poate e ceva de călcat.

— Un scurt control? am spus neglijent.

Se scutură.

— Pentru numele lui Dumnezeu! Alte câteva urme de șoc, adăugă el încet, ca și cum ar fi vorbit cu altcineva. Dar nu-i nimic. O să vă dau imediat câteva calmante și un întăritor. Și acum, dacă-mi dați voie, am să vă consult.

M-am lăsat examinat. Dădea din cap ca o iapă nărăvașă.

— Perfect, excelent, spuse, aveți o constituție robustă. Puneți-vă halatul și poftiți în cabinet, vă rog. Infirmiera vă va aduce lucrurile imediat. Pe-aici, pe-aici, vă rog… Am traversat un culoar plin de scaune metalice așezate unele peste altele și am intrat într-o cameră destul de întunecoasă. Era totuși luminată de o lustră mare, suspendată pe plafon și de o veioză cu abajur verde, aflată pe birou. Mobilele negre, pe care erau așezate volume groase, cu titluri aurii, legate toate în negru, păreau că susțin trei din cei patru pereți ai camerei. Lângă al patrulea era o măsuță rotundă, joasă și două fotolii; pe măsuță trona un craniu.

M-am așezat. Cărțile din vitrine dădeau camerei aerul acela întunecat. Doctorul își scoase bluza. Pe dedesubt nu mai avea uniforma, ci purta un costum gri, simplu. Se așeză de cealaltă parte a mesei și mă observă un moment, cu un fel de reculegere.

— Ei bine, spuse în sfârșit, ca și cum ar fi fost satisfăcut de examenul fizionomiei mele, poate puteți să-mi spuneți care a

fost cauza acestei mici crize? Aici, între acești pereți, adăugă el arătându-mi din ochi rândurile de cărți negre, aici, puteți spune orice.

Așteptă răspunsul o clipă, apoi, văzând că tac, spuse din nou:

— Nu aveți încredere în mine. E un lucru absolut de înțeles. Și eu în locul dumneavoastră aș reacționa cu siguranță la fel. Totuși, credeți-mă, este în interesul dumneavoastră să depășiți reținerea de a vorbi, chiar dacă va trebui să vă dați osteneala. Nu vă cer decât să încercați. Întotdeauna primul pas este mai greu.

— Nu e vorba de asta, am răspuns, mă întreb doar dacă merită… De altfel, mă uimiți, mi se pare că v-am auzit ceva mai devreme spunând exact contrariul, în celălalt cabinet nu voiați să știți ce s-a întâmplat.

— Iertați-mă, spuse cu voce joasă, surâzând cu toate gropițele, dar sunt medic înainte de toate. Mai devreme nu eram încă sigur că sunteți complet restabilit. Ezitam să vă irit trezindu-vă amintiri neplăcute. Acum e altceva. V-am examinat. Știu nu numai că pot, dar și că trebuie s-o fac. Bineînțeles că n-am să insist, totul depinde de bunăvoința dumneavoastră. Dacă sunteți dispus să…

Nu termină.

— Bun, am strigat eu nerăbdător, cum doriți. Dar vă previn, e o poveste lungă.

— Bineînțeles, spuse aprobând și din cap. Vă ascult cu plăcere.

În fond, ce-aveam de pierdut? Mi-am început deci povestea vorbind despre ziua când primisem convocarea: i-am rezumat întâlnirea cu comandantul-șef, povestea Misiunii, a instrucțiunilor și a complicațiilor care au urmat. I-am vorbit apoi de bătrânel, de ofițeri, de preot și n-am omis să-i împărtășesc toate bănuielile mele, dintre care am exclus-o totuși pe cea cu privire la Erms. În ceea ce privește evenimentele ulterioare – cum l-am descoperit pe cel care dormea în baie în ciuda conversației pe care am avut-o cu el – i le-am povestit pe toate cu un soi de detașare. Mi-am dat seama că, nerelatându-i cum l-am surprins pe maior copiind planurile, suprimasem o verigă esențială, iar accesul meu de furie, sau mai degrabă de agresivitate, nu putea părea altceva decât reacția unui nebun. M-am străduit atunci să caut în conversația mea cu palidul spion

acele detalii convenabile care, scoase bine în relief, chiar amplificate, să poată justifica scandalul de la Erms. Totuși, aceste argumente nu mi se păreau nici mie suficient de convingătoare. Și, cu cât deveneam mai prolix, cu atât mai mult mă încurcam în raționament și-mi dădeam seama că explicațiile mele nu clarifică nimic. Am pronunțat ultimele cuvinte cu un fel de resemnare, descurajat, convins că nu făcusem altceva decât să furnizez indicii suplimentare care să dovedească deranjamentul meu mental. Ca și cum n-ar fi fost destule acuzații care apăsau asupra mea!

Cât vorbisem, doctorul nu mă privise. De câteva ori ridicase cu delicatețe craniul care-i servea de *presse-papier,* îl sucise și îl răsucise, apoi îl puse din nou pe măsuță; așa că eu văzusem craniul când din profil, când din față, privindu-mă cu orbitele-i goale. În această poziție era când mi-am terminat povestea. Așezându-se mai bine în fotoliu, doctorul își încrucișă mâinile și spuse cu voce dulce și mătăsoasă:

— Dacă înțeleg bine, îndoielile dumneavoastră cu privire la realitatea sau importanța Misiunii s-au cristalizat în urma acestor întâlniri, aparent întâmplătoare, cu un număr impresionant de trădători, și asta într-o perioadă de timp foarte scurtă… Așa este?

— E un mod de-a vedea problema… ca oricare altul, am răspuns eu. Nu mai aveam senzația că mă dădusem pe mâna lui. Am contemplat o clipă orbitele craniului, a cărui masă osoasă netedă, complet lustruită, lucea în fața mea.

— Spuneați că bătrânelul este un trădător. Ați ajuns singur la această concluzie?

— Nu. Ofițerul care și-a tras un glonț în cap mi-a spus-o.

— V-a spus-o… și-apoi s-a dus să-și tragă un glonț în cap? L-ați văzut cu ochii dumneavoastră?

— Ei bine, trebuie să spun că… am auzit un foc de armă în camera vecină, zgomotul unui corp căzut și apoi, prin ușa întredeschisă, am văzut un picior… un pantof.

— Aa, bun! Spuneați mai devreme că instructorul care vă însoțea a fost arestat. Pot să vă întreb cum a decurs această arestare?

— Doi ofițeri s-au apropiat de noi, l-au luat deoparte și i-au spus ceva, n-am nici cea mai vagă idee, n-am auzit nimic. Apoi unul dintre ofițeri s-a îndepărtat împreună cu el în timp ce al

doilea mi s-a alăturat.

— Vi s-a spus că e vorba de o arestare?

— Nu…

— Deci nu puteți jura că a fost o arestare…

— Nu, bineînțeles, dar circumstanțele… mai ales ceea ce s-a petrecut apoi, m-au făcut să deduc că…

— Ușurel. Ofițerul este cel care v-a vorbit de bătrânel. Apoi, dumneavoastră ați tras concluzia că și el era trădător, pentru că ați auzit un foc de armă și ați zărit vârful unui pantof prin ușă. În ceea ce-l privește pe ofițerul instructor, tot ce știți este că a fost chemat undeva. Evenimentele acestea sunt cam confuze, ca să nu spun altfel. Da, deci ce ne mai rămâne? Ah, da! Spionul acela pe care l-ați găsit dormind în baie?

— Da.

— Oare ce voia el să facă în baia aceea după ce fotografiase documente atât de importante? Doar nu venise să-și facă bilanțul pe chiuvete! De-altfel ați putut intra, deci ușa nu era închisă cu cheia…

— De fapt… nu.

— Sunteți convins că toți oamenii ăștia sunt trădători?

N-am răspuns.

— Vedeți? Elanul dumneavoastră v-a făcut să trageți concluzii greșite.

— Scuzați-mă, l-am întrerupt, să spunem că nu erau trădători, dar atunci cum se explică toate aceste incidente? Și ce-ar putea să-nsemne toate astea? O mascaradă? O comedie care se joacă pentru mine? De ce? În ce scop?

— Ha! făcu el surâzând cu toate gropițele, nu știu. Poate că s-a încercat vaccinarea dumneavoastră împotriva trădării și vi s-au injectat, ca să spunem așa, doze microscopice. În cazul cel mai rău, și Erms însuși ar fi putut să facă ceva care să vi se pară suspect, de neînțeles, și totuși n-o să ajungeți până acolo încât să-l bănuiți chiar și pe el că este un trădător, nu-i așa? Sau poate că și el…?

Mă privea aspru. Irisul îi sclipea rece pe chipul rotund, totuși alteori atât de blând!

Nu așteptă răspunsul meu.

— Mai avem de înghițit o pilulă, cea mai amară dintre toate, cu siguranță. Mă gândesc la instrucțiuni. Textul era, bineînțeles, cifrat. L-ați examinat suficient în fiecare detaliu al lui ca să

puteți afirma că erau descrise acolo toate întâmplările prin care ați trecut de la început? Toate demersurile dumneavoastră, toate gândurile?

— De fapt, nu, am ezitat eu, era imposibil, n-am putut să parcurg decât câteva rânduri. Era vorba de ziduri albe, de culoare, de uși aliniate, de sentimentul de abandon și singurătate care mă apăsa atât de mult. Frazele acestea… nu mi le amintesc cuvânt cu cuvânt, bineînțeles, dar ai spune că cineva mi le luase de pe buze…

— E tot ce-ați putut citi?

— Da. De fapt, din când în când, oamenii pe care i-am întâlnit au făcut anumite aluzii la evenimentele pe care le-am trăit și chiar la gândurile care mi-au trecut prin cap. De exemplu Prandtl, șeful Serviciului Cifru. V-am mai vorbit despre asta.

— Dar n-a făcut altceva decât să vă arate un scurt mesaj cifrat, ca un fel de eșantion, de exemplu?

— În aparență da, dar în fapt acest mesaj reprezenta exact răspunsul la întrebarea pe care eu mi-o pusesem mental.

— Știați că li se întâmplă uneori persoanelor superstițioase ca, în momente critice, să deschidă Biblia la întâmplare în speranța că vor descoperi vreun semn oarecare despre destinul lor – ca un fel de ghicit?!

— Bineînțeles, că știu…

— Dar nu credeți că asta i-ar putea ajuta?

— Nu, din moment ce hazardul întoarce paginile.

— În cazul dumneavoastră nu poate fi vorba tot de rezultatul hazardului, al coincidenței?

— Coincidențele astea sunt mult prea numeroase… am mormăit aproape împotriva voinței mele.

Nu mă credea. Nu făcusem altceva decât să-i prezint un rezumat succint al evenimentelor, fără să pot să-i redau aura aceea diabolică emanând din toate: sentimentul acela amestecat, de perfecțiune și absurditate. Doctorul surâdea cu blândețe.

— Ceea ce mi-ați povestit dumneavoastră nu este nici viziune, nici halucinație, nici fantasmagorie. Cu certitudine. Doar că totul se datorează impetuozității, nerăbdării, dorinței pe care o aveți de a înțelege imediat totul, de a ghici ce vă așteaptă, ce se așteaptă de la dumneavoastră. Bănuiesc că se dorește de la dumneavoastră dezvoltarea la maximum a perspicacității, a

spiritului de observație, a vigilenței, sensibilitatea memoriei la cele mai mici detalii, ascuțirea simțului critic – această veritabilă sită intelectuală care ne permite să separăm neghina de grâu – și a multor altor aptitudini și calități indispensabile în îndeplinirea sarcinii ce vă va fi încredințată. Nu este deci vorba de o serie de încercări, așa cum ați spus dumneavoastră, ci mai degrabă de un soi de antrenament. Or, un asemenea antrenament, mai ales dacă e intensiv, poate provoca epuizarea subiectului. Este exact ceea ce se întâmplă în cazul dumneavoastră.

Fixam orbitele craniului fără să spun un cuvânt. Mă simțeam gol pe dinăuntru, totul îmi era indiferent. Și, de altfel, surâsul doctorului mi se părea puțin cam prea afabil.

— Vă rog să mă scuzați că am uitat să vă previn în legătură cu hainele, spuse radiind de bunăvoință. De altfel, infirmiera ar fi trebuit să le aducă de mult; cred că dintr-un moment în altul…

În timp ce vorbea, un gând vag își făcea încet, încet loc în mintea mea. Dar simțeam că nu voi avea niciodată curajul să-l formulez direct.

— Aveți aici… ăăă… un serviciu de neurologie? am întrebat neglijent. Am văzut cum i-au tremurat pleoapele în dosul ochelarilor.

— Desigur, răspunse cu bunăvoință, avem chiar și o mică clinică de boli mintale, oh, chiar mică, doar câteva paturi… Vă interesează? Se spune că spiritul unei epoci se manifestă prin nebunia ei, aceasta ar fi, într-un fel, un *extractum millenii* condensat, dar sunt și multe exagerări… Totuși dacă doriți să vă faceți niște controale, niște teste, nu mă opun deloc, cu atât mai mult cu cât sperăm să nu ne părăsiți prea curând.

— Trebuie să rămân aici?

— Ar fi cât se poate de indicat, cel puțin pentru o perioadă de timp. Dar se înțelege de la sine că nimeni nu vrea să vă oprească…

— Deci credeți că sunt… am întrebat calm.

Păru șocat. Gropițele îi dispărură.

— Nu! Nici vorbă! E doar oboseala, surmenajul! Și ca să vă dovedesc, sunt dispus să vă conduc *ad altarem mente captorum.* E adevărat că în acest moment nu avem decât un număr mic de bolnavi. Sunt, de altfel, cazuri mai degrabă obișnuite de *Catatonia Provocativa,* și, mă rog, câteva obsesii

reziduale, ticuri, clipiri dese, imposibil de reprimat, disocieri taupografice de personalitate, *delatorium tremens,* într-un cuvânt cazuri cum se găsesc în literatură, nimic cu adevărat pasionant.

Continuă neobosit:

— Totuși, de câtva timp, am putut observa un sindrom destul de curios de triplare a personalității, un caz extrem de rar, cunoscut sub numele de „nebunia în trei”, *Dreieiniger Wahnsinn* sau *The Compound Madness* la autori străini: două părți se demască reciproc, fără încetare, în timp a treia face tot ce-i stă în putință să nu li se alăture. Acest al treilea, deci, suferă de un fel de *reservatio mentalis* neobișnuit de complexă, da… Și, afară de asta, poate v-ar interesa un caz de *mania autopersecutoria* sau psihoză auto-inchizitorială. Bolnavul se supune el însuși unui interogatoriu, uneori pe o durată neîntreruptă de patruzeci și opt de ore, până când intră în comă. Și, ca să închei, aș putea să vă arăt, ca o curiozitate, un caz de autocriptism…

— Ah, da? am spus indiferent.

— Bolnavul s-a refugiat în interiorul propriului său corp, explică doctorul (în timp ce, din cauza surescitării, pe obraz îi apăreau pete roșii), el nu se mai simte pe sine, ca să spun așa, ci se crede un ciocănel, știți dumneavoastră, osciorul acela din ureche; și crede că toate celelalte părți ale corpului sunt agenți dușmani… Dar în acest moment nu pot, din păcate, să vă duc, trebuie să-mi fac tura în alt serviciu… dar dacă ați dori să așteptați puțin, infirmiera vă va aduce hainele. Între timp poate doriți să aruncați o privire în bibliotecă. V-aș ruga să aveți puțină răbdare… Vă rog să mă scuzați.

M-am ridicat; stăteam în picioare lângă fotoliu, mă simțeam cam prost în halatul prea mare pentru mine și mă și iritau puțin culorile lui cam frivole. Doctorul veni spre mine; îmi întinse o mână caldă și fermă, cam plinuță, și spuse:

— Nu vă faceți probleme. Ceva mai puține prejudecăți, ceva mai multă simplitate și curaj, și o să vedeți că totul o să fie bine.

— Mulțumesc, am mormăit eu drept răspuns.

Surâdea din nou și-mi făcea cu mâna din prag în semn de încurajare. Ieși. Am așteptat un moment, apoi, văzând că infirmiera tot nu venea, m-am întors la masă, unde am început să studiez craniul întors acum spre mine. Surâdea cu toți dinții, lungi și ascuțiți. L-am luat cu un gest mașinal și i-am mișcat de

câteva ori maxilarul inferior, susținut de resorturi. De-o parte și de cealaltă, pe tâmple, i se înșurubaseră niște tije curbate. Calota fusese decupată cu grijă de jur împrejur și se sălta ca un capac. Dar n-am vrut să scot tijele. Craniul, așa cum era, plin, sferic, îmi plăcea mai mult. Probabil fusese lăsat la macerat mult timp, fiindcă lucea ca și cum ar fi fost acoperit cu un strat fin de grăsime. Totuși, suprafața care lucea era uscată. Dacă ar fi fost uns cu grăsime, s-ar fi simțit la pipăit.

Câtă eleganță în aceste dantelării care se întrepătrund, oasele acestea ale bolții care se asamblează cu atâta precizie! Baza, răsturnată, evoca într-un fel peisajul lunar, cu nenumăratele ei breșe și protuberanțe, cu munții și vârfurile osoase, cu orificiul acela în mijloc, larg ca un crater, pe care urmează în mod normal să se fixeze vertebrele. „Oare pe unde-o fi șira spinării?” m-am întrebat așezându-mă în fața craniului, cu coatele sprijinite pe masă. Infirmiera tot nu venise.

Mi-am lăsat gândurile să zboare la întâmplare. Mi-am amintit povestea unui om care suferea de o adevărată fobie a scheletului, a propriului său schelet. Se temea îngrozitor; evita să vorbească despre asta, evita chiar să se atingă, de frică să nu simtă sub învelișul suplu al pielii această schelărie dură, care nu-și aștepta decât eliberarea... M-am mai gândit și că, pentru noi, scheletul nu este altceva decât un simbol al morții, un avertisment pe un afiș sau pe un flacon. Odinioară, acum mai multe secole, scheletele care figurau pe planșele de anatomie nu erau reprezentate ca în zilele noastre, întotdeauna în aceeași poziție perfectă artificială, înțepenite în poziția de drepți, ci, dimpotrivă, în atitudini pline de viață. Unele țopăiau, altele, cu tibiile încrucișate și cu falangele sub osatura feței, abia atingând cu cotul sarcofagul pe care se sprijineau, aruncau spre tine priviri atente și nostalgice din orbitele lor goale. Mi-am amintit chiar o mică gravură în lemn care reprezenta un cuplu de îndrăgostiți – unul dintre schelete avea într-adevăr un aer pudic!

Craniul acesta, totuși, era cât se poate de modern, neted, strălucind de curățenie, igienic dacă vreți. Maxilarele, ca două elegante balustrade formau un fel de balcon sub fiecare orbită. Orificiul deschis din locul nasului te putea neliniști puțin, dar nu era decât un mic defect, o infirmitate dificil de retușat. În schimb zâmbetul, atât de perfect încât uitai cu desăvârșire absența buzelor, te punea pe gânduri. Am ridicat craniul și l-am

cântărit în mână. Oasele erau destul de grele. I-am ciocănit suprafața, apoi brusc, mi-am strâns ochii și l-am apropiat de nas. Mai întâi am simțit doar un miros de praf, înțepător, nevinovat. Apoi o infimă și disimulată exalație… ceva suspect. Am lipit masa aceea rece de nări și am inspirat adânc: da! fără îndoială! Un iz, oh, un imperceptibil iz… Și încă, și încă… și… trădare!

Craniul exala un miros de putreziciune trădând proveniența ilegală. Cu un soi de amețeală, am adulmecat crima care se ascundea în spatele acestei mobile elegante de fildeș, orificiul sângerând din care fusese smulsă coloana; am amușinat încă o dată: netezimea, curățenia, albeața, totul era o escrocherie. Ce dezgust! Am inspirat o ultimă dată, avid, terorizat, apoi am aruncat craniul pe masă și am început să-mi șterg cu putere buzele, nasul, degetele, cu poalele halatului. Dar deja ceva mă atrăgea din nou spre craniu, ceva irezistibil…

Infirmiera intră fără să bată. Avea pe braț costumul și cămașa împăturite cu grijă, spălate, călcate, ca noi. Puse totul pe masă, lângă craniu. I-am mulțumit. Înclină scurt din cap și ieși.

XI

Mă îmbrăcam în baie. Ușa era întredeschisă, micul coridor pustiu și puteam în orice moment să văd hârca în camera a cărei ușă rămăsese și ea deschisă. O, frumusețe fără pereche! Aș fi putut să-l contemplu ore întregi, atât de mare era sfânta oroare care mă cuprinsese; îmbătătoare și dezgustătoare, după ceea ce descoperisem. O teamă ciudată mă cuprinse, nu atât față de craniu, cât față de mine însumi. Pentru că, la urma urmei, ce încercam eu să descopăr astfel? Nu era altceva decât o grămăjoară de oase bine fierte, o mică bucată de carcasă. Și atunci, de unde plăcerea asta de a-l cerceta, de a-l adulmeca cu un dezgust crescând, dar neputând să mă detașez? Să fie oare pentru că mă gândeam la moartea omului căruia îi aparținuse? Nu, omul nu avea nimic a face cu bibeloul acesta postum convertit în presse-papier. Oricum, asta nu mă privea. Ce bizar, m-am gândit. În orice caz, am început să înțeleg de ce odinioară, cu mult înainte, se bea vin din cranii. Îi creștea savoarea. Și mi-aș mai fi continuat așa meditația, dar, în scurt timp, am auzit cum pe coridor scârțâia ușa dinspre cabinetul de consultații al doctorului. Am închis ușa băii, mi-am încheiat haina, mi-am inspectat chipul în oglindă și încet, cu ezitări, am

riscat o privire afară.

În cameră erau doi bărbați, îmbrăcați în pijamale viu colorate.

Unul dintre ei avea părul roșu – aproape că părea vopsit – și decolorat pe alocuri. Stătea cu spatele la mine; cu capul aplecat, încerca să descifreze titlurile volumelor. Al doilea, mai solid, avea pleoapele umflate, de culoarea ceaiului. Instalat la masa pe care se găsea craniul, spunea:

— Gata, oprește-te! Le știi deja pe de rost.

Am intrat în cabinet. Omul care stătea așezat îmi aruncă o privire rapidă. Gâtul alb și flasc contrasta cu fața brună, bronzată.

— Jucați? întrebă scoțând un carnet din buzunarul pijamalei sale de culoarea cireșii. Îl deschise și zarurile căzură pe masă.

— Care-i miza? am întrebat șovăielnic.

— Ca întotdeauna, stelele… Cine câștigă jocul ăsta, decide miza. În regulă?

Scutura deja zgomotos zarurile.

Eu tăceam. Le aruncă și urmări punctele: unsprezece.

— Dumneavoastră.

Îmi întinse carnetul. L-am scuturat și am aruncat zarurile la rândul meu, aveam un patru și doi de doi.

— Eu hotărăsc! strigă satisfăcut. Bun… Să zicem Malinflore! Nu e mai rău decât altceva!

De data asta dădu treisprezece.

— Ah! Am ratat-o cu un punct, spuse cu un zâmbet strâmb.

Am aruncat zarurile fără să le scutur. Doi de 5 și un 6.

— Pff… făcu el. Vă ascultăm…

— N-am idee… am mormăit.

— Hai, curaj.

— Amiradierul…

— Aa, țintiți departe! Bun, deci e rândul meu.

Făcu șapte puncte. E rândul meu. Am dat doi de 5, dar al treilea zar căzu pe masă și se rostogoli la picioarele bărbatului care, întors cu spatele, continua să inspecteze biblioteca.

— Ce e, cremator? întrebă partenerul meu fără să se miște din loc.

— Un șase! spuse insul după ce aruncă o privire rapidă pe jos.

— Ticălos! exclamă partenerul meu descoperindu-și dinții stricați. Ei bine? Nu vă jenați!

— Steaua… am început eu.

— Aa, nu! Ați făcut șaisprezece. Aveți dreptul la o constelație întreagă.

— O constelație? Bun… atunci constelația Bătrânului cu ochi de Aur, m-am auzit spunând.

Mi s-a părut că mă privea într-un fel aparte, că pleoapele îi băteau ca aripile unui fluture. În clipa aceea, celălalt se apropie de noi și spuse:

— Ascundeți-le, vine doctorul! În niciun caz să nu vă vadă jucând!

Omul se bâlbâia puțin. Fața lui ridată te ducea cu gândul la o veveriță: avea incisivii proeminenți, mustața roșie era ca o periuță. Ochii fără culoare erau prelungiți de riduri adânci.

— N-am fost prezentați. Îmi permiteți? Îmi întinse mâna. Sempriaq, cremator-șef. Sempriaq cu „q”, dacă nu vă supărați.

Mi-am spus repede numele. Cel așezat întrebă:

— Unde ți-e, domnule, doctorul? Continua să scuture carnetul cu zaruri.

— N-o să întârzie. Vă tratați aici?

— Da, am răspuns.

— Și noi. Am venit direct de la lucru ca să nu pierdem timpul. E mai practic așa, n-ai ce zice… N-aveți cumva o oglinjoară?

— Oprește-te, interveni celălalt-solidul. Dar Sempriaq nu-l asculta.

— Cred că am pe undeva, am zis. M-am scotocit prin buzunare și i-am dat o oglindă mică de nichel, pătrată, ușor zgâriată și stinsă de atâta folosință. Se uită mult timp în ea, deschise gura, își examină dinții stricați și începu să facă tot felul de grimase. Ziceai că încearcă să surprindă ce-avea mai hidos pe chip.

— Hm, hm… mormăi satisfăcut. Sinistru și drăguț. De mult n-am mai îmbătrânit așa! Un adevărat facies de cadavru dezgropat!

— Aveți aerul că vă place! am exclamat eu.

— Cred și eu. Nici nu se pune problema să-l văd, așa că cel puțin…

— Despre cine vorbiți?

— Da, e-adevărat, dumneavoastră nu sunteți la curent. Vorbesc despre fratele meu, el e în Misiune, n-o să-l văd prea curând. Mi-a făcut una groasă… așa că înțelegeți, îmi face totuși plăcere să-i văd mizeria pe față… ravagiile timpului, domnule

dragă…

— Oprește-te! repetă celălalt, de data asta cu o voce mai contrariată.

M-am uitat atent la el. Cu toate că Sempriaq era mai mic și mai slab, avea totuși trăsături comune cu tovarășul său: cei doi bărbați semănau ca două costume cu tăietură diferită, dar la fel de uzate; semănau ca doi funcționari care au îmbătrânit în același timp în același birou. Pielea, care la unul se uscase și se ridase, devenise la celălalt flască, plisată, creponată. Sempriaq încerca să și-o scoată în evidență, ba își mângâia mustața roșie cu unghia lungă și îngustă de la degetul mic, ba făcea câte-o mișcare ca și cum ar fi vrut să-și aranjeze gulerul, dar atunci mâna îi aluneca de-a lungul gâtului gol și brăzdat de riduri aflate la vedere, căci personajul era în pijama, o pijama verde praz cu cusături argintii.

— Așa deci, urmați un tratament? spuse încercând să reia conversația. Excelent, excelent… hă, hă… principalul e să fii sănătos.

— Jucăm? întrebă celălalt cu o voce nazală.

— Puah! Zaruri? pufni crematorul înfundat. N-ai și tu o propunere mai originală?

Cineva se uita pe furiș prin ușa întredeschisă. Am văzut o pupilă strălucind. Apoi dispăru.

— Of, of… Ăsta-i Moutton. Trebuie să-și facă întotdeauna mendrele, bombăni jucătorul.

Ușa se deschise larg și intră un bărbat care-și târșâia picioarele. Era înalt, slab ca un schelet și avea o pijama în dungi. Pe brațul stâng ținea costumul împăturit, iar în mâna dreaptă un prosop din care ieșea capacul unui termos. Avea un nas proeminent, coroiat, care se potrivea foarte bine cu un măr al lui Adam mereu în mișcare. Ochii decolorați, terni, umezi, aveau o expresie vagă, oarecum inspirată, și contrastau curios cu vivacitatea lui. Salută încă înainte de a trece pragul.

— Salut, băieți! Salut. Doctorul n-o să apară prea curând, l-a chemat șeful la apel.

— Cum? Încă un atac? întrebă solidul cu un soi de indiferență.

— Ce știu eu? Nasometrul lui e pe zero, he, he! Nu-l așteptăm, ce, n-avem altceva mai bun de făcut? Așa că haideți, puișorilor, totul e gata!

— Clar. Ăsta e Moutton. Beat ca un porc. Așa e întotdeauna!

murmură tipul solid, fără niciun entuziasm. Dar era deja în picioare. Crematorul își mângâia mustața.

— Doar noi trei?

— Noi trei! Plus micuțul stagiar. Ca să facă onorurile casei, paharnic, hă, hă, asta se-nghite, băi, copii de trupă! Hai, bateria e gata! Înainte!

Am schițat câțiva pași, sperând totuși că voi putea să scap, dar bărbatul își întoarse ochii umezi spre mine.

— Ce, unu' nou? mai aruncă el cu o voce răgușită. Dar ce plăcere ne va face! Nimic altceva decât o troscăneală, dăm pe gât un păhărel! Așa că faceți-ne onoarea de a ne însoți!

Am început prin a refuza, dar nimeni nu dădea atenție protestelor mele, iar cei doi mă scoaseră din birou, ținându-mă de braț. Crematorul ieșea și el. Astfel, prins între o pijama de culoarea cireșii și o alta violet, printre certuri și tratative (căci continuam să protestez slab), am ajuns pe un culoar, sau mai degrabă un mic coridor îngust care părea chiar mai îngust, din cauza ușilor deschise care ne barau trecerea. Fanaticul jucător de zaruri deschise calea și, distribuind câte o lovitură când în dreapta, când în stânga, trântea ușile una câte una. Zgomotul se repercuta pe tot etajul și însoțea continuu cortegiul nostru deja prea zgomotos. Una dintre uși, prost închisă, se redeschise violent și am putut să zăresc un salon plin de bătrâne îmbrăcate în pelerine, voaluri și mantouri lungi până în pământ. Am auzit în trecere ecourile difuze și discordante ale unui scandal.

— Asta ce mai e? am întrebat uluit, în timp ce ne continuam drumul.

— Stocul nostru, răspunse crematorul, care mergea în spatele meu. Rezerva noastră de bunici. Pe-aici, pe-aici, mai spuse înfigându-mi un deget în spate. Degaja un parfum vulgar de briantină amestecată cu miros de cerneală și săpun.

Tipul solid care mergea în față păru dintr-odată animat de un nou suflu. Nu mai mergea, avansa cu pași mari, gesticulând și fluierând. Ajuns în fața ultimei uși, își aranja pijamaua ca și cum ar fi fost un moșneag, tuși ceremonios și deschise ușa atât de impetuos încât rămase cu clanța în mână.

— Binevoiți a fi oaspeții umilei mele locuințe!

Ne-am invitat politicos unul pe altul un timp. Pereții camerei erau goi. Doar într-un colț, lângă intrare, se găsea un dulap masiv, vechi. La mijloc era o masă mare, rotundă, acoperită cu o

față de masă strălucitor de albă, plină de sticle cu gâturi lungi, lucind ușor și farfurii umplute cu mâncare. În față, la capătul celălalt al camerei, lângă un maldăr de scaune puse unul peste celălalt ca în restaurantele în aer liber, își făcea de lucru un tânăr cu un păr extraordinar de bogat, și el în pijama. Desfăcea acum unul câte unul scaunele care scârțâiau îngrozitor și așeza deoparte pe cele șchioape. Cel solid se grăbi să-l ajute. În tot acest timp, însetatul inițiator al acestei ceremonii, răspunzând, dacă nu mă-nșel, la numele de Moutton, rămăsese în picioare, cu brațele încrucișate. Ca un general care contempla viitorul câmp de bătălie de pe înălțimea unei coline, el îmbrățișa cu privirea felurile care încărcau masa.

— Pardon! se auzi o voce lângă mine. M-am tras la o parte ca să-l las să treacă pe tânărul care ducea în brațe mai multe sticle de vin. După ce-și depuse povara, acesta veni să se prezinte:

— Klappershlang, spuse strângându-mi mâna politicos. Stagiar… de ieri… adăugă roșind brusc. I-am zâmbit. Eu cred că avea mai mult de douăzeci de ani. Șuvițe dese și negre ca smoala îi acopereau fruntea palidă și îi cădeau pe urechi în bucle groase și răsucite ca niște brelocuri.

— Haideți, camarazi! La locurile voastre, decretă Moutton frecându-și mâinile.

Apoi, fără să aștepte ca măcar să ne așezăm toți pe scaunele care scârțâiau periculos, începu să umple paharele. Schiță un mic surâs gurmand care-i făcea fața să alunece spre stânga și ridică paharul strigând:

— Domnilor! Pentru Edificiu!

— Ficiuuul! Urlă toată lumea în cor.

Am ciocnit și am băut. Alcoolul avea un gust ciudat și-mi înfierbânta încet pieptul. Moutton turnă din nou, înghiți o dușcă bună, plescăi și strigă: „Bisez!”. Apoi dădu paharul peste cap. Crematorul, prăbușit pe scaun se umfla cu sandviciuri și scuipa sâmburii de măsline ochind pe cât putea el mai bine farfuria tânărului. Moutton turna întruna. Începuse să-mi fie cald. Alcoolul nu mi se urca la cap, dar aveam impresia că intru, împreună cu tot ce mă înconjoară, într-o pânză de lichid, densă și tremurând de lumină. Nici nu se umpleau bine paharele, că și trebuiau golite. Ai fi zis că tovarășii mei se grăbeau ca și cum s-ar fi temut să nu vină cineva dintr-un moment în altul și să le întrerupă banchetul acesta improvizat. M-am mirat să-i văd deja

atât de veseli, după doar câteva pahare.

— Ce fel de prăjitură e asta, întrebă cel solid, cu gura plină. Turtă dulce?

— Hă, hă… turtă de spion, zise Moutton. Crematorul pufni în râs și începu să debiteze tot ce-i trecea prin cap: bancuri, înjurături, calambururi de bețiv se amestecau unele cu altele.

— În sănătatea ta, mielule! Și-n a ta, cioară mâncătoare de morți! se congestiona cel solid.

— Tanatofilia este atracția față de moarte, nu față de morți, ignorantule! ripostă crematorul.

Curând nu ne-am mai putut auzi. Până și țipetele se pierdeau în scandalul general. Toasturi și urări se succedau fără încetare. Beam cu atât mai mult cu cât bancurile și glumele mi se păreau de o oribilă platitudine; încercam să-mi înec dezgustul și disperarea. Moutton începu să cânte într-un falset de-ți lua mințile; degetele voluptuos contorsionate îi alergau pe fața de masă, mima dansul lasciv al unui cuplu de amanți. Cât despre cremator, ingurgita pahar după pahar și arunca mici castraveciori murați în obrazul tânărului care nici măcar nu încerca să se ferească. Între timp, solidul răgea ca un taur:

— Să cântăm, să bem, un cântec scurt de sărbătoare!

— Să cântăm!

— Un cântec scurt! reluă corul.

Apoi, brusc, țâșni în picioare, se clătină puțin, își smulse peruca, o aruncă pe jos și strigă în timp ce sudoarea îi curgea pe craniul dezgolit:

— O facem lată sau n-o facem deloc! Haideți, băieți, să jucăm piedici!

— Piedici!

— Nu, ghicitori!

— Hi, hi, hi, ha, ha, ha, ! urlau înroșindu-se care mai de care.

— Prieteni, să bem pentru fraternitate! Pentru momentul acesta pur de fericire! exclamă crematorul acoperindu-și mâinile cu sărutări.

— Pentru succesul, tra… tratamentului, în sănătatea doctorului, prea iubiți camarazi! Nu uitați doc… doctorul! Urlă Moutton.

— Păcat că nu sunt femei… am fi dansat o polcă…

— Ah, femeile! Îți tulbură ideile!

— Haideți, spioni ai patriei! tună solidul fără să-i pese de

nimeni. Apoi se opri brusc, sughiță, se uită la noi cu ochii injectați de sânge și-și linse buzele scoțând o limbă roz și ascuțită.

„Ce caut eu aici?” m-am gândit cu oroare. Cât de scârboasă e beția asta de mici funcționari, ce mai băută de mâna a șaptea, ți-e și milă… câtă osteneală își dau…

— Haideți dom…nilor! În sănătatea musafirului nostru! În sănătatea străjerului nostru! Ura pentru cremator! Trăiască bucuria! strigă slab careva, de sub masă.

— Da, ura pentru el!

— Să bem în sănătatea lui!

— Prosperitate!

— Posteritate!

— Rinichi soté! urlară ei într-o veritabilă cacofonie. Mi-era într-adevăr milă de tânăr. Tovarășii lui încercau în mod rușinos să-l îmbete, umplându-i pahar după pahar. Cu craniul roșu și congestionat, părând gata să explodeze (dar cu gâtul tot atât de ciudat de palid), solidul lovea cu lingura într-o sticlă. Văzând că n-are niciun efect, luă sticla și o aruncă din toate puterile pe jos. Zgomotul de sticlă spartă restabili instantaneu liniștea. Făcu un efort să se ridice și să vorbească, dar un râs spasmodic îi înnodă coardele vocale, începu să se agite ca să ne atragă atenția și reuși în sfârșit să spună printre sughițuri:

— Să continue sărbătoarea! Jocuri! Ghicitori!

— Ura! strigară toți.

— Înainte; Marș! săriți! Cine începe?

În fundul pădurii..
Un adăpost se află…
Ce bine-i cu tine…
Spionule dragă…

cânta Moutton.

— Domnilor… frați iubiți… strigă solidul încercând să acopere vocea cântărețului. Ghicitoarea numărul unu: cine a văzut instrucțiunile?

Întrebarea declanșă o explozie de râsete. M-am înfiorat la vederea acestor carcase scuturate, a acestor prăpăstii căscate. Tânărul și crematorul hohoteau literalmente; ultimul spuse dintr-un suflu:

— Migdale sărate!

Din nou paharele se ridicară și se cio mră formând o coroană strălucitoare deasupra feței de masă. În culmea extazului, crematorul își acoperea palmele cu sărutări pasionate. Lângă — mine, Moutton făcea gargară cu țuică. În momentul în care își apăsase nasul de marginea paharului, un mic șănțuleț i se imprimase pe piele, și, în loc să-i dispară, îi rămăsese acolo. Băutorul nici nu-și dăduse seama măcar. „Parc-ar fi de ceară”, mi-am spus. Dar gândul acesta nu mă tulbură deloc. Solidului îi era din ce în ce mai cald; se dezbrăcase; își ținea bluza de pijama pe mână și rămăsese până la brâu gol. Sudoarea i se prelungea pe pieptul dezgustător, gras și catifelat. Acum se scobea în urechi.

— Polca spionilor! Polca spionilor! Polca spionilor! cântau în cor Moutton și tânărul, ai cărui ochi albaștri o luaseră deja razna. Întrerupându-se din sărutări, crematorul li se alătură la refren:

— Să furăm dosarele! Să citim dosarele! Să copiem dosarele!

— Domnilor… ghicitoarea numărul doi: ce este căsătoria, urlă răgușit și lubric roșcovanul. Seamănă cu o femeie mare și catifelată.

— Cea mai mică unitate de spionaj, răspunse tot el, căci nimeni nu-l asculta.

Figurile strâmbe și congestionate îmi jucau în fața ochilor. Mi se părea că Moutton își mișcă urechile ca să-i facă semne crematorului, dar în mod sigur nu era decât o halucinație: erau mult prea zdruncinați amândoi. Sempriaq smulse un pahar de la unul dintre tovarășii săi, îl dădu pe gât, apoi îl aruncă pe jos și se ridică. Alcool și salivă îi curgeau pe mustața roșie.

— Ia te uită! Parcă-i mai frumos! strigară ceilalți. Priviți, domnilor! Câtă noblețe îi strălucește pe față! Merită să urce în grad!

— Liniște! vocifera crematorul pălind îngrozitor. Se clătina și nu reușea să-și găsească echilibrul. În fine, se sprijini de marginea mesei cu mâinile desfăcute și tuși; cu ochii înecați în lacrimi, arătându-și dinții de veveriță declară:

— Oo, tinerețe pierdută! Oo, verde paradis al amorurilor copilărești! Și tu, o dulcea mea casă natală! Unde sunt eu acum! Unde-au fugit acele zile istorice, preistorice? Unde-mi sunt mânuțele nevinovate, degetele roz, unghiuțele mele drăguțe…

Doamne! unde sunt? N-a mai rămas nimic! Adio, totul se năruiește… nu, totul se năclăiește…

— Taci! strigă Moutton. Adulmecând aerul cu nasul său imens și nările dilatate, îl observă o clipă pe tânărul de lângă el, apoi îi înfundă în gură gâtul unei sticle pline și-i spuse împingându-i cu forță capul:

— Tu, nu-l asculta!

Neavând încotro, nefericitul trebui să înghită repede conținutul sticlei. Doar gâlgâiturile lui mai tulburau acum liniștea de moarte care domnea în cameră. Cu ochii îngustați, crematorul privea lichidul care dispărea încet-încet. Apoi tuși și reluă:

— Vai! Cum aș putea răspunde pentru incomoda mea mână dreaptă! Pentru trompa mea! Ghearele mele? Colții mei? Dovleacul meu? Iată-mă în fața dumneavoastră, violat de existență…

Se întrerupse căci se-ntâmplase ceva ciudat. După ce scoase sticla goală din gura puștiului prăbușit în brațele lui, slăbănogul hotărâse cu o voce calmă și dintr-odată perfect normală.

— Ajunge!

— Ce? bombăni solidul. Se aplecă spre cel prăvălit și îi examină pupilele. Apoi, aparent satisfăcut de această mică inspecție, îl lăsă din mână; corpul se rostogoli sub masă cu un zgomot surd. Începu deîndată să emită sforăituri sonore, aproape sălbatice.

Crematorul se așeză, își șterse cu grijă fruntea și fața cu batista și-și întinse mustățile. Ceilalți își făceau și ei de lucru, se agitau, tușeau…

Mă uitam în jurul meu și nu-mi venea să cred ochilor. Peste tot fardul se ștergea, fiecare își punea pe masă sprâncene, măști. Extraordinar, privirile își pierdeau confuzia, frunțile deveneau înțelepte, chipurile nu mai aveau acel aer de dezmăț birocratic. Slăbănogul (continuam să-l numesc așa, cu toate că obrajii săi fuseseră acum rotunjiți) se apropie de mine și, surâzând politicos îmi spuse cu voce joasă:

— Sper că veți avea bunăvoința să scuzați această mascaradă. E un lucru extrem de neplăcut, e-adevărat, dar era vorba de un caz de *vis maior…* Credeți-ne, niciunul nu a făcut asta de plăcere… Când un om începe să se joace de-a dezumflatul, chiar în glumă, sfârșește întotdeauna prin a se

dezumfla un pic…

— Dar apoi se umflă din nou, spuse crematorul din cealaltă parte a mesei, examinându-și mâinile cu mare dezgust.

Eu tăceam.

Slăbănogul se sprijini de spătarul scaunului meu. Manșetele unei cămăși de mătase îi ieșeau din pijama.

— Când ignobili, când nobili, e ritmul istoriei, un balansoar deasupra abisului…

Ridică fruntea.

— Și-acum vă rugăm serios să binevoiți a fi oaspetele nostru în sânul acestei reuniuni poate prea academice, această adunare de abstractori, dacă pot să spun așa…

— Pardon?! am bălmăjit. Nu-mi reveneam încă după această bruscă schimbare.

— Ei da… în realitate suntem cu toții profesori… Iată-l pe profesorul Deluge, spuse arătându-mi-l pe cel solid. Acesta tocmai se străduia să-l scoată pe cel care sforăia de sub scaun și să-l sprijine de perete. O frumoasă uniformă de ofițer apărea de sub pijamaua desfăcută a pretinsului stagiar.

— Știți, Deluge este titularul catedrei celor două infiltrații.

— A celor două…?

— Da. Agentura și provocatura… – N-are pereche în tot ceea ce ține de camuflaj… Cine deci, dacă nu el, ar fi putut să infiltreze, jumătate din stelele galaxiei noastre?

— Moutton! E secret de stat, spuse solidul pe jumătate serios, pe jumătate provocator. Își aranjă ținuta, luă o sticlă de apă minerală și își udă abundent craniul gol.

— Ești sigur că și-a pierdut complet cunoștința? întrebă crematorul ținându-și fața în mâini ca și cum ar fi luptat contra aburilor alcoolului.

— De fapt sforăie cam tare pentru un puști, am spus eu. Și mi-am amintit cum încercaseră încă de la început tovarășii săi să-l îmbete pe tânărul ofițer în pijama.

— Un puști? Ar putea fi tatăl dumneavoastră… răspunse profesorul cel solid respirând zgomotos. Tocmai se pregătea să își șteargă delicat craniul, asta în timp ce sorbea dintr-un pahar de apă minerală.

— Puteți să-l credeți pe Deluge, se pricepe, declară Moutton zâmbind. Spunând aceste cuvinte, ridică un colț al feței de masă care atârna până la pământ și am putut să văd că înfățișarea

omenească a doctului roșcovan înceta exact în dreptul dantelei feței de masă.

— Pseudopode, explică el văzându-mi privirea stupefiată. Pentru ocazii ca acestea… nu se poate spune că nu sunt practice…

— Sunteți deci… toți… profesori? am bâiguit.

Din nefericire, eram aproape de a avea ceva clar în cap.

— Toți, în afară de crematorul nostru. Doar că specialitatea lui acoperă toate serviciile. În calitatea lui de director al facultății de cadaverologie și conservator *custodia eius cremationi similis,* el face parte din corpul universitar.

— Ah… Deci domnul Sempriaq este într-adevăr cremator? Credeam că…

— Că se preface? Nu. Arătă din cap spre colțul din care proveneau sforăielile discordante. El își dă exact seama. Un tip dur, ăla de colo.

— Nu te plânge, Moutton, azi n-a mers prea rău, spuse solidul profesor punând paharul pe masă. Știți, uneori, înainte de-a ajunge până la capăt, suntem obligați să povestim tot soiul de istorii despre spioni-veterani, agenturi din alte vremuri bune, contacte loiale, ghearele spionajului (aici mai cântăm, ca să fim mai convingători, și niște romanțe pentru manichiuriste), corpuri de gardă și loje secrete, comerț cu date și asta până la jumătatea nopții. Fără să punem la socoteală că iarna, debitezi toate astea și trebuie în același timp să pui lemne pe foc, în sobă… declamând diverse, recitând bucăți cifrate… Și trage întotdeauna, și eu răcesc întotdeauna…

Ridică din umeri cu umor.

— Și încă cum! exclamă crematorul care ședea foarte drept în scaunul său. Avea aceeași față de veveriță, mai puțin aerul acela de funcționar limitat. Cu trăsăturile crispate într-o grimasă sarcastică, începu să fredoneze:

— Noi, acei drăguți spioni…

— Gata husare! nu mai suport cântecele astea! vociferă profesorul Deluge.

— Husar? am repetat eu mirat.

— Vă surprinde că-l numesc husar pe Sempriaq? suntem profesori, e adevărat, dar ne-am păstrat poreclele studențești de pe vremea când mai eram tineri învățăcei. Deluge a fost poreclit „Originalul” de către tovarășii săi… cât despre „husar”

sau „străjer”, ele provin de la faptul că Sempriaq, într-un anume sens, păzește una din porțile Edificiului: cea care nu are decât o față întoarsă spre noi…

Nu eram sigur că înțelesesem bine, dar nu îndrăzneam să-mi duc ancheta mai departe. Așa că am lăsat să treacă un moment mai lung până să iau din nou cuvântul:

— Și care este specialitatea dumneavoastră, domnule profesor?

— A mea? Sunt profesor de edificologie, în afară de asta conduc un seminar de desemantizare și mă ocup puțin de spio-statistică… calcul indicatorial, cifromatică… dar astea așa… ca violon d’Ingres.

— Adevărata virtute nu se teme de elogii, spuse Deluge. Vedeți dumneavoastră, profesorul Moutton a creat fizica nucleară. Cazuistica trădării și programatica parajuridică conțin lungi serii de tripleți și de cvintupleți… visul debutanților… dar destul! La arme, cetățeni, la arme! *Nunc est bibendum!*

Și spunând aceste cuvinte, luă sticla pe care crematorul tocmai o destupase.

— Cum… am spus, complet debusolat, începem iar să bem?

— Nu-mi păreți câtuși de puțin amabil. Mare păcat… Dar de ce credeți că ne-am adunat aici?

— Da, sigur, doar că… am băut deja atât de mult… iertați-mi franchețea, dar…

— Nu e nimic rău în asta. Vedeți, ceea ce am băut până acum nu contează. Era vorba doar de o operațiune fictivă, explică solidul profesor cu complezență, de-altfel nu mai e vorba de rachiu; o să ne mulțumim cu un coniac, un lichior dulce, un vin ușor… ce vreți, trebuie să lubrifiem puțin materia cenușie, altfel nu mai merge…

— Poate, poate…

Sticla trecu din mână în mână în jurul mesei. Nobila băutură fu savurată cu o gravitate ceremonioasă și redresă rapid umorul grupului, deteriorat puțin de evenimentele recente. În cursul conversației am aflat că profesorul Moutton era și elenist.

— Studii atât de abstracte! am exclamat.

— Abstracte? Ce spuneți acolo? Ce faceți atunci cu calul troian, care a fost la originea criptohipismului? Ați uitat cum a demascat-o Ulise pe Circe? Dar camuflajul muzical al sirenelor? Și metodele care permit recunoașterea cuiva după felul cum

cântă și dansează? Dar Parcele, dar lebăda, agent al lui Zeus?

— Apropo, spuse Sempriaq, cunoașteți opera *Cadaveria Rusticana?*

— Nu.

— Studiile elenistice sunt pentru noi o adevărată mină de aur! continuă Moutton fără să dea atenție cuvintelor crematorului.

— Într-adevăr… am spus. Dar vreți, vă rog, să-mi spuneți ce cuprinde domeniul pe care vi l-ați ales… A, ă,… desemantizarea… Iertați-mi ignoranța, dar…

— Nu e cazul să vă scuzați. E vorba aici, nu-i așa, despre chiar esența vieții. Existența noastră nu este altceva decât un nesfârșit ciclu de spionaj. Spionăm secretele naturii… Știați oare că în Roma antică prin cuvântul „speculator” erau desemnați și savantul și cercetătorul și agentul secret? Orice savant este de fapt un spion *per eccellenza e per forza,* un indicator al Umanității infiltrat în sânul Ființei…

Ne umplu paharele și ciocnirăm.

— Vă surprinde? Ce vreți, a fost întotdeauna acea *„qualitas”* a persoanei *occulta.* Evul mediu își avea confreriile și ghildele de spioni… În limbi străine: spitzel, spione… uite espionismul este un curent artistic extrem de interesant… Pe fresce se văd deseori panglici lungi care flutură; sunt, vedeți dumneavoastră, panglicile pe care îngerii își scriau denunțurile… Rădăcina lui „spion” a dat și „spinal”, adică ceea ce provine din măduvă, cu alte cuvinte din străfunduri, esența tuturor lucrurilor… pe de altă parte cuvântul „turnător” ajuns în limbajul vulgar, vine de la „turn”, entitate mândră, singulară în mijlocul câmpiei entropice… Bun, deci acum avem „suspectus”, suspect, suspecclancibilistică… dar despre ce vorbeam, de fapt? Coniacul îmi tulbură mințile… Ah, da, despre specialitatea mea. Iată stimate domn, m-ați auzit, spunând „desemnează”, „semnifică”, am ajuns deci la capitolul „semnificații”… Acum trebuie să avansăm prudent! Din timpuri imemoriale omul nu a făcut altceva decât să desemneze obiectele, să le dea o semnificație. A făcut-o pentru pietre, pentru cranii, pentru soare, pentru semenii săi. Dându-le un sens, el a creat de fapt ființe noi, și deci viață dincolo de mormânt, tot felul de totemuri, mituri, culte, vapori călduți și acizi, legende, dragostea de patrie, neantul – și astfel sensul dat oricărui lucru a început să guverneze viața omului, – sensul acesta a devenit substanța ei,

fondul și cadrul, dar în același timp o capcană, o barieră! Semnificațiile au îmbătrânit, s-au încărcat de ani. Totuși, generațiile următoare nu puteau să creadă că strămoșii lor își risipiseră viața lăsându-se crucificați pentru zei inexistenți, devotându-se cultului pietrei filosofale, flogisticii, vrăjitoriei… această acumulare, această maturizare și putrezire a semnificațiilor erau considerate ca frazele unui proces natural, ale unei evoluții semantice. Apoi a venit rândul „marilor descoperiri” ale istoriei: această denumire s-a vulgarizat, vedeți dumneavoastră, ea s-a devalorizat până acolo încât se poate aplica la orice nou model de bombă. Da, da, credeți-mă, trebuie să mă credeți, chiar dacă doar cu ajutorul coniacului… Haideți, noroc!

Îmi umplu paharul și băurăm.

— Și atunci? spuse Moutton cu un surâs visător, pipăindu-și nasul. Unde vom ajunge? La desemantizare! Da, sigur! Este lucrul cel mai simplu din lume: extirparea semnificațiilor…

— Adică cum? am exclamat prostește. Am tăcut imediat, rușinat de întrebarea mea. Din fericire, Moutton nu observase nimic.

— Trebuie extirpate semnificațiile! declară el cu duritate. Istoria ne-a anchilozat destul lipindu-și peste tot carapacea groasă de semnificații, explicații și mistificări. În ceea ce mă privește, eu nu decojesc atomii. Nu extrag nici nucleele stelelor; în schimb, lent și sistematic, cu precizie, extirp semnificații.

— Dar nu este vorba, într-un anume sens, de o… distrugere?

Se uită la mine pieziș. Ceilalți șușotiră un moment, apoi tăcură. Sprijinit în continuare de perete, ofițerul sforăia conștiincios.

— Iată o reflecție interesantă… o distrugere? Ce vreți, când se inventează un lucru, fie că e vorba de o rachetă, fie de un nou model de furculiță, urmează întotdeauna multă confuzie, îndoieli, complicații! Dar când distrugeți ceva (mă folosesc deliberat de termenul acesta pentru că dumneavoastră l-ați menționat), orice s-ar spune, operația asta simplă și sigură…

— Vreți să spuneți că sunteți… partizan al distrugerii? am spus, luptând în zadar să-mi reprim zâmbetul stupid care mi se desena pe buze; dar parcă gura nu-mi mai aparținea – zâmbetul era din ce în ce mai deschis.

— Eh, nu eu, coniacul… spuse ciocnind ușor paharul cu al

meu.

— Pardon?

— Știți câte șanse are, conform unui calcul al probabilităților, o mică masă de materie din univers pentru a fi antrenată în circuitul proceselor vitale, fie sub forma unei frunze, fie sub forma unui cârnat, fie sub formă de apă în scopul umezirii noastre? Sau sub forma unei bule de aer pe care îl respirăm? O șansă dintr-un catralion! Universul este în mod infinit mort. Doar o mică parcelă dintr-un catralion se poate integra în ciclul biologic al nașterii și al putrefacției. Ce fenomen de-o raritate nemaiauzită! Și acum vă întreb, câte șanse sunt pentru ca un element să facă parte din aceleași procese, nu ca aliment, apă sau aer, ci sub forma unui embrion? Să punem pe un taler al balanței toată materia universului, sorii putreziți, planetele viermănoase, toată prăfăraia și murdăria aceea pe care o numim nebuloasă, această mizerie uriașă, această cloacă de gaz rău mirositor care se numește Calea Lactee, această fermentație încinsă, în fine, toate gunoaiele astea, iar pe celălalt taler să punem corpurile noastre și ale celorlalți oameni sau ființe în viață: să calculăm deci șansele pe care le-ar avea orice cantitate de materie, cu o greutate egală cu cea a corpului, de a deveni într-o zi un om viu. Vom constata că șansele ei sunt practic egale cu zero!

— Cu zero? am repetat eu. Ce înseamnă asta?

— Înseamnă că noi toți, prezenți aici n-avem nici cea mai mică șansă de a exista, ergo nu existăm…

— Poftim?! am spus clipind des din ochi; ceva îmi jena privirea.

— Nu existăm… reluă Moutton. Apoi izbucni în râs împreună cu tovarășii săi.

Am înțeles, în sfârșit, că glumea; era bineînțeles o glumă rafinată de savant, de matematician. Am început să râd și eu, din politețe, dar, în fond, nu găseam nimic amuzant.

Sticlele goale dispăreau de pe masă, altele pline le luau locul.

Am ascultat din ce în ce mai atent conversația savanților, dar înțelegeam din ce în ce mai puțin. Eram deja beat. Unul dintre ei, probabil crematorul, se ridică și declară că agonia era cea mai bună probă de Anduranță. Profesorul Deluge discuta cu Moutton despre dementistică și psihofagie, dar poate că nu înțelesesem eu bine? Se vorbi apoi despre câteva descoperiri

recente, despre o *Machina Mistificatrix.* Încercam să mă scutur, să mă țin drept în scaun, dar de fiecare dată capul îmi cădea în piept, am alunecat de câteva ori în câte-o scurtă stare de torpoare, vocile mi se păreau din ce în ce mai îndepărtate până ce, la un moment dat, am încetat complet să le mai aud. Apoi, fraze rupte din context îmi răsunau în urechi…

— E gata? spuse brusc o voce. Am vrut să deschid ochii să văd cine vorbește, dar mă cuprinsese amețeala și am înțeles că sunt foarte beat. Nu mai puteam să mă gândesc la nimic, altcineva o făcea în locul meu. Prins într-un vârtej de scântei, m-am apucat de marginea mesei și, ca un câine, mi-am pus obrazul fierbinte pe fața de masă.

Chiar la înălțimea ochilor mei se găsea un pahar cu picior. Am contemplat coapsa cristalină, glezna aceea grațioasă; încălzit până la lacrimi, îi șopteam cuvinte tandre, îi promiteam că o să am grijă. Deasupra mea continuau discuțiile și băutul. Savanții aceștia erau într-adevăr tari de cap!

Apoi totul se șterse. Am adormit. Nu știu cât timp a trecut. M-am trezit cu capul pe masă. Obrazul pe care dormisem îmi ardea. Chiar sub nasul meu fața de masă era plină de resturi. Am auzit din nou vocile.

— Eu am falsificat universul… tot universul… mea culpa… mărturisesc…

— Oprește-te, bătrâne…

— M-am supus ordinelor, ordinelor…

— Oprește-te, nu e deloc de râs. Bea puțină apă.

— Poate că nu doarme, se auzi o altă voce.

— Doarme, doarme…

Tăcură toți când văzură că mă mișc, că deschid ochii. Fiecare era la locul lui, așezați ca la început. Din fundul camerei ajungeau la mine aceleași sforăituri zgomotoase. Lumina juca pe sticle și le vedeam fețele tremurând. Strigăte confuze îmi răsunau în urechi.

— *Silentium,* domnilor!

— *Gaudeamus Isidore!*

— *Nuc est Gaudium atque Bibendum!*

Nu văd nicio diferență, m-am gândit eu, e la fel ca adineauri… doar că în latină, de data asta…

— Curaj, domnilor, curaj! striga Moutton. *Suaviter in re, fortiter in mono… Spectator debet esse elegans, penetrans et*

bidexter... Vivant omnes virgines, domnilor! Tot ceea ce ține de Edificiu nu poate aparține decât fiilor săi! În sănătatea voastră!

Fețele umede, transpirate, palide, puhave sau umflate, se roteau în jurul meu. Puțin câte puțin se recompunea scena de la început.

— Ah, fetițele! urlau toți cu sughițuri de bețivi. Ah, fecioarele! Cu sfârcuri tari!, apoi: *Frivolitas in duo corpore, Venus Invigilatrix.* Dar de ce, de ce întotdeauna același lucru? Am vrut să întreb, degeaba, nimeni nu mă asculta. Tovarășii mei țopăiau, beau, se așezau, cântau. Unul dintre ei propusese să formăm un cortegiu și să dansăm.

— Am mai făcut asta! am strigat eu; fără să țină seama de protestele mele, mă luară cu forța.

— Tuu-tuu! cânta profesorul cel solid, și noi, în spatele celuilalt, în șir indian, făceam înconjurul camerei țopăind. Apoi, printr-o ușă laterală, am intrat într-o sală mare. Curenții de aer rece care veneau din deschizături nevăzute mă mai treziră puțin. Unde eram acum?

Sala semăna cu un fel de *Theatrum Anatomicus,* amfiteatru în formă de pâlnie, în fundul sălii am reușit să disting o platformă, o catedră, o tablă, un burete și o cretă, precum și mai multe etajere pline cu borcane. Nu departe de ușă, pe o masă, erau alte recipiente goale care așteptau să fie umplute. Le-am recunoscut. Veneau de la comanderal. Deci, de-aici se aproviziona. O siluetă impozantă, îmbrăcată complet în negru se apropie de cortegiul nostru care continua să înainteze în cadență. Crematorul frână și fluieră din toate puterile. Apoi expiră ca și cum ar fi scuipat un jet de aburi. Am părăsit trenul și am așteptat prudent, la distanță, desfășurarea evenimentelor.

— Aa! Profesorul Suppelton! Ei bine, bună ziua, stimate confrate! tună Deluge cu o voce care răsună în toată sala. La cuvintele acestea, ceilalți încetară să se bâțâie, salutară și îi strânseră mâna. Cel interpelat, un bătrân cu părul cărunt, în redingotă și purtând papion, surâdea cu indulgență.

— Profesore Shnelsupp! fiți atât de bun și răspundeți-ne la întrebarea aceasta, cât se poate de neimportantă: ce e asta? urlă Moutton, în timp ce picioarele i se împleticeau ca și cum ar fi vrut să danseze o gigă înfocată.

— Vedeți... este un creier, *membra disecta*... răspunse bătrânul în negru.

Într-adevăr, pe masă erau modele mărite ale diferitelor părți ale creierului. Erau puse pe socluri, forma și albeața lor te făceau să te gândești la intestine și viscere sau mai degrabă la sculpturile moderne. Profesorul luă o pană și începu să curețe praful de pe una dintre ele.

— Un creier? exclamă bucuros Moutton. Ei bine, domnilor! Să bem în onoarea acestui glorios apendice! Haideți, în sănătatea creierului, spuse scoțând o sticlă. Să ținem un toast, și el să fie bahic, bucolic și anacolic!

După ce își vărsă băutura în râuri pe bărbie, începu să citească etichetele lipite pe specimene cu tonul unui preot recitând o litanie:

— Oo, *gyrus fornicatus!,* intona el. Râzând cu lacrimi, ceilalți reluară în cor incantația.

— Oo, *tuber cinereum! O Striatium!* Tuberculi cvadri-gemelari, iată ce ne trebuie!

— Tuberculi! urlară toți în culmea extazului.

Bătrânul profesor continua să șteargă praful ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat.

— O, șa turcească! Chiasmă optică! O, Gyrus! cântă Moutton.

— Oo, căi de conducție! O punte a lui Varolio!

— Pe puntea lui Varolio, cu toții să dansăm... strigă răgușit crematorul.

— Pia-mater, dura mater, arhanoida! se lamenta Moutton. Și Gyrus, domnilor, vă rog, nu uitați cu niciun preț Gyrusul!

— Atenție la eter, spuse flegmatic profesorul Shnelsupp sau Suppelton.

— Oh, tu, Eterul meu iubit! strigă corul.

Nu le scăpa nimic. Formară un nou cortegiu, îl luară și pe anatomistul cel bătrân și-l numiră șef de gară. Halatul lui le era steag. Cât despre mine, stăteam sprijinit de o bancă din primul rând și contemplam spectacolul acesta cu o privire tulburată. Strigătele și țopăielile lor răsunau în tot amfiteatrul acela luminat slab. Orificiile negre din cupola de deasupra păreau că ne urmăresc cu o privire fixă, ca niște orbite monstruoase. La doi pași de mine, pe un suport metalic era un schelet de bătrân, curbat, subțiat, fără dinți, cu un aer grav, cu mâinile abandonate într-o atitudine de resemnare. Îi lipsea un deget de la mâna stângă, auricularul. Detaliul acesta mă făcu să mă înfior. M-am apropiat. Am văzut ceva strălucind pe cutia toracică. Agățată de

un capăt atârna o pereche de ochelari aurii…

Deci, aici sfârșise? Bătrânul cel demn devenise un simplu specimen? O piesă anatomică? Aceasta era a treia și ultima noastră întâlnire. Era oare scris că totul se termină în felul acesta?

— Hei, crematorule! complimentele mele, strigă Moutton, *haec locus, ubi Troia fuit!* Baliverne! Snuppel – shappel – Trappelton! Mărturisește, ai fost decorat astăzi cu ordinul Denuntiatio Constructiva, ai primit panglica Marii Spânzurători!

— Atenție… aa! gemu anatomistul fără suflu, tras cu forța de ceilalți, cu redingota fluturând și înfoindu-se în jurul lui. Din nefericire, era prea târziu. Cortegiul, lansat, lovi o etajeră și, într-un zgomot teribil de sticlă spartă, totul se prăbuși pe podea. Borcanele se sparseră, împrăștiind peste tot șiroaie de alcool și amestecându-și monstruosul conținut…

Mirosul de moarte și putreziciune înmagazinat de ani și ani se ridică în vârtejuri și înecă amfiteatrul. Cei trei cheflii o luară la fugă ca niște lași, abandonându-l pe anatomist în mijlocul rămășițelor fumegânde ale specimenelor sale. M-am strecurat pe lângă pereți și i-am urmat cu greu până la ieșire. Ușa se trânti în urma mea.

În cameră ne așteptau alte sticle. Ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, tovarășii mei se aruncară asupra lor și beția reîncepu. Simțind sub mine prezența salvatoare a unui scaun, am ațipit ușor. Aveam impresia că mă afund puțin câte puțin în vacarm ca în adâncul unui ocean; revedeam clipind încețoșat cercurile de aur și tija curbată care trebuia fixată după ureche, dar scheletele nu au urechi. Ah, ce nenorocire, ce nenorocire…

Brusc totul fu învăluit de o fantomă lungă, lungă, palidă, pe care sudoarea curgea șiroaie.

— Pro… fe… sore… ce față… pre… lungă aveți… am spus având grijă să pronunț distinct fiecare silabă.

Îmi pusesem capul pe masă ca pe o pernă. Cu un mic surâs adormit și malițios, împins pe undeva pe la periferia obrazului stâng, Moutton murmură:

— Numai un vierme e capabil să-și joace perfect rolul…

— Ce față prelungă aveți… am repetat eu cu o voce mai dulce, dar mai speriată.

— Ce tot spuneți acolo? Știți dumneavoastră măcar cine sunt eu?

— Cum adică? sunteți… profesorul Moutton… infiltrator…

— Lăsați-o încolo de infiltrație… E Deluge… vedeți… dar eu, am să vă intentez unul din acele procese…

Am încercat să mă ridic, sau cel puțin să mă redresez, dar era imposibil. Nu puteam decât să repet:

— Cum? Cum?

— Da, o să vedeți și dumneavoastră ce înseamnă o destituire…

— Eu?

Un surâs îi animă obrazul stâng în timp ce dreptul îi rămânea întunecat.

— Dar nu, nu e vorba de dumneavoastră, mă gândeam la cel căruia i-au trebuit șase zile ca să… mă rog, știți și dumneavoastră, și s-a oprit în a șaptea ca să-și tragă răsuflarea…

— Glumiți…?

— Nicidecum. Am făcut o anchetă… există ascunzători acolo… în centrul nebuloaselor… în capul cometelor… în interiorul…

— Ah, da, desigur… am bâlbâit eu mai sigur pe mine. Dar spuneți-mi, profesore…

— Da, ce este?

— Ce este un triplet?

Mă trase spre el și începu să șoptească suflându-mi în față și mirosind a vin:

— O să-ți spun totul. Ești tânăr, e adevărat, dar ești de-al nostru… și eu… de ce să-ți ascund adevărul? Am să-ți spun tot, tot… Bun, să luăm un membru al Edificiului, unul de-ai noștri. Și acum, spune-mi, după ce se vede cine e ce și de partea cui?

— Se vede… am bombănit eu…

— Vezi! Perfect. Dar spune și tu dacă aparențele nu sunt ușor de imitat. Uite că apare unu care numai se preface că e membru al Edificiului: e adevărat, la început a fost de-al nostru; doar că ceilalți l-au agenturat, corupt, deturnat, și apoi, hop! ai noștri au pus mâna pe el și l-au recuperat. Dar ca să nu se trădeze, omul nostru trebuie să continue în fața celorlalți să se prefacă că se preface că este membru al Edificiului. Bun, apoi e gândul celorlalți, ei îl deturnează încă o dată. În acest moment, omul se preface în fața noastră că se preface în fața celorlalți că se preface în fața noastră. Mă urmărești? Asta se numește un

triplet!

— E... extrem de simplu, am spus. Și un cvadruplet atunci? Același lucru, dar cu un tur în plus?

— Excelent! Ai un spirit viu... și acum, dacă vrei, te agenturez!

— Dumneavoastră?

— Eu...

— Dumneavoastră... profesore?

— Și, mă rog, ce schimbă faptul că sunt profesor? Asta nu mă împiedică să fiu agenturier.

— În sensul acesta sau în celălalt?

— De ce te interesează?

— Aa, ziceam și eu așa.,..

— Olala!... ești răutăcios... ai ambiție, pe cuvânt... Când te vede omul, ar zice că ești un cârnat, da’ nu, nici vorbă, nu știe ce spune! Ghidi — ghidi, făcu el gâdilându-mi bărbia cu un deget patern.

Brusc am avut impresia că am îmbătrânit cu zece ani, dar poate că nu era decât lipsa de somn.

— Și nici măcar nu te gâdili! continuă el făcându-mi complice cu ochiul. Uite, domnule, ce tip haios! Spune-mi, știi ce este Galactoplexia?

— Ce este? Asta-i o ghicitoare?

— Da, deci nu știi? Sfârșitul lumii, ha, ha, ha... .

Oare mentalitatea lor de funcționari nu ieșea din nou puțin câte puțin la suprafață sub influența alcoolului? Gândul îmi trecu ca un fulger prin capul care acum durea atroce. Moutton își lipise de mine ochii reci și strălucitori.

Cineva, sub masă, mă zgâria pe picior. Apoi fața crematorului cu mustața periuță, roșie, apăru de sub fața de masă. Se cățăra stângaci, dar hotărât pe genunchii mei. Începu să debiteze:

— Ce bine e să-ți prăjești un vechi prieten! E ca și cum ai linge un trandafir! Ah, și când merge, când merge...

Am făcut un efort ca să scap de el, dar se agăță de mine și-mi înconjură gâtul cu brațele murmurând:

— Fii atent, prietene. Ascultă-mă bine, frățioare, am să fac tot ce vrei tu... am să pregătesc lumea întreagă pentru tine... până la ultima ei fărâmă... un cuvânt de-al tău și...

— Dar lăsați-mă, dați-mi drumul... profesore... și-apoi nu mă mai îmbrățișa așa, hei, cremator! am protestat eu, luptând slab

cu el. Dar se agăță cu toate forțele de gâtul meu, ca un sac, și îmi ințepa obrajii cu barba. Cineva se apropie în sfârșit și mă scoase din strânsoarea lui, apoi se îndepărtă în salturi ca un crab, făcând să-i salte farfuria de desert pe care o avea în mână.

„Farfurie, farfurie”, mă gândeam febril, „ce e cu farfuria asta? îmi spune ceva, dar ce? La naiba, da! Serviciu. Cine vorbise de serviciu? Și-apoi, ce vrea să însemne asta «serviciul»?”

Se produse atunci o mare confuzie. Mi se părea că erau mai mulți, poate pentru că toată lumea se ridicase în picioare. În mijlocul camerei, la o mică distanță de masă, doar solidul profesor rămăsese prăbușit în scaun, cu o batistă udă pe cap... Era scuturat de sughițuri violente; în liniștea momentană, se alăturau ritmic sforăiturilor regulate ale ofițerului care dormea în continuare în colțul său.

— Trebuie să-l speriem! Trebuie să-l speriem! strigau toți.

M-am ridicat luat de ceilalți; am format un cerc în jurul profesorului. Picioarele îmi tremurau, mă clătinam. Solidul ne privea cu teamă și gesticula încercând să ne facă semn să-l ajutăm. De fiecare dată când voia să deschidă gura, vocea îi era întreruptă de un sughiț monstruos. Își rostogolea ochii disperat și, cu fața congestionată, era scuturat de spasme atât de violente încât scaunul trosnea sub el.

— Uitați-vă! Face semne! șuieră crematorul, ascultând atent fiecare sughiț și ridicând farfuria. Auziți?

— Nu! Nu! vru să nege solidul, dar protestele sale fură acoperite de un nou sughiț, mai violent decât celelalte.

— Ha, ha, Bătrâne, dai semnale? strigă Moutton strângându-mi convulsiv mâna..

— Nuuu!

— Să numărăm! urlară toți.

Cu voce joasă, număram acum cu toții sughițurile.

— Unsprezece... douăsprezece... treisprezece...

— Trădătorule! șuieră crematorul într-o pauză.

Fața profesorului se colora acum în violet. Broboane de sudoare, mari cât boaba de strugure, i se prelingeau pe chelie. Ai fi zis că spaima care-l cuprinsese îi storcea capul ca pe o lămâie.

— Patrusprezece... cincisprezece...

Cu respirația tăiată, cu degetele imobilizate în strânsoarea nemiloasă a lui Moutton, așteptam. În sfârșit, solidul scoase un

geamăt și-și băgă pumnul în gură, dar un nou sughiț, cu atât mai violent cu cât fusese reprimat, îl aruncă brutal în spătarul scaunului.

— Șasespre…

Îl apucă un tremurat, fornăi și-și ținu un moment respirația. Apoi pleoapele tumefiate i se ridicară și serenitatea îi reapăru pe fața ridată.

— Mersi, șopti, mulțumesc…

Apoi, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, fiecare se apropie din nou de masă. Eram beat și o știam, totuși nu era același lucru ca mai devreme. Mă simțeam mai liber în mișcări și puteam vorbi aproape fără efort. Doar acea infimă parte a conștiinței mele care rămăsese până atunci vigilentă se estompase acum. M-am abandonat fericit acestei dispariții.

Fără să-mi lase timp să-mi revin, Moutton mă antrenase într-o discuție pasionantă privind problema Edificiului și a edificității sale. Începu prin a-mi cânta acest cântecel:

— Care-i artificiul! care face Edificiul? Antiedificiul! Face Edificiul!

Apoi îmi povesti câteva anecdote legate de științele sodomitologice și gomoristice. Acum nu mai priveam farfuria de porțelan, ci pe cremator, în picioare, în cealaltă parte a camerei; imaginea lui îmi juca în fața ochilor.

— Știu! am strigat provocator. Farfuria! Serviciul! Am înțeles! Și-apoi? Nimeni nu poate să-mi facă nimic! Profesorul e de-al nostru și eu sunt liber ca pasărea cerului!

— Micul meu porumbel călător… spuse slăbănogul pe un ton mohorât, dându-mi o palmă prietenească peste genunchi și zâmbindu-mi mieros cu obrazul stâng. Vru apoi să știe dacă sunt fericit în spionaj și cum mă simțeam în Edificiu. M-am executat și i-am spus:

— Bine, bine, și apoi, ce s-a mai întâmplat? zise în culmea curiozității.

I-am spus tot ce-aveam pe inimă și l-am rugat să nu divulge secretul nimănui, pentru că nu eram sigur de ceilalți. Moutton îmi vorbi de paroh și îl numi în italiană *parocco provocatore.* Cât despre povestea bătrânului cu ochii de Aur, o comentă scurt în termenii aceștia:

— Ei da! S-a purtat urât în coșciug. Bine i-au făcut!

La un moment dat, Sempriaq se îndepărtă de la masă. Mi s-a

părut că-l aud deliberând cu voce joasă cu solidul, în timp ce acesta își turna pahare de apă pe cap.

— Complotează ceva… i-am spus lui Moutton arătându-i din ochi pe cei doi.

— Dă-i încolo! răspunse el. Bun, și acum povestește-mi mai departe. Ce ți-a spus doctorul?

Mă ascultă conștiincios până la capăt, suspină și îmi strânse solemn mâna dreaptă, care-mi atârna, spunându-mi:

— Haide, haide, nu trebuie să te superi, pentru numele lui Dumnezeu! Uită-te puțin la mine: sunt complet beat. Exact ceea ce se cheamă beat! Pe uscat, evident, n-ar fi același lucru, dar acum ți-o spun, eu nu mai am secrete față de tine. Tu și cu mine suntem unul! Măcar știi cu cine ai de-a face? Pariez că nu!

— Ai spus deja… Predai la facultate…

— Da… dar asta așa, în timpul meu liber. În realitate sunt detașat la afaceri transcendentale. Fără modestie, ți-o spun, sec: *domus sum.* Și acum ascultă-mă bine. Tripleții, cvadrupleții, cvintupleții, toate astea sunt povești, jocuri de copii, siropuri, gogoși, ce mai. De-o parte e Edificiul, de acord? De cealaltă, Antiedificiul. Doi coloși de o vârstă respectabilă. Centenari, într-un cuvânt! Și peste tot, dar peste tot, nimic altceva decât spioni. Edificiul se compune în întregime din agenți inamici, în timp ce Antiedificiul este ocupat numai de ai noștri!

— Râdeți de mine? am spus străduindu-mă să minimalizez importanța revelațiilor care mi se șoptiseră la ureche.

— Nu fi idiot! Gândește-te puțin: dacă toate posturile au fost infiltrate de o parte și de cealaltă, în ambele sensuri, ai noștri se prefac doar că sunt ai noștri și ceilalți se prefac că sunt ceilalți, atât de bine încât, în fond, se ajunge exact la același lucru!

— Cum adică?

— Foarte bine! Așa se face că, păstrându-și ligamentele interne ale structurii sale, Edificiul continuă să prospere! Toate astea pentru că procesul de infiltrare se face puțin câte puțin, an de an, cârtiță cu cârtiță, spion cu spion. Mecanismul inițial a rămas intact! Se fac aceleași avansări și se dau aceleași prime de demascare, ordinele, regulamentele și legile destinate să protejeze secretul sunt în continuare valabile și s-au dezvoltat puțin câte puțin de-a lungul secolelor; rutina de birou, procesele, semnarea documentelor se supun acelorași rigori ca altădată. Și datorită acestui sistem ierarhic și birocratic,

loialitatea Edificiului s-a integrat progresiv în însăși structura sa, în scheletul său, în fiecare os. Iată de ce noi, spioni de onoare, și tu, oh, patrie iubită, în numele principiilor sacre ale umanității, din toate puterile și cu toată vigilența noastră, am rămas credincioși posturilor noastre, chiar dacă totul a putrezit până la măduvă!

— Nu e posibil! am murmurat înfiorat.

— Poate, dragul meu, dar gândește-te totuși că dacă vrei să infiltrezi, să corupi și să agenturezi, trebuie să ții cont de un principiu fundamental: secretul absolut. Asta ca să nu dezvălui, deliberat sau nu, prezența unei cârtițe, ca să n-o torni. Iată de ce existența unui agent de dincolo care lucrează aici nu este cunoscută – acolo – decât de un singur om și viceversa. Astfel, față de autorități și de șefi, care nu știu nimic concret legat de ei, fiecare dintre aceștia trebuie să-și facă normal datoria, să execute ordinele, să dea instrucțiuni, să facă rapoarte, să dejoace mașinațiile inamicului, să-l provoace, să-l fileze, să-l ardă. Și, în felul acesta, ei acționează împreună pentru binele Edificiului, ceea ce nu-i împiedică, de altfel, să fure, să copieze, să spioneze și să fotografieze care cum poate mai bine; dar asta nu are nicio importanță din moment ce tot ceea ce transmit ei acolo, în Antiedificiu, ajunge până la urmă tot în mâinile oamenilor noștri…

— Și viceversa? am murmurat impresionat de această monstruoasă viziune.

— Da, și viceversa, din nefericire. Prinzi repede, amice.

— Bine, dar atunci, împușcăturile, bătăile? Demascările? l-am întrebat pe interlocutorul meu fixându-i pupilele negre. Fața lui prelungă și strâmbă se întunecase dintr-o dată: doar colțul stâng al buzelor era agitat de un spasm misterios. Nu i-am dat atenție…

— Bineînțeles că mai există și accidente. Vorbeai despre demascări? Ce vrei! suntem obligați să ne supunem anumitor reguli, anumitor planuri. Nu ți-am vorbit deja despre tripleți? Dacă Edificiul vrea să-și continue activitatea, el trebuie să recruteze agenți, să agentureze și nu există niciun mijloc de a-l opri… Incidente de genul acesta se produc de fiecare dată când încercăm să-i prăjim pe cei care se prefac că se prefac — când îi subestimăm cu un grad; adică, de exemplu, când un dublet demască un triplet sau un cvadruplet. Dar, din nefericire,

dificultățile se aglomerează, pentru că, iată, ni se întâmplă să dăm acum peste sextrupleți, ba chiar peste lieptupleți, iar ăștia sunt plini de zel...

— Dar spionul din baie? El ce face?

— Habar n-am. Vreun franctiror probabil, un tip de școală veche, un turnător care revine, liber, amator de anacronisme, unul dintre aceia care visează să pună singuri mâna pe Documentul Documentelor, cel mai secret, cel mai important... Dar astea nu sunt decât himere sterile... Ca să ajungi undeva trebuie să nu fii singur, și el o știe... iată de ce e disperat...

— Deci, ce mă sfătuiești să fac?

— Trebuie să te angajezi. E primul lucru pe care trebuie să-l faci. Fugi de neutralism ca de ciumă! E periculos pentru un om singur să intre în bătălie printre lamele ucigătoare ale puternicilor săi adversari! Ai înțeles? strigă el.

Crematorul începuse din nou să-mi facă semne cu farfuria. L-am îndepărtat cu un gest nerăbdător.

— Adică?

— Agită-te puțin, dă-ți drumul. Cu două trei mici secrete în buzunar, ai să vezi; în momentul acela vei valora ceva.

— Adevărat? Ia stai puțin... E totuși un lucru pe care nu-l înțeleg... Cum se face că tu ești la curent cu toate astea, din moment ce tot ceea ce se face aici este atât de secret încât nimeni nu știe nimic? Dar dați-mi o dată pace! am strigat îndepărtând mâna crematorului care venea spre mine. Știu, știu, farfuria, serviciul! Nu vedeți că sunt ocupat? Deci, de unde știi tu toate astea?

— Ce să știu? întrebă Moutton.

— Cum ce, tot ce mi-ai povestit!

— N-am spus nimic de felul acesta.

— Ce? Dar mi-ai spus că cele două servicii secrete s-au golit reciproc și s-au umplut cu renegați, că sediile sunt ocupate de trădători, că Edificiul și Antiedificiul s-au interșanjat atât de bine încât acum cel care trădează nu face altceva decât să trădeze trădarea. Aș vrea și eu să știu de unde-ai putut tu să afli toate astea?

— De unde?! spuse scuturând o firimitură de pe pantalon. Mă întreb și eu.

— Cum adică... atunci tu!?...

— Care tu? spuse el privindu-mă disprețuitor. Vorbeam deja

cu voce tare. Se lăsă liniștea. O liniște înfricoșătoare.

— Dumneavoastră… am vrut să spun…

— Care dumneavoastră? lătra el.

— Dar… de unde știți toate astea?

— Eu! spuse cu o grimasă oribilă. Ce trebuie eu să știu?

— Dar… am început, pălind. Cuvintele îmi mureau pe buze. De câtva timp, ofițerul sprijinit de perete încetase să mai sforăie. Dar eu de-abia acum îmi dădeam seama de asta. Deschise ochii, se așeză în fund și exclamă:

— Drăguți papagali!

Se ridică, își întinse mâinile și picioarele amorțite, își scoase pijamaua, își aranja centura și uniforma. În fine, înainta spre noi și se opri la doi pași de masă.

— Sunteți dispus să recunoașteți că Moutton aici de față, funcționar, alias profesor de desemantizare, alias Marele Dragon, alias Plauderton, este vinovat de-a fi calomniat și informat deschis Edificiul și, făcând aceasta, v-a incitat direct la înaltă trădare, nesubordonare, dezagenturizare, antiprovocare, antispionaj, făcând din dumneavoastră, prin manipulare, complicele mașinațiunilor sale frauduloase, al intrigilor și falsificărilor sale?

Îmi mutam privirea de la unul la celălalt. Solidul își mângâia gâtul alb. Cu capul în mâini, Moutton mă privi o clipă, fix, cu ochii săi incolori. Doar crematorul rămăsese așezat, cu spatele, pierdut în contemplarea farfuriei lui ca și cum ar fi vrut să nu afle ce se va întâmpla.

— În numele Edificiului, vă ordon să mărturisiți! spuse ofițerul pe un ton sever. Ce știți despre trădarea lui Moutton, aici de față?

Am scuturat slab din cap în semn de negație. Ofițerul făcu un pas înainte și se aplecă brusc spre mine, ca și cum și-ar fi pierdut echilibrul. Am priceput un murmur abia audibil:

— Idiotule! Asta e chiar Misiunea ta… Voiați să spuneți ceva? Vă ascult, adăugă el reluându-și vocea normală și pornind înapoi spre masă. Pentru o ultimă dată m-am uitat spre ceilalți. Întoarseră capul. Moutton începu să tremure.

— Da, am spus eu cu voce disperată.

— Da, ce?

— Am spus anumite lucruri, dar de o maniera evazivă…

— V-a incitat să trădați?

— Nu! Vă jur! urlă Moutton.
— Liniște! Aveți cuvântul.
— A spus doar că trebuie să las scrupulele la o parte…
— Vă întreb dacă v-a incitat să trădați?
— Într-un anumit sens, dacă vreți, da…
— Vă rog să răspundeți clar: v-a incitat să trădați, da sau nu?
— Da, am șoptit eu. Pentru o clipă se lăsă o tăcere de moarte, urmată de o enormă explozie de râs. Roșcatul se ținea cu mâinile de burtă și dansa pe scaun. Moutton ricana, cât despre ofițerul stagiar, acesta dădea din mâini într-un violent acces de ilaritate, se sufoca de râs și striga:
— S-a dezumflat! Ohoo, dezumflatul! A trădat, s-a dezumflat!
— Dezumflat! dezumflat! Ole, ole! cântau ei în cor. Dar erau întrerupți de fiecare dată de câte o nouă explozie de râs.
Moutton se calmă primul. Cu un aer triumfător, cu brațele încrucișate pe piept, își mușcă buzele. Doar crematorul rămăsese imperturbabil și urmărise toată scena cu un mic surâs ironic înghețat pe buze.
— Ajunge! strigă Moutton. E timpul să plecăm acum.
Se ridicară. Solidul își desprinse gâtul acela flasc a cărui albeață mi se păruse tot timpul suspectă. Cu un aer obosit, ca unul care și-ar fi încheiat o zi grea de lucru, tânărul ofițer făcea zgomotos gargară cu apă minerală. Nimeni nu-mi mai dădea atenție, parcă încetasem să mai exist. Cu buzele tremurând, am deschis gura, apoi am închis-o, incapabil să-mi găsesc cuvintele. Moutton își luă prosopul, termosul și costumul (pe care îl pusese într-un colț) sub braț și ieși cu pasul încet și sigur, braț la braț cu roșcatul. Reîncepură, în fața ușii, să schimbe politețuri.
Crematorul rămăsese mai în urmă. Trecând prin fața mea, cu un gest furios, dar în același timp elocvent, îmi arătă farfuria de pe marginea mesei ca și cum ar fi vrut să-mi spună: „Eu te-am prevenit! Ți-am făcut semn! Totul este din cauza ta.”
Am rămas singur cu ofițerul brunet. Și el se pregătea să iasă, dar m-am ridicat de pe scaun încet și i-am tăiat calea. Mi-a simțit privirea și a rămas nemișcat.
— Ce-a fost asta? l-am întrebat. Un joc? O comedie? Cum ați putut?
— Stați puțin… replică indignat, eliberându-se din strânsoarea mea.
Mă privi în ochi, apoi întorcând capul ca pentru a-și ascunde

confuzia, exclamă:

— A fost.

— Ce?

— Este… numele unei metode pe care o aplicăm noi. Știți, exactitudinea unui procedeu științific nu poate fi pusă la îndoială, chiar dacă se întâmplă ca acesta să inspire o glumă…

— O glumă? deci a fost o glumă?

— Nu vă supărați… Credeți că mie mi-a plăcut să fac pe mortul și să sforăi așa tot timpul?… Ce vreți?… Munca e muncă… spuse neștiind cum să se apere.

— Nu puteți să-mi explicați clar ce au însemnat toate astea?

— Ah, Doamne… nu e chiar așa de simplu… Într-un sens, evident… nu a fost decât o glumă, o glumă nevinovată, care nu va avea pentru dumneavoastră nicio consecință. Profesorul avea poate, în secret, intenția să testeze anumite reacții…

— Ale mele?

— Aaa, nu! Cele ale domnului Sempriaq… îmi cer scuze… mii de scuze… Mă grăbesc… În orice caz, vă asigur că nu a fost nimic, nu, nimic… Mă salută timid, fără să mă privească, ca un licean și înaintă, mai degrabă se avântă, spre ieșire. În trecere lovi cu degetele dulapul de la ușă.

Am rămas singur printre scaunele împrăștiate, abandonate, în fața mesei – un spectacol hidos și respingător, cu resturile, cu farfuriile murdare și petele de vin de pe fața de masă. Se auziră câteva bătăi înfundate. Am privit de jur împrejurul camerei. Era goală. Bătăile se auziră din nou, încăpățânate, monotone. Am ascultat atent – zgomotul venea din colțul de lângă ușă. Am făcut câțiva pași în direcția aceea. Una, două, trei, patru bătăi. Parcă ar fi bătut cineva cu degetele într-o scândură. Dulapul!

Cheia era în broască. Am întors-o. Ușa se deschise încet, singură. Înăuntru, părintele Orfini stătea jos, ciucit. Peste uniformă purta o sutană descheiată la nasturi și ținea un teanc de hârtii pe genunchi. Nici nu ridică privirea spre mine: continua să scrie. Puse punct în sfârșit, își scoase picioarele afară, se dădu jos de pe taburetul împins în spate și ieși din dulap grav și vânăt.

XII

— Semnați, vă rog, spuse punând hârtiile pe masă.

— Ce-i asta?

Surprins, am rămas înghețat în aceeași atitudine, cu mâinile

la piept, ca și cum aș fi încercat să mă apăr. Hârtiile erau pe fața de masă pătată, lângă singura farfurie curată, lăsată acolo de cremator.

— Un proces verbal.

— Ce proces verbal? Mărturisiri?

Era oare o altă șmecherie?

— Nu, e vorba de o dare de seamă însoțită de diverse declarații stenografiate, nimic mai mult. Semnați, vă rog.

— Și dacă refuz? am spus evitând să-i privesc. M-am așezat încet pe un scaun. Mici filamente de durere, vâscoase și de neoprit, îmi explodau peste tot în cap.

— E o simplă formalitate.

— Nu.

— Foarte bine.

Își adună hârtiile de pe masă, le îndoi și le băgă în buzunarul uniformei. Apoi își încheie sutana, redevenind în ochii mei un simplu preot. Se uită la mine ca și cum ar fi așteptat ceva.

— Ați stat acolo, înăuntru, de la început, părinte? am întrebat ascunzându-mi fața în mâini. Alcoolul pe care-l băusem lăsase un soi de depunere noroioasă înăuntrul meu, în gură, în gât, în tot corpul.

— Da.

— Nu v-a fost prea cald? am spus fără să ridic capul.

— Nu, răspunse liniștit. E aer condiționat.

— Ah, cu atât mai bine.

Eram atât de obosit încât nici nu aveam chef să-i spun ce gândeam despre el. Piciorul stâng începu să-mi tremure încet. Am rămas cu capul în mâini, fără să încerc să-mi stăpânesc bâțâiala.

— Am să-ți spun ce s-a întâmplat, zise blând, aplecat peste mine. Se opri un moment. Apoi văzând că tac și nu mă mișc (doar piciorul mi se mișca, singur, ca un mecanism pus în funcțiune) continuă:

— Această „glumă” a fost ultima manșă din duelul Moutton-Sempriaq. Tu trebuia să decizi rezultatul. Stagiarul juca rolul pe care i-l dăduse Moutton, Deluge era un simplu martor. Moutton a montat toată scena pe socoteala lui; căuta pe cineva care să-i facă jocul, probabil că l-a auzit pe doctorul care îl îngrijește vorbind despre tine. E tot ce știu.

— Minți, am spus cu voce joasă printre mâinile încrucișate.

— Da, mint, repetă el ca un ecou. De ce? Moutton a auzit această intrigă singur. În tot acest timp, Deluge a raportat totul la Secție. Astfel, fără ca Moutton să știe, în urma denunțului profesorului Deluge, afacerea a ajuns în dosarele noastre și făcea acum parte din operațiile obișnuite ale Secției. Numai eu și șeful lui eram la curent — și șeful lui m-a trimis aici ca să fac un raport detaliat asupra evenimentelor. Cel puțin așa se prezintă lucrurile la prima vedere. Doar că stagiarul nostru a făcut ceva complet neprevăzut: ieșind, a lovit ușor dulapul. Ceea ce voia să spună că știa că sunt înăuntru. Or, nicio persoană din cele adunate aici nu ar fi trebuit să știe despre prezența mea. Nu poate fi totuși șeful Secției cel care să-i ordone să acționeze în felul acesta, din moment ce nu era unul dintre oamenii lui. Dar, cum o arată bătaia aceasta în ușa dulapului, stagiarul nostru trebuie că, în ciuda a orice, asculta ordine de sus. A jucat deci un rol dublu; prefăcându-se că ascultă de Moutton, care e șeful său, a intrat în contact, pe la spatele lui Moutton, cu cineva mai suspus. Dar în ce schemă i s-a indicat lui să bată în ușa dulapului? În ceea ce mă privește, eu trebuia să notez toate evenimentele; am semnalat deci și aceste bătăi în raportul meu. Șeful Secției, care va citi acest raport, va înțelege astfel că nu trebuie să pronunțe o acțiune disciplinară contra stagiarului, acuzându-l de a fi participat la intriga urzită de Moutton: de fapt, el a demonstrat că știa de prezența mea în dulap și deci acționa pentru un superior căruia îi executa ordinele oficiale și care nu era un complice al lui Moutton. În consecință, această operațiune s-a efectuat simultan pe trei planuri. Confruntarea între Moutton și Sempriaq. Povestea care-i privește pe Moutton, Sempriaq și ceilalți, care, prin intermediul meu, se găsește sub supravegherea Secției însăși, conform ordinelor șefului. Și, în sfârșit, încă o afacere, de un nivel și mai înalt, care-l scoate din cauză pe stagiarul nostru, din moment ce este acoperit de o autoritate care depășește Secția, adică, cu alte cuvinte: Serviciul.

Dar asta nu e totul. De ce Serviciul, în loc să avertizeze direct Secția, a ales o cale atât de încurcată pentru a-și semnala implicarea în afacere, doar prin bătăile din ușa dulapului? Aici Moutton intră în scenă a doua oară. Se poate bănui că această istorie, prezentată lui Sempriaq și lui Deluge ca un demers personal, a fost de fapt aranjată de el cu acordul Serviciului.

Această pretinsă intrigă n-ar fi avut deci ca scop înfrângerea lui Sempriaq în cadrul unui conflict pur științific, în cazul de față dezbaterea privind valoarea operațiunii „Cive”, ci scopul de a-l distruge, pe el, ca și, probabil, pe participanții la banchet. Cum? mă veți întreba. Ei bine, descoperind care dintre ei, erau cei care violau regulile fundamentale ale loialității, nedenunțând mașinațiile lui Moutton. Astfel, acest veritabil text de loialitate constituie al patrulea aspect, absolut nou, al afacerii. Există și un al cincilea. Trebuiau de fapt să fie două denunțuri: cel al profesorului Deluge la secție și cel al stagiarului la Serviciu (altfel Serviciul n-ar fi dat ordinul să se bată la ușă pentru că el nu era la curent cu nimic). Dar, pentru moment, mă interesează mai ales denunțul profesorului Deluge. În acest domeniu, Serviciul este competent; stagiarul a acționat deci cum trebuie adresându-se lui. Fără îndoială, dar profesorul Deluge, în ceea ce îl privește, știa foarte bine ce face. Dacă și-a făcut denunțul la Secție, și nu la Serviciu, este pentru că i s-a ordonat să acționeze astfel. Deci, el nu este autorul adevărat al denunțului, el nu a făcut altceva decât să se supună unui ordin superior, ceea ce înseamnă, bineînțeles, un ordin emanat de cineva de la Serviciu. Dar de ce a făcut Serviciul asta? El implicase deja doi oameni în această afacere: Moutton și stagiarul. La ce putea să-i servească un al treilea? Pentru a controla ce va face Secția cu acest denunț adresat după o procedură ilegală? Or, Secția trebuia oricum să îl transmită Serviciului. Ceea ce de altfel a și făcut, dar în același timp ea și-a trimis la locul faptei pe unul din oamenii săi, adică pe mine. Dar, orice-ar fi, Deluge este și el un indicator trimis de Serviciu. Astfel, singura persoană care acționează numai pe cont propriu și răspunde la provocarea lansată de Moutton, este Sempriaq. Remarcă, totuși, că a încercat să te pună în gardă, să te facă să înțelegi că știa dinainte derularea întregii scene, că aceste pretinse sfaturi și confidențe ale lui Moutton care ți se păreau atât de sincere, nu erau decât o viclenie, o intrigă aranjată de Serviciu. Or, uite că orice tentativă de a-ți influența decizia finală prin câteva avertismente sau semnale — ce-or fi fost — era strict interzisă după regulamentul pus la punct de cei doi adversari. Eu cunoșteam aceste reguli pentru că Deluge le menționase în denunțul său. Arătându-ți această farfurie, această piesă a Serviciului, Sempriaq a violat regulamentul. De ce? Ca să

câștige? Nu, pentru că o victorie repurtată în felul acesta ar fi fost, natural, declarată nulă. De altfel tu, în orbirea ta, ai subestimat valoarea semnalelor pe care ți le făcea... în orice caz, crematorul nu avea niciun interes să te avertizeze din moment ce el pierdea în felul acesta orice șansă de a câștiga. Dar, în ciuda oricăror interese ale lui, el a ținut să te prevină. De ce? Ei bine, pentru a-l face pe Moutton să înțeleagă că este la curent cu intriga urzită cu acordul Serviciului, pentru a arăta că-și dă perfect seama că este vorba de o comedie. Or, el nu a putut obține toate aceste informații decât prin intermediul superiorilor săi. Rezultă că toate persoanele prezente (în afară de mine, bineînțeles, care eram în dulap) au fost trimise de Serviciu...

— Eu nu, am spus.

— Și tu! Ceaiul era îndulcit!

— Ce spui?

— Ceaiul cu care te-au udat era îndulcit, tu te lipeai tot, așa că ai acceptat să faci o baie. În acest moment ți-am luat hainele și te-am sfătuit să porți un halat de baie; or, de la un halat de baie la o pijama, drumul nu e lung deloc! De altfel doctorul nu ar fi îndrăznit să te dea el însuși pe mâna lui Moutton! Știi doar că se supune ordinelor Serviciului, ergo: tu și toți ceilalți sunteți oamenii Serviciului. Înțelegi ce vrea să însemne asta?

— Nu...

— Nu? Dacă Sempriaq a renunțat să câștige partida cu povestea asta cu farfuria, asta înseamnă că nu se mai pune problema duelului. Dacă el, ceilalți doi și tu erați toți pioni pe același câmp, înseamnă că nu exista câmp inamic! Această glumă crudă pusă la cale de Moutton era în realitate o glumă de-a Serviciului însuși! Dar văd că nu mă crezi...

— Nu.

— Bineînțeles! Cum ai putea să mă crezi? Știu ce gândești: Cum un Serviciu, un Serviciu atotputernic, se poate el ocupa cu organizarea unor asemenea glume? Este imposibil, trebuie să existe undeva dedesubt, un sens ascuns... Dar numai Moutton a vrut să facă din tine fraierul farsei, nu și Serviciul; el s-a jucat cu toată lumea! Ciudată glumă, nu-i așa? Totul depinde din ce unghi privești lucrurile. Adeseori, când nu vedem adevăratul sens al unui lucru ale cărui perfecțiune și rațiune ne depășesc înțelegerea, zâmbim. Dar nu reacționăm în același mod în fața

fenomenelor mai impozante. Să luăm, de exemplu, Soarele, cu protuberanțele sale încurcate ca niște papiote, sau galaxia cu toate gunoaiele pe care le trage după ea; nu are ea oare aerul unui manej grotesc? Și Metagalaxia, cu coama ei hirsută? Cum poate ea în mod serios să aspire la infinit? Și dezordinea aceasta care domnește în constelații? Ai văzut vreodată, cel puțin, o caricatură a Soarelui nostru sau a galaxiei noastre? Nu, noi preferăm să nu ne batem joc de toate astea, pentru că s-ar putea ca gluma să se întoarcă împotriva noastră… Ne prefacem deci că nu vedem cât de grosolane sunt mijloacele utilizate de Univers. Noi și spunem, de-altfel: este cum este, este Totul, iar Totul nu poate fi o farsă. Ceea ce este imens, incomensurabil este în mod necesar și serios… Ah, noi respectăm grandoarea! Să ridicăm un munte de excremente al cărui vârf se pierde în nori; imediat oamenii ar începe să-l venereze și să cadă în genunchi în fața lui. Iată de ce nu vreau ca asta să devină o glumă. Și tu, nu-i așa că și tu preferi ca totul să fie serios? Când te gândești că te torturează așa, din întâmplare, că nimeni nu este acolo să-ți vadă chinurile, chiar cu un râs satanic, pe care, în fond, nu ți l-a dorit nimeni, că el nu interesează pe nimeni, ți se pare intolerabil. Discuțiile despre mister ne satisfac mai mult decât acceptarea faptului că totul este absurd. În acest mister putem să punem tot ceea ce vrem: speranța, de exemplu… da, iată ce aveam să-ți spun. O să mai adaug doar că, vorbind despre Serviciu, mi-am permis să simplific puțin. De fapt, toate căile duc la fel, dar nu se opresc la el. Ele merg mai departe, se ramifică în tot Edificiul. El este autorul „farsei”. El, sau dacă dorești, nimeni… Acum, știi tot…

— Nu știu nimic altceva decât că mi-ai spus ceea ce ți s-a ordonat să-mi spui…

— Nu m-ai crede dacă ți-aș spune că nu-i așa… și ai avea dreptate, pentru că nici eu nu știu dacă spun adevărul…

— Nici tu? Cum e posibil?

— După toate câte ți le-am spus ar trebui să fii mai perspicace. Dacă astea te interesează, atunci află că, de fapt, eu nu mă supun nici unui ordin. Doar că, nu știu dacă superiorul meu, el, n-o face și dacă nu cumva m-a ales conform ordinelor primite și nu altfel. Ascultă: nu știu ce este Edificiul cu adevărat. Poate că Moutton m-a mințit. Poate că două organisme secrete profund îngemănate s-au devorat efectiv în cursul bătăliei.

Poate că nu este vorba despre o nebunie umană, ci de cea a unei organizații care, în urma unei dezvoltări excesive, a întâlnit fără să o recunoască, o ramură îndepărtată a sa și a început să o înghită. A ajuns în felul acesta la propria sa inimă și va continua să se răsucească în jurul său și să se devoreze. S-ar putea ca celălalt Edificiu să nu existe… chiar dacă doar pentru a justifica această autofagie…

— Cine ești tu?

— Un preot, știi bine.

— Un preot? Și îndrăznești să-mi spui asta! Tu, care m-ai dat pe mâna lui Erms! De ce porți sutana asta? Ca să-ți ascunzi uniforma?

— Dar tu, tu de ce-ți porți carnea? Ca să-ți ascunzi scheletul? De ce nu vrei să înțelegi? N-am nimic de ascuns. Da, e adevărat, te-am trădat… Te-am trădat, dar aici totul nu este decât o aparență: chiar și trădarea, chiar și crima. Cât despre omnisciență, ea nu este numai imposibilă, cât mai ales inutilă, din moment ce te poți mulțumi cu imitația ei, cu o fantomă țesută din denunțuri, din aluzii, din cuvinte pronunțate în somn, din câteva fâșii pescuite dintr-o cloacă, din periscoape… Nu consecința contează, ci încrederea pe care o ai în ea…

Această ultimă mărturisire nu i-a fost, în mod sigur, dictată de nimeni, am avut eu timp să mă gândesc. Vânăt la față, preotul șuieră cu un fel de ură:

— Continui să crezi în înțelepciunea Edificiului! Cum să-ți explic? I-ai văzut pe comandanții șefi? Nu sunt decât bătrâne fosile abrutizate, pline de negi, năuciți și sclerozați, tronând în vârful piramidei, asta e tot… Privește!

Îmi arătă o piatră pe care o scosese din buzunar. O întorsese probabil de nenumărate ori în mână; era netedă și lustruită, pătată la una din extremități, ca un ou.

— Vezi piatra asta stupidă? Uită-te la punctele astea idioate… la gaura asta… Dar ia, acum, un milion de pietre ca asta, ia un trilion, și spațiul le va înconjura, vântul va sufla pe deasupra lor, razele soarelui le vor bombarda, și, în felul acesta, maldărul inform va da naștere perfecțiunii… Cine a dat deci ordine stelelor? Cine? E la fel și cu Edificiul…

— Vrei să spui că Edificiul este natura?

— Nu! Singurul lucru pe care-l au în comun este perfecțiunea. Oh, știu, tu te crezi prizonier în labirintul răului, ți-ai imaginat că

totul are aici o semnificație, că furtul planurilor e un rit și că Edificiul ștergea, distrugea și recrea apoi din ce în ce mai multe lucruri ca să aibă ce distruge. Și-ai luat asta drept înțelepciunea răului… Iată de ce ai început să faci toate piruetele astea intelectuale, de ce ai început să dansezi ca ursul pe jar. Voiai să devii tu însuți un paspartu, instrumentul propriei tale pierderi, simbolul care rezolva această ecuație a ororii. Dar nu e așa! Mă auzi? Nu există nici plan, nici ecuații, nici cheie. Nu există nimic. Doar Edificiul. Nu există decât Edificiul…

— Edificiul? am repetat. Mi se ridicase părul în cap.

— Edificiul, spuse ca pentru a-mi exalta teroarea.

Și el tremura din toate încheieturile.

— Nu există nicio înțelepciune, doar o perfecțiune oarbă și omniprezentă care s-a constituit singură, o perfecțiune care nu poate fi găsită la oameni, dar care provine de la ei, care pornește dintre oameni. Mă auzi? Răul unora este atât de meschin, atât de fragil! Dar iată că a apărut grandoarea… Munți de sudoare! Un ocean de urină! Un tunet de agonie, un răcnet din milioane de piepturi! O stâncă seculară din excrementele acumulate! Aici, fratele meu, te poți îneca în marea de oameni, te poți lăsa acoperit de ei, poți crăpa în acest deșert uman! Privește, oamenii ăștia te rup distrați în bucăți, amestecându-și ceaiul, spunând baliverne, tratându-și dinții, vor amesteca și cadavrul tău, vor extrage ceaiul din el și vor aștepta să infuzeze… Nu vei fi decât o marionetă cheală și ridată, o jucărie de copil, un sac de pulbere aruncat în lacrimi impure… Așa se desfășoară perfecțiunea înnăscută, nu înțelepciunea! Înțelepciunea ești tu, tu singur, sau, dacă vrei, voi doi, tu și celălalt și podul acesta de străluciri cinstite dintre privirile voastre…

Îi priveam atent chipul, palid ca moartea, cu sudoarea curgând șiroaie, și cuvintele lui mi se păreau din ce în ce mai familiare. Le mai auzisem deja altundeva. Brusc mi-am amintit: aproape că nu exista nicio diferență între ceea ce-mi spusese și slujba pe care o ținuse în altar. Și acolo fusese vorba despre înec, și atunci invocase răul încarnat de Satana… Fratele Persuasie îmi spusese că slujba fusese o provocare, că părintele Orfini era un provocator…

— Cum aș putea să vă cred? am spus, la capătul puterilor.

— Ascultă! exclamă dintr-o suflare, n-ai înțeles încă: tot ceea

ce la un anumit nivel este o glumă, o simplă conversație, devine – la un nivel superior – un adevărat proces, și, mai sus, se transformă într-o reglare de conturi a Serviciilor. Dacă vei continua pe această cale, totul îți va scăpa din mână, totul va trece prin ziduri… pentru că aici, toate drumurile duc peste tot!

— Și tu, tu înțelegi toate astea?

— Eu înțeleg de ce nu înțeleg. Trădarea este inevitabilă, dar Edificiul este acolo pentru a o face imposibilă; este vorba deci despre transformarea imposibilului în inevitabil. Cum? Aneantizând adevărul. Trădarea nu mai înseamnă nimic, dacă adevărul devine o adunătură de minciuni. Iată de ce nu este loc aici pentru acțiunea individuală, nici pentru disperarea consecventă, nici pentru crima bine consumată, care te-ar apăsa cu greutatea ei și te-ar trage la fund. Ascultă! Să facem un pact! Să formăm o alianță secretă, o conspirație! Vom fi eliberați!

— Ești nebun!

— Nu, dacă avem încredere unul în celălalt ne vom salva. Te voi restitui ție și tu mă vei restitui mie. E singurul mod de a ne cuceri libertatea.

— Ne vor aresta!

— Nu-i nimic, foarte bine, n-au decât să ne aresteze. Dacă ar fi așa, am avea și mai multe motive să o facem! Știind dinainte că suntem pierduți, ne vom răscumpăra. Eu voi muri pentru tine și tu vei muri pentru mine, acesta va fi adevărul. Pe ăsta, cel puțin, nu-l vor putea falsifica, pentru că nu sunt decât un tâlhar nepocăit! Da! Mi s-a ordonat să te atrag în această conspirație… sunt un provocator…

— Ce? Ce spui?

— Cum, tot nu înțelegi? Sunt un provocator pentru că sunt preot! Aici, pentru ca un preot să aibă dreptul să vorbească așa cum am făcut-o eu, el trebuie să vorbească în calitate de provocator! Mi s-a ordonat să vorbesc așa, ca să fiu sigur că accepți.

— Gândește-te puțin! Cum aș putea să accept?

— N-ai altă șansă. La asta se gândesc ei. Și au dreptate. Forțele te părăsesc. Astăzi ai acuzat un nevinovat care-ți voia binele; pentru tine Moutton nu era vinovat din moment ce l-ai denunțat. Așa că, dacă nu accepți azi, ai să accepți mâine, și dacă nu va fi cu mine, va fi cu altul. Dar atunci vei acționa după

dorința Edificiului, nu va mai fi un acord fictiv, un rol impus. Nu fă asta! Acceptă mai bine cu adevărat, sincer, acum, în numele adevărului! Atunci, din adâncurile Provocării va țâșni Adevărul…

— Da, dar ești obligat să faci un raport și să mă denunți că am conspirat împreună!

— Bineînțeles! Te voi denunța! dar ei vor crede că este vorba de o conspirație fictivă, artificială, că tu ai acceptat această minciună și că te-ai împopoțonat cu această mască de carnaval numai pentru că eu te-am obligat să-ți duci ordinele la îndeplinire. Dar tu, acționând de bună voie, spontan, pătrunzând și înțelegând totul de la un capăt la celălalt, tu vei umple acest abis. Și iată cum conspirația, pe care Edificiul a denumit-o Provocare, s-a încarnat… Acum accepți?

Eu tăceam.

— Refuzi? Îi tremura vocea și o lacrimă îi alunecă pe obraz. Și-o șterse furios.

— Nu-i da atenție, spuse, nu înseamnă nimic… rutină…

Stăteam nemișcat, numai piciorul continua să-mi tremure. Nu-l mai vedeam, nu-l mai auzeam. Mi se părea din nou că sunt prizonierul culoarelor albe, al ușilor albe, despuiat de tot ceea ce puteam poseda. Aveam încă în fața ochilor lucirea palidă a Labirintului și în urechi îmi răsuna zgomotul monoton al pașilor.

— Accept.

Fața i se ilumină brusc. Se întoarse puțin, își șterse fruntea și obrajii cu o batistă.

— Acum îți va fi frică să nu te trădez cu adevărat, spuse după câteva clipe de tăcere. Dar pentru asta nu există remediu. Ascultă: aici tot ceea ce este conjurație, jurământ, promisiune, nu are nicio valoare. Așa că să ne oprim; asta a fost totul pentru azi. Fără semne de recunoaștere. Nu ne-ar fi de niciun folos. Arma noastră va fi exact absența secretului, o absență a secretului în care nimeni nu va crede. Acum te voi denunța superiorului meu. Tu, fii natural și continuă să acționezi ca și până acum…

— Trebuie să merg la Depozitul de Registre?

— Te vei duce într-adevăr?

— Poate că nu.

— Atunci nu te duce. Du-te să te odihnești mai degrabă, trebuie să-ți aduni forțele… Mâine, după masă, între cele două cariatide care susțin bolta celui de al șaptelea etaj, al doilea te

va aștepta…

— Al doilea?

— Adică eu. Cei doi. Așa ne vom numi.

— Și primul sunt eu?

— Da. Acum plec. Ar putea să pară suspect dacă rămânem prea mult timp împreună.

— Așteaptă… Ce trebuie să spun dacă mă întreabă cineva despre întâlnirea noastră de mâine?

— Ce vrei.

— Pot să te denunț?

— Bineînțeles. Oricum ei vor fi la curent cu conjurația noastră dar numai cu conjurația fictivă… doar dacă tu nu…

Se întrerupse.

— Și tu?

— Și eu. Dar ajunge. Să rupem cercul acesta vicios. Uite care e ideea mea: ne vom salva amândoi, ne vom răscumpăra chiar dacă ar trebui să pierim. Adio.

N-am răspuns. Ieși cu un pas rapid. Curentul de aer pe care-l stârnise îmi mângâie o clipă fața.

S-a dus să mă trădeze — aparent. Dar cum, voi ști eu vreodată dacă e vorba numai de o trădare fictivă? mi-am spus. Oricum acest gând mă lăsa complet indiferent. M-am ridicat. Voiam să vorbesc, dar nu puteam pentru că nu aveam cu cine. Am tușit cu zgomot, numai ca să mă aud. Zidurile nu aveau ecou. Am deschis ușa și am aruncat o privire în camera vecină. Era goală. Dar pe masă, încet, ca roțile unui orologiu, se învârteau rolele unui magnetofon. Le-am scos, am rupt banda în bucăți, le-am îndesat în buzunar și am pornit spre baie…

XIII

M-a trezit zgomotul conductelor de apă. Am deschis ochii și am remarcat pentru prima dată că plafonul băii era decorat cu un basorelief de stuc, de o albeață strălucitoare, reprezentând o scenă din paradisul terestru. Adam și Eva se urmăreau, ascunși printre copaci, în timp ce șarpele încolăcit pe o cracă își întindea capul către posteriorul rotunjor al Evei. În spatele unui nor, un înger scria un lung denunț, aproape ca în descrierea lui Moutton. Moutton! M-am așezat pe jos, complet treaz. Înainte să adorm îmi scosesem toate hainele; prosopul pe care mă întinsesem nu mă proteja deloc de frigul care trăgea de la faianță. Îmi simțeam corpul greu, paralizat, aproape rigid, ca un cadavru. Doar în

cadă, sub un jet de apă fierbinte, mi-am revenit la viață. Am ieșit din baie și m-am dus la oglindă. N-am fost surprins de fața de bătrân pe care o vedeam. Ziua de ieri fusese pentru mine ca o prăpastie a timpului care-mi înghițise ultimele puteri. Mi se părea că a trecut o viață. Ultimul ecou al ei era cântecul acela stupid cântat de profesor, care a continuat să mă obsedeze tot timpul cât m-am spălat:

„Care-i artificiul? Care face Edificiul?

Antiedificiul! Face Edificiul!" Începusem să-l fredonez fără să-mi dau seama: îmi vedeam în oglindă buzele mișcându-se. Nu, nu îmbătrânisem, eram doar ancrasat. Probabil că am fost complet beat ca să accept propunerea părintelui Orfini. O conspirație, Dumnezeule mare! Eu și cu el, cei doi conjurați, sau mai simplu: „Cei Doi"!

Mai bine să cânt în continuare, din spirit de precauție, chiar dacă sunt singur în baie, chiar dacă niciun sunet din afară nu ajunge până la mine. Eram deja obișnuit să mănânc rar și la orele cele mai ciudate. În orice caz, după beția de ieri nu-mi era deloc foame. Mi-am clătit doar gura cu apă caldă, care avea un gust de metal încălzit, și am ieșit.

Fără îndoială nu-mi revenisem complet după emoțiile din ajun; eram deja în fața ușii de la lift, când mi-am dat în sfârșit seama că nu am unde să mă duc. Aveam mare nevoie de calm. Am tras concluzia că cel mai înțelept lucru ar fi să mă alătur primului grup de oameni pe care-l întâlnesc. Aș putea fi dus într-o ședință, o adunare, unde aș putea trece practic neobservat. Asta mi-ar da posibilitatea să reflectez liniștit fără să mai rămân închis în baia aceea în care singurătatea devenise de nesuportat.

Dar parcă era un făcut; nu mă întâlneam decât cu ofițeri singuri; evident, nu-i puteam urma fără să atrag atenția. Am parcurs astfel o bună parte din etajul cinci, apoi șase, în sfârșit, am urcat la opt. Dacă memoria mea era bună, la etajul acesta șirul de uși se întrerupea pe o parte a culoarului central, dovedind astfel prezența unei săli mai mari în spatele peretelui subțire. Astăzi, totuși, coridorul era pustiu. Am pornit să fac cei o sută de pași care mă despărțeau de misterioasa sală. Apoi, văzând că nu apare nimeni la capătul a zece minute bune, mi-am pierdut răbdarea și am intrat.

Aveam impresia că mă aflu într-una din secțiile unui uriaș

muzeu. În penumbră, pe podeaua ceruită, se aliniau rânduri de vitrine strălucind de lumină. Trecerea îngustă care le despărțea la mijloc se termina printr-o curbă, dar petele de lumină care se reflectau pe zidurile întunecate anunțau că ea continuă mai departe. În vitrine erau mâini peste tot, secționate de la încheietură. Dispuse în rafturile transparente, cel mai adesea în perechi, erau de mărimi și culori naturale, poate prea naturale; nu se mulțumiseră să imite doar textura pielii și strălucirea unghiilor, dosul lor fusese ornat cu firișoare subțiri de păr. Înghețate într-un număr impresionant de poziții diferite, ele păreau a fi fost imobilizate ca niște actori într-un teatru mort care s-ar juca în spatele unor geamuri. Am hotărât să trec mai întâi în revistă întreaga colecție, pentru ca apoi să revin la specimenele cele mai reușite. Aveam timp destul. Am văzut mâini împreunate pentru rugăciune, mâini de trișor, pumni strânși de furie, disperați sau triumfători, rugăminți și refuzuri categorice, gesturi de binecuvântare schițate cu degete de bătrân, propuneri necinstite, cerșetorie, furt. Aici, candoarea plină de încredere, aproape surâzătoare, înflorea în degetele strânse grațios; acolo era pierzania; mai încolo, un gest matern de pedeapsă lega două încheieturi. Culoarul întunecat care se întindea între vitrinele luminate șerpuia în continuare. Îl urmam, oprindu-mă uneori să admir scena bucolică evocată de un gest, apoi, găsind-o prea fadă pentru gustul meu, îmi continuam drumul. Se trezea în mine cunoscătorul. O simplă privire îmi era deja de-ajuns ca să judec valoarea unei expresii: asta, prea exagerată, cealaltă, prea înțepenită... Mă opream din ce în ce mai puțin; plictisit, blazat, căutam acum scene din ce în ce mai complexe, din ce în ce mai enigmatice. Am constatat că autorii acestei expoziții avuseseră aceeași idee ca și mine; pe măsură ce intram tot mai adânc în culoarul sinuos, dădeam peste gesturi din ce în ce mai reținute, din ce în ce mai subtile; și mai mult chiar, semnificația devenea ambiguă...

Nu mai era vorba de amenințări vulgare, de pumni strânși, de agresiune. Evantaiul acesta de degete grațioase exala viclenie. În interiorul acestor mâini rotunjite într-o cupă roz, ca pentru a proteja o flacără, se ridica insidios un deget mic și crispat. În ce direcție arăta? Îmi recâștigasem interesul și savuram ca un degustător rafinat această solemnitate aproape fraternă din care, nu se știe de ce, se îndepărtase auricularul, curbat ca și

cum ar fi vrut să denunțe pe cineva din spatele meu. În aerul mângâiat, atins, înghițit de palmele acestea se ținea impostura; un mic detaliu întorcea ca pe-o mănușă gestul prizonier în vitrină. O pădure de degete alungite și multiplicate de umbre se lipeau de vitrine; în secretul dosurilor de palme pudic împreunate se făceau gesturi de conivență, prin geamuri, din perete în perete... Aici, un deget mare rotunjit se amuza, colo nu erau decât copilării; și dintr-odată, din mijlocul acestor distracții nepăsătoare, un capăt de unghie, o umflătură, o falangă, și apoi de la o mână la alta... totul se ridica... și arăta... spre mine!

Mergeam din ce în ce mai repede, alergam aproape, valuri de mâini se ridicau și coborau împreună în rafturile de sticlă, degete plantate în aer, crispate, palide ca ale mumiilor, totul mi se amesteca în cap. Dar ce se întâmplă? M-am gândit, cum este posibil? De ce toate aceste mâini? În ce scop? E complet absurd! Ce farsă oribilă! Ce muzeu monstruos! Și mie mi se pare că arată spre mine! Repede, să ies repede de-aici! Afară.

Brusc o siluetă țâșni din întuneric și se avântă asupra mea. Raze de umbră și lumină îi ștergeau fruntea și fața, gura îi era deschisă larg, gata să urle isteric, orbitele îi erau negre. Am reușit să mă opresc în ultimul moment. Mâinile mi se loviră de suprafața verticală, netedă și rece a unei oglinzi.

Am rămas în fața ei în timp ce în spatele meu se deschidea abisul mărunțit peste tot de luciul acvariilor, surd, strângând, înțepenit în mii de gesturi rășchirate, crispate, obscene, hidoase, mâinile de ceară, înroșite, pline de vene, nebune. Mi-am apăsat fruntea pe oglindă ca să nu mai văd.

În acel moment, panoul se mișcă, cedă și mă atrase înspre el. Era suprafața unei uși, a unei uși obișnuite, care se deschisese sub apăsarea mea. Eram acum într-o cameră micuță, aproape o celulă, luminată de două becuri palide, ca pentru economie. Bărbatul, sau mai degrabă boțul acela de om care ședea în spatele mesei, îmbrăcat într-o haină în carouri, nici nu binevoi să ridice ochii spre mine. Era pe cale să-și taie unghiile și le examina chiar sub nas. Era miop? Coatele i se sprijineau pe un maldăr de hârtii.

— Luați loc, vă rog, îmi spuse fără să mă privească. Luați scaunul acela de-acolo, din colț. Dați la o parte prosopul de pe el. Sunteți orb? Nu-i nimic, o să vă treacă. Vă rog, aveți răbdare

un moment.

— Mă grăbesc, am spus pe un ton neutru. Pe unde pot să ies?

— Vă grăbiți? V-aș sfătui totuși să luați loc un moment. Aveți ceva de declarat?

— Poftim?

Începu să-și pilească frenetic o unghie.

— Aveți aici hârtie și stilou. Eu nu vă deranjez…

— N-am nicio intenție să scriu ceva. Unde este ieșirea?

— N-aveți nicio intenție?

Se opri în mijlocul unui gest și-mi aruncă o privire apoasă. Îl recunoșteam fără să-l cunosc. Era un roșcovan cu mustață mică, cu o bărbie aproape inexistentă, cu obrajii umflați și ridați ca și cum ar fi avut alune în gură.

— În acest caz am să scriu eu, sugeră el, începând din nou să-și pilească unghiile. În felul acesta nu va trebui decât să semnați.

— Dar ce este…

— O mică mărturisire…

„Aha, am să te prind…” am gândit străduindu-mă să nu-mi strâng maxilarele pentru ca mușchii tensionați să nu mă dea de gol.

— Nu știu despre ce vorbiți, am răspuns sec.

— Cum, ați și uitat cocteilul?

Am tăcut. Începuse acum să-și frece unghiile de stofa costumului și le examina ca să vadă dacă strălucesc suficient. Scoase din sertar un mic volum gros, într-o legătură neagră. Cartea se deschise singură la pagina care trebuia. Citi:

— Paragaraful… Hm… hm… iată: „Oricine răspândește, propagă sau pune în circulație zvonul, sau lasă să se înțeleagă în orice altă manieră că Antiedificiul nu există în această calitate, se va face vinovat sub sentința de exoclazie totală.” Ei bine? spuse încurajându-mă din priviri.

— N-am vehiculat niciun zvon.

— Cine pretinde contrariul? Dumnezeu să ne aibă în paza lui, dumneavoastră n-ați făcut nimic. Ați băut doar un coniac și ați ascultat. Asta dacă nu cumva noi nu ne-am astupat ermetic urechile. Din nefericire pentru dumneavoastră, noi nu ni le-am astupat și asta poate fi considerat un delict… în fine…

Își consultă din nou cartea.

„Oricine este martorul delictului menționat la paragraful n,

alineatul n, și omite să-l raporteze într-un interval de n ore la organul competent, se face vinovat de epistoclazie, cu excepția cazurilor în care curtea descoperă circumstanțele atenuante menționate la paragraful n.”

Puse volumul pe masă și se uită la mine cu ochii lui umezi, de pește. Mă examină așa un timp, apoi buzele i se rotunjiră delicat ca și cum ar fi scuipat un sâmbure invizibil.

— O mică mărturisire?

Am dat din cap în semn că nu.

— Haideți, spuse fără să se descurajeze, o mică, mică mărturisire…

— N-am nimic de mărturisit.

— Ceva, măcar un pic?

— Nu. Și încetați să vă prostiți! am strigat tremurând, neputând să-mi mai rețin furia. Bătu repede din pleoape, ca o pasăre speriată.

— Nimic?

— Nimic.

— Nimic, nimic?

— Nu.

— Să vă dau o mână de ajutor, poate? Uitați, de exemplu: „Subsemnatul, declar că am fost prezent la cocteilul organizat de domnii profesori… cutare și cutare… și de domnii profesori cutare și cutare… la data de… și că am fost martorul involuntar al discursului vizând răspândirea…” Ce spuneți despre asta?

— Refuz să mărturisesc.

Mă urmărea în continuare cu ochii lui rotunzi de găină.

— Mă arestați? l-am întrebat.

— Ah, șmecher mic! făcu el bătând din nou din pleoape. În acest caz poate că mai e și altceva? Hm? Haideți, gândiți-vă bine… Coco? Spispi?

— Opriți-vă!

— Spiii… repetă el făcând tot felul de mutre ca și cum i-ar fi vorbit unui sugar. Spi… spi… spirală… respirație… transpirație… piuia el încetișor – A conspira?

Eu tăceam.

— Nu?

Se aruncă din toate puterile pe birou. Parcă ar fi vrut să-mi sară în gât.

— Dar asta? O recunoaște domnul baron?

Ținea în mână o cutie rotundă, plină cu nasturi îmbrăcați în pânză neagră, mari cât boabele de struguri.

— Oh! mi-a scăpat fără să vreau.

Prinse ocazia și începu să bombăne într-o parte, ca pentru sine: O… O… ca Orfini… O… O…

— Eu n-am spus nimic!

— Oh, reluă cu o strângere din ochi. Oh, asta e tot? Nimic altceva decât un O rotund, gol-goluț, fără nimic altceva? O ca și zero? Nu, nu, un mic efort, haideți: O… r… fi…? Drăguță sutană… micuțul preot… Asta nu vă spune nimic? Haideți, haideți, ați făcut o prostiuță amândoi, nu-i așa?

— Nu, am spus.

— Poate. Și totuși, oh! replică el. Oh, nu-i așa? Întotdeauna oh! nimic altceva decât oh!

Încerca din ce în ce mai puțin să-și ascundă satisfacția. Eu eram hotărât să nu-mi descleștez dinții.

— Și dacă am cânta un cântecel? sugeră el; acesta de exemplu: „Plouă, plouă, ciobănaș, caută-ți pe albul Mouttonaș…” Nu? Bine, atunci, ăsta:

„Care-i artificiul…” îl știți pe ăsta?

Lăsă să treacă un moment.

— E încăpățânat, spuse el în sfârșit, privind cutia pe care o ținea încă în mână, încăpățânat, tenace și plin de îndrăzneală! I-ar trebui un Pontius Pilat. Haide, torturează-mă! Nu voi mărturisi niciodată! *Ecce homo!* Dar, nu, nimic, ne spălăm pe mâini, ah, dacă am avea măcar câțiva spini, au!, au!, au!, dar nu, ce spun eu, cuie! Nu putem să facem nimic, nimic… poate doar să punem o cruce!

Eu nu mă mișcam. Începu din nou să-și pilească unghiile. Apoi le inspectă, se asigură că aveau forma ideală, mai dădu de câteva ori cu pila, rectifică. În sfârșit, cu același ton nesimțit de la început, mormăi în barbă:

— Dă-mi pace!

— Vreți să plec? am întrebat năucit.

Nu răspunse. Am căutat ușa din ochi. Era într-un colț al camerei, deja întredeschisă. Cum putusem să n-o remarc mai devreme? Am pus mâna pe clanță și m-am uitat la individ. Absorbit de manichiură, nici măcar nu mă mai vedea. Fără să mă grăbesc, am ieșit din cameră, și am ajuns pe culoarul lung și alb unde bătea un curent de aer rece. Eram deja departe, când

deodată mi s-a părut că duc o povară grea, suspendată de fiecare parte a corpului, ca două găleți agățate de un par. M-am oprit. Mâinile îmi erau ude, transpirate. Mi-am privit palmele. Între linii îmi străluceau picături microscopice. Creșteau văzând cu ochii. Ooo, Oo!, m-am gândit. Ce idee să transpiri în halul ăsta... Oo!, și de ce? De ce n-am spus-o mai devreme: Ah! Larvă? Nu! Vierme! Canalie! Sau mai degrabă jigodie! Nu o canalie debutantă, insignifiantă, ci o adevărată canalie, o canalie realizată! M-am simțit dintr-odată ca un butoi plin cu praf de pușcă, plin de sulf și de scântei. Simțeam că explodez!

Uși. Ascensoare. Culoare. Iarăși uși. Am intrat într-un ascensor. Ce plăcere să cobor, ce plăcere să-ți prăjești un vechi prieten... Am respirat adânc. În ciuda a orice, eram ușurat. Calm, liniște, nici urmă de conspirație.

Canalia sunt eu! am rostit în minte. Cu voce tare n-aș fi îndrăznit.

Pentru a mia oară am coborât dintr-un ascensor. La ce etaj? N-avea importanță. Am mers drept înainte. O ușă. Am apăsat pe clanță.

Era o cameră zugrăvită în roșu, cu pilaștri albi și imense tablouri agățate pe pereți. Siluete plate, îmbrăcate în tul și în dantelă se pierdeau pe un fond nesigur și îndrăzneț, în maniera lui Rembrandt. Sub peluza cea mai mare stătea o tânără fată de vreo șaisprezece ani căreia îi era frică. Am așteptat să vorbească, dar ea tăcea. Frica n-o urâțea, dimpotrivă. Avea un chip delicat și un breton auriu îi acoperea fruntea, doi ochi violeți melancolici și înfricoșați ca ai copiilor, buze pline și roșii. Purta o rochiță de elevă, cu mâneci scurte și largi. I se vedeau sânii aroganți sub stofă. Picioarele zvelte aveau și ele ceva arogant și dur, tălpile erau goale și roz, căci în momentul în care mă văzuse, i se desfăcuseră sandalele și îi alunecaseră sub fotoliu. Dar lucrul cel mai rău erau mâinile lipsite de apărare. Cât de drăguță, m-am gândit, ce piele albă are... albă... asta-mi spune ceva... Ah!, da! Pielea albă ca un crin... Sunt aici, floare de crin... Spionul mă prevenise. Prezisese totul: Doctorul, Serviciul, Floarea de crin...

Fără să clipească, se uita fix la mine cu ochii ei violeți. Gâtul era gol, sub rama neagră a tabloului era ca un... căutam o comparație... ca un cântec în noapte. Fie... Am făcut un pas spre ea, încet, ca o canalie, uitându-mă în adâncul ochilor ei.

Corpul ei nemișcat mă umplea de o teroare delicioasă, sânii îi fremătau sub rochie, marcând secundele în ritmul bătăilor inimii ei. Niciun cuvânt, niciun gest. Liniște. Nimic altceva decât o canalie.

Încă un pas și genunchii mi se loviră de ai ei. Rămânea nemișcată, cu capul dat pe spate, căutându-și în van un ultim refugiu în părul lung și auriu. M-am aplecat spre ea. Buzele îi fremătară imperceptibil, dar nu reuși nici măcar să ridice mâna. Va trebui s-o deflorez, m-am gândit, din moment ce ea așteaptă. Ce altceva puteam să fac în situația mea? În fond, poate nu era decât o copilă inocentă care trebuia deflorată, sau poate că era butucul deja tăbăcit pe care îmi voi face ultimele mărturisiri și-mi voi pune capul pentru ultima oară. Dacă nu, ce caută ea aici, în Edificiu?

Bineînțeles, mi-am spus, în timp ce privirea mi se plimba printre genele ei aurii, totuși, și eu eram nevinovat din moment ce am intrat aici: atunci, de ce ea? Dar iată că începeam deja să-mi analizez motivele actului, să caut scăpări, să-ncerc să mă disculp. Nu era oare asta, o proastă politică? Nu eram oare pe cale să mă dispersez, să-mi risipesc forțele? Haide…, m-am gândit, gata cu scrupulele, gata cu divagațiile! Să profităm de ocazie! Să deflorăm!

Această hotărâre pur abstractă nu mă costase niciun efort; dar cum să intru în detalii? Natural, totul trebuia început printr-un sărut, cu atât mai mult, cu cât mâna ei nu se interpunea între buzele noastre. Respirațiile ni se amestecau deja. Totuși, alegerea unui sărut ca preludiu al deflorării, îmi repugna. Chiar și într-un sărut furat, prin viclenie, prin trădare, există ceva, cum să-i spun, extrem de delicat, de convenabil, de natural, da, știu: un sărut este un ornament, o decorație, o aluzie și o alegorie. Ori, eu nu voiam aparențe; voiam să mă acuplez, să distrug rapid și în cel mai oribil mod această floare de crin. A deflora, nu înseamnă oare a trata un înger ca pe-o vacă?

Am renunțat la sărut și am rămas în aceeași atitudine. Dar respirându-i aerul inocent, virginal, am simțit curând că toată această poză conținea ipocrizie.

„Am s-o ridic și am s-o duc în brațe!”, m-am gândit dând înapoi și redresându-mă ușor. Dar distanța care ne separa acum sugera atât de lamentabil o retragere nehotărâtă încât m-am simțit jenat. De altfel, unde aș fi putut s-o posed? În afară de

fotoliu nu mai aveam la dispoziție decât podeaua. Să ridic floarea de crin ca s-o arunc din nou în același fotoliu ar fi fost complet absurd.

Orice viol trebuie să aibă un sens concret! Sensul cel mai negru și cel mai pervers!

Mai bine s-o iau brutal, fără ocolișuri, am hotărât. Cum nu puteam s-o fac în picioare, fotoliul fiind prea jos, am îngenuncheat. Ce greșeală! Era o atitudine de umilință, aveam aerul unui cavaler făcând un jurământ și legându-și la gât eșarfa primită din degetele albe ale doamnei sale. Imposibil să violezi în genunchi, și totuși, trebuia s-o fac, pentru că în fiecare secundă situația mea se înrăutățea tot mai mult. Nu mai lipsește decât să izbucnesc în lacrimi, m-am gândit cu groază; la dracu! Buzele-i erau deja întredeschise, va țipa, și în loc de floare de crin nu va fi decât o puștoaică plângăcioasă. Repede! Până nu e prea târziu!

Sub fustă atunci? Dar dacă nu fac ce trebuie, nu va mai fi un viol, ci o mângâiere, și ce se va-ntâmpla? Va începe să gungurească, poate chiar se va prăpădi de râs și va da din picioare ca o tânără fată, nu virgină, ci doritoare. Și chiar dacă m-arunc pe ea, o violez, o strivesc, nu va mai rămâne nimic din această albeață de crin... nimic decât acele mângâieri! Să mângâi în loc să deflorezi? Mici pipăieli? Ghidi, ghidi? Doamne!

Judecătorul ăsta blestemat, m-am gândit deodată, el a pus-o acolo, el și nimeni altcineva! Îl recunosc *ex ungue leonem*! În acest caz nu!, mi-am spus hotărât, sigur nu pe sub fustă; nimic din ce-ar putea semăna cu o viclenie, cu o șmecherie lașă, cu o stratagemă! Ochi în ochi și un sărut, dar un sărut diabolic, fulgurant, sângeros, provocator, brutal, și chinurile groazei! Scrâșnetul dinților pe dinți! Murdării! Voluptate! Nu există o altă soluție! M-am aplecat spre ea. Dar era ceva ce nu mergea. Avea obrajii umflați, gura plină, ceva alb îi ieșea dintre buze. Puah! Respirațiile noastre se amestecară din nou și a ei mirosea a lapte! Ooh!, disperarea! Fărâmele acelea mici și albe erau de brânză! Nu! Brânză albă!

Se sfârșise. Încet, foarte încet, m-am ridicat și mi-am șters mașinal genunchii. Deci asta fusese totul. Șaisprezece ani, nevinovată, intimidată, albă ca zăpada... Ca zăpada? Nu, ca iaurtul! În drum spre ieșire, m-am oprit în prag ca s-o mai privesc o dată. Liniștită, începuse să mestece din nou. Strângea

în mână felia aceea mică de pâine cu unt pe care o ascunsese când mă văzuse intrând. Da, făcea tot ce putea ca să-mi faciliteze sarcina, și eu… eu… Doamne!

Din fericire, nu se pronunțase niciun cuvânt. Am închis ușa și mi-am continuat drumul străduindu-mă să fac cât mai puțin zgomot posibil. Canalie… canali… de undeva se trăgea. Un foc de armă foarte apropiat. Mă pregăteam să fac stânga-mprejur, când am zărit în fața unei uși, trei ofițeri care susțineau o pernă. Doar o pernă. Așa…

Au fost două feluri de împușcături. După prânz, s-au auzit focuri de armă puternice, gemete de răniți, ricoșeuri, s-au ridicat nori de praf. Luptele acestea pe culoare s-au dus în cea mai mare grabă. Sfârșitul lor a fost anunțat de sosirea grăbită a întăririlor și de strigăte cifrate. Uneori, când ușa liftului se deschidea și cabina era goală, se vedeau corpuri însângerate căzând în gaura neagră de la etajul superior. Așa se debarasau ei de cadavre. Dar de data asta nu a fost decât o singură împușcătură. Această împușcătură izolată era în general precedată de o mică procesiune de trei sau patru ofițeri, care mergeau doi câte doi, purtând o pernă de catifea pe care odihnea un revolver. Intrau, apoi ieșeau fără revolver, și așteptau în fața porții ca trădătorul demascat să-și zboare creierii. Dacă era vorba de un ofițer superior, perna era decorată cu un galon. Acest gen de probleme se regla întotdeauna la ora mesei, ca să se evite curiozitatea intrușilor.

Mai aveam un sfert de oră până la întâlnirea mea cu preotul. Dar de ce să mai merg, din moment ce totul fusese stricat, trădat, totul se sfârșise? Am încercat să mă concentrez. Probabil că ei erau la curent cu această conspirație, o autorizaseră și chiar ordonaseră cel puțin conspirația fictivă. Doar el și cu mine am vrut să creăm, dincolo de această aparență, ceva autentic. Dacă nu mă duceam la întâlnire, dacă mă eschivam, se puteau gândi că simt vreun pericol și asta îi putea pune pe gânduri. Dacă mă duceam, nu aveam de înfruntat niciun risc.

Mă mai încerca rușinea, dar din ce în ce mai puțin. În câteva minute am parcurs spațiul strâmt dintre toalete. În timp ce căutam o explicație, mă fulgeră o idee; o idee, fără îndoială, excesiv de naivă, dar în același timp, teribil de tentantă: nu-i decât un vis, mi-am zis, un vis absolut subiectiv și ratat. Chiar dacă nu reușeam imediat să mă trezesc (îmi părea, de fapt, de o

intensitate excepțională) simplul fapt de a-l fi descoperit, mă scutea cel puțin de povara întregii responsabilități. Așa că m-am oprit în fața peretelui alb, am aruncat o privire în stânga și alta în dreapta să văd dacă nu se apropie cineva, și am încercat, printr-un simplu efort de concentrare, să dărâm peretele. Fiecare știe că în vis acest procedeu reușește aproape întotdeauna, chiar și în cazul celui mai tenace coșmar. Am strâns ochii și i-am deschis apoi brusc, de mai multe ori. Degeaba. Am pipăit ușor peretele. Nu se mișcase nici măcar un deget. Și dacă, dimpotrivă, făcea parte din visul altcuiva? Este normal, mi-am spus, ca proprietarul să aibă asupra lui o putere incomparabil mai mare decât cea a personajelor care evoluează, cea a tuturor figuranților angajați pentru nevoile cauzei…

În orice caz, era imposibil de dovedit, am tras eu concluzia. Am ajuns din nou pe culoarul central și am intrat în lift ca să mă duc spre etajul convenit, sub coloane. Dar de ce s-o fi ales pe Floarea de Crin? Din dorința pentru perfecțiune, fără-ndoială: ca să mă facă să înțeleg că nu poți deveni nici măcar o canalie fără voia Edificiului. Am crezut că-l văd pe judecătorul de instrucție, cu mania lui de a diminutiva totul, cu degetul său mic viu și amenințător, agitându-se sub nasul meu. Plăcutele zvâcniri ale spânzuratelor contribuiseră probabil la dezvoltarea simțului umorului…

Liftul continua să urce, cifrele se aprindeau și se stingeau rapid pe tabloul luminos, contactele clincheteau, lumina lăptoasă a lămpii tremura pe lemnăria de palisandru. Și brusc, l-am văzut cu adevărat, în fața mea, prin ușa dublă de sticlă a culoarului și a ascensorului, în momentul în care acesta ajungea la un alt etaj. I-am văzut haina prea scurtă, chipul ușor încruntat, gânditor, absent. Mă văzuse? Fără să știu prea bine ce fac, am îngenuncheat precipitat pe covorul care acoperea podeaua cabinei. Pe gaura cheii am aruncat o privire spre locul de întâlnire. În felul acesta nimeni nu putea să mă vadă…

Ascensorul încetinea deja. Am zărit mai întâi pantofii lustruiți cu grijă, apoi un șorț negru, nu, un rând de nasturi: era o sutană. Preotul! Preotul mă aștepta pe culoar chiar în fața porții! Ascensorul mai tresări o dată, dar cu o rapidă apăsare de deget l-am făcut să coboare. Oare miroseam trădarea? Nu, chiar nu știam ce să cred. Dar în timp ce cabina cobora încet, mă lăsam legănat de mișcarea aceasta regulată și adormitoare, mă

simțeam în siguranță. Contactele țăcăneau din nou, lampa lăptoasă lucea, adăpostul meu primitor traversa în liniște Edificiul. Ajuns la parter, am apăsat din nou pe buton și am început iarăși să urc... Tot în genunchi, observam ceea ce se petrecea în exterior. Vedeam defilând etajele, peretele, pardoseala, o pereche de picioare, plafonul, apoi din nou cușca din cărămidă, podeaua... Pentru a doua oară l-am zărit pe judecătorul de instrucție în haina sa în carouri. Aștepta ascensorul fără să se impacienteze, cu colțul buzelor strâmbate într-o grimasă. Apoi scena se șterse înghițită în adâncul zidurilor ca și cum cineva ar fi lăsat să cadă o cortină de piatră. Mi-am continuat drumul.

M-am apropiat de etajul opt și mi-am ținut respirația. N-am putut să-l văd pe preot decât bucățică cu bucățică pentru că eram prea aproape. Și el aștepta. Am coborât din nou și am trecut prin fața judecătorului. În timp ce eu rămâneam ascuns în colțul meu, invizibil, ochiul meu îl capta de fiecare dată dintr-un unghi diferit, ca și cum ar fi prelevat eșantioane.

Fiecare în parte părea să aștepte neglijent, sprijinindu-se mașinal când pe un picior, când pe celălalt, cu un aer distrat și reținut. Fețele lor aveau aceeași expresie neutră și rece. Eu, care puteam coborî de sus în jos, tăind Edificiul în felii, etaj cu etaj, sărind de la un chip la altul, am realizat pălind că trăsăturile lor se completau: colțul gurii judecătorului și buza lăsată a preotului formau în combinație un surâs fracționat în două părți, la două etaje diferite. Această descoperire m-a înfiorat, pentru că niciunul, nici celălalt, luați separat, nu surâdeau; o făceau doar împreună, de parcă ar fi fost chiar surâsul Edificiului însuși... Când ascensorul ajunse la parter am ieșit alergând, lăsând larg deschisă ușa cabinei din care se auzea acum o sonerie neîntreruptă. Probabil îl chemau de la toate etajele. Dar eu eram deja departe.

Deci preotul trădase. Bănuielile mele se confirmaseră. Eram pe cale să meditez la aceste concluzii, la această apoteoză a prea puțin glorioasei noastre conspirații, când mi-am dat brusc seama că mă aflu la parter.

Undeva, nu departe, era marea poartă aureolată de legendă, ieșirea din Edificiu.

Continuam să merg, dar aici totul era diferit. Schimbarea era bruscă. Nu mai eram într-un culoar, ci într-un fel de hol înalt și

spațios, susținut de coloane. Am auzit un zgomot de pași răsunând pe dalele de piatră. Apoi se îndepărtară. Nu mai era niciun suflet. Aș fi vrut să întâlnesc oameni, să-i văd făcându-și de lucru, să mă amestec în mulțime. Căci hotărâsem să ies. Era ultima mea șansă. De ce oare nu mă gândisem mai devreme să fug, să scap de tot, Misiune și instrucțiuni, sau mai degrabă fantomele lor, ca și de această falsă conjurație care nu ținuse prea mult? Frica nu mi se părea o explicație satisfăcătoare. Bineînțeles, mă temeam că gărzile mă vor opri, că-mi vor cere un permis, dar, aș fi putut cel puțin să iau în considerare această posibilitate. Or, mie nici nu-mi trecuse prin cap. De ce? Pentru că n-aveam unde să merg, la cine să mă întorc? Pentru că mă gândeam că Edificiul mă va urmări peste tot? Sau poate pentru că, în ciuda bunului simț, și a iadului prin care trecusem, nu-mi pierdusem complet credința în existența acestei nefericite și de trei ori blestemate Misiuni? Era, poate, ultimul lucru care mă susținea?

De unde eram, vedeam deja poarta. Era întredeschisă. Și, sacrilegiu! Nu era păzită. Plafonul susținut de piloni enormi se întindea deasupra unui vestibul vast ca nava unei biserici, silențios, pustiu și fără ecou. În fine, l-am zărit.

Era al doilea soldat pe care-l întâlneam. Aidoma celui care făcea de gardă îi fața mortului, stătea drept, mut, cu picioarele îndepărtate, artificial înțepenite. Mâinile lui, protejate de mănuși albe, se odihneau pe pistolet. Prin rigiditatea atitudinii, părea că vrea să-și nege propria existență, părea să spună că nu este cu adevărat el însuși, din moment ce Edificiul îl postase în acest loc.

Stătea între coloane, la vreo douăzeci de pași de mine. Poarta era tot deschisă, prin deschizătura verticală se filtra o intensă lumină albă. „Dacă alerg, ajung înainte să tragă, m-am gândit, și apoi, n-are decât să tragă, să încetăm cu jumătățile de măsură, cu resemnarea aceasta dublată de frică, cu speranțele care mă ademenesc! M-am ridicat și am căzut deja de atâtea ori! Nu, destul! Destul! Destul!”

Am ajuns sub ochii lui. Dar el fixa un punct vag la orizont, privirea lui indiferentă trecea prin mine. Parcă nici nu m-ar fi văzut, parcă nici n-aș fi existat. Oo! Această deschizătură, această deschizătură plină de lumină albă...

Șase trepte de piatră duceau până la Poartă. M-am oprit pe

penultima.

Omul mă aștepta în baie. Îi promisesem că vin. Da, dar nu era decât un provocator, un turnător, un Iuda ca toți ceilalți. Și nici măcar nu încerca să se ascundă. Ce înseamnă să înșeli un provocator, să trădezi un trădător?

Totuși îmi vorbise despre Doctor, despre Serviciu, despre Floare: deci știa. Știa și că voi fugi, știa că nu mă voi întoarce. Cum putuse el atunci să-mi ceară să mă întorc, să-mi smulgă această promisiune? Era el oare sigur că voi veni, la urma urmei? Pe ce se putea baza convingerea lui?

Am să mă duc, m-am gândit, va fi ultimul meu demers. Și astfel, evadarea, pe care o amân pe mai târziu, nu va fi doar o simplă evadare, ci o provocare lansată Edificiului. Da, aș fi putut să acționez pe ascuns, prin viclenie și minciună ca și el, dar eu vreau să mă comport ca și cum sufletul meu ar străluci de milă, bunătate, de o grație infinită.

Am trecut din nou prin fața soldatului, stătea tot nemișcat, am urcat cele câteva trepte până la ascensor. Era gol. Micul adăpost mă învălui cald între pereții lui de catifea roșie. Nici n-am apăsat bine pe buton că am și auzit cântecul dulce al motoarelor electrice; contactele susurau, etajele defilau. Mi-am reînceput călătoria prin Edificiu de-a lungul imperturbabililor săi pereți de cărămidă și ciment. De-a lungul culoarului atât de cunoscut, alb, luminat de suprafața strălucitoare a ușilor, am întâlnit ofițerii: unii aveau câte un dosar, alții nu; ofițeri cărunți, zvelți sau solizi. Ultimul pe care l-am întâlnit în drum, la câțiva pași de sala de baie, era unul gras, cu o alură jovială. Sufla din greu, doborât de povara dosarelor pe care le ducea în brațe…

Am intrat și am închis ușa. Micul vestibul era pustiu; înăuntru se auzea un zgomot metalic care se repeta încăpățânat și sec, amplificat de liniște. Era apa care picura. Am apăsat pe clanță, am oftat, am bombănit ceva și am tăcut.

Era întins în cada plină cu apă, gol ca o creangă decojită. Cu gâtul tăiat. Părul ud părea o cască strălucitoare în jurul capului și pe tâmplele cărunte. Avea capul întors într-o parte, spre plăcile de faianță, fața sub apă. În mâna strânsă, crispată, ținea încă briciul. Sângele se prelinsese din rana oribilă și se amesteca puțin câte puțin cu apa: totuși, pe fund se mai vedeau dâre și spirale mai închise la culoare, mișcându-se încet.

Am încuiat ușa ca să rămân singur cu el. M-am apropiat de

cadă, dar nu i-am putut vedea mai bine fața. Își întorsese capul în ultimul moment, ca și cum s-ar fi temut de brici și ar fi vrut să nu-l mai văd. Sau ca să se ascundă de mine, știind că-l voi descoperi.

Am înțeles că era singura soluție. Ar fi putut să-mi spună orice, să jure, să mă implore, tot nu l-aș fi crezut. Era pentru el singurul mod de a-mi arăta că nu voia și nici nu cerea nimic de la mine, de a-mi arăta că nu încerca să mă amenințe și că nici nu încercase să mă mintă. Punându-și capăt zilelor îmi dovedise în unicul mod posibil că era sincer. Era tot ceea ce putuse să facă pentru mine. M-am uitat prin baie. Hainele lui erau pe jos, sub chiuvetă, împăturite cu grijă, la o distanță considerabilă de cadă, la adăpost de petele de sânge. Dacă mi-ar fi lăsat vreun semn oarecare, un capăt de hârtie, un mesaj, ultimele lui dorințe, un avertisment, un sfat, neîncrederea s-ar fi trezit în mine. O știa, și de aceea îmi lăsase doar acest corp gol. Poate că dorise să-mi arate prin goliciunea morții lui că nu eram înconjurat numai de trădători, că exista și ceva absolut, definitiv, având un sens pe care nimic de-acum înainte nu-l mai putea schimba.

Se omorâse pentru mine, dar în același timp se salvase.

M-am aplecat prudent deasupra căzii. De ce se întorsese în ultimul moment? Picături mari se adunau sub robinet, apoi cădeau una câte una în apa înroșită, desenând cercuri la suprafață. Un zgomot oribil, obsedant. Voiam să știu. Am ridicat cadavrul de umeri; erau reci. Corpul se răsuci brusc, ca un butuc și fața apăru din apă. Picături i se scurgeau din ochi ca lacrimile și alunecau pe obrajii hirsuți. Imposibil să smulg briciul din strânsoarea degetelor înghețate. De ce îl strângea atât de tare? Mușchii mâinii n-ar fi trebuit să se destindă când inima încetase să mai bată? De ce nu voia să-i dea drumul, acum, când eu trăgeam de el cu toată forța? Ce însemnau ochii aceștia scăldați în lacrimi false? De ce se întinsese exact în această poziție, rigid ca un bloc de marmură? De ce își ascunsese fața? Și de ce țevile cântau cântecul acesta, de ce zdrăngănitul acesta, geamătul acesta? De ce?

— Dă-mi briciul, provocator mizerabil! am urlat.

Trădătorule! Câine! Dă-mi briciul!